

RAZVOJ OBLASTI IN LOKALNE SAMOUPRAVE NA OBMOČJU OBČINE ZREČE

Ober Rötschach

OBČINA ZREČE

Milko Mikola, Martin Mrzdovnik

RAZVOJ OBLASTI IN LOKALNE SAMOUPRAVE NA OBMOČJU OBČINE ZREČE

Izdajatelj in založnik: Občina Zreče, Cesta na Roglo 13 b, 3214 Zreče

Odgovorna oseba založnika: mag. Boris Podvršnik, župan

Uredniški odbor: Martin Mrzdovnik, Boris Podvršnik,

Sandra Vidmar Korošec in Blaž Prapótnik

Urednik: Blaž Prapótnik

Na naslovnici: Katastrska občina Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825

(Vir: ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)

Oblikoval in tehnično uredil: Blaž Prapótnik

Grafična produkcija in izvedba: Epigraf

Jezikovni pregled: Urška Stani

Naklada: 300 izvodov

Leto izdaje: 2024

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

352(497.4Zreče)(091)

MIKOLA, Milko

Razvoj oblasti in lokalne samouprave na območju občine Zreče / Milko Mikola, Martin Mrzdovnik. - Zreče : Občina, 2024

ISBN 978-961-93995-7-6

COBISS.SI-ID 195325699

Milko Mikola, Martin Mrzdovnik

RAZVOJ OBLASTI IN LOKALNE SAMOUPRAVE NA OBMOČJU OBČINE ZREČE

Vsebina

Boris Podvršnik

- *TEMELJ LOKALNEGA RAZVOJA PREDSTAVLJA USPEŠNA OBČINA* 7

Milko Mikola

- *RAZVOJ OBLASTI IN LOKALNE SAMOUPRAVE NA OBMOČJU OBČINE ZREČE* 9

OBDOBJE OD SREDNJEGA VEKA DO SREDINE 19. STOLETJA	10
Oblastni organi, pod pristojnost katerih je območje sedanje	
Občine Zreče spadalo do marčne revolucije 1848.....	10
Deželsko sodišče gosposčine Konjice	10
Krajevno sodišče Konjice	10
Naborna okrajna komisariata Zreče in Konjice	11
Okrajni davčni urad Konjice	13
Okrožni urad Celje	13
OBDOBJE OD MARČNE REVOLUCIJE 1848 DO LETA 1918	16
Vzpostavitev nove organizacije oblasti in lokalne samouprave	16
Ustanovitev krajevnih (političnih) občin leta 1849	16
Pristojnosti občin in njihovi organi oblasti ter lokalne samouprave	17
Občinski odbor	17
Občinsko predstojništvo	17
Župan	17
OBDOBJE MED OBEMA VOJNAMA (1918–1941)	18
OBDOBJE OKUPACIJE (1941–1945)	18
OBDOBJE PO LETU 1945	18
Krajevni ljudski odbori, ki so v obdobju 1945–1952 obstajali na območju sedanje občine	18
Krajevni ljudski odbor Zreče (1945–1952)	19
Ponovna ustanovitev občine Zreče aprila 1952	23
Občinski ljudski odbor (ObLO) Zreče (1952–1955)	23
Oblike neposrednega odločanja občanov	26
Ukinitev občine Zreče leta 1955 in vključitev njenega	
območja v veliko občino (komuno) Slovenske Konjice	29
Krajevni urad Zreče	29
Krajevni odbori (1955–1964)	29
Krajevne skupnosti	30
SEDANJA OBČINA ZREČE	30
Pobude za ustanovitev občine Zreče iz konca osemdesetih let	30
Ustanovitev sedanje Občine Zreče leta 1994 in organizacija oblasti	31
Organi občinske oblasti in lokalne samouprave	32
Občinski svet	32
Drugi organi	32
Oblike neposrednega odločanja občanov	37
Krajevne skupnosti	37
Sodišča, ki so po letu 1945 izvajala sodstvo na območju sedanje Občine Zreče	38
Priloge dokumentov	39

Martin Mrzdovnik

- *ŽUPANI IN ČASTNI OBČANI OBČIN ZREČE, SKOMARJE, SV. KUNIGUNDA, PADEŠKI VRH IN STRANICE OD LETA 1850 DO LETA 2026* 77

Do sedaj znani župani Občine Zreče 1850–2026	78
Franc Rušnik	79
Valentin Rušnik	80
Gustav Wukošek	83
Peter Dobnik	85
Janez Orož - Mihelak	88
Josip Winter	89
Martin Kračun starejši	93
Martin (Davorin) Kračun mlajši	95
Jurij Orož - Mihelak	97
Ivan Verčnik, po domače Kekl	98
O županijah v času 2. svetovne vojne	100
Nina Pokorn – predsednica Občinskega ljudskega odbora Zreče 1952–1955	100
Župani po letu 1994	103
Jože Košir	103
Boris Podvršnik	105

SEZNAM ŽUPANOV OBČIN ZREČE, STRANICE, SKOMARJE, PADEŠKI VRH, SV. KUNIGUNDA	107
--	-----

ČASTNI OBČANI OBČINE ZREČE V OBDOBJIH 1850–1941 in 1994–2026	108
Ludvik Tribnik – častni občan od leta 1903	108
Amalija Tribnik, poročena Mravljak – častna občanka od leta 1926	110
Matija Karba – častni občan od leta 1917	111
Mihael Lamut (leto izročitve listine o častnem občanu ni znano)	113
Franc Videčnik – častni občan od leta 1908	114
Janez Rožen (leto izročitve listine o častnem občanu ni znano)	115
Franc Marčič – častni občan od leta 1937	116
Maksimilijan Brečko – častni občan od leta 2012	117
Mirko Klemen – častni občan leta 2013, posthumno	117
Janez Špes – častni občan od leta 1998	118
Marjan Osole – častni občan od leta 1998	119
Štefan Nemeš – častni občan od leta 1998	120
Bojan Leskovar – častni občan od leta 2011	120

Prazniki in simboli Občine Zreče	121
Sedanji simboli občine	121

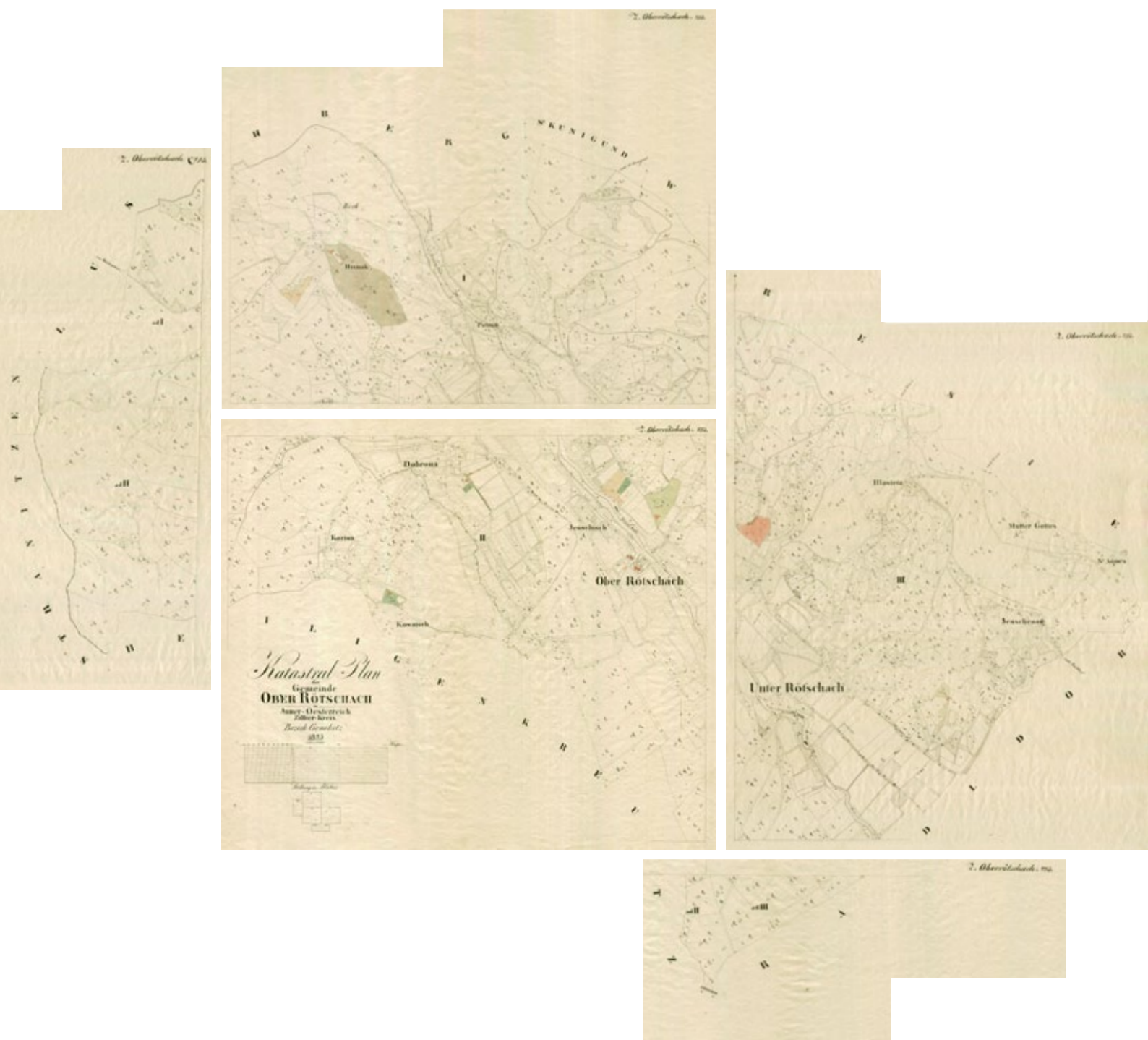
KRAJEVNE SKUPNOSTI IN NJIH PREDSEDNIKI V ČASU OD 1964 DO 2026	122
---	-----

ŽUPANI IN SESTAVA OBČINSKIH SVETOV OBČINE ZREČE OD LETA 1994 DO 2026	125
--	-----

ŽUPANI NEKDANJIH OBČIN SKOMARJE, PADEŠKI VRH, SV. KUNIGUNDA IN STRANICE	131
---	-----

SKLEPNE MISLI	140
---------------------	-----

<i>Viri in literatura</i>	141
<i>Seznam fotografij in dokumentov</i>	142

Katastrski plan občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825
ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče

TEMELJ LOKALNEGA RAZVOJA PREDSTAVLJA USPEŠNA OBČINA

Lokalni družbeni in ekonomski razvoj temelji na uspešnem gospodarstvu ter na uspešnem negospodarstvu. Prav občine pa so tiste, ki negospodarske dejavnosti usmerjajo in jih med seboj povezujejo.

Občine so nastale kot rezultat konkretnih ljudskih potreb, saj so si prebivalci določenega zaokroženega območja želeli zagotavljati svoje interese. Revolucionarna vrenja v devetnajstem stoletju so z decentralizacijo pomagala vzpostaviti lokalne samouprave, kar je omogočilo lokalno upravljanje. Ljudje so dobili demokracijo z ustanavljanjem avtonomnih občin.¹ Za potrebe izvajanja državne oblasti je upravljanje izvedeno s členitvijo (dekoncentracijo) oziroma z vzpostavljanjem novih sodnih in upravnih organov.

Avtorji so v tem delu raziskali in pojasnili zgodovinske vidike samouprave, predvsem pa so se osredotočili na lokalne in krajevne vidike. Posebno zgodovinsko vrednost delu daje predstavitev najpomembnejših akterjev sistema, kar daje publikaciji skupaj s številnimi fotografijami izjemno (dokumentarno) slikovitost. Avtorjem se za prispevke iskreno zahvaljujemo.

Ko govorimo o zreški občini, radi pozabljamo, da naš zgodovinski razvoj ne temelji samo na današnji Občini Zreče. Gre za rezultat razvoja naših prejšnjih občin in rezultat dela demokratično izvoljenih predstavnikov. Tako je bilo vse od leta 1850 do okupacije leta 1941, kar pomeni več kot 90 let. V vmesnem obdobju v prejšnji državi so za nekaj let ponovno ustanovili manjše občine in kasneje večje (dvoživke) komune, v katerih so vmesno vrzel zapolnili z ustanavljanjem krajevnih skupnosti. Te so se v praksi, ko so bile inspirirane z gospodarstvom in samoprispevkom, pokazale kot dober nadomestek. Seveda pa načrtnega koordiniranja, odločanja, upravljanja in financiranja v lastni občini niso mogle popolnoma nadomestiti.

Delo je nastalo, ko praznujemo trideseto obletnico referendumске odločitve naših volivk in volivcev, ki so se odločili za vnovično ustanovitev Občine Zreče. Prve zahteve za ustanovitev občine, ki bi približala odločanje našim ljudem, so nastale že sredi druge polovice osemdesetih let. Do takrat smo na Zreškem v nekaj desetletjih dosegli korenito družbeno in gospodarsko rast. A v soci-

alizmu so bile zahteve za lastno občino zavrjene. Leta 1994 smo dobili vnovično priložnost, ki smo jo s prepričljivo referendumsko odločitvijo na Zreškem končno izkoristili. S tem strateškim zgodovinskim izzivom smo nase prevzeli tudi precejšnjo odgovornost. Sami smo začeli kovati svoj vsakdan in svojo prihodnost. Stopili smo na samostojno pot, ki je temeljila na realnih potrebah, željah, dosežkih in pričakovanjih. Dosegli smo potrebne kritične mase na vseh področjih in plebiscitarno stopnjo lokalne pripadnosti, kar je temeljni motiv za pripravo učinkovitega lokalnega političnega in upravnega javnega servisa.

V vseh dosedanjih devetindvajsetih letih delovanja nove Občine Zreče nam je uspelo realizirati številne razvojne pridobitve na vseh sektorskih področjih. Skupaj z državnimi operaterji javnih služb, državo in EU smo v tem obdobju investirali več kot 102 milijona evrov, kar je bistveno obogatilo kvaliteto življenja, bivanja in dela v vseh naseljih, krajevnih skupnostih in javnih dejavnostih. Še posebej smo ponosni na skupni razvoj turizma, saj smo prepoznani po kvalitetni ponudbi in poročanju turistov o atraktivnih doživetjih. Vse to nam nudi dobre obete tudi za prihodnost.

O tej odločitvi lahko tako utemeljeno govorimo kot o enem izmed naših najpomembnejših zgodovinskih mejnikov oziroma dosežkov.

V zgodovinskih procesih razvijanja naših krajevnih skupnosti, občin in celotnega sistema lokalne samouprave so sodelovale številne politične skupine in številni odborniki, svetniki, župani, častni občani, dobitniki občinskih priznanj, predstavniki gospodarstva, negospodarskih dejavnosti in civilne družbe, turizma, kmetijstva, gozdarstva in javnih služb. Vsi so trajno odtisnili svoj pečat v razvojnih dosežkih naše občine. Veliko jih je omenjenih, še več pa je ostalo neomenjenih. In vsem njim v zahvalo in priznanje posvečamo to publikacijo, ki predstavlja pomemben korak pri osvetljevanju zgodovine. Pozabi časa je iztrgano vedenje o vzpostavljanju in delovanju lokalne oblasti na Zreškem. Delo pa hkrati predstavlja strokovni izziv za morebitne naslednje raziskovalce.

mag. Boris Podvršnik,
župan Občine Zreče

¹ Pokrajine kot druga pomembna regionalna raven lokalne samouprave žal pri nas (zaradi pretiranih centralističnih teženj) še niso udejanjene.

Katastrska občina Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825
(ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)

dr. Milko Mikola

RAZVOJ OBLASTI
IN LOKALNE SAMOUPRAVE
NA OBMOČJU OBČINE ZREČE

Razvoj oblasti in lokalne samouprave na območju Občine Zreče

OBDOBJE OD SREDNJEGA VEKA DO SREDINE 19. STOLETJA

Oblastni organi, pod pristojnost katerih je območje sedanje Občine Zreče spadalo do marčne revolucije 1848

Do marčne revolucije 1848 se je v avstrijskih deželah na nižjem nivoju obdržala organizacija oblasti, kakršna je bila vzpostavljena že v srednjem veku in konec 18. stoletja. Temeljila je na zemljiških gospostvih, ki jim je deželni knez podelil pristojnost izvajanja oblasti, ker na nižji stopnji ni imel svojih uradov.

V tem obdobju so bili za območje sedanje Občine Zreče pristojni naslednji oblastni organi:

- Deželsko sodišče gosposčine Konjice,
- Krajevno sodišče Konjice,
- Naborna okrajna komisariata Zreče in Konjice,
- Okrajni davčni urad Konjice,
- Okrožni urad Celje.

Deželsko sodišče gosposčine Konjice

Najstarejše oblastne organe na nižjem nivoju so predstavljala deželska sodišča (*Landgerichte*), ki so bila ustanovljena že v visokem srednjem veku in so imela natančno določena območja. Bila so pristojna za izvajanje kazenskega sodstva nad podložniki in drugimi pripadniki nižjih slojev. Za območje sedanje Občine Zreče je bilo pristojno Deželsko sodišče gosposčine Konjice (*Landgericht Gonobitz*). V njegovo pristojnost je spadalo obravnavanje težjih kaznivih dejanj, kot so: organiziranje upora zoper gosposko, uboj, umor, telesne poškodbe, delikt zoper spolno moralo, zakonsko zvezo in rodbino, rop, velika tatvina, ponarejanje listin in uteži, požig, kriva prisega, od 16. stoletja dalje pa tudi čarovništvo. Za najtežja kazniva dejanja je smelo izrehati smrtno kazen. Ker so območja deželskih sodišč predstavljala hkrati tudi najnižje upravne enote, je Deželsko sodišče gosposčine Konjice na svojem območju poleg kazenskega sodstva izvajalo tudi vojaško-mobilizacijsko oblast in izvrševanje policije.¹

Krajevno sodišče Konjice

Konec 18. stoletja so bila v avstrijskih deželah za nižje sloje prebivalstva ustanovljena še tako imenovana krajevna sodišča (*Ortsgerichte*), ki so prav tako obstajala pri posameznih zemljiških gosposčinah. Ukvarjala so se s civilnopravnimi zadevami, kot so: vodenje zapuščin-skih zadev po umrlem, urejanje skrbništva mladotnim osebam, cenitve premoženja, vodenje zemljiške knjige, vodenje pravnih in poravnanih. V njihovi pristojnosti je bilo tudi obravnavanje lažjih kaznivih dejanj, ki so jih storili podložniki in drugi pripadniki nižjih slojev. Za območje sedanje Občine Zreče je bilo pristojno Krajevno sodišče gosposčine Konjice (*Ortsgericht Gonobitz*).

¹ Sergij Vilfan, *Pravna zgodovina Slovencev*, Slovenska matica v Ljubljani, 1996, str. 211.

Dokument št. 1

Skica območja Deželskega sodišča gosposčine Konjice in sosednjih deželskih sodišč (Vir: Anton Mell und Hans Pirchegger, Steirische Gerichtsbeschreibungen. Als Quellen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, Graz 1914).

Naborna okrajna komisariata Zreče in Konjice

Z upravnimi reformami Marije Terezije (1740–1780) so bili na nižji stopnji konec sedemdesetih let 18. stoletja ustanovljeni naborni okraji (*Werbbezirke*) z nabornimi okrajnimi komisariati (*Werbbezirkskommissariaten*).² Naborni komisariati so imeli nalogo, da so izvajali nabor novincev za vojaško enoto, ki se je dopolnjevala na njihovem območju. Na Štajerskem so naborni okraji obsegali območja predjožefinskih velikih far.

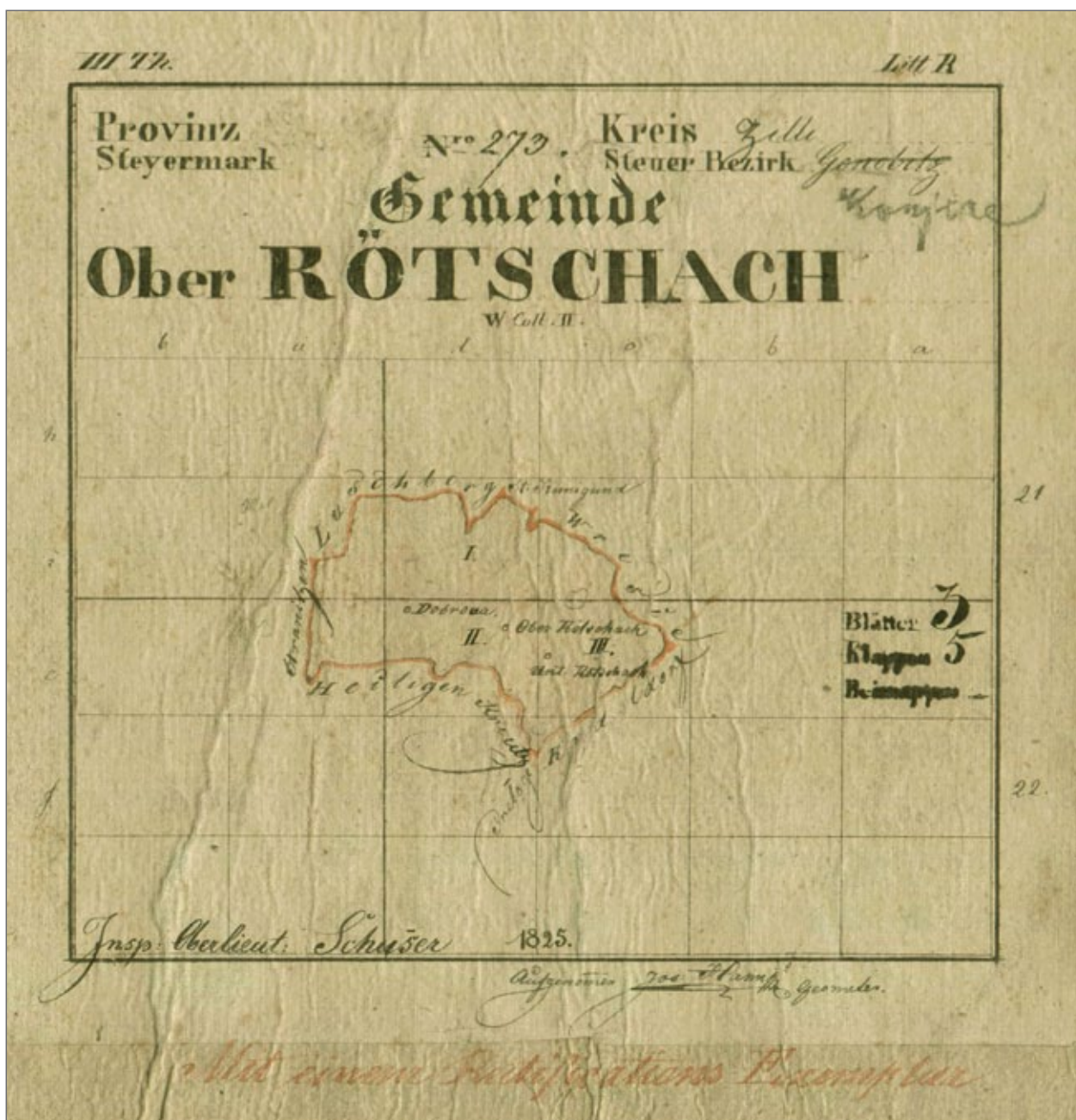
Po letu 1785 so naborni okrajni komisariati začeli prevzemati še nekatere druge naloge, kot denimo skrb za statistiko, ceste, javno varnost, izdelavo katastra, šolstvo itd., s čimer so se naborni okraji razvili v upravne okraje.

Območje sedanje Občine Zreče je od leta 1781 do leta 1786 spadalo v okvir nabornega okraja Zreče (*Werbbezirk Röttschach*) z Nabornim komisariatom Zreče (*Werbbezirkskommissariat Röttschach*).³

Ko je bil leta 1786 Naborni komisariat Zreče ukinjen, je območje sedanje Občine Zreče prešlo pod Naborni okrajni komisariat Konjice (*Werbbezirkskommissariat Gonobitz*).

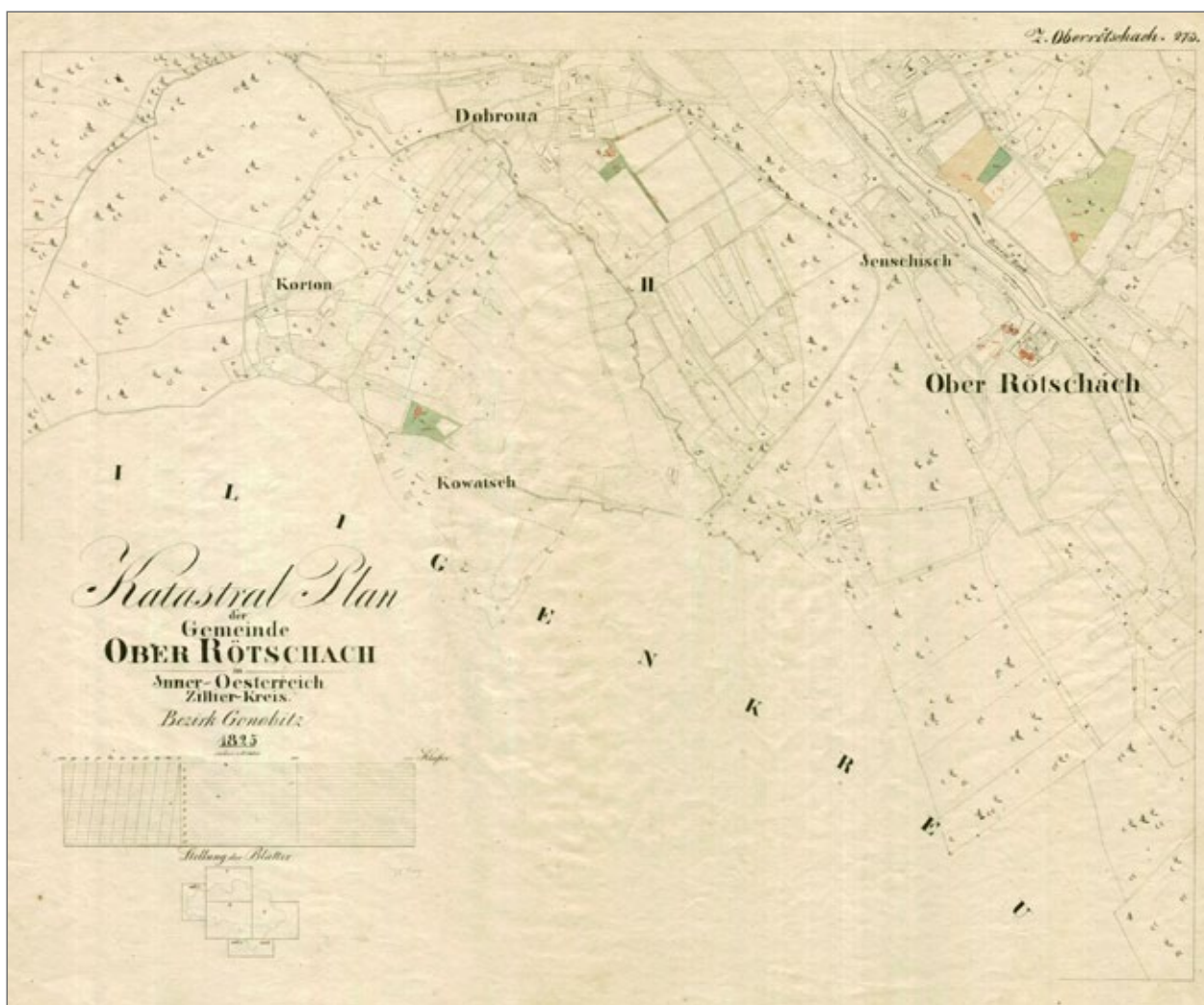
² Jože Žontar, *Nastanek in razvoj upravnih okrajev na Slovenskem do leta 1849*, Zgodovinski časopis, leto 1980, letnik 34, številka 1–2, str. 148.

³ Prav tam.

Dokument št. 2

Skica katastrske občine Zgornje Zreče (Ober Rötschach) iz leta 1825
(ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)

Dokument št. 3

Katastrski plan občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825
(ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)

Okrajni davčni urad Konjice

V osemdesetih letih 18. stoletja so bili v avstrijskih deželah ustanovljeni tudi davčni okraji z okrajnimi davčnimi uradi, ki so bili pristojni za odmerjanje in pobiranje davkov. Davčni okraji so običajno obsegali isto območje kot naborni okraji. Območje sedanje občine Zreče je spadalo pod pristojnost Okrajnega davčnega urada Konjice (*Bezirkssteueramt Gonobitz*). Zaradi odmerjanja zemljiškega davka, ki ga je bil dolžan plačevati vsak zemljiški posestnik, so bile leta 1784 v okviru davčnih okrajev ustanovljene davčne občine. Ker so te postale podlaga za izdelavo Franciscejskega katastra, so jih začeli imenovati katastrske občine. Na območju sedanje občine Zreče so bile ustanovljene naslednje davčne oziroma katastrske občine: Zgornje Zreče, Loška Gora, Padeški Vrh, Radana vas, Resnik, Skomarje, Stranice, Sv. Kunigunda in Sveti Križ.

Okrožni urad Celje

Okrožni urad Celje (*Kreisamt Cilli*) je bil ustanovljen leta 1748 in je predstavljal vmesno stopnjo med deželnimi in nižjimi oblastnimi organi. Obstajal je do leta 1849, ko je bil ukinjen in je celotno območje slovenske Štajerske prešlo pod pristojnost Okrožnega urada Maribor.

1. Gießen der Dampf in Schorn
 2. Runden im Dampf und Lüftung
 3. Schorn im Dampf und Lüftung
 4. Runden im Dampf und Lüftung

33

findet sich die Grenze mit der Gemeinde, und dann
zum in der Gemeinde der Gemeinde, wie auch
in der Gemeinde der Gemeinde.

Lieg. Skizze von der Gemeinde 824

~~Lieg. Skizze von der Gemeinde~~
Lieg. Skizze von der Gemeinde

fr. Wagner
skizziert
gezeichnet von

OBDOBJE OD MARČNE REVOLUCIJE 1848 DO LETA 1918

Vzpostavitev nove organizacije oblasti in lokalne samouprave

Po marčni revoluciji leta 1848 je bila v avstrijskih deželah dotedanja organizacija oblasti na nižji stopnji v celoti odpravljena in leta 1849 vzpostavljena povsem nova, s čimer so zemljiška gospostva izgubila vse oblastne funkcije. Namesto prejšnjih majhnih nabornih okrajev z nabornimi okrajnimi komisariati so bili leta 1849 ustanovljeni novi večji *upravni okraji z okrajnimi glavarstvi*. Med novimi upravnimi okraji je bil ustanovljen tudi *upravni okraj Celje z Okrajnim glavarstvom Celje*. Ker je bila leta 1849 tudi na nižji stopnji uvedena ločitev sodne in upravne oblasti, je bil upravni okraj Celje razdeljen na sodne okraje z *okrajnimi sodišči*. Takrat je bilo za območje sodnega okraja Konjice ustanovljeno *Okrajno sodišče Konjice (Bezirksgericht Gonobitz)*, pod pristojnost katerega je spadalo tudi območje sedanje Občine Zreče. Kot drugostopenjsko sodišče je bilo leta 1849 ustanovljeno *Deželno sodišče Celje*, ki se je leta 1854 preimenovalo v *Okrožno sodišče Celje*.

Ko je bilo leta 1854 Okrajno glavarstvo Celje ukinjeno, so ukinili tudi vsa okrajna sodišča na njegovem območju, torej tudi Okrajno sodišče Konjice. Za območja prejšnjih sodnih okrajev so ustanovili *okrajne urade*, ki so na nižji stopnji združevali tako upravno kot sodno oblast. Za območje prejšnjega sodnega okraja Konjice je bil tedaj ustanovljen *Okrajni urad Konjice*, ki je obstajal do leta 1868, ko je bil ukinjen, njegovo območje pa je prešlo pod takrat obnovljeno Okrajno glavarstvo Celje. Po ukinitvi Okrajnega urada Konjice je bilo leta 1868 ponovno ustanovljeno *Okrajno sodišče Konjice*. Leta 1903 je bil iz upravnega okraja Celje izločen sodni okraj Konjice in je bilo za njegovo območje ustanovljeno *Okrajno glavarstvo Konjice (Bezirkshauptmannschaft Gonobitz)*. Kot najnižje upravne enote so bile leta 1849 ustanovljene *krajevne (politične) občine* (dalje: občine) z *občinskimi zastopi* kot organi oblasti in lokalne samouprave.

V tem obdobju se je uveljavila tudi lokalna samouprava, in sicer v okviru *krajevni (političnih) občin* in *sodnih okrajev*. V krajevnih (političnih) občinah so organe oblasti in lokalne samouprave predstavljali *občinski zastopi*, v sodnih okrajih pa *okrajni zastopi*. Medtem ko bili občinski zastopi uvedeni že leta 1849, so bili okrajni zastopi uvedeni šele leta 1866. Tedaj je bil ustanovljen tudi *Okrajni zastop Konjice*. Po sprejetju novega šolskega zakona leta 1869 so bili kot organi lokalne samouprave na nivoju sodnih okrajev ustanovljeni *okrajni šolski sveti*, na nivoju krajevnih (političnih) občin pa *krajevni šolski sveti*. Za sodni okraj Konjice je bil ustanovljen *Okrajni šolski svet Konjice*, kateremu so bili podrejeni krajevni šolski sveti občin na njegovem območju.

Ustanovitev krajevnih (političnih) občin leta 1849

Eno največjih in trajnih pridobitev marčne revolucije leta 1848 je predstavljala ustanovitev krajevnih oziroma političnih občin, s čimer se je v habsburški monarhiji uveljavilo vodilo: »Svobodna občina je temelj svobodne države!«. Ustanovljene so bile na podlagi Provizoričnega zakona o občinah z dne 17. marca 1849.⁴

Na območju sedanje Občine Zreče so bile ustanovljene naslednje krajevne (politične) občine (dalje: občine):⁵

- občina Zreče (Rötschach),
- občina Sv. Kunigunda,
- občina Padeški Vrh (Padeschberg),
- občina Skomarje,
- občina Stranice.

Navedene občine so teritorialno obsegale naslednje katastrske občine in njim pripadajoča naselja:⁶

Krajevne (politične) občine	Katastrske občine	Njim pripadajoča naselja
Zreče	Zgornje Zreče	Zgornje Zreče, Spodnje Zreče, Dobrova
	Loška Gora	Loška Gora, Boharina
	Radana vas	Radana vas, Gračič
Sv. Kunigunda	Sv. Kunigunda	Sv. Kunigunda, Koroška vas, Bezovje nad Zrečami
Padeški Vrh	Padeški Vrh	Padeški Vrh, Planina
	Resnik	Resnik
Skomarje	Skomarje	Skomarje
	Hudinja	Hudinja
Stranice	Stranice	Stranice
	Sv. Križ	Sv. Križ

⁴ Reichs Gesetz Blatt, 170/1849.

⁵ Občni deželni zakonik in vladni list Štajerske kronovine od leta 1850.

⁶ Prav tam.

Pristojnosti občin in njihovi organi oblasti ter lokalne samouprave

Ker so občine predstavljale obliko lokalne samouprave in najnižjo stopnjo državne oblasti, so poleg nalog iz lastnega delokroga izvajale tudi naloge iz prenesenega delokroga, ki jih je nanje prenesla država. V njihov lastni delokrog je spadalo upravljanje občinskega premoženja, skrb za varnost občanov in lastnine, skrb za občinske ceste in pota, skrb za občinske reveže, živilski nadzor, zdravstvena policija itd., v preneseni delokrog pa so spadale tiste naloge, ki jim jih je z zakonom naložila država. Za izvajanje pristojnosti, ki jih je nanje prenesla država, so bile občine odgovorne okrajnim glavarstvom, za izvajanje pristojnosti iz lastnega delokroga pa okrajnim zastopom. Organ oblasti in lokalne samouprave v občini je bil *občinski zastop*, ki so ga sestavljali: *občinski odbor*, *občinsko predstojništvo* in župan.

Občinski odbor

Občinski odbor so tvorili odborniki in njihovi namestniki, ki so bili izvoljeni za obdobje treh let. Volilna pravica je bila omejena z volilnim cenzusom, kar pomeni, da so jo imeli samo tisti, ki so plačevali direktne davke od nepremičnin, obrti in dohodkov. Volilni upravičenci v občini so se glede na višino direktnih davkov, ki so jih plačevali, delili v tri *volilne razrede*. Vsi trije volilni razredi so imeli isto davčno vsoto in so volili enako število odbornikov. Volilne razrede so dobili tako, da so vse volilne upravičence v občini razvrstili glede na velikost plačanega davka in celotno vsoto nato razdelili na tri enake dele. Volivci, ki so skupaj dosegli prvo tretjino vsote vseh plačanih davkov, so tvorili *prvi volilni razred*, volivci, ki so skupaj dosegli drugo tretjino vsote vseh plačanih davkov, so tvorili *drugi volilni razred*, volivci, ki so skupaj dosegli tretjo tretjino vsote vseh plačanih davkov, pa so tvorili *tretji volilni razred*. Takšen volilni sistem se je ohranil do leta 1907, ko so bili z volilno reformo volilni razredi odpravljeni.

Občinski odbor je svoje delo opravljal na sejah, ki jih je skliceval in vodil župan. Iz župnijske kronike zreške fare zvemo, da so seje Občinskega odbora Zreče potekale v »občinski hiši«, kar pomeni, da je občina Zreče imela svoj sedež v lastni zgradbi.⁷

Občinsko predstojništvo

Občinsko predstojništvo je predstavljalo županov posvetovalni organ. Štelo je dva člana, ki sta bila izvoljena hkrati z občinskimi odborniki in njihovimi namestniki za obdobje treh let.

Župan

Župan je občino predstavljal in zastopal. Tudi on je bil izvoljen za obdobje treh let na istih volitvah, kot so bili izvoljeni občinski odborniki in člani občinskega predstojništva. Poleg tega, da je predstavljal in zastopal občino, je skliceval in vodil seje občinskega odbora ter bil zadolžen za izvrševanje njegovih sklepov. V večini podeželskih občin so župani uradovali kar na svojem domu, pri opravljanju administrativnih poslov pa so jim bili v pomoč *občinski pisarji*. Pogosto je več občin imelo enega skupnega pisarja.

* * *

Na območju Okrajnega glavarstva Celje so bile prve volitve v občinske zastope avgusta 1850. Okrajno glavarstvo Celje je tedaj izdalo posebno publikacijo, v kateri so navedeni vsi, ki so bili izvoljeni v občinske zastope občin na njegovem območju.⁸ To pomeni, da so v njej navedeni tudi tisti, ki so bili izvoljeni v občinske zastope občin Zreče, Sv. Kunigunda, Padeški Vrh, Skomarje in Stranice ter v vseh ostalih občinah sodnega okraja Konjice. Seznam vseh avgusta 1850 izvoljenih občinskih zastopov v sodnem okraju Konjice bo bralec našel med prilogami dokumentov.

8 Verzeichniss der in den neu constituirten Ortsgemeinden der k. k. Bezirkshauptamannschaft Cilli in August 1850 gewählten Bürgermeister, Gemeinde - Räte, Ausschuss - und Ersatzmänner. Publikacija hrani Osrednja knjižnica Celje v posebnih zbirka pod oznako R 294.

7 Arhiv Župnijskega urada Zreče, Župnijska kronika.

OBDOBJE MED OBEMA VOJNAMA (1918–1941)

Opisana organizacija oblasti in lokalne samouprave se je ohranila tudi po razpadu habsburške monarhije leta 1918. Območje sedanje Občine Zreče je tudi v obdobju med obema vojnama spadalo k okraju (srežu) Konjice, le da se je *Okrajno glavarstvo Konjice* preimenovalo v *Sresko glavarstvo Konjice*, to pa leta 1922 v *Sresko načelstvo Konjice*. Najnižje upravne enote so še naprej predstavljale občine z *občinskimi zastopi* kot organi oblasti in lokalne samouprave. Do tridesetih let 20. stoletja je območje sedanje Občine Zreče ostalo razdeljeno med občine Zreče, Sv. Kunigunda, Padeški Vrh, Skomarje in Stranice. Ko je bil 14. marca 1933 sprejet Zakon o občinah,⁹ ki je določal, da mora vsaka občina (razen v izjemnih primerih) imeti vsaj 3.000 prebivalcev, so se občine Zreče, Sv. Kunigunda in Padeški Vrh združile v novo občino Zreče, občina Skomarje (brez posestva dr. Arturja Pergerja) je bila priključena k občini Vitanje, občina Stranice pa je bila priključena k občini Slovenske Konjice.¹⁰

Poleg samouprave v okviru občin se je po letu 1918 še nekaj časa ohranila tudi samouprava v okviru sodnih okrajev, ki so jo predstavljali okrajni zastopi. Ti so bili ukinjeni leta 1929 po uvedbi šestojanuarske diktature kralja Aleksandra Karađorđevića. Tedaj je bil ukinjen tudi Okrajni zastop Konjice.

Tudi na področju sodstva po razpadu habsburške monarhije leta 1918 ni prišlo do večjih sprememb. Obravnavano območje je še naprej spadalo pod pristojnost *Okrožnega sodišča v Celju* in *Okrajnega sodišča v Konjicah*, ki se je leta 1922 preimenovalo v *Sresko sodišče v Konjicah*.

Niso pa nemške okupacijske oblasti ukinile občin, ki so se ohranile vse do maja 1945, le da so njihova slovenska imena zamenjali z nemškimi. Tako so občino Zreče aprila 1941 preimenovali v *Gemeinde Retschach*, septembra 1941 pa v *Gemeinde Hohlenstein*. Sredi aprila 1941 so nemške okupacijske oblasti razpusile občinske odbore vseh občin na Spodnjem Štajerskem, kar pomeni, da je bil takrat razpuščen tudi občinski odbor Zreče. Ker do konca vojne volitve občinskih odbornikov niso bile izvedene, med okupacijo občinska samouprava v občini Zreče ni obstajala v tistem pomenu, kot je pred vojno. O vseh zadevah v občini je odločal njen župan, ki ni bil izvoljen, ampak ga je postavil deželni svetnik za Podeželsko okrožje Maribor, kateremu je bil tudi podrejen.

Nemški okupator je aprila 1941 na Spodnjem Štajerskem ukinil vsa sodišča, vendar je svojo organizacijo sodstva dokončno vzpostavil šele 26. marca 1943, ko je šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko izdal Odredbo o nadaljnji izgradnji organizacije sodišč in sodstva na Spodnjem Štajerskem (*Verordnung über den weiteren Ausbau der Gerichtsorganisation und der Rechtspflege in der Untersteiermark*).¹¹ S to uredbo je bilo na Spodnjem Štajerskem ustanovljenih 10 sodišč. Eno izmed njih je bilo Sodišče v Slovenski Bistrici (*Gericht in Windischfeistritz*). To sodišče je v Konjicah imelo svojo podružnico (*Zweigstelle Gonobitz*), ki je bila krajevno pristojna za območje predvojnega Okrajnega sodišča Konjice, pod katerega je spadalo tudi območje okupacijske občine Zreče.

OBDOBJE OKUPACIJE (1941–1945)

Po nemški zasedbi slovenske Štajerske aprila 1941 je območje sedanje Občine Zreče upravno spadalo v okvir Spodnje Štajerske (Untersteiermark), ki ji je načeloval šef civilne uprave dr. Siegfried Uiberreither. Nemške okupacijske oblasti so nekaj mesecev še ohranile dotedanjo upravno ureditev, le da so v okrajih (srežih) odstranile sreska načelstva s sreskimi načelniki in jih zamenjale s svojimi *komisarji*. Ko so 1. julija 1941 okraje (sreze) ukinili, so ukinili tudi okraj (srez) Konjice s Sreskim načelstvom Konjice. Spodnjo Štajersko so upravno razdelili na *podeželska okrožja* (*Landkreis*), ki so jim načelovali *deželni svetniki* (*Landrat*). Območje nekdanjega okraja Konjice je prešlo v okvir *Podeželskega okrožja Maribor* (*Landkreis Marburg*).

OBDOBJE PO LETU 1945

Krajevni ljudski odbori, ki so v obdobju 1945–1952 obstajali na območju sedanje Občine Zreče

Tako kot vse občine na območju Ljudske republike Slovenije je bila maja 1945 ukinjena tudi občina Zreče, saj nova upravna ureditev občin ni več poznala. Po Odloku predsedstva Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) o krajih, okrajih in okrožjih ter njihovih narodnoosvobodilnih odborih, ki je bil objavljen 21. maja 1944,¹² so najnižje upravne enote predstavljali kraji. Območje sedanje Občine Zreče je bilo maja 1945 upravno razdeljeno med naslednje kraje:¹³

⁹ Službeni list Kraljeve banske uprave Dravske banovine, št. 35/1933.

¹⁰ Občine Dravske banovine v letih 1933–1937. Pregled izprememb, izvršenih s komasacijo občin v letih 1933–1937, izdala in založila Županska zveza v Ljubljani, 1937, str. 14.

¹¹ Verordnungs und Amtsblatt des Chefs der Zivilverwaltung in der Untersteiermark, Nr. 10/1943.

¹² Uradni list Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, št. 2/1944.

¹³ Zakon o upravnih razdelitvi Ljudske republike Slovenije, Uradni list Ljudske republike Slovenije, št. 62/1946.

- kraj Zreče,
- kraj Loška Gora,
- kraj Skomarje,
- kraj Sv. Kunigunda,
- kraj Stranice.

Razen kraja Stranice, ki je spadal pod okraj Celje - okolica, so vsi ostali kraji do leta 1948 spadali pod *okraj Konjice*, od leta 1848 pa k novoustanovljenemu okraju Poljčane. Območja navedenih krajev so obsegala naslednje katastrske občine in njim pripadajoča naselja:¹⁴

Kraj Zreče	
Katastrska občina	Pripadajoča naselja
Radana vas	Gračič, Radana vas
Zreče	Dobrova, Spodnje Zreče, Zgornje Zreče
Kraj Loška Gora	
Loška Gora	Boharina, Loška Gora
Padeški Vrh /del/	Padeški Vrh
Resnik	Resnik
Kraj Skomarje	
Hudinja	Hudinja
Skomarje /del/	Skomarje /del/
Kraj Sv. Kunigunda	
Padeški Vrh /del/	Planina
Sv. Kunigunda	Bezovje, Koroška vas, Sv. Kunigunda
Kraj Stranice	
Križevac	Križevac
Preloge /del/	Bukovlje
Stranice	Stranice

Takšna upravna razdelitev območja sedanje Občine Zreče je ostala do sprejetja novega Zakona o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije, 17. februarja 1948,¹⁵ s katerim je bil ukinjen kraj Skomarje. Naselje Hudinja in del naselja Skomarje sta bila priključena h kraju Vitanje, del naselja Skomarje pa h kraju Loška Gora.

Vsak kraj je kot najnižja upravna enota imel svoj izvoljeni organ oblasti. Po že omenjenem Odloku predsedstva SNOS o krajih, okrajih in okrožjih ter njihovih narodnoosvobodilnih odborih z dne 21. maja 1944 bi morali ob preobratu maja 1945 oblast na območjih krajev prevzeti *krajevni narodnoosvobodilni odbori (KNOO)*, kar pa na Štajerskem ni bilo mogoče, ker ti do takrat še niso bili izvoljeni. Iz tega razloga so na Štajerskem na

območjih krajev oblast začasno prevzeli *krajevni odbori Osvobodilne fronte (KO OF)*. V zgoraj navedenih krajih so do izvolitve krajevnih narodnoosvobodilnih odborov oblast izvajali naslednji krajevni odbori OF:

- KO OF Zreče,
- KO OF Loška Gora,
- KO OF Skomarje,
- KO OF Sv. Kunigunda,
- KO OF Stranice.

Krajevni odbori OF so funkcijo oblasti opravljali do septembra 1945, ko so oblast predali izvoljenim *krajevnim narodnoosvobodilnim odborom (KNOO)*. Po predaji oblasti so krajevni odbori OF ohranili samo še politične funkcije. Krajevni narodnoosvobodilni odbori so se oktobra 1945 preimenovali v *krajevne narodne odbore (KNO)*, ti pa januarja 1946 v *krajevne ljudske odbore (KLO)*.

KLO je predstavljal najnižji organ tako imenovane ljudske oblasti. Sestavljali so ga odborniki, ki so bili izvoljeni za obdobje dveh let. Vsak KLO je imel svoj izvršilni organ – *izvršilni odbor KLO*, več *svetov državljanov* in *komisij*. Svete državljanov je KLO ustanovil za področje komunale, zdravstva in sociale. Seje krajevnega ljudskega odbora je vodil njegov predsednik, ki je bil hkrati tudi predsednik njegovega izvršilnega odbora. Za opravljanje administrativnih poslov je vsak KLO imel svojega *tajnika*.

V nadaljevanju se bomo omejili samo na Krajevni ljudski odbor Zreče.

Krajevni ljudski odbor Zreče (1945–1952)

Ob preobratu maja 1945 je na območju kraja Zreče oblast začasno prevzel tamkajšnji krajevni odbor Osvobodilne fronte (*Krajevni odbor OF Zreče*) in jo opravljal do septembra 1945, ko jo je predal izvoljenemu *Krajevniemu narodnoosvobodilnemu odboru (KNOO) Zreče*, ki so ga sestavljali:¹⁶

Predsednik: Ivan Detiček
Tajnik: Franc Dečman
Oborniki: Rudolf Oplotnik, Ignac Matavž, Alojz Očko, Matilda Marinšek, Jožef Kos, Karl Vinter, Davorin Kračun in Erna Orač

Vsak izmed njih je načeloval določenemu odseku, in sicer:¹⁷

- Jožef Kos – odseku za narodno imovino in stanovanjske zadeve,
- Ignac Matavž – odseku za socialno skrbstvo ter za promet in obnovo,
- Alojz Očko – odseku za kmetijstvo in gozdarstvo,
- Rudolf Oplotnik – odseku za obrt in industrijo,

¹⁴ Prav tam.

¹⁵ Zakon o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije, Uradni list Ljudske republike Slovenije, št. 9/1948.

¹⁶ ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO Zreče, zapisnik seje KNOO Zreče z dne 18. 10. 1945.

¹⁷ Prav tam.

- Erna Orač – odseku za zdravstvo, prosveto in Rdeči križ,
 - Karl Vinter – odseku za trgovino in preskrbo,
 - Franc Dečman – odseku za finance,
 - Davorin Kračun – odseku za vojaške zadeve.
- Matilda Marinšek je bila zadolžena za AFŽ, ZLM in propagando.

Krajevni narodnoosvobodilni odbor (KNOO) Zreče se je oktobra 1945 preimenoval v *Krajevni narodni odbor (KNO) Zreče*, ta pa januarja 1946 v *Krajevni ljudski odbor (KLO) Zreče*. Njegovi odborniki so bili izvoljeni za obdobje dveh let. Druge volitve odbornikov KLO Zreče so bile 30. novembra 1947, ko je odbornikom, ki so bili izvoljeni avgusta 1945, potekel dveletni mandat. Iz zapisnika seje novoizvoljenega KLO Zreče z dne 20. decembra 1947 lahko ugotovimo, da so bili vanj izvoljeni:¹⁸ Anton Podvršnik, Ivan Detiček, Alojz Fijavž, Jože Kos, Anton Kotnik, Matilda Marinšek, Alojz Očko, Erna Orač, Maks Padežnik, Jožef Vahter, Silvo Verdnik in Miha Založnik. Novoizvoljeni KLO se je na prvo zasedanje zbral 12. decembra 1947. Na njem so odborniki izmed sebe izvolili *izvršni odbor KLO Zreče*. Vanj so bili izvoljeni:¹⁹

Predsednik: Anton Podvršnik
 Podpredsednik: Ivan Detiček, poverjenik za prehrano
 Tajnik: Alojz Fijavž
 Člani: Jožef Vahter, poverjenik za komunalne zadeve
 Alojz Očko, poverjenik za kmetijstvo in gozdarstvo
 Anton Kotnik, poverjenik za prosveto
 Matilda Marinšek, poverjenica za socialno skrbstvo

Tretje in hkrati zadnje volitve odbornikov KLO Zreče so potekale 11. decembra 1949. Novoizvoljeni KLO je štel 25 odbornikov. Tako kot o volitvah leta 1945 in 1947 tudi o teh ni ohranjenih arhivskih dokumentov, iz katerih bi bilo natančno razvidno, kdo je bil izvoljen. Edina dokumenta, ki vsebujeta podatke o sestavi novoizvoljenega KLO Zreče, sta zapisnika njegovih sej z dne 11. 4. 1950 in z dne 30. 8. 1950. V njiju se med prisotnimi odborniki navajajo: Nina Pokorn, Anton Podvršnik, Dušan Medved, Robert Jedlovčnik, Miha Založnik, Jožef Gorenjak, Karl Jančič, Franc Černec, Jožef Košir, Ivan Radajc, Franc Potočnik, Avgust Potnik, Ivan Galof, Mirko Mavhar, Alojz Jakub, Matilda Marinšek, Alojz Cimerman, Slavko Pintar in Jožef Orož.²⁰

Na svoji prvi seji so odborniki izvolili izvršilni odbor KLO Zreče:

Predsednica: Nina Pokorn
 Tajnik: Adi Marčič
 Člani: Anton Podvršnik, poverjenik za komunalno
 Robert Jedlovčnik, poverjenik za finance
 Jože Gorenjak, poverjenik za delovno silo
 Dušan Medved, poverjenik za vojaške zadeve
 Franc Černec in Karl Jančič, poverjenika za kmetijstvo
 Miha Založnik, poverjenik za gozdarstvo

Pristojnosti krajevnih ljudskih odborov sta določala splošna zakona o ljudskih odborov z dne 24. 5. 1946²¹ in z dne 6. 6. 1949.²² Krajevni ljudski odbor Zreče je predstavljal najnižji organ »ljudske oblasti«. Na svojih sejah, ki jih je skliceval in vodil njegov predsednik, je obravnaval vsa vprašanja, pomembna za prebivalce njegovega območja. Eno tistih področij, kateremu je KLO Zreče posvečal veliko pozornosti, je bilo izvajanje elektrifikacije. Za njeno izvedbo je na seji 28. aprila 1947 sklenil, da pri Investicijski banki v Ljubljani najame kredit v višini 150.000 dinarjev ter da se posojilo razdeli med interese za napeljavo električnega toka, ki bi ga odplačevali dve leti na štiri obroke.²³ Ker je Investicijska banka v Ljubljani prošnjo za odobritev posojila zavrnila, je KLO sklenil, da za posojilo zaprosi Okrajno hranilnico v Slovenskih Konjicah.²⁴

Ker je obdobje 1945–1952 predstavljalo obdobje t. i. demokratičnega centralizma, se v okviru kraja Zreče kot najnižje upravne enote lokalna samouprava ni mogla uveljaviti. KLO Zreče pri odločanju namreč ni bil avtonomen, kot je bil predvojni Občinski odbor Zreče, saj je bil do leta 1948 za svoje delo odgovoren Okrajnemu ljudskemu odboru Konjice, nato pa Okrajnemu ljudskemu odboru Poljčane. Če bi omenjena okrajna ljudska odbora pri njegovem delu odkrila nepravilnosti, bi ga lahko celo razpustila. Poleg tega je pri odločanju imela odločilno vlogo krajevna partijska celica, kar je lepo razvidno iz Poročila o delu KLO Zreče za čas od leta 1949 do aprila 1952, ki ga je podala njegova predsednica Nina Pokorn. V njem med drugim navaja:

18 ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO Zreče, zapisnik seje KNOO Zreče z dne 18. 10. 1945.

19 ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO, zapisnik seje KLO Zreče z dne 12. 12. 1947.

20 ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO, zapisnik seje KLO Zreče z dne 11. 4. 1950.

21 Uradni list FLRJ, št. 43/1946.

22 Uradni list FLRJ, št. 49/1949.

23 ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO Zreče, zapisnik seje KLO z dne 28. 4. 1947.

24 ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO Zreče, zapisnik seje KLO z dne 20. 5. 1947.

P o r o č i l o

O delu KLO Zreče za čas od 1949 leta do danes

Na našem KLO-u so se vršile redne seje celotnega odbora 1 krat mesečno, po potrebi tudi večkrat. Seje izvršilnega odbora pa dvakrat v mesecu, po potrebi tudi večkrat. Člani izvršilnega odbora so se teh sej udeleževali polnoštevilno in vestno nudili vso pomoč pri delu ljudskemu odboru. Nekateri člani izvršilnega odbora in to predvsem tov. Fahnoga in Cimerman niso posečali oz. iste zadnje čase sploh nismo videli na naših sejah, to se pravi da je bil njihov čut odgovornosti do skupnosti, zlasti do volilcev iz njihovih volilnih enot skrajno malomaren.

Zbori volilcev so se vršili po potrebi skupno za celotno KLO ali pa po vaseh, zlasti pri razbijanju odkupov in davkov. Skupni zbori volilcev so bili v splošnem slabo obiskani, dočim na zborih po vaseh je bila udeležba polnoštevilna, kakor tudi diskusija stvarna in zdrava.

Omenila bi še, da so se na naše vabilo na seje KLO-a stalno udeležili sekretarji vaških Frontnih odborov, sekretarka AFŽ in sekretar Mladine. Sindikat je bil zastopan po članih, ki so v odboru KLO-a. To skupno delo KLO-a s Fronto in ostalimi masovnimi organizacijami nam je omogočilo, da smo vse naloge lahko zadovoljivo izpolnjevali.

Kakor veste so se vse važne odločbe in sploh delovanje KLO-a pretresale prvo v Partijskem aktivu, nakar je Fronta na svojih sestankih tolmačila članom ukrepe oblasti, tako da na zborih volilcev z redkimi izjemami ni bilo težko.

Odkupe smo vršili dosledno, kakor tudi izterjavo davkov. Tu so naši odborniki in tudi Fronta dosledno vlagali svoje sile. Razen 5 primerov ni prišlo do rubežev ali večjih neugodnih posledic, kar je gotovo pripisati doslednemu izvajanju nalog odbora.

Setev se redno kontrolirala in izvršila. Čiščenje in škropljenje sadovnjakov, se je zadovoljivo izvajalo. Pri akciji zatiranja koloradskega hrošča so sedelovali vsi odborniki in to vsak na svojem območju.

Omenila bi še komunalno dejavnost v našem KLO-u. Izvedli smo elektrifikacijo na našem območju, kar so prebivalci sami financirali. Delo je v zaključni fazi. Krajevno žago smo spravili zopet v pogon. Krajevna mesarija, katero smo sprejeli, kakor tudi žago v obupnem stanju smo renovirali in obnovili. Tudi ledenica je gotova in napolnjen

- 2 -

z ledom. Slabše je glede cest. Na Dobrovi so to nalogo dobro izpolnili, vendar je za to delo še odprt račun v znesku približno 14.000.- din. Tu se je mnogo napravilo na prostovoljni bazi. Dočim je v Radani vasi cesta nedograjena. Prebivalci te ~~xxix~~ vasi so sicer vložili ogromno prostovoljnega dela, toda samoprispevek nismo v celoti izterjali, kateri je bil večinoma za to cesto določen. Tu so se uprli tovarniški delavci plačilu prispevka, ki trdijo, da ga bodo dali za ograjo in restavriranje pokopališča, ker ga z delom odslužili. Delo pri ograji se je pričelo v jeseni, vendar se je moralo to delo prekiniti radi slabega vremena. Apelirala bi na odbornike, da se to izvrši do volitev.

Najtežje je stanovanjskimi vprašanji. Velik dotok ljudi v naš KLO, predvsem v tovarno nam vkljub precejšnji gradnji stanovanjskega fonda povzroča precejšnje težave. Do sedaj smo to vprašanje še nekako reševali. V zvezi s tem bo treba resno pristopiti k temu, da se vse napol dograjene hiše dogradijo in usposobijo za stanovanje, s čimer bi se stanovanjska kriza vsaj delno olajšala.

Tovariši odborniki, to poročilo je kratko. Nisem se poslužil števil in iz razloga, ker nameravam podati ob poteku mandatne dobe obširnejše poročilo, ker upam, da bodo do tega časa še razna dela izvršena, ki so v teku.

Opozorila bi še na izterjavo davkov. Do II akontacije je bil davek v celoti izterjan, razen par manjših primerov, ki pa niso predstavljali večje vsote. Od II akontacije pa smo izterjali ali 85% % Istočasno smo prejeli predpis davka za obrtnike, ostale poklicne in šušmarje, katerih pa na našem terenu ne manjka. Ta odmera znaša skupno din 248.592,-. Torej imamo še za izterjati din 334.000,-.

Tovariši odborniki, naše delo se nadaljuje do novih volitev ki se bodo predvidoma vršile šele na jesen, ter smo za vse nadaljnje delo do tega odgovorni vsi, a prav posebno pa še za izterjavo, kar nam daje trenutno največ dela. Vse davščine je treba pobrati najkasneje do torka t. j. do 22. t. m.

Apeliram na Vas, da skupno založimo vse sile v nadaljnje delo pri izgradnji socializma, da bomo lahko mirne vesti predali naše posle bodočemu odboru.

»Kakor veste, so se vse važne odločbe in sploh delovanje KLO-ja pretresale prvo v Partijskem aktivu, nakar je Fronta (mišljena je Ljudska fronta, op. M. M.) na svojih sestankih tolmačila članom ukrepe oblasti, tako da na zborih volivcev praviloma ni bilo težkoč.«²⁵

Za obravnavanje vprašanj s področja gospodarstva in sociale ter zdravstva so odborniki KLO Zreče izvolili *gospodarski svet* in *socialno-zdravstveni svet*. Nekatera pomembna vprašanja so polnoletni prebivalci z območja KLO Zreče obravnavali na *zborih volivcev*, ki so se vršili skupno za celotno območje KLO ali po vaseh.

Kot organi lokalne samouprave v občini Zreče so bili ustanovljeni *vaški odbori*, ki so jih izvolili polnoletni prebivalci ene ali več vasi.

Januarja 1947 je bil za območja krajevnih ljudskih odborov Zreče, Loška Gora in Kunigunda ustanovljen *matični urad Zreče*,²⁶ ki je vodil matične knjige (knjigo državljanstva, knjigo rojstev, knjigo smrti in knjigo porok) in dajal izpiske iz njih.

Ponovna ustanovitev občine Zreče aprila 1952

Ko je v začetku petdesetih let v Jugoslaviji/Sloveniji centralizem nekoliko popustil, so nastali pogoji za uveljavitev lokalne samouprave, kar je privedlo do ukinitve dotedanjih krajev kot najnižjih upravnih enot in do ponovne ustanovitve občin. Tako je bila na podlagi Zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine z dne 12. aprila 1952 ustanovljena *občina Zreče*, ki je teritorialno obsegala naslednje katastrske občine in njim pripadajoča naselja:²⁷

Katastrska občina	Pripadajoča naselja
Loška Gora	Boharina, Loška Gora
Padeški Vrh	Padeški Vrh, Planina
Radana vas	Gračič, Radana vas
Resnik	Resnik
Skomarje /del/	Skomarje /del/
Sv. Kunigunda	Bezovje, Črešnava, Koroška vas, Sv. Kunigunda
Zgornje Zreče	Dobrava, Spodnje Zreče, Zgornje Zreče

Novoustanovljena občina Zreče je do leta 1954 spadala k okraju Celje - okolica, nato pa do njene ukinitve leta 1955 k okraju Celje. Tako kot predvojna občina Zreče je tudi nova občina Zreče izvajala naloge iz lastnega delokroga in naloge iz prenesenega delokroga, ki ji jih je naložila država. Tako je ObLO Zreče kot njen organ oblasti in lokalne samouprave na svojih sejah obravnaval vsa tista vprašanja, ki so bila pomembna za občino, in sprejemal odločitve. Na številnih področjih si je zastavil zelo ambiciozne načrte, z realizacijo katerih je hotel doseči hitrejši razvoj občine.

Posebno pozornost je namenjal nadaljnji elektrifikaciji posameznih naselij, do katerih elektrika še ni bila napeljana. To so bila predvsem oddaljena naselja na območju Pohorja. Vprašanje nadaljnje elektrifikacije je obravnaval gospodarski svet na svoji drugi redni seji, 17. januarja 1953.²⁸ Električno so nameravali napeljati v pohorske vasi Boharina, Loška Gora, Kunigunda, Skomarje in Resnik. Izdelan je že bil načrt za izgradnjo električnega transformatorja, še prej pa je bilo potrebno do Zreč zgraditi nov električni vod iz Slovenskih Konjic. Za izvajanje elektrifikacije so bili ustanovljeni *elektrifikacijski odbori*. Kot je na 4. seji gospodarskega sveta ugotavljal njegov predsednik Štefan Grossmann, je bilo na področju izvajanja elektrifikacije »stanje zadovoljivo in v polnem razvoju«.²⁹

Med pomembnejšimi nalogami, ki si jih je občina Zreče še zadala ob svoji ustanovitvi, so bile še izgradnja nove zdravstvene ambulante, gasilskega doma, poslopja za nižjo gimnazijo, pošte, zgradbe za učitelje in občinske uslužbenke in nove mrtvašnice v Zrečah.³⁰ Za zdravstveno ambulanto je bilo predvideno, da jo bodo zgradili skupaj s Tovarno kovanega orodja Zreče. Ta plan naj bi se realiziral v treh letih.

Zaradi partijskega oblastnega monopola se lokalna samouprava v občini Zreče ni mogla povsem uveljaviti.

Občinski ljudski odbor (ObLO) Zreče (1952–1955)

Organizacija oblasti in samouprave v občini Zreče je bila določena z Zakonom o občinskih ljudskih odborih z dne 8. 7. 1952.³¹ V skladu z imenovanim zakonom je njen najvišji organ oblasti in samouprave predstavljal Občinski ljudski odbor (ObLO) Zreče. Do izvedbe volitev vanj je obstajal začasni ObLO Zreče, sestavljen iz odbornikov, ki sta jih izvolila KLO Zreče in KLO Loška Gora. KLO Zreče je odbornike začasnega ObLO Zreče izvolil na

²⁵ ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisnik 1. zasedanja Občinskega ljudskega odbora Zreče z dne 19. 4. 1952.

²⁶ ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisniki sej KLO Zreče, zapisnik seje z dne 14. 1. 1947.

²⁷ Zakon o razdelitvi LR Slovenije na mesta, okraje in občine z dne 18. aprila 1952, Uradni list LRS, št. 11/1952.

²⁸ ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej gospodarskega sveta, zapisnik seje z dne 17. 1. 1953.

²⁹ ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej gospodarskega sveta, zapisnik seje z dne 16. 3. 1953.

³⁰ ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 27. 10. 1952.

³¹ Uradni list LRS, št. 19/1952.

Z a p i s n i k

I. zasedanja občinskega ljudskega odbora Zreče, ki se je je vršilo dne 19.4.1952. ob 14 uri v prostorih krajevnega ljudskega Zreče z sledečim dnevnim redom:

1. Odtvoritev in pozdrav
2. Volitve delovnega predsedstva
3. Poročilo dosedanjih predsednikov
4. Volitve občinskega /začasnega/ ljudskega odbora
5. Razno

Ad. 1

Tov. Pokornova odtvori zasedanje ob določeni uri in ozdravi navzoče, prečita odlok okrajenga ljudskega odbora Celje-okolica o sklicanju prvega zasedanja in ugotovi navzočnost. Od 55 odbornikov KLO-ev Zreče in Loška gora je navzočih 49 odbornikov, torej je zasedanje sklepčno.

Ad. 2

V delovne predsedstvo oz. za delovnega predsednika se soglasno izvoli tov. P o d v r š n i k Anton, za zapisnikarja pa F i j a v ž Lojze.

Delovni predsednik preda besedo tov. Božičnik Zaliki katera obrazloži pomen prvega zasedanja. Po novem zakonu o ljudskih odborih je dovoljeno, da se lahko izvoli v občinski odbor do tri odbornike, ki niso člani odbora, kar je tudi potrebno z ozirom, da smo imeli do sedaj nakateri odbornike, ki so bili nedelavni. Potrebno je da s v bodoče pritegne v odbor več delavcev prav posebno je važno to v Zrečah ker je precej delavcev. Istočasno je podaljšan mandat odbornikom ki bodo danes izvoljeni v občinski ljudski odbor do novih volitev. S prvo sejo občinskega ljudskega odbora avtomatično odpade mandat ostalim odborom, ki so bili izvoljeni na volitvah leta 1949. Na prvi seji obč. ljudskega odbora, se postavi tajnik in blgajnik odbora.

V bodoče se bo zahtevalo od odbornikov več točnosti kot do sedaj to že iz razloga, ker bo sedaj manj odbornikov in več dela odpadlo na posameznega odbornika.

Ad. 3

Predsednik KLO Zreče poda poročilo - referat priložen.

Predsednik KLO Loška Gora Lorgar Jože poroča: Širši odbor KLO Loška gora se je v preteklem letu kakor tudi prej vedno redno sestajal po navadi enkrat mesečno, po potrebi pa tudi večkrat. Izvršilni odbor pa 14 dnevno, pač po potrebi. Na zasedanjih in sejah so se obravnavale vse važne stvari, ki so v kompetenci celotnega odbora oz. izvršilnega odbora. Člani odbora so svoje naloge izpolnjevali precej vestno in točno razen par redkih izjem. Te nedisciplinirane člane pa smo javili okrajnemu ljudskemu odboru, kateri jih je klical na odgovornost in se je to stanje s tem časom nekoliko popravilo. Odbor je vsenaloge ki so se pred njega postavljale izvrševal na rok. Odkupi so se izpolnjevali dosledno. Tudi plan sečnje se je vedno pravočasno izvrševal. Pobiranje davkov nam do sedaj ni delalo posebnih težkoč. Tu se je za zahvaliti KZ Loška gora in Skomarje, ki nam je s pomočjo njihovega lesnega odseka mnogo prispevala pri pobiranju davkov, ter nam sporazumno s kmeti plačniki davkov, nakazovala dolžne zneske posameznikov.

II. akontacija kmečkega davka za leto 1952 je pobrana z cca 70 %, ostalo bo pa pobrano v glavnem do konca meseca aprila. Isto nam nebo odnara obrtnikov in ostalih poklicev delala posebnih problemov vendar bo slabše z šušmarji, kateri so leto prvič obdavčeni, vendar bo treba te zneske odločno izterjati, sicer se nam bo to kruto maščevalo

-2-

Nato se razvije diskusija. Tov. Medved pripomni, da nimajo krajevni ljudski odbori nobene zakonite pravice več pobireti davke, ker je pa bil v ljudski skuščini sprejet zakon, da bodo v bodoče odmerjali in izterjeval davke okrajni ljudski odbori. Poverjenik za finance tov. Delakorda obrazloži, da bodo verjetno za leto 1952 odmerjali davke in izterjevali še Obč. ljudski odbori, to pa iz razloga, ker tehnične izvedba odmere po katastru v tako kratkem času nemogoča.

Dalje se sklene da se ograja na pokopališču izvede do volitev, dal da se popravijo še cesta v Radana vas na Gračič in Sp Zreče.

Ad. 4

Delovni predsednik Tov. Podvršnik Anton predlaga kandidatno listo za novi začasni občinski ljudski odbor naslednje tovariše: Pokorn Nina, Jedločnik Robert, Medved Dušan, Marčič Adolf, Podvršnik Anton, Jančič Karl, Gorenjak Jožef, Radajc Ivan, Jančič Jožef, Kovše Franc, Lorger Jože, Založnik Miha, Hren Anton, Obrovnik Janez, Pačnik Jožef, Beškovec Karl, Mikek Ludvik, Sevšek Albin, Mikek Ljudmila, Kvac Franc, Sadek Ivan, Vidmar Ludvik, Bobik Karl, Kotnik Ema, Malec Albin, Košič Jožef, Kotnik Albin, Vidmar Feliks, Preložnik Marija in Černec Franca. Vsi navedeni tovariši so bili enoglasno izvoljeni v nov začasni občinski ljudski odbor.

Ad. 5

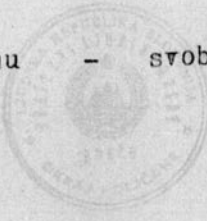
K tej točki ima tov. Fijavž nekoliko pripomb in sicer glede nabave plemenskih bikov, dalje glede prostora za fizkulturo in glede posekanja in krčenja gozda nad krajevnim ljudskim odborom. To vprašanje se ni dokončno rešilo, ter je treba to dobro pretresti, kar pa se bo na prihodnji seji oz. prvi seji.

Ker nima nihče več pripomb se zasedanja zakluči ob 16.30 uri

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Zapisnikar:
Fijavž Lojze

Delovni predsednik:
Podvršnik Anton

 LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA
 OKRAJNI LUDSKI ODBOR ZREČE
 23.4.1952
 1 -
 vse

svoji seji 19. aprila 1952.³² Izvoljeni so bili: Nina Pokorn, Robert Jedločnik, Dušan Medved, Adolf Marčič, Anton Podvršnik, Karl Jančič, Jožef Gorenjak, Ivan Radajc, Jožef Jančič, Franc Kovše, Jože Lorger, Miha Založnik, Anton Hren, Janez Obrovnik, Jožef Pačnik, Karl Beškovec, Ludvik Mikek, Albin Sevšek, Ljudmila Mikek, Franc Kvac, Ivan Sadek, Ludvik Vidmar, Karl Bobik, Ema Kotnik, Albin Malec, Jožef Košič, Albin Kotnik, Feliks Vidmar, Marija Preložnik in Franc Černec.

Izvoljeni odborniki začasnega ObLO Zreče so se na svoji prvi seji sestali 27. aprila 1952.³³ Na njej se je ObLO konstituiral in izvolil člane svojih komisij in svetov. Za njegovo predsednico je bila izvoljena *Nina Pokorn*, za tajnika pa *Alojz Fijavž*. Na isti seji so bili izvoljeni tudi člani *stanovanjske komisije*, *gospodarskega sveta* in *socialno-zdravstvenega sveta*. Začasni ObLO Zreče je deloval do decembra 1952, ko je bil na splošnih volitvah izvoljen novi ObLO Zreče.³⁴ Iz zapisnikov sej novoizvoljenega ObLO Zreče je mogoče ugotoviti, da so bili vanj izvoljeni: Nina Pokorn, Ivan Rutnik, Ludvik Mikek, Ignac Ošlak, Anton Vetrih, Alojz Pačnik, Peter Hren, Anton Verčnik, Ivan Kovač, Franc Kovše, Alojz Očko, Martin Mrzdovnik, Leopold Razboršek, Jurij Petrič, Štefan Grossmann, Matilda Marinšek in Jernej Kapun.³⁵ Za predsednico ObLO Zreče je bila ponovno izvoljena Nina Pokorn. Člane svetov in komisij so odborniki ObLO Zreče izvolili na seji 12. januarja 1954.³⁶

Za posamezna področja je ObLO Zreče izvolil naslednje svete in komisije:

Gospodarski svet:

Predsednik: Štefan Grossmann, uslužbenec, Dobrava
Člani: Robert Jedločnik, uslužbenec, Zg. Zreče
Karl Jančič, kmet, Gračič
Jože Lepšina, uslužbenec, Zg. Zreče
Karel Beškovec, kmet, Skomarje
Branko Javoršek, delavec, Zg. Zreče
Rudi Oplotnik, delavec, Dobrava

Svet za socialno skrbstvo:

Predsednica: Matilda Marinšek, kmetica, Sp. Zreče
Člani: Amalija Mravljak, upokojenka, Zg. Zreče
Zofka Pavlič, uslužbenka, Zg. Zreče
Alojz Kovše, kmet, Skomarje
Pavla Vrhovnik, učiteljica, Zg. Zreče
Marija Preložnik, gospodinja, Dobrava
Anton Petrič, delavec, Koroška vas

Komisija za gozdarska vprašanja:

Predsednik: Jože Lorger, uslužbenec, Boharina
Člani: Maks Padežnik st., delavec, Sp. Zreče
Ivan Očko, kmet, Radana vas
Ivan Rutnik, kmet, Kunigunda
Anton Ločnikar, kmet, Skomarje

Za razliko od prejšnje občine Zreče nova občina Zreče ni imela župana. Predstavljal in zastopal jo je predsednik ObLO Zreče, ki so ga na prvi (konstitutivni) seji izmed sebe izvolili odborniki ObLO Zreče.

Oblike neposrednega odločanja občanov

Zakon o občinskih ljudskih odborih z dne 8. julija 1952 je določal, da lahko polnoletni prebivalci občin o določenih zadevah odločajo tudi neposredno, to je na zborih volivcev in na občinskem referendumu.

Zbori volivcev so se sklicevali za posamezna volilna območja, ki jih je določil občinski ljudski odbor. V občini Zreče so se sklicevali za naselja:³⁷

- Radana vas in Gračič (pri Francu Brglezu),
- Spodnje Zreče (pri Pavlu Kusterju),
- Zgornje Zreče (v šoli Zreče),
- Dobrava (pri Karlu Orošu),
- Loška Gora in Boharina (na sedežu kmetijske zadruga),
- Skomarje (v šoli Skomarje),
- Resnik (v šoli Resnik),
- Kunigunda, Planina, Padeški Vrh, Bezovje, Črešnjava in Koroška vas (v šoli Kunigunda).

Na vsakem zboru volivcev je moral biti prisoten predstavnik ObLO Zreče, ki je udeležencem podal poročilo o njegovem delovanju v preteklem letu in odgovarjal na zastavljena vprašanja. Na zborih volivcev so udeleženci lahko opozarjali na nerešena vprašanja, ki so se nanašala na njihove kraje, in podajali predloge za njihovo reševanje. Kot je razvidno iz ohranjenih zapisnikov posameznih zborov volivcev, so udeleženci na njih največ vprašanj in predlogov postavljali v zvezi z izvajanjem elektrifikacije in z urejanjem cest.

Občinski referendum je ObLO Zreče lahko razpisal sam ali na zahtevo petine volivcev. Na njem so volivci odločali o potrditvi posameznih odlokov in ukrepov, ki so se tikali občine in njenega razvoja, ali pa zato, da bi vnaprej povedali svoje mnenje.

32 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 19. 4. 1952.

33 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 27. 4. 1952.

34 Ukaz Prezidija Ljudske skupščine LRS o razpisu volitev v občinske, okrajne in mestne ljudske odbore ter v ljudske odbore mestnih občin s posebnimi pravicami, Uradni list LRS, št. 29/1952.

35 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 29. 12. 1952.

36 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 12. 1. 1954.

37 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 12. 1. 1954.

P r e p i s !

Z a p i s n i k

zboru volilcev vasi Sp. Zreče, ki se je vršil dne 17.1.1954 ob 14 uri popoldan z naslednjim dnevnim redom:

1. Izvolitev delovnega predsedstva in dveh overovateljev ter zapisnikarja.
2. Poročilo odbornika oz. predsednika ljudskega odbora.
3. Diskuzije
4. Bodoče delo ljudskega odbora
5. Razno.

Zbor volilcev je sklical predsednik ObLO Zreče, s pisnimi vabili z dne 13.1.1954.

Udeležnost zboru volilcev je bila dobra, vendar je bilo nekoliko manjše število volilcev, kar je bilo posledica raznih opravil, ki so jim preprečevali udeležbo.

Ad 1.

Odbornik ObLO Zreče za volilno enoto Sp. Zreče tov. Mrzdovnik Martin otvori zbor in predlaga, da se v delovno predsedstvo izvolijo: Matavž Anton, Podgrajšek Anton in Kuster Kristina, za overovatelja pa Mauher Mirko in Hren Leopold ter za zapisnikarja tov. Bijavž Bojzeta. Zbor je soglasno predloge potrdil.

Nato delovni predsednik tov. Matavž Anton ugotovi, da je od skupno 189 volilcev navzočih 39 volilcev in da zbor ni sklepčen, vednar se sklene, da se zbor kljub temu vrši.

Nato delovni predsednik predlaga dnevni red, ki so ga volilci soglasno sprejeli.

Ad. 2.

Odbornik ObLO Zreče tov. Mrzdovnik Martin upraviči odsotnost predsednika ljudskega odbora in v njegovem imenu poda poročilo o delu ljudskega odbora Zreče v letu 1953.

Za renoviranje šole na Kunigundi se je porabilo 436.000.-
Za šolo Resnik 240.000.- din, za šolo Skomarje 185.000.- in za šolo Zreče 70.000.- din

Za gradnjo ceste Bezovje 1.430.000.- Za gradnjo ceste Gračič 1.817.000.- Za popravilo ceste Radana vas din 220.000.- Za cestno razsvetljavo 265.000.- Za elektrifikacijo v letu 1953 4.000.000.-
Za ureditev pokopališča din 157.000.- Za gradnjo ceste Kunigunda 420.000.- in za gozdne ceste din 1.900.000.-

Vsega je bilo v komunalno dejavnost investirano v letu 1953, 11.485.336.-, kar je lep napredek za občino. Te zneske so prispevale razne organizacije, kakor KZ Zreče, Loška gora in Skomarje ter tovarna kovanega orodja Zreče. Moramo pozdraviti, da je gospodarski svet občine dosegel lep uspeh in se vedno bolj uveljavlja. Prav tako je dobro delal svet za ljudsko zdravstvo in soc. skrbstvo. Tem slabše pa je delala komisija za gozdarstvo.

Ad. 3.

Nato se razvije živahna diskuzija in volilci odobravajo v celoti delo občinskega ljudskega odbora v letu 1953. Nekateri volilci pripominjajo, da so kmečki davki previsoki in da kmet ne more napredovati, kakor bi lahko.

Glede davkov se pojasni, da bodo isti v bodoče odmerjeni po katastru, ker bo vsekakor bolj pravično.

./.

Ad 4.

Odbornik ljudskega odbora tov. Mezdovnik obrazloži volilcem, kakšne naloge si je zadal ljudski odbor za leto 1954. Urediti oziroma razširiti šolo Zreče, tako, da bo primerna za današnje potrebe, urediti družinska stanovanja za učitelje, dograditi cesto na Kunigundo, cesto na Skomarje, kar je pa glavno, pa nadaljevati z elektrifikacijo, do zadnje hiše v občini.

Volilci to odobravajo, vendar pripominjajo, da je v tem letu tudi nujno potrebno tudi generalno popraviti cesto Sp. Zreče nadana vas, katera je v razpadajočem stanju, sicer se bo začel rušiti tlak.

Ad. 5.

Ker nima nihče več kaj pripomniti je delovni predsednik zaključil zbor ob 17-uri.

Overovatelj:

Mauher Mirko s.r.

Hren Leopold s.r.

Zapisnikar:

Fijavz Alojze s.r.

del.predsednik:

Matavž Anton s.r.

*Da je popis enak originalu
potvrjuje olč. L. L. L. L.
18. jan. 1954.*

*Topnik:
Povrhovšek*

Ukinitev občine Zreče leta 1955 in vključitev njenega območja v veliko občino (komuno) Slovenske Konjice

Leta 1955 so bile po Kardeljevi zamisli namesto dotedanjih malih občin po vzoru Pariške komune ustanovljene nove, velike občine ali *komune*. Te so nastale z združitvijo (komasacijo) več manjših občin in so imele neprimerno večje pristojnosti od dotedanjih občin. S tem je bil vzpostavljen tako imenovani *komunalni sistem*. Kot ena izmed velikih občin (komun) je bila ustanovljena tudi *velika občina (komuna) Slovenske Konjice*, ki je nastala z združitvijo (komasacijo) občin Slovenske Konjice, Zreče, Loče in Vitanje.³⁸

Zakon o izvedbi nove ureditve občin in okrajev z dne 29. 6. 1955³⁹ je določal, da se za čas, dokler ne bodo na splošnih volitvah izvoljeni odborniki ljudskih odborov novih občin, ljudski odbori novih občin oblikujejo iz tistih odbornikov dotedanjih občinskih ljudskih odborov, ki so bili izvoljeni na območju, ki pride v sestav nove občine. To je pomenilo, da so odbornike *začasnega ljudskega odbora nove občine Slovenske Konjice* izvolili odborniki ljudskih odborov občin Slovenske Konjice, Zreče, Vitanje in Loče. Odborniki ObLO Zreče so to opravili na svoji seji dne 21. julija 1955.⁴⁰ V ObLO nove občine (komune) Slovenske Konjice so bili izvoljeni:

- Nina Pokorn, gospodinja, Zg. Zreče
- Štefan Grossmann, nameščenic, Nova Dobrava
- Leopold Razboršek, kolar, Zg. Zreče
- Ivan Kovač, mlinar, Radana vas
- Alojz Očko, kmet, Bezovje
- Ludvik Mikek, kmet, Skomarje

Zadnja seja ObLO Zreče se je vršila 5. avgusta 1955.⁴¹ Na njej so podali obračun njegovega delovanja v triletnem obdobju in sprejeli nekaj sklepov. Med drugim so sklenili, da se izda odločba o ustanovitvi fonda za postavitve spomenika NOB in za ureditev parka, v katerega bi ObLO Zreče iz svojega proračuna prispeval 150.000 din.⁴² S 1. septembrom 1955, ko je začel z delom začasni Občinski ljudski odbor nove občine Slovenske Konjice, je mandat odbornikov ObLO Zreče potekel, s čimer je občina Zreče tudi formalno prenehala obstajati.

Krajevni urad Zreče

Da bi po ukinitvi občine Zreče njeni prebivalci določene zadeve lahko še naprej urejali v Zrečah in jim ne bi bilo potrebno za to hoditi na občino v Slovenske Konjice, je Skupščina občine Slovenske Konjice 11. decembra 1964 sprejela odlok, s katerim je ustanovila *Krajevni urad Zreče*, ki je predstavljal njen dislocirani upravni organ.⁴³ Ustanovljen je bil za naselja: Zg. Zreče, Sp. Zreče, Boharina, Loška Gora, Padeški Vrh, Planina na Pohorju, Gračič, Radana vas, Resnik, Skomarje, Bezovje nad Zrečami, Črešnova, Gorenje nad Zrečami Koroška vas in Nova Dobrova. Med njegove pomembnejše pristojnosti je spadalo:⁴⁴

- vodenje matičnih knjig (knjig rojstev, smrti in porok), državljskih knjig in volilnih imenikov ter izdajanje izpiskov iz njih,
- izdajanje živinskih potnih listov,
- opravljanje poslovanja za Krajevni odbor Zreče,
- sprejemanje vlog državljanov za ObLO Slovenske Konjice,
- opravljanje drugih zadev, ki mu jih je naložil ObLO Slovenske Konjice.

Krajevni odbori (1955–1964)

Z ukinitvijo občine Zreče je bila na njenem območju za cela štiri desetletja lokalna samouprava na dotedanjem nivoju ukinjena, s čimer je bil storjen velik korak nazaj. Kot nadomestek za izgubljeno občino so leta 1955 na njenem nekdanjem območju ustanovili tako imenovane *krajevne odbore* kot organe lokalne samouprave. Krajevnih odborov nikakor ne smemo enačiti s krajevnimi ljudskimi odbori, ki so obstajali v obdobju 1945–1952. Krajevni odbori namreč niso predstavljali organov oblasti, kot so to bili krajevni ljudski odbori, ampak zgolj organe *lokalne samouprave*, ki so imeli zelo omejene pristojnosti. ObLO Zreče je s pripravami na njihovo ustanovitev pričel že maja 1955, ko je že bilo znano, da bo občina Zreče ukinjena in da bo njeno območje vključeno v novo občino (komuno) Slovenske Konjice. Na seji 21. maja 1955 so njegovi odborniki sprejeli sklep, da se na območju občine Zreče formirajo naslednji trije krajevni odbori:⁴⁵

38 Območje nove občine (komune) Slovenske Konjice je določal Zakon o območjih okrajev in občin v Ljudski republiki Sloveniji z dne 29. 6. 1955, Uradni list LRS, št. 24/1955.

39 Uradni list LRS, št. 24/1955.

40 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 21. 7. 1955.

41 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 5. 8. 1955.

42 Prav tam.

43 Odlok Skupščine občine Slovenske Konjice o območjih in pristojnostih krajevnih uradov na območju občine Slovenske Konjice z dne 11. decembra 1964, Uradni vestnik okraja Celje, št. 67/1964.

44 Prav tam.

45 ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisniki sej ObLO Zreče, zapisnik seje z dne 21. 5. 1955.

Krajevni odbor Zreče – za vasi:

Zgornje in Spodnje Zreče, Radana vas, Gračič,
Nova Dobrava, Loška Gora in Boharina

Krajevni odbor Kunigunda – za vasi:

Črešnova, Bezovje, Kunigunda, Koroška vas,
Planina in Padeški Vrh

Krajevni odbor Skomarje – za vasi:

Skomarje in Resnik

Vsak krajevni odbor so sestavljali odborniki, ki so bili na njegovem območju leta 1952 izvoljeni v ObLO Zreče, in določeno število članov, ki so jih volivci njegovega območja izvolili na zborih volivcev.

Krajevne skupnosti

S sprejetjem nove ustave Socialistične republike Slovenije aprila 1963 so bile v občinah namesto dotedanjih krajevnih odborov kot oblika lokalne samouprave predvidene *krajevne skupnosti*. Krajevna skupnost je predstavljala samostojno teritorialno samoupravno skupnost občanov enega ali več naselij v občini. Območje, ki se je organiziralo v krajevno skupnost, je moralo tvoriti geografsko, urbanistično in gospodarsko celoto. O njihovi ustanovitvi so odločali občani določenega območja na zborih volivcev. V občini Slovenske Konjice so bile krajevne skupnosti ustanovljene leta 1964, in sicer z njenim statutom, ki je bil sprejet 15. aprila 1964.⁴⁶ Na območju ukinjene občine Zreče so bile leta 1964 namesto dotedanjih krajevnih odborov ustanovljene krajevne skupnosti Zreče, Kunigunda (sedaj Gorenje nad Zrečami) in Skomarje.

Pristojnosti krajevne skupnosti in način izvajanja samouprave v njej je določal njen statut, ki ga je sprejel zbor volivcev, potrdila pa ga je skupščina občine Slovenske Konjice. Organ krajevne skupnosti je bil *svet krajevne skupnosti*, ki so ga izvolili njeni krajan na zboru volivcev. Mandat njegovih članov je trajal štiri leta. Za obravnavanje sporov med krajan je svet krajevne skupnosti lahko ustanovil *poravnalni svet*, katerega člane so krajan izvolili na zboru volivcev.

Po sprejetju ustave leta 1974 je postala glavni organ samoupravljanja v krajevni skupnosti *skupščina krajevne skupnosti*, ki je bila sestavljena delegatsko. Skupščine krajevnih skupnosti so obstajale do leta 1994.

SEDANJA OBČINA ZREČE

Pobude za ustanovitev občine Zreče iz konca osemdesetih let

Zrečani nikakor niso mogli pozabiti in prebleti tega, da so leta 1955 izgubili svojo občino. Ko so se konec osemdesetih let v Sloveniji začeli kazati prvi znaki demokratizacije, so nastopile tudi ugodnejše politične razmere za dajanje pobud o njeni ponovni ustanovitvi. Novoustanovljena občina Zreče naj bi obsegala območja krajevnih skupnosti Zreče, Stranice, Vitanje, Skomarje, Resnik, Gorenje, Dobrava - Gabrovlje, ki so spadale k občini Slovenske Konjice, in območji krajevnih skupnosti Kebelj in Oplotnica, ki sta spadali k občini Slovenska Bistrica. Njena površina bi merila okoli 180 kvadratnih kilometrov, štela pa bi okoli 13.500 prebivalcev.

Pobude za ponovno ustanovitev občine Zreče so se začele pojavljati potem, ko so Zreče leta 1987 postale mesto, temeljile pa so predvsem na gospodarskih razlogih. Zreče so namreč z industrijskima podjetjema Unior in Comet predstavljale močan industrijski center, kljub temu pa so želele poleg industrije razvijati tudi turizem, za kar občina Slovenske Konjice ni kazala dovolj razumevanja. Za ustanovitev občine Zreče, v kateri bi poleg industrije razvijali tudi turizem, si je močno prizadeval zlasti tedanji direktor Uniorja Marjan Osole. V pogovoru z novinarjem televizije, 14. januarja 1988, je v zvezi s tem povedal:

»Problem je koncept razvoja ali popolna zaposlitev. Mi smo za tako organiziranost, ki bo podpirala popolno zaposlitev ob maksimalnem angažiranju strokovnjakov. Tega koncepta Konjičani in občina niso nikoli sprejeli, z omalovaževanjem so gledali na naš razvoj. Odprli smo 1500 novih delovnih mest, osvojili svetovni trg, 60 odstotkov je izvoza. To zahteva drugačno obravnavo industrije in občinskih struktur. Meja med Zrečami in Konjicami je umetno postavljena in prisiljena. Zdravstvo, šolstvo in sise (SIS je kratica za samoupravno interesno skupnost, op. M. M.) materialne proizvodnje bi lažje razvijali kot zdaj ... Negativna zaposlitvena tendenca v večini konjiških podjetij kaže na to, da bi bilo v občini ogromno nezaposlenih, in taka struktura bi potem onemogočila vsak razvoj.«⁴⁷

Rešitev za gospodarske probleme, na katere je opozarjal, je Marjan Osole videl v odcepitvi Zreč od občine Slovenske Konjice in v ustanovitvi občine Zreče, čemur je bila naklonjena tudi tedanja predsednica krajevne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva (SZDL) Zreče Danica Pem, kar je takole utemeljila:

»Osnovni vzrok za razmišljanje o novi občini je razvoj turizma. Velike možnosti imamo, vendar nam jih sedanja

⁴⁶ Statut občine Slovenske Konjice z dne 15. 4. 1964 je bil objavljen v Uradnem vestniku okraja Celje, št. 25/1964.

⁴⁷ Zdenko Kodrič, Franček Kramer, *Naj vroča ideja ne pregreje glav*, Večer, 23. januar 1988, str. 31.

Zreče je s poslovanjem pričela 1. januarja 1995. Njeno območje obsega naslednja naselja: Bezovje nad Zrečami, Boharina, Bukovlje pri Stranicah, Črešnova, Dobrovlje, Gorenje pri Zrečah, Gračič, Koroška vas, Križevac, Loška Gora, Osredek, Padeški Vrh, Planina na Pohorju, Radana vas, Resnik, Rogla, Skomarje del, Stranice, Zlakova in Zreče.⁵²

Ker Občina Zreče predstavlja temeljno samoupravno skupnost, izvršuje predvsem naloge iz lastnega delokroga in le nekatere naloge iz prenesenega delokroga, ki ji jih v izvrševanje nalaga država. Za izvajanje večine nalog, ki pripadajo državi, je na nižji stopnji pristojna *Upravna enota Slovenske Konjice*, ki je začela poslovati s 1. januarjem 1995.

Organi občinske oblasti in lokalne samouprave

Občinski svet

Pristojnosti Občine Zreče in način izvajanja oblasti ter samouprave v njej so določeni z njenim statutom, ki ga je Občinski svet Občine Zreče sprejel na svoji 5. redni seji 25. aprila 1995.⁵³ Najvišji organ odločanja v njej je *občinski svet*, ki šteje 16 članov. Voli se na podlagi splošne in enake volilne pravice na svobodnih in neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem. Med njegove najpomembnejše pristojnosti spadajo: sprejemanje statuta občine, sprejemanje odlokov in drugih občinskih aktov, sprejemanje poslovnika o svojem delu, sprejemanje prostorskih aktov in drugih planov razvoja občine, sprejemanje občinskega proračuna in zaključnega računa, imenovanje občinskih odborov in komisij, razpis referendumov itd. Poleg tega Občinski svet Občine Zreče odloča tudi o vseh na občino prenesenih zadevah iz državne pristojnosti. Seje občinskega sveta so javne.

Prve volitve v Občinski svet Občine Zreče so potekale 4. decembra 1994, vanj pa so bili izvoljeni:⁵⁴

Ime in priimek izvoljenega svetnika	Lista, na kateri je bil izvoljen
Drago Klima	Združena lista socialnih demokratov
Zmagoslav Tinta	Združena lista socialnih demokratov
Maksimilijan Brečko	Združena lista socialnih demokratov
Emilijan Fijavž	Neodvisna lista za pravico
Marjan Brglez	Slovenska ljudska stranka
Alenka Sekirnik	Slovenska ljudska stranka
Darko Mastnak	Liberalna demokracija Slovenije
Filip Gorjup	Liberalna demokracija Slovenije
Gorazd Korošec	Socialdemokratska stranka Slovenije
Drago Šešerko	Socialdemokratska stranka Slovenije
Vladimir Wravor	Socialdemokratska stranka Slovenije
Manfred Anton Hren	Socialdemokratska stranka Slovenije
Boris Podvršnik	Socialdemokratska stranka Slovenije
Leopold Razboršek	Slovenski krščanski demokrati
Marjan Hren	Slovenski krščanski demokrati
Mitja Mastnak	Slovenska nacionalna stranka

Drugi organi

Poleg občinskega sveta, ki predstavlja osrednji organ občinske oblasti in samouprave, obstajajo še naslednji organi:

- komisije in odbori občinskega sveta,
- nadzorni odbor,
- župan.

Komisije in odbore lahko občinski svet ustanovi za posamezna področja. Med komisijami so po zakonu obvezne volilna komisija, komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ter statutarno pravna komisija. Nadzorni odbor ima predvsem nalogo izvrševati nadzor nad izvajanjem sklepov občinskega sveta in porabo sredstev občinskega proračuna. Župan, ki predstavlja in zastopa občino, je izvoljen na neposrednih volitvah. Poleg župana ima lahko Občina Zreče po svojem statutu tudi enega ali več podžupanov. Podžupana imenuje občinski svet na predlog župana z večino glasov vseh članov izmed občanov. Za prvega župana nove Občine Zreče je bil leta 1995 izvoljen *Jože Košir*, ki je to funkcijo opravljal do leta 2006, ko ga je nasledil *mag. Boris Podvršnik*, ki je župan Občine Zreče še sedaj.

⁵² Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij z dne 3. 10. 1994, Uradni list RS, št. 60/1994.

⁵³ Statut Občine Zreče iz leta 1995 je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 30/1995.

⁵⁴ Arhiv Občine Zreče, Občinska volilna komisija, Poročilo o izidu volitev v občinski svet 4. decembra 1994.

Z A P I S N I K

1. izredne seje občinskega sveta občine Zreče, ki je bila dne 23. marca 1995 ob 18.00 uri v sejni sobi na sedežu občine Zreče.

NAVZOČI: Gorazd Korošec, predsednik in člani občinskega sveta: Tinta Zmagoslav, Brečko Maks, Marjan Brglez, Darko Mastnak, Filip Gorjup, Drago Šešerko, Vladimir Wravor, Anton Hren, Klima Drago, Boris Podvršnik, Leopold Razborsek, Marjan Hren, Mitja Mastnak in vabljeni: Adi Furman, Zlakova, Jože Hartman, Skomarje, članici statutarno pravne komisije: Zdenka Kosir in Marjeta Skrinjar, župan občine Jože Kosir, sekretarka občinskega sveta Anka Slapnik, Valerija Motaln - Radio Šmarje in Novice Aleš Lednik - Radio Celje.

ODSOTNI: opravičeno - Emiljan Fijavž, Alenka Sekirnik.

Sprejet je bil naslednji

D N E V N I R E D :

1. Obravnava pripomb in predlogov na osnutek statuta občine Zreče.
2. Obravnava in sprejem osnutka statuta občine Zreče.

Ad/1

Boris Podvršnik, predsednik statutarno pravne komisije je seznanil s potekom priprave osnutka statuta in s pripombami, predlogi in pobudami, ki so bile posredovane v času razprave o osnutku statuta.

Predlagal je, da se pred obravnavo posameznih pripomb in predlogov občinski svet opredeli za status krajevnih skupnosti. Glede statusa krajevnih skupnosti so bili v razpravi izoblikovani predlogi, ki različno urejajo status krajevnih skupnosti.

Vse dosedanje krajevne skupnosti na območju občine Zreče so se strinjale, da krajevne skupnosti kot konstitutivni element občine ostanejo kot pravne osebe s svojimi izvirnimi prihodki.

Po razpravi o posameznih predlogih je bil sprejet naslednji

S K L E P:

Krajevne skupnosti, ki so do konstituiranja občine Zreče delovale na teritoriju občine, se opredelijo kot obstoječe krajevne skupnosti. Status naselja Dobrovlje se določi kot krajevna skupnost Dobrava - Gabrovlje za naselje Dobrovlje, glede na to, da se je krajevna skupnost Dobrava - Gabrovlje teritorialno razdelila med občini Slovenske Konjice in Zreče.

Naselji Zlakova in Osredek se teritorialno vključita v krajevno skupnost Zreče, o čemer predhodno odloča zbor krajanov obeh naselij.

Krajevne skupnosti se v statutu opredelijo kot pravne osebe, ki imajo svoj žiro račun in izvirne prihodke. S premoženjem krajevnih skupnosti razpolagajo v soglasju z občinskim svetom in županom.

Na podlagi tega sklepa se v osnutku statuta opravijo naslednje spremembe in dopolnitve:

- 7. člen

V drugem odstavku se črtata besedi Dobrovlje in Zlakova in se pripiše besedilo: in Dobrava - Gabrovlje za naselje Dobrovlje.

V tretjem odstavku se črta besedilo:... pri čemer morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji ... do konca odstavka.

V petem odstavku se zadnji stavek glasi: Odločitev je sprejeta na referendumu z večino volivcev, ki so se udeležili referendumu.

Pri vseh odločitvah se opredeli ,da je odločitev sprejeta, če je zanjo glasovala večina volivcev, ki so glasovali (navadna večina),razen v primerih ko zakon zahteva drugačno večino.

- 8. člen se spremeni in glasi:

Krajevne skupnosti in njihova območja določi občinski svet z odlokom.

- 9. člen se spremeni in glasi:

Krajevna skupnost je pravna oseba.

S svojim premoženjem upravlja in razpolaga v

soglasju z občinskim svetom in županom.

- V 11. in 12. členu se smiselno vključijo vsi predlogi, ki dopolnjujejo naloge občine v okviru izvirnih in prenesenih nalog v skladu z veljavno zakonodajo.
- Predlogi za dopolnitev na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, obrambnega in požarnega varstva se smiselno vgradijo v besedilo osnutka statuta.
- Predlogi na podlagi sprejetih sprememb in dopolnitev zakona o lokalni samoupravi in druge vsebinske spremembe se vključijo v besedilo osnutka, s tem, da se v predlaganem novem 114. členu v zadnjem odstavku besedilo: "tretjina članov sveta", zamenja z besedilom: "vsak član sveta ."
- Predlogi Občinskega odbora Socialdemokratske stranke Slovenije se upoštevajo in sicer pripomba oziroma predlog v zvezi s 7. členom, 11. členom in 31. členom.

Pripombe in predlogi v zvezi z ostalimi členi se ne upoštevajo.

Občinskemu odboru Socialdemokratske stranke Zreče se posreduje pisna obrazložitev.

- Predlogi Podružnice Slovenske ljudske stranke, pododbor Zreče, se upoštevajo in sicer v zvezi z 11. in 12. členom.

Pripombe na 13. in 78. člen se ne upoštevajo.

Podružnici Slovenske ljudske stranke, pododboru Zreče, se posreduje pisna obrazložitev.

- Predlog Alenke Sekirnik za dopolnitev 11. člena se upošteva.

V razpravi je bil podan predlog za dopolnitev 37. člena in sprejeta dopolnitev 3. odstavka, ki se glasi: Svet uredi način svojega dela s statutom in poslovníkom.

K statutu da soglasje občinski svet in župan.

Besedilo 46., 70. in 78. člena ostane nespremenjeno.

Ad/2

Občinski svet je po uskladitvi pripomb in predlogov sprejel

S K L E P:

Sprejme se osnutek statuta občine Zreče.

V besedilo osnutka se vnesejo vse pripombe in predlogi, ki so bili upoštevani in sprejeti pri obravnavi prve točke dnevnega reda.

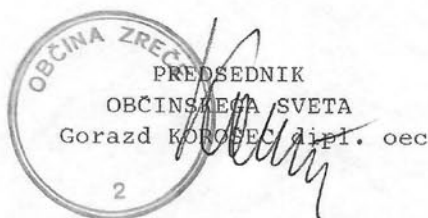
Komisija pripravi čistopis osnutka statuta.

Vsem, ki so v razpravi posredovali pripombe in predloge na osnutek statuta, se posredujejo pisni odgovori oziroma obrazložitve.

Seja je bila zaključena ob 21.00 uri.

Obveščeni:

- predsednik občinskega sveta
- župan, Jože Košir
- sekretarka obč.sveta, Anka Slapnik

Oblike neposrednega odločanja občanov

Po določenih Statuta Občine Zreče oblike neposrednega odločanja o lokalnih zadevah v občini predstavljajo: zbor občanov, referendum in ljudska iniciativa.

Zbor občanov se lahko skliče za vso občino, za več krajevnih skupnosti ali za naselje. Zbor občanov v občini razpravlja o:

- spremembah statuta občine,
- povezovanju z drugimi občinami v samoupravne lokalne skupnosti,
- lokalni problematiki,
- delu občinskega sveta, župana in drugih občinskih organov,
- poročilih občinskih organov o njihovem delu,
- spremembah območja občine.

Zbor občanov v krajevni skupnosti in v naselju razpravlja o:

- problematiki v svoji krajevni skupnosti oziroma naselju,
- delu svojega sveta oziroma o poročilu o njegovem delu,
- delu občinskih organov z vidika interesov krajevne skupnosti oziroma naselja.

Zbor občanov v občini skliče župan na lastno pobudo, na pobudo občinskega sveta, na pobudo najmanj pet odstotkov volivcev v občini, zbor občanov v krajevni skupnosti pa se skliče na zahtevo najmanj pet odstotkov volivcev v krajevni skupnosti ali na pobudo sveta krajevnih skupnosti.

Referendum se lahko razpiše o kakšnem aktu ali kakšni odločitvi, ki ju sprejme občinski svet. Razpiše ga lahko občinski svet na lastno pobudo ali če to zahteva najmanj deset odstotkov volivcev v občini. Odločitev na referendumu je sprejeta, če zanjo glasuje večina volivcev, ki so glasovali.

Krajevne skupnosti

Krajevne skupnosti so kot oblika lokalne samouprave ostale tudi potem, ko je leta 1994 ustanovljena Občina Zreče, le da so nekoliko manjše in da so se njihove pristojnosti v primerjavi s tistimi, ki so jih imele prej, močno zmanjšale. Sicer imajo še vedno status pravnih oseb, nimajo pa več svojih statuten. Njihove pristojnosti določa Statut Občine Zreče. Na območju Občine Zreče je bilo z osmim členom Statuta Občine Zreče leta 1995 ustanovljenih naslednjih šest krajevnih skupnosti: ⁵⁵

Krajevna skupnost	Naselja, ki jih obsega	Površina	Število prebivalcev
Zreče	Boharina, Gračič, Loška Gora pri Zrečah, Osredok pri Zrečah, Radana vas, Zreče	14,6 km ²	3.853
Stranice	Bukovlje, Čretvež, Gorenja vas, Spodnje Stranice, Križevac, Lipa, Mala Gora, Polajna, Stranice, Zabork	16,07 km ²	1.360
Gorenje nad Zrečami	Bezovje nad Zrečami, Črešnova, Gorenje pri Zrečah, Koroška vas na Pohorju, Padeški Vrh, Planina na Pohorju	15,37 km ²	730
Skomarje	Skomarje	7,79 km ²	189
Resnik	Resnik in Rogla	12,17 km ²	119
Dobrovlje	Dobrovlje, Gabrovlje	1,48 km ²	368

⁵⁵ Statut Občine Zreče z dne 25. aprila 1995, objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 30/1995.

Sodišča, ki so po letu 1945 izvajala sodstvo na območju sedanje Občine Zreče

Po končani vojni maja 1945 so bila sodišča, ki jih je leta 1943 ustanovil nemški okupator, odpravljena, a nova redna sodišča so začela delovati šele septembra 1945. Do takrat je delovalo samo kazensko sodstvo, ki so ga izvajala vojaška sodišča in Sodišče slovenske narodne časti (SNČ). Za območje sedanje Občine Zreče sta bili pristojni *Vojaško sodišče mariborskega vojnega področja, senat v Celju* in *Sodišče slovenske narodne časti, senat v Celju*. Prvo je sodilo tistim, ki so bili obtoženi sodelovanja z okupatorjem in so pri tem zagrešili težja kazniva dejanja, drugo pa je sodilo tistim, ki so se s svojimi dejanji med vojno pregrešili zoper slovensko narodno čast.

Obe sodišči sta delovali do 24. avgusta 1945, ko sta bili ukinjeni. Kmalu za tem so začela z delovanjem redna sodišča. Za območje sedanje Občine Zreče je bilo na prvi stopnji pristojno *Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah*, na drugi pa *Okrožno sodišče v Celju*. Po ukinitvi okraja Slovenske Konjice marca 1948 je bilo ukinjeno tudi Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah. Območje sedanje Občine Zreče je takrat prešlo pod pristojnost *Okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici*, ki je bilo pristojno za območje novoustanovljenega okraja Poljčane. Ko je bil leta 1952 okraj Poljčane ukinjen, je pristojnost nad območjem sedanje Občine Zreče prevzelo *Okrajno sodišče v Celju*. Tako je ostalo do oktobra 1960, ko je bilo znova ustanovljeno *Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah*, ki je s poslovanjem začelo 1. januarja 1961. Delovalo je do leta 1965, ko je bilo ukinjeno in na podlagi Zakona o sodiščih splošne pristojnosti z dne 23. 6. 1965⁵⁶ za območje občine Slovenske Konjice ustanovljeno *Občinsko sodišče v Slovenskih Konjicah*.

Decembra 1978 so bila vsa okrožna in občinska sodišča v Sloveniji ukinjena, namesto njih pa so bila kot prvosopenjska sodišča ustanovljena *temeljna sodišča*, kot drugostopenjska pa *višja sodišča*. Temeljna sodišča so imela na sedežih prejšnjih občinskih sodišč svoje enote. Za območje sedanje Občine Zreče je bilo na prvi stopnji krajevno pristojno *Temeljno sodišče v Celju – Enota v Slovenskih Konjicah*, na drugi stopnji pa *Višje sodišče v Celju*. Obe sodišči sta s poslovanjem pričeli 1. januarja 1979. Temeljna sodišča s svojimi enotami so obstajala do sprejetja Zakona o sodiščih dne 24. marca 1994,⁵⁷ s katerim so bila ukinjena in so bila znova vzpostavljena okrožna in okrajna sodišča. Med njimi sta bili takrat ustanovljeni tudi *Okrožno sodišče v Celju* in *Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah*, ki sta krajevno pristojni tudi za območje Občine Zreče. Kot drugostopenjsko sodišče pa je še naprej ostalo *Višje sodišče v Celju*. Takšna ureditev sodstva je v veljavi še sedaj.

PRILOGE DOKUMENTOV

1.

Abecedni seznam zemljiških posestnikov na območju katastrske občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1826

2.

Seznam avgusta 1850 izvoljenih v občinske zastope občin na območju sodnega okraja Konjice

56 Uradni list SRS, št. 20/1965.

57 Uradni list Republike Slovenije, št. 19/1994.

Land <i>Inner Oesterreich</i>		Bezirk <i>Gonovitz</i>		
Kreis <i>City</i>		Gemeinde <i>Rötschach</i>		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort	
<u>A.</u>				
1.			<i>St. Agnes Kirche in Rötschach</i>	
	III.		<i>191. 192. 193.</i>	
<u>B.</u>				
2.		20.	<i>Prigl Lorenz Ladner in Rötschach</i>	
	II.		<i>627. 628. 629.</i>	
<u>C.</u>				
3.			<i>Gonovitz ^{St. V. Markt} Gonovitz Gonovitz Gonovitz</i>	
	III.		<i>119. 120. 121.</i>	
4.		28.	<i>Gatschnig junger Ladner Dobrova</i>	
	II.		<i>1071. 1072. 1088. 1089. 1090.</i>	

Land <i>Inner Oesterreich</i>		Bezirk <i>Gonovitz</i>		
Kreis <i>Cilly</i>		Gemeinde <i>Rötschach</i>		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
1.			<u>A.</u> <i>St. Agnes Kirche in Ratschach</i>	
	III.		<i>191. 192. 193.</i>	
2.			<u>P.</u> <i>Prigl Lorenz Lamm in Ratschach</i>	
	II.		<i>627. 628. 629.</i>	
3.			<u>G.</u> <i>Gonovitz, Gonovitz, Gonovitz</i>	
	III.		<i>119. 120. 121.</i>	
4.			<i>28. Gatschnig junger Lamm Dobrova</i>	
	II.		<i>1071. 1072. 1088. 1089. 1090.</i>	

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
5.	21.		Galschnig Mathias Laine Dobrova	
	II.		1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164.	✓
6.	14		Galschnig Lihel Laine Dobrova.	
	I.		1201	
	II.		1000, 1002, 1056, 1057, 1059, 1151.	
	I. II.		1202, 1203.	✓
7.	18.		Galschnig Hubau Laine Dobrova	
	I.		1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1193, 1194, 1195, 1195 1/2, 1211, 1212, 1213, 1214, 1230, 1242, 1243.	✓
8.	12.		Garm Maria Laine Rökachach	
	III.		194, 195, 196, 424, 425, 426, 427	✓
9	23.		Garm Mathias Laine Rökachach.	
	III.		320, 321, 322, 323, 324, 325, 329.	✓

Land	Bezirk			
Kreis	Gemeinde			
Alphabetisches Verzeichniß. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus. Nro.	Name, Stand, und Wohnort.	
10.		31.	Godina Jakob Laurus Pörschnitzgrund.	
	III.		498, 499, 500, 501.	
	I. III.		502, 503.	✓
11.		31.	Gregoritz Mathias Laurus Lischberg.	
	III.		255, 256.	✓
<u>36.</u>				
12.		61.	Hlortatz Lanny Laurus Pörschach.	
	III.		374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393.	✓
13.		71.	Hrenn Anton Laurus Pörschach.	
	III.		429, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444.	
	II. III.		445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453.	✓

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
14.		11.	Hrenn Jurez Laine Dobrova.	
	I.		1256. 1257. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321.	
	II.		914. 915. 916. 929. 940. 941. 942. 943. 944. 963. 964.	
			975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 1016.	
			1017. 1018. 1108. 1129. 1130. 1144. 1144 1/2. 1288. 1289.	
	III.		1170.	
15.		36.	Hrenn Jurez Laine St. Kunigund.	
	I.		656. 657. 659.	✓
16.		15.	Hrenn Math. Laine St. Kunigund.	
	I.		661. 662.	✓
17.		6.	Hreschan Jurez Laine Dobrova.	
	II.		887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897.	
			898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906.	✓

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniß. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer.	Benennung der Section.	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
			<u>C.</u>	
18.			1. Jenschitsch August Louis Rotschach	
	I.		821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 1260, 1261, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267.	
	II.		592, 595, 596, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 871, 874, 1186, 1189.	
	III.		584, 585, 586, 587, 588, 589.	
	I. II.		591, 597, 830, 821, 1187.	
	II. III.		594, 597, 862, 870.	
	I. II. III.		590, 595.	
19.			25. Jenschenagg Rudolph Louis Rotschach	
	III.		312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350.	

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniß				
Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro	Nahme, Stand, und Wohnort	
20.	19.		Sollan Franz Lavin Röschach.	
	III.		257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272.	v
Nr.				
21.	8.		Hängler Ignatz Lavin Röschach.	
	III.		179. 180.	v
22.	30.		Halper Jakob Lavin Gratschich.	
	III.		361. 362. 363. 364.	v
23.	1.		Hadravitz Ignatz Lavin Dobrona.	
	II.		153. 154. 155. —. 1084. 1085. 1105. 1106.	v
24.	1.		Kaiserfeld. Franz v. Gersdorff, Fabian Hattenberg.	
	III.		508. 509.	v

2

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
25.		7.	Huminegg Anton Laima Hudina	
	III.		177. 178.	✓
26.		72.	Haus Anton Laima Rotschach.	
	III.		571. 572. 573.	✓
27.		22.	Plintzer Jakob Laima Rotschach.	
	I.		681. 682. 683. 684. 685. 693. 694.	
	II.		610. 611. 632. 634. 635. 636. 880. 907. 908. 909.	✓
28.		13.	Hollaritsch Johann Laima Rotschach	
	IV.		⁴⁰ 26. 27. 28. 29. 31. 42. 57. 58. 59. 80. 81. 82. 157. 158. 168. 201. 245. 246. 247. 288. 289. 311.	
	II. III.		91.	✓
29.		12.	Hopriemig Georg Laima Rotschach.	
	III.		510. 511. 512. 513.	✓

Land.	Bezirk.			
Kreis.	Gemeinde.			
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer.	Benennung der Section.	Des Eigenthümers.		Anmerkung.
		Haus Nro.	Nahme, Stand und Wohnort.	
20.		22.	Norden Franz Luise Dobrowa.	
	II.		1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115.	✓
21.		68.	Norden Franz Luise Dobrowa.	
	III.		521. 522. 523. 524.	✓
22.		15.	Hofstetter Johann Luise Dobrowa.	
	IV.		104. 105. 106. 107. 1154. 1155.	
	III.		10. 11. 33. 34. 35. 36. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 60. 61. 62. 86. 87. 88. 90. 91. 105. 106. 107. 108. 109. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.	✓
23.		7.	Hofstetter Johann Luise Dobrowa.	
	II.		910. 911. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 1060. 1061. 1062. 1063.	✓

Land.		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss.				
Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro	Nahme, Stand, und Wohnort.	
34.	14.	Kovatsch Franz Sime Probstschach.		
	II.	112, 113, 114, 1066, 1067.		
	III.	12, 13, 23, 24, 25, 63, 64, 65, 66, 95, 140, 141, 142, 173, 153, 154, 155, 156, 200, 207, 208, 242, 243, 244, 210.		✓
35.	15.	Kreunz Carl Sime Dobrova		
	I.	1214, 1215, 1216.		
	II.	936, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 972, 1001, 1002, 1003, 1004, 1023, 1024, 1025, 1032, 1033, 1116, 1118, 1290, 1291, 1292.		
	I. II.	1146.		✓
36.	16.	Kropci János Sime Dobrova		
	I.	1123, 1258, 1259, 1306, 1311, 1312, 1313, 1322, 1323.		
	II.	926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 1009, 1010, 1011, 1012, 1019, 1020, 1021, 1022, 1034, 1035, 1036, 1037, 1117, 1118, 1119, 1120, 1132, 1137, 1148, 1284, 1285, 1286, 1287.		
	I. II.	1283, 1304, 1305, 1314.		✓

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss.				
Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus No	Nahme, Stand, und Wohnort	
37.		3.	Frider. Ferdinand Laurin Rotschach	
	III.		102. 19. 20. 21. 22. 27. 28. 29. 34. 35. 36. 83. 101.	
			151. 152.	
			102. 144. 148. 149. 150. 167. 202. 229. 230. 231. 232.	
			233. 204. 305.	
	II. III.		89. 100.	✓
38.		64.	Hofs Ludwig Laurin Themer.	
	II.		605. 626.	✓
39.		17.	Novatsch Franz Laurin Rotschach	
	III.		219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226.	✓
40.		20.	Novatsch Franz Laurin Rotschach.	
	III.		234. 235.	✓
41.		2.	Novatsch Augustin Laurin Dobrova	
	II.		1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1103. 1104.	✓

4

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus Nro	Nahme, Stand, und Wohnort.	
			<u>L.</u>	
12.		18.	Lach August Ludwig Röscher.	
	II.		619. 620. 621.	✓
			<u>M.</u>	
13.		26.	Majorschegg Anton Ludwig Röscher.	
	I.		664. 665. 667. 728. 729. 740. 741. 742. 743. 744. 745.	
	II.		614. 615. 616. 618.	
	I. II.		644. 645. 646. 663. 666. 668. 669.	✓
14.		8.	Majorschegg Franz Ludwig Röscher.	
	II.		875. 876. 877. 878.	✓
15.		2.	Majorschegg Leonhard Ludwig Heiligenkreutz.	
	III.		122. 123.	✓

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
46.	12.		Marinschegg Franz Luise Dobrona	
	I.		1268. 1269. 1297. 1299. 1300. 1326.	
	II.		984. 985. 986. 987. 988. 1003. 1006. 1007. 1008. 1013.	
			1014. 1015. 1038. 1039. 1040. 1041. 1293. 1294. 1295.	
	I. II.		1296. 1298. 1325. 1327. 1328.	✓
47.	18		Marinschegg Franz Luise Retschach.	
	III.		236. 237. 238. 239. 240. 241.	✓
48.	26.		Marinschegg Lukas Luise Lischberg	
	III.		252. 253. 254.	✓
49.			S ^t Martin Kirche Retschach	
	III.		408. 409. 410.	✓
50.	9.		Mat Ischitsch Malthe Luise Retschach	
	III.		163. 164. 165. 166. 169. 170. 171. 172. 181. 182. 189.	
			197. 197.	✓

5

Land.		Bezirk			
Kreis		Gemeinde			
Alphabetisches Verzeichniß.					
Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.					
Fortlaufende Nummer.	Benennung der Section.	Des Eigenthümers			
		Haus Nro	Anmerkung.		
		Name, Stand, und Wohnort.			
51.		16. Mathaus Georg Luina Rotschach.			
	III.	203, 204, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218.			
		206.	✓		
52.		64. Maucher Marib' Luina Rackovina.			
	III.	430, 431.	✓		
53.		10. Mummel Lubas Luina Rotschach			
	I.	690, 691, 728, 749, 750, 751, 752, 753, 764, 765			
		766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777.	✓		
54.		23. Mummel Jakob Luina Dobrova.			
	I.	1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202.	✓		
0					
55.		19. Obralt Simon Luina Dobrova			
	I.	1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1203, 1204,			
		1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1229, 1231, 1252, 1253.			
		1256, 1257, 1258, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250.	✓		

9

5

Land.		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus No.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
60.		32.	Otschar Josef Salm Proschack.	
	I.		671. 673. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 692.	
	I. III.		672.	
P.				
61.		20.	Padeschnigg Josef Salm Padeschberg.	
	I.		658. 660	
62.		56.	Padeschnigg Jofan Salm Proschack	
	III.		514. 515. 516.	
63.		21.	Padeschnigg Volundin Salm Padeschniggberg	
	II.		630. 631. 632.	
64.		19.	Paulitsch Jakob Salm Schmidberg.	
	II.		622. 623. 624.	

9

Land	Bezirk			
Kreis	Gemeinde			
Alphabetisches Verzeichniss Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro	Nahme, Stand, und Wohnort	
56.		9.	Orrasch Anton Lains Dobrova	
	II.		1045. 1046. 1047. 1036. 1047.	✓
57.		8.	Orrasch Jurey Lains Dobrova	
	II.		937. 938. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 954 1/2 955. 956. 957. 971. 972. 974. 1026 1027. 1028. 1042. 1043. 1044. 1125. 1126. 1127. 1131.	✓
58.		12.	Orrasch Anton Lains Ritschach	
	I.		803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816.	
	I II.		817. 818. 819. 820.	✓
59.		12.	Ostrach Maria Lains Ritschach	
	III.		563.	
	II. III.		560. 561. 562.	✓

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniß Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro	Nahme, Stand, und Wohnort	
65.		57.	Paulitsch Jakob Sauer Rotschach	
	I.		492. 494.	
	III.		469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 486. 487. 488. 489. 497.	
	I. III.		485. 490. 491. 492. 495. 496.	✓
66.		28.	Paulitsch Josef Sauer Wehrina	
	I.		688. 689.	✓
67.		5.	Petschnigg Josef Sauer Rotschach.	
	II.		116. 117. 118. 119. 120.	
	III.		124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131.	
	II. III.		102. 115. 121. 122. 123. 131.	✓
68.		7.	Pfarrhof St. Egidij in Rotschach.	
	II.		849. 850. 851. 852. 853. 854. 872. 873.	✓

Land	Bezirk			
Kreis	Gemeinde			
Alphabetisches Verzeichniß.				
Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand und Wohnort.	
69.			Pfarrkirche St. Egidij in Rotschach	
	II.	540.		
	III.	564. 565. 566.		
	II. III.	538. 539. 541.		✓
70.		6	Posten Gruber Laima Lubitzgen.	
	III.	172. 174. 175. 176.		✓
71.		58.	Podgradam Joseph Laima Rotschach.	
	III.	404. 405. 406. 407.		✓
72.		14.	Podgraischeegg Andriol St. Kunigund.	
	III.	411. 412. 410. 414.		✓
73.		29	Pottinig August Laima Rotschach	
	I.	763. 764. 765. 766. 767. 768. 754. 755. 778. 779. 780.		
		781. 782. 783. 784. 785. 786.		✓
74.		10	Potze Gruber Laima Rotschach	
	III.	183. 184. 185. 186. 187. 188. 190.		✓

Land	Bezirk			
Kreis	Gemeinde			
Alphabetisches Verzeichniß. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
75.			22. Pesonig Georg junger Laim Rotschach	
	III		226. 227. 228. 330. 331. 332. 333.	
76.			70. Paulitsch Jakob Laim Rotschach	
	III.		525. 526. 527. 528. 568. 569. 570.	
77.			5. Paternösch Mathias Laim Rotschach	
	II.		1157.	
			<u>R.</u>	
78.			17 Rebernagg Mathias Laim Woharino	
	III.		401. 402. 403.	
79.			19. Rache Lorenz Laim Heiligen Kreuz.	
	II.		1075.	
80.			19. Richter Lukas Laim St. Kunigund.	
	II.		617. 618.	
81.			22. Ragg Anton Laim Heiligen Kreuz.	
	II.		1059.	
82.			45. Ragg Johann Laim Rotschach.	
	I		756. 757. 758. 759. 760. 761. 762.	

6

Land		Bezirk	
Kreis		Gemeinde	
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.			
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section.	Des Eigenthümers	
		Haus Nr.	Anmerkung
		Nahme, Stand, und Wohnort.	
83		66 Rantschitsch Simon Sohn Rotschach	
	III.	441. 442. 443.	
84		47 Lönning Simon Sohn Rotschach	
	III.	444. 445. 446.	
84		13. Repas Luggar Sohn Skomer	
	II.	575.	
	II. III.	574. 578. 579.	
85		19. Roschen Lönning Sohn Rotschen.	
	I.	670. 671. 672. 711. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722.	
	I. III.	723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732.	
		715.	
86		24. Roschnigg Franz Sohn Rotschach	
	I.	647. 648. 649. 650. 746. 747.	
	II.	604. 605. 606. 607. 608. 609. 612. 610. 607. 628.	
		629. 640. 641. 642. 1150.	
87		16. Roschnigg Simon Sohn Rotschach	
	II.	576. 577.	

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniß				
Der Grund Eigenthümer und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro	Nahme, Stand, und Wohnort.	
88.		24.	Roschnigg Johann Luitpold Röttschach.	
	I.		746. 747.	
	II.		1150.	
	III.		290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303.	
89.			Röttschach Gemeinde.	
	I.		1338. 1339. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1378.	
	II.		1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1375. 1376. 1379.	
	III.		132. 133. 134. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372.	
	I. II.		1335. 1336. 1337. 1340. 1349. 1377.	
	I. III.		1350. 1351. 1352. 1353.	
	II. III.		1363. 1365. 1373.	
	I. II. III.		1374. 1380.	
90.		3.	Sabegg Johann Luitpold St. Kunigund.	
	III.		398. 399.	

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniß. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
91.	III.	19.	Safeschitz Mathias Laim Röttschach.	
	II. III.		581. 582. 580. 583.	✓
92.	I.	10.	Schoitogl Georg Laim Dobrova.	
	II.		1267. 1308. 1309. 1310. 912. 913. 917. 918. 919. 958. 959. 960. 961. 962. 1029. 1030. 1031. 1048. 1049. 1050. 1051. 1054. 1185.	
	I. II.		1133.	✓
93.	II.	10.	Schellesinger Josef Laim Röttschach.	
	III.		542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 551. 559. 579.	
	II. III.		554. 555. 556. 557. 550. 552. 553. 558.	✓
94.	I.	38.	Seuniker Mathias Laim Röttschach.	
			695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 705 1/2. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713.	✓
95.	III.	62.	Skorianz Mathias Laim Röttschach.	
			400. 415. 416. 417. 418. 421. 422. 423. 424. 427. 428. 429. 460.	✓

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grundeigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers.		Anmerkung
		Haus. Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
101.		27.	Toppouschegg Guery Luina Dobrova.	
	I.		1271. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280.	
	II.		1069. 1070. 1073. 1074.	
	I. II.		1270. 1272. 1273. 1281. 1282.	
102.		114.	Trebowichegg Franz Luina Röschaich.	
	I.		787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802.	
103.		30.	Troppouschegg Guery Luina Dobrova.	
	II.		1068. 1069. 1063. 1152.	
			27.	
104.		36.	Vaigner Simon Luina Dobrova.	
	II.		1152. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172.	
105.		3.	Visekner Melchior Luina Dobrova.	
	II.		1121. 1122. 1123. 1124.	

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss.				
Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer.	Benennung der Section.	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
96.		69.	Shotschaj Willigz Luins Shomer	
	III.		504. 505. 506. 507.	✓
97.		68.	Streutz Valentin Luins Rotschack.	
	III.		435. 436. 437. 438. 439. 440.	✓
98.		7.	Shriner Andreas Luins Resnigg.	
	III.		444. 445. 446. 447.	✓
99.		21.	Schnitter Jakob Luins Dobrava.	
	I.		1139. 1140.	
	II.		1141.	
	I. II.		1142.	✓
			P.	
100.		35.	Seppo Johann Luins Shomer.	
	I.		685. 686. 687.	✓

Land	Bezirck			
Kreis	Gemeinde			
Alphabetisches Verzeichniss.				
Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
106		4	<u>W.</u> Weismann Johann Luitpold Dobscha	
	II.		881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896.	
107		4.	Werdnig Georg Luitpold Rolschach	
	III.		67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94.	
108		1	Wergles Jakob Luitpold Rolschach	
	II.		108. 109. 110. 111.	
	III.		2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.	
109		60.	Wertschko Mathias Luitpold Rolschach	
	III.		351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.	
110		1	Wertschnigg Anton Friedrichs Preutz	
	II.		1156.	

Land		Bezirk		
Kreis		Gemeinde		
Alphabetisches Verzeichniss. Der Grund Eigenthümer, und ihrer nach Sectionen abgetheilten Grund Parzellen.				
Fortlaufende Nummer	Benennung der Section	Des Eigenthümers		Anmerkung
		Haus Nro.	Nahme, Stand, und Wohnort.	
111.	12.	Wegina Lucifolomus Ladin Wacharina.		
	II.	1100, 1101, 1102.		
112.	5.	Wischner Johann Ladin Dobrova		
	II.	1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1103.		
		3.		
113.	17.	Ziferack Georg Ladin Dobrova		
	I.	1170, 1175, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1253, 1254, 1259, 1241, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255.		
	I. II.	1274.		
Gezigt und unterschrieben April 1861.				
Schmuck				
Stadtmagistrat				
Der Stadtmagistrat				

Verzeichniss

der in den

neu constituirten Ortsgemeinden

der k. k. Bezirkshauptmannschaft Cilli

im August 1850 gewählten

**Bürgermeister, Gemeinde - Räthe,
Ausschuss - und Ersatzmänner,**

n e b s t

einer Uebersicht

der Volkszahl und Flächen-Ausdehnung der neuen
Gemeinden, und der in denselben enthaltenen
Catastral - Gemeinden und Ortschaften.

CILLI,

Druck der J. B. Jeretin'schen Kreisbuchdruckerei.

VI.

Gerichts - und Steueramts - Bezirk Gonobitz,

Einwohner
22877.

Flächenmass
68529 Joch 1389 □ Kfst.

Begreift in sich

Freye Ortsgemeinden
30.

Catastral - Gemeinden
50.

Personale

des

k. k. Bezirksgerichtes. **k. k. Steueramtes.**

Bezirksrichter :

Steuereinnnehmer :

Alois Tschampa.

Gabriel Ribitsch.

Adjuncten :

Kontrollor :

Paul Radoscheg.
August Nagy.

Josef Mainik.

Grundbuchsführer :

Offizial :

Michael Schmits,

Carl Kriso.

Kanzellisten :

Josef Bresnig,
Anton Poklukar,
Eduard Knes.

96

57.

Gonobitz, Markt.

 Einwohner
1687.

 Flächenmass
2304 Joch 1395 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

 Gonobitz, Markt
(Kothdorf.
(Pristova-Ober.
(Preurath.

 Skallitz
(Skallitz.
(Hebenstreit.
(Dobrova.
(Gabroulle.

Bürgermeister:

 Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Pann Josef, k. k. Postmeister 3.

Gemeinderäthe:

 Ballan Carl, Gutsbesitzer 3.
Wesenschek Johann, Realitätenbesitzer 3.

Ausschüsse:

 Detitschek Caspar, Bräumeister 3.
Beneschofsky Franz, Tabakverleger 2.
Lang Josef, Färbermeister 2.
Klemen Franz, „ 2.
Walland Johann, Gastwirth 2.

97

 Tschampa Alois, k. k. Bezirks - Richter 1.
Treffer Josef, Bezirksarzt 1.
Steinwenter Franz, Dr. der Medicin 1.
Ruhethal Josef, Edler von, k. k. jub. Cameral-Verwalter 1.

Ersatzmänner:

 Sutter Josef, Seifensiedermeister 3.
Stanzer Johann, Lederermeister 3.
Gurtner Josef, Rimmermeister 2.
Lederbeutner Vinzenz, Handschuhmachermeister 2.
Nagy August, k. k. Adjunkt 1.
Rodoschek Paul, „ 1.

58.

Wösina.

 Einwohner
356.

 Flächenmass
870 Joch 1594 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:

Ortschaften:

 Wösina
(Wösina.
(Startenig.
(Gabrounig.
(Werdu.

Bürgermeister:

 Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

 Krainz Johann, Grundbesitzer einzigen.
7

98

Gemeinderäthe:

 Rebernag Blasius, Grundbesitzer einzigen.
Pauritsch Georg, „ „

Ausschüsse:

 Wergles Jakob, Grundbesitzer einzigen.
Tschreschner Georg, „ „
Klantschnig Martin, „ „
Sparovetz Carl, „ „
Stopper Mathäus, „ „

Ersatzmänner:

 Drobenter Josef, Grundbesitzer einzigen.
Huditscheg Martin, „ „
Krope Blasius, „ „
Leskovar Sebastian, „ „

59.

Unter - Gruschoje.

 Einwohner
701.

 Flächenmass
2276 Joch 1155 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

Unter - Gruschoje (Unter-Gruschoje.

99

 (Ober-Gruschoje.
(Dobrottendorf.
(Pobresch.
(Dobrova.
(Raskotetz.
(Prichova.

Ober - Gruschoje

Bürgermeister:

 Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Kuster Anton, Grundbesitzer einzigen.

Gemeinderäthe:

 Sorko Simon, Grundbesitzer einzigen.
Wesket Franz, „ „

Ausschüsse:

 Fleiss Franz, Grundbesitzer einzigen.
Wesgeth Anton, „ „
Lubei Anton, „ „
Sprager Anton, „ „
Pallier Jakob, „ „

Ersatzmänner:

 Dobroschek Johann, Grundbesitzer einzigen.
Goritschan Johann, „ „
Padeschnig Josef, „ „
Putschnig Mathäus, „ „

7*

100

60.

Verholle.

Einwohner 821. Flächenmass 1804 Joch 76 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde : Ortschaften :

Verholle (Verholle.
(Katzineg.
(Korple.
(Werie.
(Prepusch.
(Sevetz.
(Prälloge.

Bürgermeister:

Gewählt von welchem Wahlkörper.

Rak Gregor, Grundbesitzer einzigen.

Gemeinderäthe:

Katz Philipp, Grundbesitzer einzigen.
Pliberschk Caspar, "

Ausschüsse:

Sprager Jakob, Grundbesitzer einzigen.
Lippoglau Anton, "
Stribel Sebastian, "
Dobroschek Mathias, "
Habian Georg, "
Reppitsch Simon, "
Surschnik Ferdinand, Grundbesitzer "

101

Saiko Jakob, Grundbesitzer einzigen.
Kollaritsch Johann, "

Ersatzmänner:

Rathey Markus, Grundbesitzer einzigen.
Pongratschitsch Johann, "
Pepeunak Philipp, "
Wretschko Anton, "
Stuppau Franz, "
Michellag Johann, "

61.

Tepinadorf.

Einwohner 748. Flächenmass 1098 Joch 709 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden : Ortschaften :

Tepinadorf (Tepinadorf.
(Tepinaberg.
(Dobernesch.
(Hangenberg.
Perovetz (Perovetz.

Bürgermeister:

Gewählt von welchem Wahlkörper.

Prossnak Georg, Grundbesitzer 2.

102

Gemeinderäthe:

Okrisseg Georg, Gastwirth 1.
Kokol Josef, Grundbesitzer 1.

Ausschüsse:

Sollar Franz, Grundbesitzer 2.
Einfalt Stefan, 2.
Bergdolt Georg, 2.
Plech Urban, 2.
Prossnak Johann, 2.
Rudolf Georg, 1.
Orrosch Mathäus, 1.
Gollob Sebastian, 1.
Senegatschnik Valentin, Grundbesitzer 1.

Ersatzmänner:

Schocher Stefan, Grundbesitzer 2.
Napottnig Simon, 2.
Plech Johann, 2.
Samastur Georg, 1.
Dounig Josef, 1.
Perklitsch Josef, 1.

103

62.

Gonobitzdorf.

Einwohner 546. Flächenmass 1204 Joch 1100 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde : Ortschaften :

Gonobitzdorf (Gonobitzdorf.
(Preschigal.
(Wregg.
(Neudorf.
(Pristova-Unter.

Bürgermeister:

Gewählt von welchem Wahlkörper.

Kallschek Philipp, Grundbesitzer einzigen.

Gemeinderäthe:

Pajek Josef, Grundbesitzer einzigen.
Klinz Josef, "

Ausschüsse:

Jeuschenak Franz, Grundbesitzer einzigen.
Wornegger Anton, "
Kollaritsch Bartholomä, "
Skerbinschek Simon, "
Wergles Simon, "

Ersatzmänner:

Jellenko Pongratz, Grundbesitzer einzigen.
Schuppnig Martin, "

104

Mautz Stefan, Grundbesitzer einzigen.
Klokotschoung Jakob, „ „

63.

Seitzdorf.

Einwohner
737.

Flächenmass
1238 Joch 1084 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde :

Seitzdorf

Ortschaften :

(Seitzdorf.
(Gattersdorf.

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Gossak Josef, Grundbesitzer einzigen.

Gemeinderäthe:

Skalle Valentin, Grundbesitzer einzigen.
Krainz Anton, „ „

Ausschüsse:

Koschier Michael, Grundbesitzer einzigen.
Pivitz Anton, „ „
Gossak Franz, „ „
Skalle Andreas, „ „
Gossak Anton, „ „

105

Ersatzmänner:

Praschen Johann, Pfarrer einzigen.
Goritschan Franz, Grundbesitzer „
Schelesinger Jakob, „ „
Zugmus Anton, „ „

64.

Preloge.

Einwohner
565.

Flächenmass
1822 Joch 773 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde :

Ortschaften :

Preloge

(Preloge.
(Pollena.
(Wuckolle.
(Setsche.

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Jeuschenak Sebastian, Grundbesitzer einzigen.

Gemeinderäthe:

Hrenn Franz, Grundbesitzer einzigen.
Klauschnig Josef, „ „

Ausschüsse:

Wenko Mathäus, Grundbesitzer einzigen.

106

Wenko Martin, Grundbesitzer einzigen.
Jellenko Jakob, „ „
Fiausch Franz, „ „
Konetz Franz, „ „

Ersatzmänner:

Kappler Mathäus, Wirth einzigen.
Fiausch Mathias, Grundbesitzer „
Lassnig Philipp, „ „
Rebernag Bartholomä, „ „

65.

Rötschach.

Einwohner
1194.

Flächenmass
2226 Joch 135 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden :

Ortschaften :

Ober-Rötschach

(Ober-Rötschach.
(Unter-Rötschach.
(Dobrova.

Luschberg

(Luschberg,
(Wocharina.

Radldorf

(Radldorf.
(Gratschitsch.

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper

Ruschnig Franz, Grundbesitzer 2.

107

Gemeinderäthe:

Wukounig Gregor, Grundbesitzer 2.
Koroschetz Mathias, „ 2.

Ausschüsse:

Wergles Franz, Grundbesitzer 2.
Kuster Josef, „ 2.
Lamund Martin, „ 2.
Gregorz Anton, „ 1.
Keschmann Franz, „ 1.
Kummer Mathias, „ 1.
Kollaritsch Johann, „ 1.
Rathej Jakob, „ 1.
Wergles Jakob, „ 1.

Ersatzmänner:

Wischner Lukas, Grundbesitzer 2.
Gorenag Frau, „ 2.
Raunak Martin, „ 2.
Mummel Michael, „ 1.
Krope Georg, „ 1.
Goltscher Sebastian, „ 1.

108

66.

Oplotnitz.

Einwohner
1873.

Flächenmass
4478 Joch 149 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

Oplotnitz

(Oplotnitz.
(Markusdorf.
(Mallachorn.
(Latschenberg.
(Tschadram.
(Gowitzenberg.

Woschie

(Woschie.

Koritnim

(Koritnim.

Wresie

(Wresie.
(Schmitsberg.
(Slakova.

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Hasenbichl Josef, Gastwirth 2.

Gemeinderäthe:

Werner Benedikt, Oberförster 1.

Goltschmann Georg, Grundbesitzer 3.

Ausschüsse:

Sparowetz Franz, Grundbesitzer 3.

Skorianz Anton, „ 3.

109

Leskovar Josef, Grundbesitzer 3.
Adelstein Josef, „ 2.
Lipusch Stefan, „ 2.
Janke Josef, „ 2.
Windischgrätz Weriant Fürst von 1.
Kuney Johann, Pfarrer 1.
Steinauer Josef, Gewerkinhaber 1.

Ersatzmänner:

Leskovar Franz, Grundbesitzer 3.
Regorscheg Simon, „ 3.
Rachle Filipp, „ 2.
Napottnig Johann, „ 2.
Sollar Simon, „ 1.
Regorschek Anton, „ 1.

67.

Augenbachdorf.

Einwohner
578.

Flächenmass
803 Joch 1567 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

Augenbachdorf . (Augenbachdorf.
(Augenbachberg.

Sloganoberg . (Sloganoberg.
(Strasche.
(Sloganodorf.

110

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Leskovar Anton, Grundbesitzer einzigen.

Gemeinderäthe:

Leskovar Georg, Grundbesitzer einzigen.

Ossimitsch Caspar, „ „

Ausschüsse:

Klinz Franz, Grundbesitzer einzigen.

Wutscher Josef, „ „

Pregel Martin, „ „

Wutscher Georg, „ „

Globus Anton, „ „

Ersatzmänner:

Pischotteg Mathäus, Grundbesitzer einzigen.

Koschier Sebastian, „ „

Tertin Josef, „ „

Mautz Anton, „ „

111

68.

42 Koth.

Einwohner
712.

Flächenmass
6940 Joch 767 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:

Ortschaften:

Koth (Koth.
(Schlossberg.
(Köhl.
(Modritsch.

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Gnass Martin, Grundbesitzer 2.

Gemeinderäthe:

Ruppnig Rochus, Grundbesitzer. . . . 2.

Visitsch Stefan, „ 2.

Ausschüsse:

Wutscheg Mathäus, Grundbesitzer 2.

Ribitsch Mathäus, „ 1.

Urlepp Anton, „ 1.

Leva Lukas, „ 1.

Zapfl Stefan, „ 1.

Ersatzmänner:

Studentschnig Mathäus, Grundbesitzer 2.

112

Germ Martin, Grundbesitzer	.	.	.	.	2.
Gritschnig Blasius,	„	.	.	.	1.
Lassnik Anton,	„	.	.	.	1.

69.

St. Kunigund.

Einwohner 386. Flächenmass 995 Joch 237 □ Klt.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:	Ortschaften:
St. Kunigund	(St. Kunigund. (Koroschkaves. (Wesovie.

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper
Petz Ignatz, Grundbesitzer	einzig.
Gemeinderäthe:	
Pottnik Lukas, Grundbesitzer	einzig.
Dobnik Martin,	„
Ausschüsse:	
Petz Mathias, Grundbesitzer	einzig.
Levitschnig Caspar,	„
Gragolnig Anton,	„
Atschko Stefan,	„
Ruttnig Mathias,	„

113

Malez Stefan, Grundbesitzer	.	.	.	.	einzig.
Obrul Valentin,	„	.	.	.	„
Sadeg Johann,	„	.	.	.	„
Lach Georg,	„	.	.	.	„

70.

Padeschberg.

Einwohner 521. Flächenmass 2802 Joch 1578 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:	Ortschaften:
Padeschberg	(Padeschberg. (Planina.
Ressing	(Ressing.

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Kopriounig Johann, Grundbesitzer	einzig.
Gemeinderäthe:	
Gradischnig Bartholomä, Grundbesitzer	einzig.
Wobik Georg,	„
Ausschüsse:	
Sadegg Ignatz, Grundbesitzer	einzig.
Jerepp Andreas,	„
Padeschnig Michael,	„

8

114

Hrenn Andreas, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Maletz Caspar,	„	.	.	„

Ersatzmänner:

Obrul Blasius, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Perbiu Anton,	„	.	.	„
Petrtsch Simon,	„	.	.	„
Padeschnig Anton,	„	.	.	„

71.

Skomern.

Einwohner 1082. Flächenmass 8078 Joch 1023 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:	Ortschaften:
Skomern	(Skomern.
Hudina	(Hudina.

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Peter Johann, Grundbesitzer	einzig.
Gemeinderäthe:	
Kammenig Johann, Grundbesitzer	einzig.
Schwab Anton,	„

115

Ausschüsse:

Kausche Simon, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Salloschnig Anton,	„	.	.	„
Kausche Michael,	„	.	.	„
Kritschey Jakob,	„	.	.	„
Fiausch Andreas,	„	.	.	„

Ersatzmänner:

Kummer Georg, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Irschitsch Anton,	„	.	.	„
Peter Jakob,	„	.	.	„
Fiausch Peter,	„	.	.	„

72.

Stranitzen.

Einwohner 708. Flächenmass 1865 Joch 628 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:	Ortschaften:
Stranitzen	(Stranitzen.
Heil. Kreuz	(Heil. Kreuz.

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Jerepp Josef, Grundbesitzer	einzig.

8*

116

Gemeinderäthe:

Mejouscheg Valentin, Grundbesitzer . . . einzigen.
Lebko Blasius, „ . . . „

Ausschüsse:

Gande Martin, Grundbesitzer . . . einzigen.
Mallisch Anton, „ . . . „
Sontitsch Mathias, „ . . . „
Fiausch Martin, „ . . . „
Koroschetz Blasius, „ . . . „

Ersatzmänner:

Worlag Josef, Grundbesitzer . . . einzigen.
Klinscher Anton, „ . . . „
Gorinscheg Georg, „ . . . „
Krope Josef, „ . . . „

73.

Lubnitzen.

Einwohner 625. Flächenmass 2175 Joch 843 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden: Ortschaften:
Lubnitzen . . . (Lubnitzen,
Stenitz . . . (Stenitz.

117

Bürgermeister:

Gewählt von welchem Wahlkörper.

Ganger Mathias
Kopirtnig Leuz, Grundbesitzer . . . einzigen.

Gemeinderäthe:

Quass Stefan, Grundbesitzer . . . einzigen.
Tschrettnig Blasius, „ . . . „

Ausschüsse:

Gunger Mathias, Grundbesitzer . . . einzigen.
Skuttnig Josef, „ . . . „
Tschrepp Andreas, „ . . . „
Rötschnig Georg, „ . . . „
Matausch Michael, „ . . . „

Ersatzmänner:

Wratschnig Anton, Grundbesitzer . . . einzigen.
Teppey Josef, „ . . . „
Uranz Andreas, „ . . . „
Pongratnig Jakob, „ . . . „

74.

Paak.

Einwohner 728. Flächenmass 2156 Joch 691 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde: Ortschaft:
Paak . . . (Paak.

118

Bürgermeister:

Gewählt von welchem Wahlkörper.

Pachernig Josef, Grundbesitzer . . . einzigen.

Gemeinderäthe:

Sevaruschek Mathias, Grundbesitzer . . . einzigen.
Schume Ignatz, „ . . . „

Ausschüsse:

Schussel Mathäus, Grundbesitzer . . . einzigen.
Vollautz Josef, „ . . . „
Oschlag Franz, „ . . . „
Irrschitz Lorenz, „ . . . „
Oschlag Paul, „ . . . „

Ersatzmänner:

Poschak Peter, Grundbesitzer . . . einzigen.
Kima Andreas, „ . . . „
Staker Bartholomä, „ . . . „
Ramschak Franz, „ . . . „

75.

Unterdollitsch.

Einwohner 662. Flächenmass 2044 Joch 1458 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde: Ortschaft:
Unterdollitsch . . . (Unterdollitsch.

119

Bürgermeister:

Gewählt von welchem Wahlkörper.

Pleunig Mathias, Grundbesitzer . . . einzigen.

Gemeinderäthe:

Dobnig Jakob, Grundbesitzer . . . einzigen.
Saloschnig Lukas, „ . . . „

Ausschüsse:

Pessiak Georg, Grundbesitzer . . . einzigen.
Fiausch Mathias, „ . . . „
Roscher Simon, „ . . . „
Krausz Blasius, „ . . . „
Timprein Blasius, „ . . . „

Ersatzmänner:

Pototschnig Blasius, Grundbesitzer . . . einzigen.
Mettnig Josef, „ . . . „
Kusmann Georg, „ . . . „
Pleunig Anton, „ . . . „

76.

Kosiak.

Einwohner 525. Flächenmass 2221 Joch 1390 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde: Ortschaft:
Kosiak . . . (Kosiak.

120

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Schuschitz Anton, Grundbesitzer	einzig.
Gemeinderäthe:	
Vivot Michael, Grundbesitzer.	einzig.
Messnarz Blasius,	"
Ausschüsse:	
Worounig Blasius, Grundbesitzer	einzig.
Marschnig Anton,	"
Hausteu Josef,	"
Wretschko Josef,	"
Goltscher Josef,	"
Ersatzmänner:	
Worounig Caspar, Grundbesitzer	einzig.
Pototschnig Franz,	"
Plesche Allexander,	"
Martinz Florian,	"

77.

Wresen.

 Einwohner
500.

 Flächenmass
1903 Joch 941 □ Klt.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:	Ortschaft:
Wresen	(Wresen)

121

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Mautz Andreas, Grundbesitzer	einzig.
Gemeinderäthe:	
Stumulak Markus, Grundbesitzer	einzig.
Janering Mathäus,	"
Ausschüsse:	
Jakopp Franz, Grundbesitzer	einzig.
Korpatsch Valentin,	"
Saloschnig Bartholomä, Grundbesitzer	"
Pfäusch Josef,	"
Skarbounig Josef,	"
Ersatzmänner:	
Tschetsch Johann, Grundbesitzer	einzig.
Matausch Sebastian,	"
Artnag Mathäus,	"
Nonner Anton,	"

122

78.

Weitenstein, Markt.

 Einwohner
651.

 Flächenmass
303 Joch 341 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:	Ortschaften:
Markt Weitenstein	(Markt Weitenstein, Dorf Weitenstein.)

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Lautner Josef, Chirurg	3.
Gemeinderäthe:	
Pleunig Anton, Pflarr	3.
Hofbauer Josef, Ledermeister	3.
Ausschüsse:	
Mreulag Johann, Bürger	3.
Zwickl Josef, Schneidermeister	2.
Pauscher Franz, Bürger	2.
Praunseiss Johann, Weissgärbermeister	2.
Oschlag Paul, Müller	2.
Trobitsch Blas, Gastwirth	1.
Hofbauer Jakob, Bürger	1.
Adrineg Jakob, Gastwirth	1.
Jaklin Georg, Handelsmann	1.

123

Ersatzmänner:

Praunseiss Michael, Gastwirth	3.
Gollesch Franz, Bürger	3.
Greinik Franz,	2.
Lach Jakob, Schneidermeister	2.
Steinauer Josef, Gewerksinhaber	1.
Schmid Iguaz, Bürger	1.

79.

Plankenstein.

 Einwohner
559.

 Flächenmass
1277 Joch 1572 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:	Ortschaften:
Plankensteinberg	(Plankensteinberg, Plankensteindorf, Penouje, Podpetschoi.)

Bürgermeister:	Gewählt von welchem Wahlkörper.
Marsidoscheg Georg, Grundbesitzer	einzig.
Gemeinderäthe:	
Sovitsch Blasius, Grundbesitzer	einzig.
Novak Jakob,	"

124

Ausschüsse:

Koderitsch Simon, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Modritsch Michael,	"	.	.	"
Jantschitsch Jakob,	"	.	.	"
Moll Josef,	"	.	.	"
Grossegg Georg,	"	.	.	"

Ersatzmänner:

Wobner Josef, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Supantschitsch Anton,	"	.	.	"
Kochne Mathäus,	"	.	.	"
Schnider Anton,	"	.	.	"

80.

Heil. Geist.

 Einwohner
1264.

 Flächenmass
4193 Joch 140 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

Heil. Geist	(Heil. Geist. (Kraueg. (Pogletb. (Grosslipoglau. (Suchodoll. (Klokotschounig. (Kraberg. (Koble. (Podob. (Wregg.
Grosslipoglau	
Koble	

125

Bürgermeister:

 Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Pinter Johann, Grundbesitzer 1.

Gemeinderäthe:

 Koks Ferdinand, Chirurg 1.
Swetovscheg Johann, Grundbesitzer 1.

Ausschüsse:

Schmied Josef, Grundbesitzer	.	.	.	2.
Wobner Josef,	"	.	.	2.
Bressnig Simon,	"	.	.	2.
Reisbret Josef,	"	.	.	2.
Zenz Simon,	"	.	.	2.
Zenz Georg,	"	.	.	2.
Stanz Josef,	"	.	.	1.
Schmied Andreas,	"	.	.	1.
Meitzen Anton,	"	.	.	1.

Ersatzmänner:

Huber Philipp, Grundbesitzer	.	.	.	2.
Bukoscheg Bartholomä,	"	.	.	2.
Skubitz Josef,	"	.	.	2.
Petelinscheg Franz,	"	.	.	1.
Habian Lorenz,	"	.	.	1.
Skobetz Gregor,	"	.	.	1.

126

81.

Oberlasche.

 Einwohner
539.

 Flächenmass
992 Joch 121 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinde:

Ortschaften:

Oberlasche	(Oberlasche. (Unterlasche. (Werch.
----------------------	--

Bürgermeister:

 Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Koss Simon, Grundbesitzer einzig.

Gemeinderäthe:

 Socher Simon, Grundbesitzer einzig.
Pust Philipp, " "

Ausschüsse:

Gumsey Josef, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Goltschmann Josef,	"	.	.	"
Robin Anton,	"	.	.	"
Stermeschek Johann,	"	.	.	"
Stermeschek Simon,	"	.	.	"

Ersatzmänner:

Zwenk Josef, Grundbesitzer	.	.	.	einzig.
Lobet Stefan,	"	.	.	"
Petteg Josef,	"	.	.	"
Guste Anton,	"	.	.	"

127

82.

St. Bartholomä.

 Einwohner
606.

 Flächenmass
1533 Joch 534 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

St. Bartholomä	(St. Bartholomä. (Kolatschna. (Pettelinek. (Litschenza. (Wresie.
Litschenza	

Bürgermeister:

 Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Margutsch Caspar, Grundbesitzer 2.

Gemeinderäthe:

 Galluf Simon, Grundbesitzer 1.
Kollar Thomas, " 1.

Ausschüsse:

Wratschitsch Anton, Grundbesitzer	.	.	.	2.
Pirsch Mathäus,	"	.	.	2.
Skasa Josef,	"	.	.	1.
Wratschitsch Simon,	"	.	.	1.
Koroschetz Mathäus,	"	.	.	1.

Ersatzmänner:

 Koroschetz Simon, Grundbesitzer 2.
Petelinscheg Mathias, " 2.

128

Zwachte Stefan, Grundbesitzer 1.
Zugmuss Anton, „ 1.

83.

Feistenberg.

Einwohner 880. Flächenmass 2746 Joch 814 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden : Ortschaften :
Feistenberg (Feistenberg.
Stadl.
Slemene (Slemene.
(Steinberg.
(Sojeck.

Bürgermeister: Gewählt von welchem Wahlkörper.
Türk Valentin, Grundbesitzer 2.
Gemeinderäthe:
Jasbetsch Valentin, Lehrer 2.
Pacholle Thomas, Grundbesitzer 1.
Ausschüsse:
Gilttschwert Jakob, Grundbesitzer 2.
Slemenscheg Stefan, „ 2.
Sidanscheg Michael, „ 1.
Prach Josef, „ 1.
Jaklitsch Carl, Pfarrer 1.

129

Ersatzmänner:

Amrosch Stefan, Grundbesitzer 2.
Podgorschek Franz, „ 2.
Kollar Stefan, „ 1.
Kukowitsch Franz, „ 1.

84.

St. Ursula.

Einwohner 653. Flächenmass 1683 Joch 511 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden : Ortschaften :
St. Ursula (St. Ursula.
(Raswor.
(Schedina.
Pletovarie (Pletovarie.
(Gruschze.

Bürgermeister: Gewählt von welchem Wahlkörper.
Suppanz Anton, Grundbesitzer 2.
Gemeinderäthe:
Woduschek Sebastian, Grundbesitzer 2.
Kunst Anton, „ 2.
9

130

Ausschüsse:

Jesuscheg Valentin, Grundbesitzer 2.
Wengust Johann, „ 1.
Leutz Mathäus, „ 1.
Ribitsch Andreas, „ 1.
Smodey Anton, „ 1.

Ersatzmänner:

Koroschetz Bartholomä, Grundbesitzer 2.
Ribitsch Franz, „ 2.
Freysteiner Valentin, „ 1.
Pacholle Anton, „ 1.

85.

St. Aegidi.

Einwohner 981. Flächenmass 2627 Joch 380 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden : Ortschaften :
St. Aegidi (St. Aegidi.
(Jasbine.
(Sallog.
(Strasche.

131

Maria Dobie (Maria Dobie.
(Jarmovetz.
(Suettelki.
(Laase.

Bürgermeister: Gewählt von welchem Wahlkörper.
Koschuch Michael, Grundbesitzer 2.

Gemeinderäthe:

Katschitschnig Mathias, Grundbesitzer 2.
Hrastenscheg Franz, „ 2.

Ausschüsse:

Suetelscheg Blasius, Grundbesitzer 2.
Fink Gregor, „ 1.
Korenak Andreas, „ 1.
Widmar Anton, „ 1.
Jessenegg Gregor, „ 1.

Ersatzmänner:

Skale Caspar, Grundbesitzer 2.
Douganotsch Georg, „ 2.
Kukovitsch Caspar, „ 1.
Stoujan Martin, „ 1.

132

86.

Wesovitza.

Einwohner
489.

Flächenmass
1858 Joch 1336 □ Klafter.

Begreift in sich die

Catastral-Gemeinden:

Ortschaften:

Wesovitza

(Wesovitza.
(Gabrovetz.
(Hrastnig.
(Oberslemmene.
(Unterslemmene.
(Podgorie.
(Werze.
(Kirchstätten.

Podgorie

Bürgermeister:

Gewählt von wel-
chem Wahlkörper.

Pristounig Lukas, Grundbesitzer 1.

Gemeinderäthe:

Krainz Josef, Grundbesitzer 1.

Preloschnig Georg, „ 1.

Ausschüsse:

Widmar Caspar, Grundbesitzer 2.

Preloschnig Michael, „ 2.

Jaksche Valentin, „ 2.

Podergaiss Johann, „ 2.

Tröfönig Lukas, Pfarrer 1.

133

Ersatzmänner:

Katschitschnig Bartholomä, Grundbesitzer . . 2.
Slatetschou Simon, „ . . 2.
Planinz Martin, „ . . 1.
Kollar Philipp, „ . . 1.

Martin Mrzdovnik

ŽUPANI IN ČASTNI OBČANI
OBČIN ZREČE, SKOMARJE,
SV. KUNIGUNDA, PADEŠKI
VRH IN STRANICE
OD LETA 1850
DO LETA 2026

OBČINA ZREČE

Dve leti po tem, ko je Slovenija postala samostojna država in ko so bili sprejeti vsi državotvorni akti vključno z Ustavo Republike Slovenije¹, se je začela urejati lokalna samouprava. Dne 31. 12. 1993 je v Uradnem listu Republike Slovenije² bil objavljen Zakon o lokalni samoupravi in ustanavljanju občin ter določitvi njihovih območij. V Zrečah je bil 29. 5. 1994 izveden referendum o ustanovitvi občine in njenem teritoriju. Lokalne volitve organov občine so bile 4. 12. 1994 in s 1. 1. 1995 je Občina Zreče formalno začela delovati. Takrat sta bila izvoljena 16-članski občinski svet in župan.

Glede na pomembnost zgodovinskega trenutka se je v pogovorih rado komu zareklo, da je to prvič, da imajo Zreče svojo občino in župana. Saj od leta 1941, ko je bil zadnji zreški župan Jurij Orož, Zrečani niso imeli svoje občine in slovenskega župana.

Občina Zreče je v novejšem času izdala precej knjig o zgodovinskem razvoju tukajšnjih krajev, vendar o zgodovini lokalne samouprave posebne knjige oziroma študije še ni bilo. Nekaj osnovnih podatkov najdemo v knjigi Emila Lajha z naslovom *Občina Zreče v času in prostoru*.³

V tem dodatku bodo najprej predstavljeni zreški župani od leta 1850 do 2026. Predstavljeni bodo tudi drugi izvoljeni organi lokalne samouprave in častni občani. V naših arhivih ni veliko dokumentov s tega področja, zato so toliko bolj dragoceni podatki v tedanjem časopisu. Po sedaj znanih podatkih o županih, častnih občanah in drugih izvoljenih članih občinskih organov so ti predstavljeni v tem prispevku. Poleg uradnih virov so ostali še *Kronika župnije Zreče*⁴, *Zreče nekoč in danes* avtorja Franceta Kozjeka⁵, takratno časopisje in drugi.

Do sedaj znani župani Občine Zreče 1850–2026

- Franc Rušnik, 1850–1867
- Gustav Wukošek (Bukošek), 1867–1871
- Peter Dobnik, 1871–1883, ponovno 1900–1904
- Janez Orož, 1883–1888
- Valentin Rušnik, 1888–1900
- Josip Winter, 1905–1914, ponovno 1918–1928
- Martin Kračun, 1914–1918, v času 1. svetovne vojne je nadomeščal J. Winterja
- Jurij Orož, 1928–1931, ponovno 1935–1941
- Ivan Verčnik, 1931–1933
- Davorin Kračun, 1933–1935
- Nina Pokorn, 1952–1955 kot predsednica občinskega ljudskega odbora
- Jože Košir, 1995–2006
- Boris Podvršnik, 2006–2026⁶

Uvod

Mnogi, ki jih zanima zgodovina kraja, so vsa ta leta pogrešali seznam županov, ki so vodili Zreče vse od leta 1850 dalje. Nekaj imen je bilo znanih⁷, za nekatere pa se je samo domnevalo, da so bili župani. Čeprav so se skozi čas in družbene spremembe spreminjale njihove vloge in naloge, ki so jim pripadale, so to vendarle bile osebe, ki so kazale v nove čase; narodno zavedni možje in dobri gospodarji ali podjetniki. O njih smo vedeli zelo malo in v tej raziskavi so se izrisale njihove osebne življenjske zgodbe, večkrat tudi tragične.

Vedno je tako, da se prvemu posveti več pozornosti, in tako je tudi pri predstavitvi prvega župana Franca Rušnika. Bil je torej prvi, družina Rušnik pa je dala nato še enega – njegovega sina Valentina.

ŽUPANI ZREČ

Franc Rušnik, posestnik in trgovec z lesom

Franc Rušnik⁸, po domače Godec, iz Zgornjih Zreč je bil rojen 29. 10. 1801 in umrl 4. 2. 1887 v Zgornjih Zrečah. Njegova žena je bila Marija Rak, rojena 3. 2. 1804 in umrla 30. 10. 1869. Franc Rušnik in Marija Rak sta se poročila 3. 2. 1823 v Zrečah, v zakonu sta imela 10 otrok: Mihaela, rojenega leta 1824, Marijo, rojeno leta 1825, Antona, rojenega leta 1827, Katarino, rojeno 30. 10. 1832, Ano, rojeno 6. 7. 1836, Valentina, rojenega 10. 2. 1840, nasledil očeta Franca na domačiji, Matevža, rojenega 10. 2. 1840, Valentinov dvojček, umrl pri porodu, Franca, rojenega 25. 11. 1842, Heleno, rojeno 30. 5. 1845, poročeno Kračun v Zrečah leta 1865, umrlo 11. 10. 1914, Antonijo, rojeno 11. 6. 1848.

Nekaj o družini Rušnik

Družina Rušnik, po domače Godec, je bila nekaj več kot 100 let ena najpomembnejših družin v Zrečah. France Kozjek v svojem opisu Zreč navaja naslednje:

»V drugi polovici prejšnjega stoletja sta obstajali v Zrečah dve večji posestvi. Na desni strani od Mihelakove hiše pa do posestnika Tiča tja čez Križevce je bila zemlja lastništvo družine Vukošek. Na levi strani Dravinje pa se

¹ Ustavo RS je državni zbor ratificiral na skupščinski seji dne 23. 12. 1991.

² Uradni list RS, št. 72/93 z dne 31. 12. 1993.

³ Lajh, Emil, Občina Zreče v času in prostoru, Občina Zreče, 2002.

⁴ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče.

⁵ Kozjek, France, Zreče nekoč in danes, 1972, tipkopis.

⁶ 4. županski mandat Borisa Podvršnika: 2022–2026 (op. ur.).

⁷ Lajh, Emil, Občina Zreče v času in prostoru, Občina Zreče, 2002, str. 134.

⁸ Vsi podatki o Francu Rušniku in njegovi družini so povzeti iz listin župnije sv. Egidija Zreče, dostopni na spletni strani portala Matricula.

je razprostiralo večje posestvo družine Rušnik. V eni kakor drugi družini so slabo gospodarili. Vsled tega je družina Vukošek razprodala svoje posestvo. Največ zemlje, graščino, veliki mlin in večjo hišo pri cerkvi je kupil Martin Kračun. Zemljo na gornjem koncu pa so pokupili posestniki Ivan Verčnik, Jurij Orož, in Jožef Ravnjak. Rušnikovo posestvo pa je zavaljo dolgov prišlo pod sekvester (prisilno upravo). S sekvestrom se je ukvarjal upokojeni orožnik Tomaž Jurša. Tudi to posestvo je bilo prodano. Hišo, ki še danes stoji, sadni vrt, njivo in travnik je kupil upravitelj sekvestra Tomaž Jurša, ostalo zemljo pa so pokupili drugi kmetje, največ Rezar in Celšek.⁹

Franc Rušnik je bil napreden kmet in vse kaže, da se je ukvarjal s sadjarstvom in prodajo lesa. Pripomba Franceta Kozjeka, da so Rušnikovi slabo gospodarili, ni najbolj na mestu, saj njegov sin Valentin pravi, da temu ni bilo tako. Franc Rušnik je bil prvi zreški župan, izvoljen na volitvah v avgustu¹⁰ leta 1850.

Prve volitve za župana

Glede na to, da so to bile sploh prve volitve za župana in druge organe občine Zreče, si ne moremo predstavljati, da bi na volitvah zmagal človek, ki bi slabo gospodaril. Predvidevamo lahko, da so občani, ki jih je bilo nekaj čez 1000¹¹, izmed kandidatov izbirali dobre gospodarje, saj so prav vsi bili navedeni kot Grundbesitzer.

Poglejmo, kdo vse so bili izvoljeni v prve voljene organe občine Zreče:¹²

Župan Franz Rusching

Občinska svetovalca

Wukovnik Gregor, Koroschetz Mathias

Občinski odborniki

Wergles Franz, Kuster Josef, Lamund Martin, Gregorz Anton, Keschmann Franz, Kummer Mathias, Kollaritsch Johan, Rathhey Jakob, Werglez Jakob

Namestniki

Wischnier Lukas, Gorenak Franc, Raunak Martin, Mumel Michael, Kroppe Georg, Goltshher Sebastian

Volilno območje Zreč je obsegalo naslednje vasi: Zgornje in Spodnje Zreče, Dobrava, Loška Gora, Boharina, Radana vas in Gračič.

Glede na razvitost sedanje lokalne samouprave, ko Občina Zreče zaposluje več kot 20 oseb in pokriva z zakonom določene naloge, se postavlja vprašanje, kakšne so bile naloge in pristojnosti prve občine Zreče. V ta lokalni krog nalog so spadale naloge, kot je skrb za občinsko premoženje, skrb za reveže, skrb za osnovno šolstvo, javna morala in izdajanje domovnic. Nekaj nalog so opravljali

tudi širše, in sicer nadzorstvo nad prebivalstvom (prijave, odjave, potni listi, ljudsko štetje), deželnozborske volitve, državnozborske volitve in pomoč pri novačenju vojaških nabornikov ...

Vsa županska dela je Franc Rušnik opravljal na svojem domu, v hiši, ki smo jo Zrečani poznali kot vila Marija.

Župan občine Zreče je bil po vsej verjetnosti več mandatov. Iz novice v *Rokodelskih novicah*¹³ vidimo, da je leta 1871 svoj županski mandat izgubil Gustav Wukošek (Bukošek), ki je očitno prevzel županstvo od Franca Rušnika. Po vsej verjetnosti Gustav Wukošek (Bukošek) ni bil župan več kot en mandat.

Hiša in drugi gospodarski objekti družine Rušnik

Najbolj prepoznavna je bila njihova hiša, na kateri se je še tik pred rušenjem leta 1982 videl napis Vila Marija. Po odhodu zadnjega lastnika Valentina Rušnika, ki je po smrti sina Jurija moral poravnati vse njegove dolge, jo je dobil v last upokojeni žandar Tomaž Jurša, ki je vodil postopek prodaje. Po njegovi smrti in smrti njegove žene Marije Jurša¹⁴ je hišo in posestvo, kar ga je še ostalo, dobila njena sorodnica Marija, poročena Kubot.

V tej hiši je nekaj časa bila zreška pošta in tukaj je imel ordinacijo Karel Regoršek, zreški zdravnik. V osemdesetih letih je celotno posestvo odkupilo podjetje Comet ter hišo in hlev porušilo za potrebe širitve proizvodnje.

Rušnikovi sta bili tudi še sedaj stoječa hiša pod cerkvijo sv. Neže in romarska uta pred cerkvijo Matere Božje na Brinjevi gori.

Hiša družine Rušnik, t. i. vila Marija
(Vir: Družinski arhiv Marije Leskovar iz Zreč)

⁹ Kozjek, France, Zreče nekoč in danes, 1972, str. 3, tipkopis se nahaja pri avtorju tega članka.

¹⁰ Točnega datuma ne poznamo. V mesecu avgustu so bile 19. in 20. volitve v Celju, zato se predvideva, da so v tem času bile tudi volitve v Zrečah.

¹¹ Točno število je 1194. Mikola, Milko, Konjice z okolico, zbornik, Občina Slov. Konjice, 1996, str. 9.

¹² Vir: Verzeichniss – publikacija o rezultatih volitev, Osrednja knjižnica Celje, oznaka dokumenta R-294.

¹³ Novice, gospodarske, obrtniške in narodne, 26. 4. 1871.

¹⁴ Tomaž Jurša je umrl leta 1922, Marija Jurša 1951.

Stanovanjska hiša pod cerkvijo sv. Neže je bila do leta 1904 last družine Rušnik.

(Vir: Avguštin Stegenšek, Konjiška dekanija, 1909, tablice)

Valentin Rušnik, posestnik in trgovec z lesom

Eden zelo prepoznavnih v Zrečah je bil Valentin Rušnik, ki je imel razgibano življenjsko pot. Njegova zgodba je nadvse zanimiva, saj je prepletena tako z uspehi kakor s preizkušnjami. Imetje Valentina Rušnika se je znašlo na licitaciji leta 1904 in tako se je končala poslovna pot, Rušnik pa je kljub vsemu pustil globoko sled.

Rodil se je očetu Francu Rušniku 10. 2. 1840 ter se 5. 2. 1866 poročil z Marijo Kordon, po domače Mernikovo.

V zakonu so se jima rodili:

Franc, rojen 5. 4. 1866, umrl 17. 2. 1899 v Zrečah,

Katarina, rojena 27. 10. 1867, poročena Werbnik in umrla leta 1918,

Terezija, rojena 2. 10. 1869,

Marija, rojena 8. 8. 1871, umrla v Zagrebu leta 1946, poročena Lešnik 29. 5. 1895,

Jurij, rojen 7. 4. 1873, umrl leta 1904,

Marija, rojena 12. 1. 1875,

Ana, rojena 12. 7. 1876, umrla 15. 12. 1901,

Elizabeta, rojena 21. 4. 1878, umrla 14. 8. 1904, poročena s Henrikom Dobnikom,

Julijana, rojena 5. 12. 1879, poročena z Ivanom Bogino, umrla 1935 v Makolah,

Johan, rojen 14. 4. 1881,

Jožefa – Josipina, rojena 10. 2. 1883, umrla 12. 5. 1965 v Mariboru, poročena Jutras,

Johana, rojena 10. 2. 1883.

Marija Rušnik je umrla 20. 12. 1900. Valentin je leta 1905, ko je izgubil vse premoženje, odšel k hčeri Julijani Bogina v Makole in tam 5. 1. 1913 umrl.

Portret Valentina Rušnika (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

Za samo nadaljevanje zgodbe o Valentinu Rušniku je pomembna življenjska zgodba njegovega sina Jurija.

Franc Rušnik se je poročil z Jožefo Fornezi, hčerko posestnika Jožefa Fornezija z Resnika. V zakonu sta imela dva sinova, in sicer sta to bila Hugo in Alojz.

Prvorojeni Hugo – Frančišek se je rodil 30. 3. 1897 in umrl 13. 5. 1898.

Drugorojeni sin Alojz se je rodil 10. 6. 1889 in umrl 8. 4. 1899.

Franc Rušnik pa je, kakor je navedeno na mrliskem listu, umrl zaradi sušice 17. 2. 1899 v Zrečah.¹⁵

Rušnikovi so imeli grob na starem pokopališču, ki je bil, po pripovedovanju Jurija Leskovarja, pravnuka Valentina Rušnika, v času izgradnje proizvodnih prostorov tovarne Comet (okoli leta 1959) odstranjen, svojci pa so marmorno ploščo ter ostalo prodali kamnoseku. Izdelan naj bi bil iz rdečega kamna. Karel Lesjak iz Makol – v sorodstveni zvezi z Julijano Rušnik, poročeno Bogina, – se spominja, da je ta grob bil na južni strani, ob ograji, tam, kjer so ostale grobnice znanih Zrečanov.

Za žalosten konec rodbine Rušnik v Zrečah je ključnega pomena ravnanje sina Jurija. Ta se je spustil v tvegane posle brez lastnega denarja, ko je prevzel veliko lesno trgovino, in kakor je zapisal župnik Matija Karba¹⁶, je to

¹⁵ Vsi podatki o družini Rušnik so iz matičnih knjig župnije sv. Egidija Zreče, dostopnih na spletnem portalu Matricula, in v knjigi Status animarum za župnijo Zreče, arhiv župnije sv. Egidija Zreče.

¹⁶ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 144.

Zakonca Valentin in Marija Rušnik (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

bilo v Bukovini¹⁷.

V župnijski kroniki ne najdemo zapisa, zakaj je Jurij odšel tako daleč od doma, in tudi ne, kako so ti finančni tokovi potekali. Svojci predvidevajo, da je šlo za prevaro, saj je oče Valentin bil izkušen poslovnež in sinu tako velikega poroštva gotovo ne bi dal. Postopek prodaje njegovega premoženja je vodil upokojeni orožnik Tomaž Jurša, ki si je za svoje delo za družbo Pooper comp. per Brock prislужil hišo.

Jurij je namreč nenadoma umrl in družba *Pooper comp. per Brock*, pri kateri si je izposodil denar, je dolg terjala od poroka, ki je bil njegov oče Valentin. Leta 1904¹⁸ je tako bilo razprodano njegovo posestvo. Ker je ostal brez vsega, je odšel v Makole k svoji hčeri Julijani, kjer je tudi umrl. Tako se je končala zelo uspešna in dolgoletna zgodba Valentina Rušnika, ki je bil več mandatov župan, šolski svetnik, lesni trgovec in kmetovalec v Zrečah.

Valentin Rušnik, ki je nadaljeval očetovo dejavnost v lesni industriji, imel svoj lesni obrat tudi v Makolah. Sorodniki Julijane se spominjajo napisa Rušnik na žagi. Kasneje je to kot doto podaril hčerki Julijani, ki se je poročila z Ivanom Bogino iz Stenic v župniji Vitanje. Po vsej verjetnosti je bil zaposlen pri Valentinu Rušniku in ta mu je kot pridnemu delavcu zaupal hčer in lesni obrat v Makolah. Ivan (Janez) Bogina je bil dolga leta župan Makol in je imel poleg žage še mizarsko delavnico ter opkarno.

Hči Marija se je prav tako poročila z lesnim trgovcem in podjetnikom Avgustom Lešnikom v Lovrenc na Pohorju, kjer je bil le-ta eden zelo uspešnih lesnih industrialcev.

¹⁷ Bukovina (romunsko Bucovina, nemško Buchenland, poljsko Bukowina, madžarsko Bukovina, ukrajinsko Bukovyna) je zgodovinska regija srednje Evrope, razdeljena med Romunijo in Ukrajino, na severnih pobočjih osrednjezhodnih Karpatov in sosednjih planot. Območje Moldavije je bilo v srednjem veku območje, ki je postalo znano kot Bukovina, od leta 1774 do 1918 upravna dežela habsburške monarhije, avstrijskega cesarstva in Avstro-Ogrske. Po prvi svetovni vojni je Romunija vzpostavila svoj nadzor nad Bukovino. Leta 1940 je severna polovica Bukovine pripadla Sovjetski zvezi in je danes del Ukrajine. (Wikipedija)

¹⁸ Brinjevo goro je kupila župnija Zreče za časa Matije Karbe, Kronika župnije Zreče, str. 144.

Družina Valentina Rušnika (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

Prva vrsta: Valentin Rušnik (oče), v beli obleki Josipina, poročena Jutras, Marija Rušnik (mati) in Julijana, poročena Bogina; druga vrsta: Ana Rušnik, Jurij Rušnik, Terezija Rušnik, Franc Rušnik, Marija, poročena Loeschnigg.

Tudi hči Josipina, ki se je že v družini seznanila z lesno trgovino in proizvodnjo, je to dejavnost nadaljevala pri bratu Juriju v Bukovini in se nato poročila z lesnim trgovcem Josipom Jutrasom. Prav ona je bila sled do še živečih sorodnikov Jurija Leskovarja iz Maribora, saj je bila njegova stara mati. Jurij Leskovar, sin Erike Jutras in Josipa Leskovarja, nam je bil v veliko pomoč pri fotografijah.

V Makolah smo našli še Karla Lesjaka, sorodnika po Valentinovi hčerki Julijani.

Josipina Rušnik v času, ko je bila z bratom Jurijem v Bukovini. (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

Poroka Erike Jutras in Josipa Leskovarja leta 1930 (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

Prva vrsta z leve: Prvi je pater Hugolin Sattner, skladatelj, poleg njega tedaj lavantinski škof dr. Andrej Karlin, tretja z leve strani je Josipina Jutras, rojena Rušnik, nato nevesta Erika in mož Josip Leskovar; šesta v prvi vrsti je Ana Leskovar, rojena Kovačič, poleg dr. Josip Leskovar s tedaj prvo vnukinjo, zadnja v prvi vrsti je njegova svakinja Berta, poročena Zalokar.

Škof dr. Andrej Karlin je bil rojen 15. 11. 1857 v Stari Loki, umrl 5. 4. 1933 v Mariboru. 1911 je bil posvečen v tržaško-koprškega škofa, 1923 umeščen za lavantinskega (mariborskega) škofa. Dr. Josip Leskovar, rojen v Čadramu pri Oplotnici, je bil v Mariboru advokat, mariborski župan 1924–1927, 1927–1929 pa predsednik mariborske oblasti. Pater Hugolin Sattner je bil priznani komponist, komponiral prvi slovenski oratorij, še danes pojejo cerkveni zbori pesem *Božična noč*. Bil je frančiškan, v zrelih letih je deloval v Ljubljani.

Kaj o Valentinu Rušniku piše v Kroniki župnije Zreče, šolski kroniki in časopisnih člankih?

Poglejmo najprej v Kroniko Osnovne šole Zreče¹⁹, kjer je za leto 1881/1882 o njem zapisano:

»Okrajni šolski svet je gospoda Valentina Rušnika, zreškega trgovca z lesom, imenoval za krajevnega šolskega nadzornika tukajšnje šole.«

V šolskem letu 1889/1890 je zapisano:

»12. 10. 1890 so člani Krajevnega šolskega sveta na podlagi odloka Okrajnega šolskega sveta z dne 4. 9. 1890, števil. 412, opravili volitve predsednika in njegovega namestnika. Za predsednika je bil izvoljen Valentin Rušnik, lesni trgovec v Zrečah, njegov namestnik pa je postal Peter Dobnik, lesni trgovec v Lušperku.«

Valentin Rušnik je bil izvoljen še v četrto, in sicer se je to zgodilo 18. 10. 1896, kar pomeni, da je ta svet imel 6-letni mandat – v šolsko dogajanje je vstopil že leta 1872 in tako sodeloval pri izgradnji novega šolskega poslopja.

Naslednji zapis v tej kroniki za leto 1906 ne omenja več Valentina Rušnika, saj je verjetno v tem času že bil ob vse imetje in je zapustil Zreče. Nadomestil ga je Jože Presker iz Loške Gore.²⁰

Za Valentina Rušnika lahko rečemo, da je bil velik dobrotnik zreški osnovni šoli in veliko je prispeval za zreške cerkve.

Vse kaže, da je bil tudi dober kmetovalec, saj v časopisu *Novice, gospodarske, obrtniške in narodne* 4. 10. 1882 najdemo novico, da je sodeloval na razstavi v Trstu in da je prejel bronasto priznanje. Žal članek ne navaja, zakaj so prejemniki prejeli ta priznanja oziroma kaj so razstavljali.

Zakonca Jutras: Josipina, rojena Rušnik, in Josip (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

¹⁹ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, prvi del v prevodu Lilijane Urlep.

²⁰ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče za leta 1889–1904.

Nekdanja hiša in hlev Rušnikovih ob tovarni Comet v Zrečah, 1976 (Vir: Dušan Kotnik iz Zreč)

Razglednica Zreč – leto poštnega žiga 1905. V desnem delu razglednice je bila hiša in del posestva družine Rušnik. (Vir: Osrednja knjižnica Celje – domoznanski oddelek)

Valentin Rušnik je bil več mandatov župan občine Zreče. V *Slovenskem gospodarju* z dne 21. 11. 1892 najdemo zapis, da je 17. 11. tega leta bil ponovno izvoljen za župana, ki je bil nato župan še do leta 1904, ko najdemo zapis, da je bil za župana izvoljen Peter Dobnik, leta 1905 ga je nadomestil Josip Winter, ki je bil nato kar 22 let župan občine Zreče.

Janez Bogina, mož Julijane Rušnik, dolga leta župan Makol, v času Avstro-Ogrske (Vir: Karel Lesjak iz Makol)

Gustav Wukošek (Vukošek, Bukošek), posestnik, trgovec in gostilničar

O družini Wukošek Zrečani v današnjem času zelo malo vemo, čeprav je bila ta družina v letih od 1800 do 1904 ena najbolj prepoznavnih v kraju. Nekdanji vodja železniške postaje Zreče France Kozjek v svojih spominih *Zreče nekoč in danes*²¹ zapiše, da sta v tem času dve družini obvladovali Zreče, in sicer družini Rušnik in Wukošek. Obe sta dali Zrečanom kar tri župane, kar potrjuje njihovo pomembnost. Vse kaže, da je bil Gustav Wukošek župan, ki je nasledil Franca Rušnika.

Gustav Wukošek se je rodil 17. 7. 1821 očetu Francu in materi Frančiški v Zrečah, v hiši, ki jo je leta 1909 kupil Martin Kračun. Družina Wukošek ni bila lastnica zgolj te hiše, temveč celotnega kompleksa, ki ga je kupil Kračun. Kaj od tega je zgradila družina Wukošek, nismo posebej ugotavljali, vsekakor pa so k posestvu spadali velik mlin, hlev, žaga in nekaj manjših objektov. Tudi zreški grad je bil v lasti družine Wukošek, a ta je bil zgrajen mnogo prej²².

Gustav Wukošek je bil poročen z Ivano Perko, rojeno 19. 11. 1829. Mati Gustava Wukoška je bila Frančiška Ratej, rojena leta 1793 in v Zrečah umrla 12. 3. 1875.

Postavlja se vprašanje, zakaj o Wukoških skoraj ni več sledu. France Kozjek v svojem prispevku k zgodovini Zreč navaja samo splošen razlog, da so pač slabo gospodarili. Drugi razlog navaja župnik Matija Karba, ko zapiše, da je po smrti Gustava posestvo prevzela hči Amalija. To je poročil Ludvig Ritt v. Maththieu. Po Amalijini smrti je sodišče dovolilo možu prodati posestvo, vendar je polovico kupnine dodelilo mladoletni hčeri. Matija Karba tudi navaja, da je posestvo skupaj z zreškim gradom postavil Adam Kronabevogel in da je kasneje bilo prodano oskrbniku samostana Jurklošter in nato prešlo v last družine

21 Kozjek, France, *Zreče nekoč in danes*, 1972, tipkopis se nahaja pri avtorju tega članka.

22 Zreški dvorec je bil zgrajen za potrebe uprave žičke kartuzije leta 1718 (Vir: Sapač, Igor, *Zreški gradovi med včeraj, danes in jutri*. Univerza Maribor, Občina Zreče, 2016).

Razglednica Zreč iz leta 1912, na kateri se vidi nekdanje posestvo Wukošek, ki je bilo 1909. prodano Martinu Kračunu.
(Vir: Ivo Jančič)

Cerkev sv. Egidija, župnišče, kašča in mežnarija so mejili na zemljišče družine Wukošek.
(Vir: Avguštin Stegenšek, Konjiška dekanija, 1909, tablice)

Wukošek. Vsekakor je družina Wukošek tema, ki bi jo bilo dobro temeljito raziskati. Kupoprodajna pogodba med nasledniki Gustava Wukoška in Martinom Kračunom je bila podpisana 26. 11. 1909 in s tem se zaključí obdobje družine Wukošek v Zrečah.²³

Glede na vrsto gospodarskih objektov se da sklepati, da se je družina ukvarjala z lesom, mletjem žitaric v velikem mlinu in s trgovino. Ob gradnji nove osnovne šole (leta 1879) je v zapisniku o licitaciji zapisan namig, da se je Gustav Wukošek ukvarjal s trgovino opeke ali pa je to obrt celo imel sam.

Pisni viri o Gustavu Wukošku

Kronika Osnovne šole Zreče, 2. del

Letno poročilo za leti 1869 in 1870, str. 2:

»Tukajšnja šola je bila na podlagi nove ureditve/zakonov podrejena okrajnemu šolskemu svetu v Konjicah, ki je s sklepom zasedanja z dne 24. 10. 1869 tukajšnjega posestnika g. Gustav Wukoška imenoval za krajevnega šolskega nadzornika z odločbo dne 13. 12. 1869, šte. 7, odredil konstituiranje krajevnega šolskega sveta.«

Dne 13. 1. 1870 je Gustav Wukošek postal predsednik krajevnega šolskega sveta, Janez Arlič (župnik) pa njegov namestnik.

Na 5. strani 2. dela Kronike Osnovne šole Zreče je zapis, da se je z dopisom 17. 11. 1870 Gustav Wukošek odpovedal mestu predsednika krajevnega šolskega sveta, po vsej verjetnosti zaradi odhoda župnika Arliča na Prihovo. Prav tako je na tej strani zapis, da je po odpovedi Matije Korošca zopet postal predsednik krajevnega šolskega sveta Gustav Wukošek.²⁴

Za leto 1879, ki je bilo zelo pomembno za zreško šolstvo, saj so takrat začeli graditi novo šolsko stavbo, najdemo Gustava Wukoška med člani krajevnega šolskega

sveta in odborniki občinskega sveta.

Iz zapisov v tej šolski kroniki se da sklepati, da je Gustav Wukošek odigral pomembno vlogo pri načrtovanju in podpori gradnje šole.

Prav tako je v tej kroniki še sledeč zapis:

»22. 6. 1879 so se člani krajevnega šolskega sveta zbrali in odločili, da bodo na lastne stroške zgradili novo šolo, poslopje za dvorazredno šolo, in to na zemljišču, kjer naj bi po prvotnem načrtu stalo občinsko poslopje.«²⁵

Ta odločitev kaže na njihov pogum, da bodo zmogli; v krajevnem šolskem svetu so takrat bili bogati zreški posestniki, med njimi tudi Wukošek.

Gustav Wukošek je bil član licitacijske komisije, ki je za izvajalca izbrala Johana Oroža, po domače Mihelaka, sodeloval je pri gradnji osnovne šole.

V kasnejših zapisih v tej šolski kroniki ga ni več zaslediti.

*Kronika župnije sv. Egidija Zreče*²⁶

V župnijski kroniki je zapisan 18. 6. 1872, vendar s priimkom Bukošek. V kasnejših navedbah je samo enkrat naveden priimek Wukošek. Zapis navaja, da je bil tega dne končan vodnjak na prostoru med župniščem, šolo in oštirsko hišo.

Vse kaže, da je bil Gustav Wukošek nepredvidljiv sosed domačemu župniku, saj ga je v letu 1879 nameraval tožiti zaradi motenja posesti, a je potem tožbo umaknil.

Dne 30. 12. 1879 je bil takratni zreški kaplan naprošen od točaja Bukovškove krčme, da pride blagosloviti hišo. Za to gospodar ni vedel ali pa mu ni bil všeč, zato je že na začetku prekinil molitev in povedal, da on ne potrebuje nobenega blagoslova.²⁷

V letu 1882 je v kroniki zapisano, da so zidarji pri podzidavi drvarnice za nekaj centimetrov posegli v Bukovškovo zemljo, a se je zaplet končal tako, da je

²³ Hazler, Vito (ur.), Milko Bremec in Walter Mach – graditelja kovaške industrije na Slovenskem, zbornik, Občina Zreče, 2022, str. 78.

²⁴ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, 2. del, str. 5, prevod Lilijane Urlep.

²⁵ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, str. 11.

²⁶ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 15, 18.

²⁷ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 17.

Zreški grad, ki je bil za potrebe Štajerske železindustrijske družbe predelan v stanovanjski objekt, je bil zgrajen leta 1718. Nekaj časa je bil lastnik tega objekta Gustav Wukošek. (Vir: Arhiv župnije sv. Egidija, Kronika župnije Zreče)

Bukovšek to podaril župniji.

V župnijski kroniki se še leta 1884 zadnjič omenja Bukovška, vendar je tokrat njegov priimek zapisan kot Wukošek. Tudi v tem primeru je šlo za neko tožbo glede ceste, a jo je župnija izgubila, ker je glavna priča umrla.

Gustav Wukošek kot župan

Gustav Wukošek, ki se je sam najraje podpisoval po pravilih nemškega jezika, tj. Wukoscheg, tudi Wukošek, je bil poleg Franca Rušnika najbolj prepoznavna oseba v kraju. Bil je gostilničar in trgovec. V *Novicah*²⁸ je bil 16. 4. 1871 objavljen članek o tem, kako je izgubil volitve in kako se je na izid volitev pritožil, a ni uspel. Po vsej verjetnosti so bile volitve v začetku leta, zato lahko sklepamo, da je bil Gustav Wukošek župan v letih od 1867 do 1870. Mogoče je bil župan kakšen mandat več, vsekakor pa po letu 1871 ni imel več funkcije, saj ga je nadomestil Peter Dobnik, ki je bil v nasprotju z Wukoškom pravi rodoljub in uspešen gospodar v Loški Gori.

Od projektov, ki jih je začel in jih ni dokončal, je novi most čez Dravinjo.

Peter Dobnik, posestnik, trgovec, gostilničar in častni občan

Peter Dobnik se je rodil očetu Martinu in materi Uršuli, rojeni Gačnik, 26. 6. 1841. Hišno ime domačije je bilo pri Bučarju. V družini so bili štirje otroci, in sicer Jakob, Ivana, Franc in Peter.

Poročil se je 5. 2. 1866 s Konjičanko Marijo Brecl. Oče neveste je bil Jožef Brecl, mati Jožefa, rojena Vrisk.

V zakonu sta imela 11 otrok. Žal jih je kar polovica umrla. To so bili: Franc, Johanna, Johan, Henrik, Marija, Mihael, Antonija, Julijana, Gotfried, Alojz in Katarina.

Po krstnih listih je vidno, da je tretjerojena Johanna že bila rojena v Loški Gori 1, medtem ko sta bila prejšnja dva v Loški Gori 13.

Peter Dobnik se je leta 1904 z ženo preselil v Konjice, kjer je že bil njegov sin Franc. Žena mu je umrla 27. 7. 1907.²⁹

Na domačiji je ostal njegov sin Henrik, ki je bil najprej poročen z Elizabeto Rušnik, hčerko Valentina Rušnika. Poročila sta se 14. 2. 1903, a že naslednje leto, 14. 8. 1904, je Elizabeta umrla. Nato se je poročil z Marijo Pokorny, rojeno 26. 8. 1882 v Celju. Poročila sta se 6. 7. 1908. V zakonu se jima je 14. 5. 1910 rodila hči Henrika. Kmalu po poroki in še pred rojstvom hčerke je umrl (3. 4. 1910). Vdova se je nato leta 1911 poročila z Aleksandrom Gruntnerjem iz Poljčan. Ta se je rodil 3. 3. 1883. V zakonu sta imela štiri hčerke: Berto, rojeno 6. 1. 1912, Henrika, rojenega 4. 2. 1913, Marijo, rojeno 24. 2. 1916, Franciško, rojeno 10. 4. 1918. Tudi Gruntner je hitro umrl, in sicer 3. 9. 1919, in na domačijo je prišel njegov sorodnik Gustav Puckl iz Poljčan, rojen 26. 12. 1897. Ta se je poročil s 17-letno Henriko, rojeno Dobnik. Poročila sta se 21. 9. 1927 in imela 3 otroke: Gustava, rojenega 29. 5. 1928, Erika, rojenega 2. 4. 1930, Elizabeto, rojeno 10. 12. 1937.

Peter Dobnik je, kakor piše na mrlškem listu, bil veleposestnik. Tukajšnji zreški veleposestniki so navedno imeli tudi žage, mline in kakšno trgovino, in Peter Dobnik v tem ni bil izjema, saj je bil on tisti, ki je ustvaril pogoje za delo svojih naslednikov. V Kroniki župnije Zreče je o njegovem plemenitem delu več zapisov in nekaj teh bomo objavili v nadaljevanju. V tej kroniki je na strani 32 zapisano, da se je 18. 2. 1905 preselil v Konjice. Ob tem zapisu je tudi pripis, da je kar 22 let bil ključar pri farni cerkvi sv. Egidija. Umrl je 7. 3. 1915 v Slovenskih Konjicah kot vdovec.

Poglejmo, čemu si je Peter Dobnik zaslužil, da mu je občina Zreče podelila naziv častni občan.

Petra Dobnika najdemo v zapisih Kronike Osnovne šole Zreče (22. 6. 1879), in sicer je to bila skupna seja Krajevnega šolskega sveta in zastopstva občine Zreče.³⁰ Tema je bila izgradnja novega šolskega poslopja za dvo-razredno šolo. Načrt je bil ambiciozen, saj so napisali, da bodo zgradbo zgradili na lastne stroške. Na tej seji je Peter Dobnik, ki je očitno bil med predstavniki obči-

²⁹ Vsi podatki so s spletnega portala Matricula za župniji Konjice in Zreče.

³⁰ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, 22. 6. 1879.

²⁸ Novice, gospodarske, obrtniške in narodne, 16. 4. 1871.

Žena Petra Dobnika
(Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)

Peter Dobnik z družino
(Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)

ne Zreče, izjavil, da za 4500 goldinarjev to postavi, če na javni dražbi ne bo nižje ponudbe. Tega posla ni dobil, saj je za 100 goldinarjev bil cenejši Johan Orož - Mihelak iz Zreč. Šola je bila tako zgrajena v dobrem letu, saj je leta 1880 v njej že potekal pouk.

Drugič se Peter Dobnik omenja v tej kroniki 18. 8. 1881, torej leto po vselitvi v nove prostore, v vlogi predsednika Krajevnega šolskega sveta šole v Zrečah s pripisom lesni trgovec v Lušperku.³¹

V tej kroniki ga najdemo še leta 1890, in sicer so bile volitve 12. 10. tega leta, kot podpredsednika sveta.

Drugo njegovo področje delovanja je bilo v okviru župnije, saj je bil kar 22 let ključar župnijske cerkve sv. Egidija. Leta 1893 najdemo v kroniki zapis, da sta bila 26. 2. tega leta razglašena in od škofa potrjena dva 'cerkvena očeta', to je bil takratni naziv za ključarje, in sicer Franc Videčnik in Peter Dobnik. V kroniki na strani 32 najdemo še prepis pisma Mihaela Napotnika, mariborskega škofa, naslovljenega na Petra Dobnika, ki je v tem času že bil v Slovenskih Konjicah. Poglejmo si to pismo.

»Kakor je kn. šk. dekanijski urad v Konjicah z dopisom, dne 6. februarja 1905, šte. 610, semkaj poročal ste se Vi spoštovani gospod preselili iz Zreč stalno v Konjice ter tako odložili častno službo cerkvenega ključarja pri župnijski cerkvi sv. Egidija, katero ste opravljali 22 let, in sicer vselej vestno, vspodbudno in z največjim veseljem.

Kn. šk. Ordinarijat se posluži rad te prilike, da Vam izreče najprimernejšo zahvalo za Vaš trud in za vse vaše skrbi, katere Vam je povzročalo tako modro in preudarno soobskrbovanje cerkvenega premoženja. In opravljali ste to imenitno in odgovornosti polno službo brezplačno in zastonj.

Ker torej niste iskali časnega plačila, zato pa Vam naj bo Bog bogat plačnik, da Vas ohrani zdravega še mnogo let v svoji milosti in ljubezni in da Vam da enkrat po smrti iz ust pravičnega sodnika zaslišati vesele in tolažilne besede: 'Blagor tebi dobri in zvesti hlapec, ker si bil v malem zvest, hočem te čez te čez veliko postaviti, pojdi v veselje mojega Gospoda.' (Mt, 25, 23)

Kn. šk. lavantinski ordinarijat v Mariboru, na praznik Lurške Matere Božje, dne 11. februarja 1905

Mihael, l. r. knezoškof³²

31 Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, 18. 8. 1881.

32 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 32.

Razglednica Dobnikovega posestva v Loški Gori pred 2. svetovno vojno (Vir: Zasebna zbirka, lastnik Ivo Jančič iz Slovenskih Konjic)

Iz župnijske kronike leta 1899 še ena zanimivost s strani 95: »Na priporočilo g. Petra Dobnik je Posojilnica v Konjicah darovala 40 kron za cerkvene potrebe v Zrečah, kot prvi kamen za novo župnijsko cerkev.«³³

Peter Dobnik je z ženo Marijo leta 1904 zapustil svoje posestvo in že dobro utečene trgovske vezi in se preselil v Konjice.

Peter Dobnik je torej bil tisti, ki je začel in ustvaril sklop dejavnosti in proizvodnih poslopij, poznanih kot Gruntner. Čeprav sta Gruntner, ki je bil drugi mož žene Henrika Dobnika, in kasneje Gustav Pukl, mož hčere Henrika Dobnika, nadgrajevala dejavnost in širila proizvodnjo, je Peter Dobnik bil tisti, ki je začel s to zgodbo, ki se je nesrečno končala v času 2. svetovne vojne z likvidacijo zakoncev. Leta 1996 so stanovanjsko hišo Dobnik – Grundner – Pukl porušili zaradi širitve ceste, ostali objekti pa so v lasti fizičnih oseb.

Poroka Kristine Dobnik s Francem Vrečkom (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)

Peter in Henrik Dobnik v časopisnih člankih

V mnogih časnikih tistega časa se je o Petru in kasneje o Henriku veliko pisalo. Za to gre zasluga Matiji Karbi, ki je bil znan poročevalec dogodkov iz teh krajev.³⁴

Hiša in gospodarsko poslopje Petra Dobnika v Konjicah, kamor se je preselil leta 1906. (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)

33 Arhiv župnije sv. Egidija, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 95.

34 Domovina, 19. 8. 1898, leto 8, št. 33, Slovenski gospodar, 8. 7. 1897, leto 31, št. 27.

Janez Orož - Mihelak, posestnik in trgovec

O tem, da je bil Janez Orož župan v Zrečah, je podatek iz časopisa *Slovenski gospodar*³⁵, kjer je naveden kot novi župan Zreč. Več o njegovem delu nismo ugotovili. Zanimivi so podatki iz knjige *Status animarum* za Zreče za leto 1860, v kateri sta navedeni dve družini v Zgornjih Zrečah s priimkom Orož. To sta družini Mihelak in Kurnik. Oče Janeza Oroža je bil Franc, ki je bil rojen 1. 12. 1820 in v *Status animarum* naveden kot gospodar na domačiji Kurnik. Njegova žena je bila Jožefa z dekleškim priimkom Mumelj. Imela sta 6 otrok. V naslednji knjigi *Status animarum* za leto 1924 družine s hišnim imenom Kurnik ni več najti, temveč so to Kordoni.³⁶

Janez Orož kot drugorojeni je bil rojen 6. 11. 1846, umrl 31. 8. 1924, poročil se je z Barbaro Mauhar, rojeno 1. 12. 1842 v Loški Gori, umrl 26. 10. 1929.

V zakonu so se jima rodili:

Ivana Orož, 22. 4. 1874, poročena na Stranice h Klančnikom;

Marija Orož, 4. 6. 1876, poročena v Radano vas k Požjakom, brez otrok;

Janez Orož, 13. 4. 1878, poročen s Frančiško z dekleškim priimkom Marinšek, s katero sta imela tri otroke, po domače Šimuni v Zg. Zrečah;

Antonija Orož, 26. 12. 1879, umrla 16. 8. 1909 pri porodu. Imela je dve nezakonski hčerki, Anico in Kristino. Njun oče je bil Alojzij Črnc iz Radane vasi. Od Mihelakov je dobila poslopje (štant) v Radani vasi in ga nato prodala Janezu Orožu - Šimunu in odšla v Ruše. Njen priimek je bil Kovše, mož je bil nekaj časa lastnik radenskega mlina, nato ga je prodal Ivanu Kovaču;

Franc Orož, 19. 10. 1881, poročen h Kardonom, nekoč Stara Dobrava. Bil je znan prevoznik lesa s konji in dober gospodar, enako tudi njegov sin Franc, ki je ostal na domačiji. Poročen je bil z Ano Marinšek;

Ana Orož, 29. 7. 1883, poročena v Radano vas k Anžetom;

Jurij Orož, 30. 3. 1886, ostal na domačiji, brez otrok, z ženo Emo izgnan v Srbijo. Bil je dva mandata župan (1928-1941);

Alojzij Orož, 11. 6. 1889, poročen k Rezarjem.

Janez Orož v Kroniki Osnovne šole Zreče

Kronika Osnovne šole Zreče za leto 1879 na strani 13 navaja aktivnosti, ki so bile izvedene za izgradnjo novega šolskega poslopja. V tem delu se pojavi ime Janez Orož, in sicer je na licitaciji 9. julija 1879 dobil delo za izgradnjo šolskega poslopja. To sicer ne pomeni, da je bil gradbinec, temveč bolj poslovnež, ki je organiziral izgradnjo poslopja. Delo je bilo končano z nekaj zamude, a kljub vsemu dobro opravljeno.

Nagrobnik družine Orož na starem pokopališču v Zrečah
(Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)

V tej kroniki najdemo na strani 22, da je bil Janez Orož član krajevnega šolskega sveta.

Na omenjeni strani najdemo še zadnji dokument, v katerem se navaja, in novi datum, 30. 3. 1885:

»Po izpeljanem plačilu so bili v tukajšnji krajevni šolski svet od občine Zreče izvoljeni:

Janez Orož, lesni trgovec in občinski predstojnik v Zrečah,

Karel Teppei, lesni trgovec v Lušpergu,
Martin Črnc, posestnik v Radani vasi.

Krajevni šolski svet je nato bil pozvan, da izvoli predsednika in njegovega namestnika. To naročilo se je izvedlo 11. 6. 1885. Za predsednika je bil izvoljen Valentin Rušnik, za njegovega namestnika pa Franc Videčnik posestnik iz Radane vasi.«³⁷

³⁵ Slovenski gospodar, 11. 10. 1883.

³⁶ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Status animarum župnije sv. Egidija Zreče za leti 1860 in 1924.

³⁷ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, str. 13, 22.

Osnovna šola Zreče v času pred letom 1941
(Vir: Arhiv KUD Vladko Mohorič Zreče)

Janez Orož v Kroniki župnije Zreče

Vse kaže, da je bil Janez Orož ključar župnijske cerkve sv. Egidija,³⁸ saj je v tej kroniki na strani 163 zapis, da sta Orož in Rožen ključarja te cerkve. Žal pri tem ni navedenih njunih osebnih imen.

Na 146. strani Kronike župnije Zreče je tudi zapis, da je Janez Orož prodal župniji večjo količino apna za občasno olepšanje cerkve.³⁹

Janez Orož kot župan

Janez Orož je postal župan občine Zreče leta 1883 in je opravljal funkcijo do leta 1888, ko ga je nasledil Valentin Rušnik. Po zapisu iz *Slovenskega gospodarja* (11. 10. 1883)⁴⁰ lahko sklepamo, da je bil Janez Orož domoljub in ni zapadel pod nemški vpliv. V tem času je v občini Zreče že stekel proces industrializacije, ki se je začela s premogovniki in nadaljevala s prihodom železnice v takratne Konjice.

Winterjeva hiša danes. Nekoč je bila v njej gostilna Jelka, spodaj nočni bar. (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)

Josip Winter, posestnik, trgovec, župan 1905–1928

Josip Winter, rojen 4. 3. 1868 v Zrečah, umrl 29. 3. 1928 v Zrečah

Žena Rozalija, dekliški priimek Krajnc, rojena 24. 7. 1870 v Zrečah, umrla 3. 7. 1942 v Zrečah
Poroka: 5. 2. 1894 v Zrečah

Zakonca sta imela naslednje otroke:

Justino, 31. 10. 1890,
Marijo, 8. 4. 1894,
Alojzija, 5. 6. 1897,
Jožefa, 11. 12. 1897,
Rozalijo, 16. 10. 1900,
Karla, 25. 10. 1902,
Rudolfa, 15. 4. 1904,
Franca, 2. 8. 1905,
Ano, 3. 1. 1908,
Henrika, 20. 4. 1910,
Janeza, 12. 5. 1911,
Elizabeto, 8. 10. 1915.

O družini Winter

Družina Winter je v Zrečah pustila globoko sled in je bila ena tistih družin, ki je pomembno prispevala h gospodarskemu in kulturnemu življenju kraja v svojem času. Oče župana Josipa - Jožefa Winterja je bil prav tako Jože in je bil rojen 14. 3. 1833, in sicer v Kamnici pri Mariboru. Njegov oče je bil Anton in žena Ana, z dekliškim priimkom Prates. Ta Jožef Winter, ki je bil rojen leta 1833, se je 18. 2. 1867 poročil z Alojzijo Fridrih iz Konjic, ki je bila rojena 9. 6. 1838. V Zreče sta zakonca tako predvidoma prišla po letu 1867.⁴¹ Pokopana sta v Zrečah, v družinski grobnici, in sicer je Jožef Winter umrl 27. 6. 1878, žena Alojzija pa 22. 12. 1883.

O družini Winter je France Kozjek, postajenačelnik v letih pred 2. svetovno vojno, napisal naslednje:

»Na Mernikov grunt v Zrečah se je proti koncu prejšnjega stoletja priženil Josip Winter. Bil je zelo sposoben trgovec in gospodar. Njegova žena Rozalija mu je rodila 12 otrok, od katerih je ostali živih 11, in sicer 7 fantov in 5 deklet. Vsi Winterjevi otroci so bili postavni fantje in lepa dekleta. Josip Winter je imel velik uspeh pri lesni trgovini, še posebej v času 1. svetovne vojne in takoj po njej. Nakupil je več posestev in med njimi Preskarjevo domačijo z žago, gostilno in trgovino, veliko posestvo v Vojniku, sezidal je tudi veliko žago nad graščino v Zrečah in je dosegel, da se je naredila železniška postaja za njega na zelo ugodnem kraju. Kakor Kračun se je pri nakupu posestev precej zadolžil, a ne toliko kakor Tine Kračun. Ko je on umrl, so otroci, ki so prevzeli razna posestva, morali prevzeti tudi odgovorjajoči del dolga, ki pa ni bil tako mali, posebno še zato, ker se je povečala stabilnost denarja po 1. svetovni vojni. Preskarjevo posestvo je prevzel sin Rudolf, grunt na Mernikovem sin Karel, posestvo v Vojniku sin Franc, med-

38 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 163.

39 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 146.

40 Slovenski gospodar, 11. 10. 1883.

41 Vsi navedeni podatki o družini Winter so povzeti iz matičnih podatkov župnij Zreče in Kamnica pri Mariboru, dosegljivi na spletnem portalu Matricula.

Družina Winter leta 1928. Zadnja vrsta od leve: sin Karel, zet Jurak, sin Rudi, snaha Avgusta (vdova po Jožetu Winterju), vnukinja Lenka, hči Anica, sin Franc, sin Henrik. Druga vrsta od leve: zet Klančnik, hči Mimika Klančnik, hči Justika Jurak, oče Josip z vnukinjo Nado, hči Betka, mama Rozalija, sin Slavko in snaha Nina, zet Kračun, hči Rozalija Kračun. Spodaj vnukinje in vnuki od leve: Nada, Milan, Pepi, Olga, Danica, Jožica, Drago, Boris, Slava, Stanko, Slavko in Gustika. (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)

tem ko je žago in lesno trgovino prevzel sin Slavko. On se je oženil z Nino Lepšina iz Brežic, s katero je imel tri hčerke in sina Borisa. Gospodar žage Slavko se je ponesrečil leta 1932. Zagrabil ga je jermen transmisije njegove žage in je zaradi tega umrl. Njegova žena Nina ki je tudi morala prevzeti del dolga, pa sama ni mogla gospodariti. Ker pri pristaših njenega moža ni dobila podpore, se je obrnila na kaplana Antona Radanoviča, ki ji je pomagal. Na njeni žagi je ustanovil Zadrugo in s tem rešil njeno težko gospodarsko stanje. Winterjevi so tako v Zrečah pred drugo svetovno vojno odigrali pomembno vlogo.⁴²

Naj k temu dodamo še to, česar pisec ni navedel, namreč da je bil Josip Winter župan v Zrečah 23 let, in sicer vse od leta 1905 do smrti leta 1928, v času 1. svetovne vojne ga je 4 leta nadomeščal Martin Kračun. Njegova je bila tudi koča na Pesku. Po smrti Karla Winterja, ki ni imel potomcev, je posestvo nazadovalo in bilo prodano.

Zapisi v Kroniki Osnovne šole Zreče, 2. del

Prvič sta ime in priimek Josip Winter zapisana v tej kroniki 11. 1. 1903, in sicer je bil takrat Valentin Rušnik že sedmič izvoljen za predsednika krajevnega šolskega odbora, Josip Winter, trgovec z lesom in posestnik, pa prvič.⁴³

Zapisi o Josipu Winterju v Kroniki župnije Zreče

Ko je leta 1905 Josip Winter postal župan občine Zreče, se v Kroniki župnije Zreče večkrat pojavi njegovo ime, predvsem v povezavi z dogodki, ki so se odvijali na

Brinjevi gori. Glede na to, da je teh navedb več, bosta za ta zapis dovolj samo ti dve:

»18. 10. 1908 - zbor slovenske mladine. Za predsednika zbora je bil izvoljen Josip Winter, posestnik iz Zreč, ki se je ob koncu tudi vsem zahvalil.«

»Dne 29. junija 1911 je gospod Winter razodel željo po kapelici pri cerkvi Matere Božje, na prostoru, kjer so bili nameravali narediti Lurško kapelo.«⁴⁴

Vse kaže, da je Josip Winter zelo dobro skrbel za svoje zaposlene, saj jim je vsako leto omogočil druženje na Brinjevi gori z mašo.

»16. avgusta 1911, na Rokovo, se vsako leto na Gori zberejo k sveti maši delavci gospoda Winterja. Letos je ob 8. uri sveto mašo služil poročevalec!«

V Kroniki župnije Zreče, na strani 521, najdemo še naslednja dva zapisa Matije Karbe, ki se nanašata na delo občinskih odbornikov in takratne vojne razmere.⁴⁵

Oba zapisa nosita datum 10. 10. 1916.

»Občinske seje se vršijo v občinski hiši. Danes pa sta bila v tamošnji sobi celi mili dan zaposlena odposlanca s kr. Okrajnega glavarstva, g. zemljemerec Verbinzh in učitelj Petrič, oba stanujoča v Konjicah. Vsled teh razmer smo občinsko sejo imeli v sobi pri podžupanu Martinu Kračunu.«

V drugem zapisu z naslovom *Opazka* nam pisec postreže še z nekaterimi podatki, ki nam omogočajo razumeti razmere v občini Zreče glede župana in njegovega namestnika in čas med prvo svetovno vojno.

»Od 1905 nam županuje gospod Winter. Zadnjič so se občinske volitve vršile 1911 in je triletna doba potekla 1914.

42 Kozjek, France, Zreče nekoč in danes, 1972, tipkopis se nahaja pri avtorju tega članka.

43 Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, 2. del, str. 76.

44 Lurško kapelo je nameraval postaviti Henrik Dobnik za zdravje svoje žene, a je niso dokončali. Po vsej verjetnosti je bila na mestu, kjer je danes dom za duhovne vaje.

45 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 521.

Družina Winter, datum posnetka ni znan. Sedijo za mizo od leve: neznana, Nina Winter, Josip Winter, Rozalija Winter, Ana Winter. Zadnja vrsta od leve: četrti je Slavko Winter in sedmi Rudolf Winter. (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)

*V tem letu je izbruhnila vojna. Odpadle so nove volitve. Občinsko zastopništvo posluje nadalje, torej tudi župan. Naš župan je sedaj v službi vojaški, pa navadno ima dopust in stanuje doma, da kot lesotržec za erar dobavlja les. Namesto župana občinske posle vodi prvi občinski sovetnik gp. Kračun. Občina Zreče ima 3 x 4 je 12 odbornikov in 3 x 2 je 6 namestnikov. Izmed 12 + 6 je 18 oseb, jih k sejam prihaja samo devetero, ko je druga deveterica pri vojakih.*⁴⁶

Tudi naslednji zapis v župnijski kroniki nam odkriva delo lokalne oblasti in županovanje v medvojnem času ter postreže z nekaterimi imeni občinskih svetnikov.

*»Županstvo – Gospod Kračun je načelnik nadzornišva pri hranilnici – posojilnici. Izmed posojilničarjev nas je deveterica v občinskem odboru: župan Winter, podžupan ali prvi občinski svetnik Kračun, potem Golčer, Mavc, Hren, Mauhar, Karba, Lamut, Očko, Bukovnik, Orož Sebastjan. Načelnik Orož je pri vojakih in sedaj od 1. 8. 1916 služi v Zrečah kot paznik Rusov – jetnikov. Winter in Očko sta v službi vojaški odsotna. Župan kot vojak ne more opravljati službe vsled tega posle županske vodi gospod Kračun.*⁴⁷

Za čas od leta 1905 in do leta 1928, ko je občino Zreče vodil župan Josip Winter, je iz Kronike župnije Zreče moč sklepati, da zelo dobro sodeloval z domačim župnikom Matijo Karbo. Ta je v kroniko zapisal, da je od 28. 6. 1905

imel na skrbi občinsko blagajno.⁴⁸

Eden pomembnih projektov tega časa je bila izgradnja železniške proge iz Konjic v Zreče, pri katerem sta tako župan Winter kakor tudi domači župnik dobro sodelovala. Proga je bila do končne postaje v Zrečah končana 15. 1. 1921 in po njej je stekel promet. Na slovesnosti, ki je bila tega dne, najdemo župana Winterja kot govornika, župnik Karba pa je blagoslovil progo.

Josip Winter v zapisih časopisov takratnega časa

V časopisu *Slovenski gospodar* najdemo zapise o volitvah za občinske odbornike in župana v Zrečah. Volitve so bile 7. 2. 1905, a ker nekateri niso bili zadovoljni z rezultatom, so se pritožili in pri tem na sodišču v Gradcu uspeli.

Ponovljene volitve so bile 5. 9. 1905 in v časopisu *Slovenski gospodar*⁴⁹ z dne 26. 9. 1905 najdemo naslednji zapis: »Zreče – Za župana je izvoljen kot lesotržec, širšemu svetu osebno znan gosp. Josip Winter, za prvega svetovca pa nadučitelj Tribnik.«

Kar 8 mesecev je trajal najprej pravni in nato medijski boj okoli volitev. Po zapisu v *Slovenskem gospodarju* lahko sklepamo, da so nekateri po odhodu Petra Dobnika v Konjice zaslutili, da so dovolj gospodarsko in politično močni, da se podajo na pot obračunavanja, ki jih prej v Zrečah niso poznali. Poglejmo si zapis v *Slovenskem gospodarju* z datumom 27. 7. 1905.

»Dovolj se že trudijo v zadnjem času, da bi zanetili v Zrečah prepir. Kjer prej, dokler nas niso osrečili nemčurski privandrovci s svojim prihodom nismo poznali nobenih

⁴⁶ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 521. S tem zapisom je zapisana vloga Martina Kračuna, ki je tako kot prvi občinski svetnik vodil občino Zreče v času vojne.

⁴⁷ Tukaj je zapisano, zakaj Josip Winter ni mogel opravljati vloge župana, čeprav je bil doma.

⁴⁸ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 554.

⁴⁹ Slovenski gospodar, 29. 5. 1905.

Restavracija v času delovanja gospodarske zadruga v Winterjevi hiši, od leve: drugi z otrokom je Štefan Vahter, hči Jožica, peti je Viktor Orož, šesta je Alojzija Vahter, osmi je Jože Orož in kaplan Anton Radanovič, vodja zadruga. (Vir: Jožica Gorenak iz Zreč)

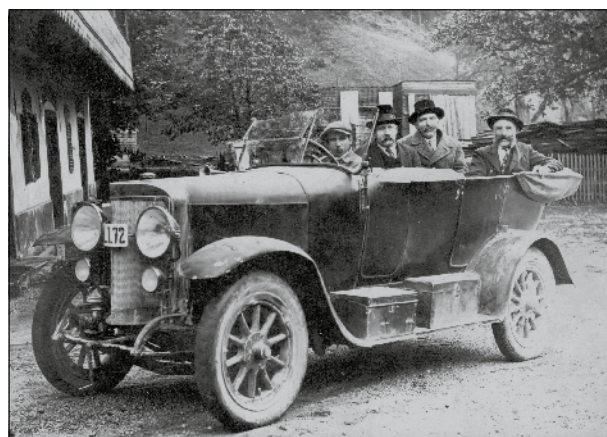
Winterjeva žaga z delavci
(Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)

*nasprotitev. Lotili so se pri tem delu prav podlih in skušajo spodkopati ugled našega g. župnika in drugih zaslužnih mož, katerih je naša občina imenovala zavoljo njih mnogovrstnih zaslug za občino častnim občanom in tako priznala njih trud in neumorno delovanje.*⁵⁰

Winterjeva rodbina po smrti Josipa Winterja

V letu, ko je Josip Winter praznoval svojo 60-letnico, je nenadoma umrl. Bolj ali manj so bile vloge v družinskem podjetju že razdeljene, a smrt njegovega sina Slavka, ki je bil poročen z Nino Lepšina iz Brežic, je pomenila velik udarec za Winterjeve.

Kaplan Anton Radanovič je zadrugo uspešno vodil vse do leta 1941, ko se je začela 2. svetovna vojna, ki je vse to nasilno prekinila. Povojni časi niso bili naklonjeni zasebni pobudi, zato je utihnila Winterjeva žaga in z njo lesna trgovina.

Josip Winter v avtomobilu, tretji od leve proti desni, poleg njega je Franc Marčič, njegov sosed in boter njegovih otrok.
(Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)

Pogreb Josipa Winterja leta 1928. Na fotografiji sta prepoznana Karel Mravljak, ki je za duhovniki, in Ivan Verčnik, levo v prvi vrsti, nosi krsto. (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)

Slavko Winter (Vir: Znani Slovenci, spletni portal)

⁵⁰ Avtor članka je gotovo dobro poznal razmere v Zrečah in je krivdo za razdor pripisal 'nemčurkim privandrancem' in njihovim podlim metodam.

Martin Kračun, starejši, posestnik, gostilničar in lesni trgovec

Družina Kračun je ena tistih družin, ki je v Zrečah že od začetka 20. stoletja opozarjala nase in v teku desetletij tega stoletja odigrala pomembno vlogo pri razvoju kraja. France Kozjek⁵¹ v svojem zapisu o razvoju Zreč o Kračunovih zapiše, da je bil Martin Kračun čevljar in da je bil zelo podjeten. Po krstih otrok sodeč, se je Martin Kračun preselil v Zreče med letoma 1896 in 1898, saj je hči Ana bila že tukaj rojena in krščena. Vse kaže, da je do leta 1909 imel v najemu gostilno, ki je tedaj bila last Gustava Wukoška. Leta 1909 je kupil posestvo, skupaj z graščino, mlinom in hišo blizu cerkve in se pri tem zelo zadolžil. V tej hiši je že prej bila gostilna in Martin Kračun je s tem nadaljeval. V zgodovino Zreč se je zapisal s tem, ko je leta 1920⁵² del posestva z gospodarskimi objekti prodal Milku Bremcu in tako omogočil začetek izgradnje industrijske kovačije, ki deluje še danes. Pomemben je njegov prispevek v lokalni samoupravi, saj je bil v času prve svetovne vojne nadomestni župan in zaslužen, da je železniška proga bila zgrajena do Zreč. Umrl je 13. 9. 1924 v celjski bolnišnici.

Nekaj podatkov o rodbini Kračun⁵³

Martin Kračun se je rodil očetu Valentinu iz Bukovelj in materi Getrudi Simerl s Stranic 22. 7. 1870. Poročil se je 1. 5. 1893 v Vojniku z Marijo Jevšenak iz Bukovelj. V zakonu sta imela 6 deklet in enega fanta. To so bili:

Marija, rojena 7. 12. 1891 in krščena v župniji sv. Lovrenca na Stranicah. Ker je bila rojena še pred sklenitvijo zakonske zveze z Marijo Jevšenak, je v krstni knjigi navedeno, da je Martin Kračun njen oče in da to potrjuje. Poročila se je z Ivanom Wuthom, živel je v Zagrebu;

Gizela, rojena 5. 5. 1895 v Vojniku in krščena v župniji Vojnik, poročena Pogorelc. Živel je na Dunaju in tam 22. 11. 1982 umrla;

Frančiška, rojena 20. 9. 1896 v Vojniku in krščena v župniji Vojnik, poročila se je z Jožetom Lahom, živel sta v Osluševcih. Umrla je na Ptuj 1. 1. 1977, njen grob je v Podgorcih;

Ana, rojena 8. 5. 1898 v Zrečah in tukaj tudi krščena, poročila se je z Ivanom Rešem v Petrovčah in živel je v Celju;

Pavla, rojena 11. 6. 1899 v Zrečah in tukaj je tudi bila krščena, živel je v Zagrebu;

Martin (Davorin), rojen 5. 11. 1900 v Zrečah in tukaj je bil krščen. Poročil se je z Rozalijo Winter iz Zreč. Po smrti žene, 1. 7. 1944, se je drugič poročil 25. 1. 1945 z Avguštino Winter. Umrl je 24. 3. 1958 v Celju;

Julijana, rojena 1. 2. 1902 v Zrečah in tukaj tudi krščena; poročil jo je Josip Unverdorben. Umrla 2. 4. 1937.

Martin Kračun kot gospodarstvenik

Martin Kračun je bil uspešen gostinec, saj v svoji gostilni ni ponujal le pijače, temveč se je tam tudi kuhalo in postreglo z dobro jedačo. V Zreče je takrat že prihajalo veliko romarjev, ki jih je bilo potrebno oskrbeti, in nekaj tega je Martin Kračun ponujal v romarski uti na Brinjevi gori. Kračunovi so prisluhnili društvenemu življenju in ob gostilni postavili veliko dvorano za Sokole⁵⁴. Kasneje je bil na tem mestu zreški kulturni dom.

Martin Kračun je bil napreden kmetovalec, saj je v tistem času imel veliko sadnega drevja in pridelek so prodali na tuje trge.

Na njegovem posestvu je bila žaga in znan je bil kot lesotržec, saj se je tukaj razrezana hlodovina prodajala vse do Beograda.

Martin Kračun v zapisih Kronike župnije Zreče

Prvič se Marin Kračun pojavi v Kroniki župnije Zreče⁵⁵ v letu 1904, in sicer na strani 185, kjer je nekaj koristnih podatkov za razumevanje njegovega dela in življenja v Zrečah. Kronika navaja, da je bil zakupnik gostilne in da je 25. 11. 1909 kupil posestvo v Zgornjih Zrečah. Gre za posestvo, ki je bilo predtem v lasti Gustava Wukoška in katerega je odštél 74.000 kron. Ker je bilo naprodaj tudi posestvo Valentina Rušnika, je del tega kupil za vrednost 10.000 kron.

Ko je župnija na licitaciji kupila Brinjevo goro (last Valentina Rušnika), je za določeno vsoto denarja ponudila romarsko uto v upravljanje Marinu Kračunu, prej je s tem upravljala neka »židovska tvrdka« in oseba, za katero domači župnik zapiše, da je bila apostat (verski odpadnik).

Martin Kračun – župan občine Zreče v času 1. svetovne vojne

Josip Winter je bil prvič izvoljen za župana občine Zreče leta 1905 in je županoval vse do svoje smrti leta 1928. Med tem časom je bila 1. svetovna vojna in bil je vpoklican v vojsko. Njegov status je bil specifičen, saj je ostal doma in je za vojsko nabavljal les ter ga pošiljal naprej. Zadnje volitve pred vojno so bile leta 1911 in takrat je bil Martin Kračun prvi za županom, zato je leta 1914, 28. julija 1914, postal župan občine Zreče in to ostal vse do konca vojne, tj. 11. novembra 1918.⁵⁶

V času vojne je v občini Zreče potekala gradnja železniške proge z vojnimi ujetniki kot delovno silo. To Martin Kračun opisuje v pismu župniku Matiji Karbi, zato objavljamo rokopis z žigom občine Zreče.

51 Kozjek, France, Zreče nekoč in danes, 1972, str. 4, tipkopis se nahaja pri avtorju tega članka.

52 Hazler, Vito (ur.) Milko Bremec in Walter Mach – graditelja kovaške industrije na Slovenskem, zbornik, Občina Zreče, 2022.

53 Status animarum župnije Zreče in Darinka Kračun Crkvenič.

54 Kozjek, France, Zreče nekoč in danes, 1972, str. 6, tipkopis se nahaja pri avtorju tega članka.

55 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 185.

56 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 462.

Slovesnost sv. birme leta 1922. Tretja v prvi vrsti od leve je Marija Kračun, četrta je Ivana Kračun, poročena Medved, in ob njej sin Dušan, četrti v zadnji vrsti je Martin Kračun in ob njem Franc Medved in Davorin Kračun z birmancem Henrikom Winterjem. (Vir: Darinka Crkvenčič iz Ljubljane)

Ženski del Kračunove družine, na fotografiji so: v sredini mama Marija, desno od nje hči Ivanka, levo od nje Marija in Gizela. V drugi vrsti od leve: Frančiška, Ana, Pavla, Julijana (Vir: Darinka Crkvenčič Kračun)

Martin (Davorin) Kračun mlajši – posestnik, gostilničar in lesni trgovec

Po petih dekletih zakoncev Martina in Marije Kračun se jima je rodil sin, ki sta mu po tukajšnji tradiciji dala očetovo ime Martin, kar je kasneje pri mnogih povzročilo zadrego glede njunega dela, komu ga pripisati. V nadaljevanju bomo uporabljali njegovo drugo ime – Davorin –, ki ga najdemo tudi na nagrobniku družine Kračun, zasledimo pa tudi ime Tine.

Davorin Kračun je bil rojen 5. 11. 1900 v Zrečah in bil krščen 7. 11. 1900 v zreški župnijski cerkvi sv. Egidija. Krstil ga je kaplan Franc Gosak, botra sta bila zakonca Jošt iz Vojnika. Pri podatkih o očetu Martinu je zapisano, da je tega leta bil še zakupnik, gostilničar.

Po smrti svojega očeta leta 1924 se je Davorin Kračun 31. 1. 1925 v Zrečah poročil z Rozalijo Winter, rojeno 16. 10. 1900 v Zrečah.

Zakonca sta nadaljevala uspešno začeto pot Kračunovih, ki so v tem času odigrali pomembno vlogo v zgodovini Zreč.

Zakoncema sta se rodila najprej hči Cvetana 21. 8. 1925 in 25. 5. 1928 še sin Davorin, ki je umrl v avgustu 2013; njegov sin, ki živi v Mariboru, je znan ekonomist in predavatelj.⁵⁷

Žena Rozalija je umrla 1. 7. 1944 in Davorin se je v začetku leta 1945 poročil v drugo z Avguštino Winter. V zakonu sta imela hčeri Darinko, rojeno 10. 12. 1945, in Gustiko, rojeno 19. 12. 1951. Davorin Kračun je umrl 24. 3. 1958 v celjski bolnišnici.

Davorin Kračun v pisnih virih

Kronika Osnovne šole Zreče⁵⁸

⁵⁷ Dr. Davorin Kračun je predsednik Fiskalnega sveta RS.

⁵⁸ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, poročilo za leto 1933/1934.

Del Kračunove družine: od leve oče Martin Kračun, Simon Vidmar iz Spodnjih Zreč, sin Martin (Davorin) Kračun in hči Gizela (Vir: Darinka Crkvenčič Kračun)

V šolskem letu 1933/1934 najdemo zapis, da je predsednik krajevnega šolskega sveta postal Davorin Kračun, in sicer je bila konstitutivna seja 12. 12. 1933. Ostali člani pa so bili še: Karel Mravljak, Ludvik Vidmar, Peter Padežnik, Gustav Pukl, Anton Klančnik, Ivan Kvac.

Nekdanja Kračunova hiša z bifejem po letu 1970
(Vir: KUD Vladko Mohorič Zreče)

Tipkopis: France Kozjek: Zreče nekoč in danes⁵⁹

France Kozjek je v Zreče prišel po letu 1930 in Martina Kračuna, ki je umrl leta 1924, ni poznal. Zapisal je, da je Martinov sin Tine (tako ga on imenuje) bil markantna oseba tega časa v Zrečah ter da je Rozalija Winter, s katero se je Tine poročil, v zakon prinesla veliko doto in tako reševala dolgove, ki so jih Kračunovi takrat imeli. Pripisal je tudi, da so ljudje bili z njim zelo zadovoljni, saj je popravil ceste in mostove v Zrečah in da je bil izvoljen na listi liberalcev.

V poglavju Sokolsko društvo France Kozjek zapiše, da je Tine Kračun na prigovarjanje voditeljev Sokola dal pozidati prizidek k svoji gostilni, kot veliko in visoko dvorano za potrebe Sokola. Avtor nato ugotavlja, da je to bila napačna odločitev, saj bi Sokol bolj potreboval društveni dom in ne tako visoke dvorane, ki se je ni dalo ogreti v zimskih mesecih. Predvsem pa so pogrešali še kakšne druge manjše prostore, teh pa v tej dvorani ni bilo. Vsekakor je Tine Kračun s tem podpiral delovanje društva. France Kozjek nato še zapiše, da je v tem domu on režiral 25 gledaliških del in to v obdobju devetih let.

Monografija: Emil Lajh

Občina Zreče v času in prostoru⁶⁰

V poglavju Zreška kulturna podoba med obema vojnama Emil Lajh izpostavi pomembno vlogo Davorina Kračuna, ki je s postavitvijo velike dvorane za potrebe Sokola poživil društveno, kulturno in politično življenje v kraju. Prostor, ki so ga sicer grajali, da je previsok, je nudil obilo možnosti za razne kulturne prireditve in prave vaške veselice.

Časopis Nova doba, 31. 1. 1931⁶¹

Dne 25. 1. 1931 je bila v Zrečah glavna skupščina Sokola ob prisotnosti velikega števila članov. Zbor je vodil Davorin Kračun, o društvenem delu je govoril tajnik Robert Jedlovčnik. Že naslednje leto so mladi Sokoli uprizorili prvo mladinsko igro in s tem nadaljevali še kasneje. Naštete so bile naslednje igre: Miklavž prihaja, Pastirček pri jaslicah, Princeza in pastirček.

Gostilna z napisom Davorin Kračun leta 1926
(Vir: Osrednja knjižnica Celje – domoznanski oddelek)

Davorin Kračun izvoljen za župana

France Kozjek v svojem tipkopisu Zreče nekoč in danes zapiše, da sta bila v letih od 1930 do 1941 dva župana, in sicer Jurij Orož in Davorin Kračun. Za prvega se je našlo precej zapisov o njegovem županovanju, o drugem pa nekoliko manj.

V *Oznanični knjigi*⁶² je zreški župnik Josip Bezjak za 8. oktober leta 1933 zapisal:

»Prihodnjo nedeljo se vršijo v tukajšnji šoli namreč volitve novega občinskega odbora združene velike občine. Dobili smo namreč zraven tri občine, Sv. Kunigunda, Padeški Vrh in Skomer. Volitve se začnejo ob 7.«

O rezultatu volitev v njej ni podatkov, jih pa najdemo v šolski kroniki zreške šole⁶³ za šolsko leto 1933/1934, ko je nadučitelj Karel Mravljak zapisal:

»Volilni lokal je bil v šoli v 1. razredu. Na listi Davorina Kračuna (JNS) je bilo izvoljenih 16 odbornikov, med njimi tudi šolski upravitelj Karel Mravljak. Na listi Ivana Kovač bivše SLS sta bila izvoljena Ivan Kovač in Sebastijan Orož. Oddanih je bilo 409 glasov, od tega jih je dobila JNS 261 glasov, Kovač pa 148 glasov.«

Za to leto najdemo v tej kroniki tudi zapis, da je Davorin Kračun kot župan imel govor ob posaditvi dveh spominskih lip pred šolskim poslopjem. Namreč, 1. decembra je potekala svečana proslava v Sokolskem domu, po njej so se napotili pred poslopje šole in posadili dve spominski lipi. Govorila sta župan Davorin Kračun in France Kozjek v imenu Sokola.

Davorin Kračun kot župan

O njegovem županskem delu žal ni ohranjenih uradnih pisnih virov, precej več je ustnih pričevanj, najdejo se tudi zapisi v časopisih. Bil pa je to čas, ko so k občini Zreče bile pripojene prejšnje občine Skomarje, Padeški Vrh in Sveta Kunigunda. Vsekakor je to pomenilo več dela za župana in odbornike. Iz tega obdobja ni ohranjen noben zapisnik, ki bi nam osvetlil njihovo delo.

⁵⁹ France, Kozjek, Zreče nekoč in danes, 1972, str. 6, tipkopis hrani avtor tega članka.

⁶⁰ Lajh, Emil, Zreče v času in prostoru, Občina Zreče, 2002, str. 166.

⁶¹ Nova doba, 31. 1. 1931.

⁶² Oznanična knjiga župnije Jožefa Bezjaka, arhiv župnije sv. Egidija Zreče.

⁶³ Kronika Osnovne šole Zreče, leto 1933/1934.

Davorin Kračun kot gospodarstvenik

Davorin Kračun je nadaljeval uspešno gospodarsko dejavnost svojega očeta, ki je sicer leta 1920 prodal⁶⁴ del posestva skupaj z mlinom Milku Bremcu in Walterju Machu za potrebe strojne kovačnice. To pa je bilo tudi vse, kar so Kračunovi prodali v tem času. Davorin Kračun je trgoval z lesom in nekaj tega je obdelal na svoji žagi ob Dravinji, v bližini svojega doma. Imel je še trgovino in gostilno. Kračunovi so imeli precej kmetijskih površin, na katerih je bil nasad jabolk in hrušk.

Davorin Kračun kot gostinec

Že oče Martin je, ko je prišel v Zreče, vzel v najem gostilno, ki je bila potem v lasti hčere Julijane (le-ta se je poročila z učiteljem Unverdornom). Gostilna je stala tik ob cesti, na ovinku pri Kuzmanovi hiši. Kasneje je kupil celotno Bukovškovo posestvo in poslej je bila gostilna tudi na drugi strani Dravinje. Kot oče je tudi Davorin romarjem nudil prehrano in pijačo v romarski uti na Brinjevi gori, tudi vodo, ki je na Brinjevi gori ni bilo in jo je bilo potrebno pripeljati z volovsko vprego v sodih. Po letu 1930, ko so zgradili Sokolsko dvorano, so gostinsko ponudbo razširili tudi tja.

Davorin Kračun v času 2. svetovne vojne in po njej

France Kozjek v svojem opisu Zreč označi Davorina Kračuna kot rodoljuba in zavednega Slovenca. V času vojne ni bil izseljen, z okupatorjem ni sodeloval, znano pa je, da je iz svoje trgovine oskrboval tukajšnje partizane.

Po končani vojni leta 1945 je seveda bil tarča novega režima, ki ni dovoljeval tako velike gospodarske dejavnosti v osebni lasti, zato je bilo le še vprašanje časa, kdaj in na kakšen način bo njegovo premoženje zaplenjeno, on pa obsojen. Najprej se je moral zagovarjati na Sodišču narodne časti v Slovenskih Konjicah zaradi pritožbe neke osebe, šlo je za nesporazum glede nekaj kilogramov svinjske masti ob začetku vojne, ko bila je ta oseba izseljena v Srbijo. Sodišče mu je na zahtevo tožilca prisodilo odvzem narodne časti za dobo 6 mesecev. V sodnem postopku, ki je sledil, je bil zaradi obtožbe, da je »klevetal ljudsko oblast«, nasprotoval Zadrugi v Zrečah in kršil pravila o obvezni oddaji, dne 19. 8. 1949 na sodišču v Slovenski Bistrici obsojen na zaporno kazen s prisilnim delom in odvzemom premoženja. Njegovo imetje je bilo zaplenjeno v juniju leta 1950 in postalo splošno ljudsko premoženje. S tem je bila nasilno prekinjena več kot polstoletna gospodarska in družbena vloga družine Kračun v Zrečah, ki je pomembno vplivala na razvoj kraja in tudi širše.

Po letu 1991 so obnovili sodni proces, ki je Davorina Kračuna obsodil po revolucionarnem pravu, tj. brez možnosti poštenega sojenja, krivično sodbo so razveljavili in ga oprostil vseh obtožb. Vrhovno sodišče Slovenije je 13. 11. 1991 izdalo oprostilno sodbo za očitana mu kazniva dejanja in tako 'oprlo' dobro ime Davorina Kračuna, ki ga je imel v tukajšnjih krajih. S tem je bila odprta možnost v denacionalizacijskem postopku, ki je v manjšem obsegu nekaj zemljišč povrnil v naravi in nekaj v odškodnini.

Poročna fotografija Jurija in Eme (Vir: Jože Padežnik iz Zreč)

Jurij Orož - Mihelak⁶⁵, posestnik

Jurij Orož, rojen 30. 3. 1886 v Zrečah, umrl 17. 2. 1946, poročen z Emo Orož, rojeno 25. 6. 1894, dekliški priimek Golčer, umrla 18. 8. 1966.

O Mihelakih

Jurij Orož je bil napreden kmet in v času aretacije župan Zreč. Že njegov oče Janez, ki se je poročil z Barbaro Mauher in dobro gospodaril na tem posestvu, je bil župan.

Jurij je bil znan po svoji delavnosti in v iskanju rešitev za skupno dobro, še posebej v času županovanja. Ker so bili njegovo posestvo, stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje blizu reke Dravinje, je imel ob reki večji mlin, ki je mlel za mnoge kmete tega območja. V kroniki župnije sv. Egidija Zreče najdemo zapise, da je bil podpornik župnijske in romarske cerkve Matere Božje na Brinjevi gori. V vlogi župana najdemo zapis Ivana Kovača, mlinarja iz Radane vasi, kako mu je pomagal pri nakupu mlina. Poročil se je z Emo, a v zakonu nista imela otrok in domačija je bila tako obsojena, da bo prešla v druge roke. Zakonca sta se tega zavedala in morda bi ukrepala, a je prišla vojna in z njo izgnanstvo, ki je nekoč tako uspešno kmetijo zaustavilo v njenem razvoju.

Mihelakova hiša (Vir: Jože Padežnik iz Zreč)

⁶⁴ Hazler, Vito (ur.), Milko Bremec in Walter Mach – graditelja slovenske kovaške industrije, Občina Zreče, 2022, str. 78.

⁶⁵ Mrzdovnik, Martin, Zreški izgnanci izgnani v času druge svetovne vojne, Občina Zreče, 2020, str. 68.

Slovesnost ob blagoslovu novih zvonov leta 1926. Jurij Orož in žena Ema sedita na skrajni desni. (Vir: Pavel Kuster iz Zreč)

Izgnanstvo in življenje v izgnanstvu

Kot župan je bil Jurij Orož, poleg župnika Jožefa Bezjaka, prva tarča okupatorja, zato je bil aretiran v prvem valu aretacij. Njegovo ime najdemo v zapisu Kozjeka, saj so bili nekaj dni zaprti skupaj v šolskem razredu Osnovne šole Zreče in nato odpeljani v Maribor, od tam pa v Srbijo, v Arandelovac.

Vrnitev domov in življenje družine

Vrnitev domov je bila zelo tragična, saj je nekoč sodobno in urejeno kmetijo našel prazno in izropano. Spremenjene družbene in politične razmere so mu vzele vso voljo in padel je v depresijo ter skušal narediti samomor. Zdravniki so ga sicer rešili, a ga hospitalizirali v Ljubljani, kjer so zdravili bolnike z depresijo. Žena Ema je nato nekaj časa s pomočjo sorodnikov kmetovala in skušala posestvo ter domačijo rešiti pred propadom. Za kratek čas je k njej prišel Jože Orož, njen sorodnik, vendar je bila razlika v pogledu na kmetijo prevelika, zato se ni odločil, da bi tam ostal. Vdova Ema se je leta 1948 poročila z Alojzijem Orožem, p. d. Rezarjem, Jurijevim bratom, in sicer kot njegova tretja žena.

Ivan Verčnik, po domače Kekl, posestnik

Oče: Franc Verčnik, rojen 26. 4. 1867, umrl 16. 7. 1926

Mati: Ivana Kovše, rojena 10. 5. 1875 v Vitanju, umrla 13. 7. 1959

Poročila sta se 7. 9. 1891.

Otroci:

Janez (Ivan), 9. 4. 1895, poročen z Justino Orož, umrl 24. 4. 1944,

Jožef, 14. 3. 1897, umrl kot dojenček,

Franc, 25. 7. 1899, poročen z Marijo Klančnik, umrl leta 1961,

Frančiška, 22. 2. 1901, umrla kot dojenček,

Anton, 14. 5. 1902, poročen s Kristino Potočan, umrl leta 1957,

Marija, 23. 2. 1905, umrla kot dojenček,

Jožefa, 26. 2. 1907, umrla kot dojenček,

Ivana, 4. 7. 1910, poročena Koropec, umrla leta 1995.

Orožev nagrobnik v sredini (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)

Poročna fotografija Justine in Ivana (Vir: Štefan Verčnik iz Zreč)

Družina Franca in Ivane Verčnik. Od leve: otroci Frančiška (hči Antona in Frančiške), Justina (hči Ivana in Justine), Kristina (hči Antona in Kristine), Ivana (hči Ivana in Justine), Marija (hči Franca in Marije). Žene in matere v drugi vrsti: Kristina (Antonova žena), Ivanka (Ivanina hči), Ivana Verčnik, Justina (Ivanova žena), Marija (žena Franca Verčnika). Zadnja vrsta: sinovi Anton, Ivan in Franc.
(Vir: Štefan Verčnik iz Zreč)

Ivan Verčnik se je 28. 6. 1925 poročil z Justino Orož, hčerko Janeza Oroža in Frančiške Marinšek, ki je bila rojena kot nezakonska.

Otroci:

Ivana, 3. 2. 1926, umrla 9. 2. 1926,

Ivana, 3. 8. 1928, poročena Rupnik, umrla 28. 10. 1996,

Justina, 16. 8. 1930, poročena Kodrič, umrla 25. 7. 1980,

Janez, 25. 8. 1936, poročen z Marijo Zazjal, umrl 24. 4. 2010,

Adolf, 5. 1. 1942, poročen s Kristino Jevšenak.

Ivan Verčnik, ki je bil rojen v kmečki družini, je s poroko z Justino Orož, hčerko Janeza Oroža, nekdanjega župana Zreč, postal še bolj prepoznaven in uspešen kmet v Zrečah. V zakonu sta imela 5 otrok, prvorojena Ivana je umrla le nekaj dni po rodu. Na domačiji ga je nadomestil sin Janez, ki se je poročil z Marijo Zazjal. Danes je na Keklnovi domačiji njegov sin Jože.

Družina Verčnik⁶⁶, po domače Kekl je imela poleg hiše in gospodarskega poslopja še žago in mlin. Žaga na vodni pogon je bila postavljena nekoliko višje od domačije, mlin pa je bil ob hiši, saj reka Dravinja teče tik ob domačiji. Predvsem žaga je bila eden od rednih finančnih

virov, saj je trgovina z lesom v Zrečah tisti čas resnično cvetela in se z izgradnjo železniške proge še razmahnila. Mlin so imeli za domače potrebe, saj ni bil velik in v neposredni bližini je bil večji mlin.

Ko je Ivan Verčnik po smrti svojega očeta Franca leta 1926 prevzel domačijo, je bil zreški župan še Josip Winter. Leta 1928 je slednji nenadoma umrl in eden izmed teh, ki so nosili krsto, je bil prav Ivan Verčnik. Josipa Winterja je nasledil Jurij Orož, katerega sestra Justina je bila žena Ivana Verčnika. Na naslednjih volitvah leta 1931 je tudi sam kandidiral in bil izvoljen. Po časopisnem članku, ki ga hranijo svojci, se vidi, da si je želel te funkcije in da je v to vložil precej truda in bil tako izvoljen.

Za župana je bil samo prvi mandat, in sicer od leta 1931 do 1934, ko je bil zopet izvoljen Jurij Orož, ki je županoval vse do začetka okupacije leta 1941 in izгона v Srbijo.

Iz tega obdobja najdemo v Kroniki Osnovne šole Zreče za leto 1931/1932 zapis, da je v tem času bil Ivan Verčnik predsednik krajevnega šolskega odbora.

Druga svetovna vojna je bila za Ivana Verčnika usodna, saj je bil 24. 4. 1944 na domu ustreljen. Po zapisu njegovega sina Janeza, ki je bil priča temu dogodku, naj bi ga ustrelil komandant Pohorskega odreda Boris Winter. Zapis je bil objavljen v zborniku *Konjice z okolico* leta 2000.

66 Po podatkih Štefana Verčnika zapisal avtor.

Požgana tovarna Štajerske železindustrijske družbe
(Vir: KUD Vladko Mohorič Zreče)

Požgano župnišče v Zrečah
(Vir: Kronika župnije Zreče)

O županih v času 2. svetovne vojne

Takratni župan Jurij Orož je bil s prihodom okupatorja v Zreče aretiran in nato odpeljan v izgnanstvo. Dober vpogled v to dogajanje najdemo v zapisu Franceta Kozjeka, ki o tem zapiše:⁶⁷

»Dne 6. aprila 1941 je Hitler napadel Jugoslavijo, 5 dni pozneje so prišli nemški vojaki v Zreče. Hitlerjanci so pripeljali v Zreče ves upravni aparat, nekaj občinskih uslužbenecv in precej številno žandarmerijo, ki se je naselila v župnišču. Župan je bil zelo mlad, kakšnih 25 let in ni znal slovensko.«

Pisni in ustni viri v tem času poročajo še o enem županu, to je bil domačin Josip Drame. Pisni vir je zapisnik zaslišanja na konjiškem sodišču narodne časti.

O kakšni lokalni samoupravi in delovanju nekdanih organov občine v tem času ne moremo govoriti, saj je bil to čas vojne in o vsem je odločala vojaška oblast, ki je vpeljala svojo organizacijo.

Za posamezne vasi so bili postavljeni *blockleiterji*, ki so skrbeli za red in opozarjali na nevarnosti, na ta način so bili vez s tedanjo lokalno oblastjo.

Požgano poslopje železniške postaje Zreče
(Vir: Arhiv Antona Galuna s Ptuja)

Nina Pokorn – predsednica Občinskega ljudskega odbora Zreče 1952–1955⁶⁸

Nina Pokorn se je rodila 12. 11. 1898 kot prva od petih otrok zakoncev Ivana in Terezije Lepšina iz Brežic. Dne 14. 11. 1898 so jo v domači cerkvi krstili na ime Ana.

Po opravljeni vzgojiteljski šoli v Gradcu se je leta 1914 zaposlila kot vzgojiteljica v otroškem vrtcu, kasneje pa pri družini grofa von Gagera, takratnega lastnika gradu Mokrice.

Poročila se je 29. 7. 1922 v Beogradu s Slavkom Winterjem, ki je v tem času tam vodil lesno skladišče svojega očeta Josipa.

Po smrti Josipa Winterja je Slavko prevzel očetovo delo, a je leta 1932 smrtna nesreča na žagi to njegovo uspešno poslovno pot prekinila in ženo Nino postavila pred veliko preizkušnjo. Sama ni bila večja tega dela, zato je računala na pomoč moževih poslovnih partnerjev, ki se niso izkazali, saj so pričakovali, da bo en konkurent manj. To se ni zgodilo, saj je vdovi Nini priskočil na pomoč takratni zreški kaplan Anton Radanovič in posel je tekel naprej. Družabniki so ustanovili gospodarsko zadrugo in precej razgibali zreški lesni trg, saj so ponujali višje cene za odkup hlodovine od kmetov. Uspevala je tudi gostilna, dokler tega ni prekinila druga svetovna vojna.

Nina Winter se je nato 26. 7. 1936 v Vojniku drugič poročila z zdravnikom Mirkom Pokornom. Ta je bil zdravnik v Vojniku od leta 1936 do začetka druge svetovne vojne, oskrboval je tudi osebe v takratni vojniški hiralnici. Ta zavod je poleg starostnikov imel oddelek psihiatričnih bolnikov, ki jih je okupator odpeljal v Gradec in jih tam umoril. Po okupaciji Jugoslavije sta zakonca Pokorn z Borisom (Ninin sin iz prvega zakona) zaradi varnosti odšla na italijansko zasedeno območje, najprej v Ljubljano in potem v Dobrepolje. Decembra leta 1941 je sestra Pavla Lepšina iz Zreč pripeljala zakoncema njune

⁶⁷ Kozjek, France, Zreče nekoč in danes, 1972, str. 15, tipkopis se nahaja pri avtorju tega zapisa.

⁶⁸ Uporabljeni podatki so iz življenjepisa Nine Pokorn, ki ga je napisala njena hčerka Tanja. Nekaj podatkov so prispevali še sin Tugomir, Boris Lepšina in Heda Vidmar Šalamun.

Nina Winter – portret
(Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)

štiri otroke. Ko so Italijani ponovno zavzeli Dobrepolje, se je družina umaknila v vas Struge. Pred roško ofenzivo so se umaknili v Stari Log in od tam sta se zakonca umaknila v kočevske gozdove na varno. Medtem so Italijani prijeli otroke s Pavlo Lepšina in jih odpeljali v Ljubljano ter nato na Rab. Tam je njuna hči Katarina umrla. Do kapitulacije Italije so nato bili še v taborišču Gonars. Mirko Pokorn je bil ob stiku z italijansko patruljo zadet in težko ranjen, po mučenju so ga Italijani 15. septembra ustrelili, žena Nina ga je nato našla in sama zasilno pokopala pri Rdečem kamnu. Nato je odšla v Ljubljano, kjer je delala v mlekarni in se po koncu vojne vrnila v Zreče – skupaj z otroki, ki so po prihodu iz taborišča živeli pri materi v Ljubljani.

Nina Pokorn je imela 8 otrok, in sicer 4 s Slavkom Winterjem v prvem zakonu, to so bili:
Olga, ki se je rodila 9. 11. 1920, po vojni odšla v Avstrijo in se tam poročila;
Slavka se je rodila 29. 8. 1924. Med vojno je bila odpeljana v Avstrijo na prisilno delo in se tam poročila;
Boris, rojen 19. 2. 1925. Na njegov 20. rojstni dan je bil ustreljen na Menini planini;
Tanja se je rodila 3. 3. 1931.
Otroci iz drugega zakona z Mirkom Pokornom:
Jurij, rojen 1937, umrl leta 2016 v Slovenskih Konjicah,
Barbara, rojena 1939, umrla pri porodu,
Tugomir, rojen 1940, živi v Slovenskih Konjicah,
Katarina, rojena 1941, umrla 1942 na Rabu.

Po 2. svetovni vojni se je Nina Pokorn z otroki vrnila v Zreče, na svoj dom v Winterjevo hišo v Zgornjih Zrečah, in začela novo obdobje svojega življenja, ko je poleg skrbi za otroke postala ena najbolj vidnih osebnosti Zreč tiste-

Winterjeva hiša in stanovanjsko-poslovni objekt, ki so ga Zrečani imenovali kozolec. (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)

ga časa. Izkušnja vojne, izguba moža, Borisa, Barbare in Katarine sta jo izklesali v čutečo in odločno žensko, ki je bila delovna v lokalnem okviru in leta 1951 izvoljena za poslanko takratne ljudske skupščine, kjer je delovala na socialnem področju. Še posebej je bila aktivna v Odboru za socialno skrbstvo in zdravstvo za okraj Celje, ko si je prizadevala za obnovitev skrbi za starejše in psihiatrične bolnike. Danes nosi ena takšnih ustanov njeno ime – Dom Nine Pokorn na Grmovju.

Delo Nine Pokorn v Zrečah od leta 1945 do 1957

Pokornova ni bila v Zrečah vse od začetka druge svetovne vojne in tudi gospodarski del, ki ga je že leta 1932 prenesla na zadrugo, je z začetkom vojne ugasnil.

Iz zapisnika seje Krajevnega ljudskega odbora Zreče, ki je bila 16. 11. 1945, je razvidno, da je bila Nina Pokorn predsednica Krajevne organizacije Rdečega križa, saj je bila v tej vlogi povabljenja na sejo.⁶⁹

Predsednica Krajevnega ljudskega odbora Zreče je postala z letom 1950, kar potrjujejo zapisniki sej tega odbora. Prejšnji predsednik odbora Anton Podvršnik je postal podpredsednik. Funkcijo predsednice KLO Zreče je Nina Pokorn opravljala vse do konca leta 1951 oziroma do prve seje Občinskega ljudskega odbora Zreče, ki je bila 27. 4. 1952 v Zrečah.

Z letom 1952 je Krajevni ljudski odbor Zreče postal občinski ljudski odbor⁷⁰ in Nina Pokorn prva predsednica; 27. 4. 1952 jo je na predlog Antona Podvršnika odbor potrdil in izvolil za predsednico. To mesto je zasedala vse do konca leta 1955, ko so se občinski ljudski odbori ukinili in nadomestili z združitvijo v občino Slovenske Konjice.

Na 27. redni seji Občinskega ljudskega odbora Zreče, ki je bila 21. julija leta 1955, so že izvolili odbornike za novi Občinski ljudski odbor Slovenske Konjice.

⁶⁹ ZAC, SL-ZAC/0458, KLO Zreče, Zapisnik seje KLO Zreče z dne 16. 11. 1945.

⁷⁰ ZAC, SL-ZAC/0193, ObLO Zreče, Zapisnik seje ObLO Zreče z dne 27. 4. 1952.

Nina Pokorn ob slovesnosti pridobitve nove gasilske opreme PGD Zreče. Na fotografiji so od leve v prvi vrsti: Anton Sadek, Ferdo Cvelfer, Leopold Gorenak, Franc Pavlič, Nina Pokorn, Štefan Grossmann, M. Štruc, Ivan Rušnik. V drugi vrsti od leve: Stanko Bečan, Jožef Jelenko, Leopold Kotnik, Jože Gorenjak, Jožef Jevšenak, Adi Marčič, Stanko Vidner, Jernej Flis. (Vir: Arhiv PGD Zreče)

V odbor so bili iz Zreč izvoljeni:

1. Nina Pokorn, gospodinja, Zg. Zreče 42
2. Štefan Grossmann, nameščenec, Nova Dobrova 19
3. Leopold Razboršek, kolar, Zg. Zreče 33
4. Ivan Kovač, mlinar, Radana vas 5
5. Alojz Očko, kmet, Bezovje 3
6. Ludvik Mikek, kmet, Skomarje 44

Zadnja seja Občinskega ljudskega odbora Zreče je bila 5. 8. 1955 in je bila bolj namenjena obračunu preteklega obdobja ter zahvali predsednice Nine Pokorn, ki je med drugim povedala, da se mora zahvaliti vsem članom ObLo Zreče, ki so ji vedno pomagali s svojim delom, da je ObLo deloval dobro in povezovalno.

V tem obdobju je občinski ljudski odbor imel 28 rednih sej in pripravil 16 volilnih zborov v Zrečah, Gorenju, na Skomarju, Resniku, v Radani vasi, Gračiču in Loški Gori. Kljub temu da udeležba na teh zborih ni bila vedno dobra, jih je občinsko vodstvo pod predsedstvom Nine Pokorn vedno dobro pripravilo in tako ugotovilo težave, ki so pestile ljudi po vaseh.

Prav tako je iz zapisnikov sej Občinskega ljudskega odbora Zreče vidna problematika, s katero so se odborniki srečevali pri svojem delu. Med najbolj nevhvalnimi nalogami sta bili izterjava davkov od obrtnikov in kmetov ter obvezna oddaja kmetijskih pridelkov.

Nina Pokorn je umrla 26. 6. 1957, stara komaj 59 let. Pokopana je na starem zreškem pokopališču.

Nina Pokorn ob sprejemu političnega vrha takratne oblasti, ko je bila na obisku kmetijske zadruge Lidija Šentjurc. (Vir: Arhiv družine Kuzman iz Zreč)

Grob Nine Pokorn in Borisa Winterja na starem zreškem pokopališču. (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)

Župani po letu 1994

Jože Košir

– župan in častni občan⁷¹

Jožef (Jože) Košir se je rodil 20. 10. 1946 v Zrečah, kjer je obiskoval osnovno šolo. Nižjo gimnazijo je zaključil v Vojniku. Kasneje se je v Celju izučil za strojnega tehnika. Leta 1966 se je zaposlil v Tovarni kovanega orodja Zreče in po dobrem letu odšel na služenje vojaškega roka v Beograd. Po vrnitvi se je poročil z Gabrijelo - Jelko Marčič in se vrnil na delo v tovarno. Nato je štiri leta poklicno opravljal funkcijo predsednika Krajevne skupnosti Zreče v takratni skupni občini. Kljub drugim ponudbam je ostal zvest Uniorju. V tovarni je delal kot konstruktor kovinskega orodja v razvojnem oddelku, bil je tehnolog in vodja obrata za proizvodnjo ročnega orodja.

Delal in predsedoval je v številnih društvih, od katerih velja še posebno omeniti gasilsko, saj je bil predsednik društva kar 24 let, prav tako so na njegovo pobudo ustanovili PGD na Gorenju in Gasilsko zvezo Zreče - Vitanje. Poleg številnih priznanj je dobitnik zlatega grba Občine Zreče in Civilne zaščite RS.

Izpostaviti je potrebno predvsem njegove funkcije:

- 1977–1995: predsednik skupščine Krajevne skupnosti Zreče
- 1978–1982: predsednik občinskega sveta zveze sindikatov v občini Slovenske Konjice
- 1978–1982: predsednik OI TKS Slovenske Konjice
- Vodil je iniciativni odbor za formiranje nove Občine Zreče.
- Sodeloval v občinskih štabih za pripravo in izvedbo referendumov v občini Slovenske Konjice, predvsem v takratnih krajevnih skupnostih Zreče, Gorenje, Resnik, Skomarje.
- 1995–2006 (3 mandati): župan Občine Zreče
Najprej je funkcijo župana opravljal nepoklicno, od leta 2005 do konca mandata pa poklicno.

Pridobitve občine v času njegovega mandata:

- asfaltiranih 27 km cest,
- dograjena Osnovna šola Zreče,
- izgradnja športne hale in obnova telovadnice v Zrečah,
- izgradnja osnovne šole, vrtec in telovadnice na Stranica,
- izgradnja 2 stanovanjskih blokov,
- komunalna ureditev novega naselja individualnih stanovanjskih hiš,
- rekonstrukcija regionalne ceste R3-701 Pesek–Rogla–Zreče z izgradnjo pločnika in razsvetljave,
- izgradnja PTC Tržnica Zreče,
- izgradnja plinovoda v KS Zreče,

Jože Košir ob prejemu listine častnega občana leta 2016
(Vir: Arhiv Občine Zreče)

- izgradnja kableske TV,
- obnova osnovnih šol Resnik in Skomarje,
- izgradnja športnih igrišč,
- obnova kulturnih spomenikov (Skomarska hiša, Ošlakova kovačija, cerkev sv. Kunigunde, sv. Lamberta, sv. Egidija, sv. Neže, sv. Jakoba, sv. Lovrenca)
- zgrajen sodoben večnamenski objekt na Gorenju,
- izgradnja 13 trafopostaj,
- pridobljenih 5 novih vrtin, 100-% povečan rezervoar za pitno vodo v Zrečah,
- izdelava projektov za krožišča,
- urejanje parkirnih mest.

1996–2000: poslanec Državnega zbora RS (član odbora za infrastrukturo in okolje, podpredsednik odbora za obrambo). Po prenehanju opravljanja funkcije poslanca se je v letu 2001 ponovno zaposlil v Uniorju, d. d., Zreče kot vodja proizvodnje v programu ročnega orodja.

Od leta 2006 je član Občinskega sveta Občine Zreče (predsednik komisije za gospodarsko javno infrastrukturo).

⁷¹ Vsi podatki so iz predloga za častnega občana z dne 15. 4. 2016, ki je bil poslan mandatno volilni komisiji Občine Zreče.

Izkazal se je tudi v reševalnih akcijah ob neurjih v občini – reševalne akcije je koordiniral ter v njih operativno sodeloval, za kar je bil nagrajen z zlato plaketo Civilne zaščite RS.

V svojem županovanju je vseskozi podpiral ter se zavzemal za razvoj društvene dejavnosti v občini. Pri tem je potrebno omeniti, da je bil:

- član iniciativnega odbora za ustanovitev Nogometnega kluba Zreče,
- član iniciativnega odbora za ustanovitev ZŠAM Zreče,
- član iniciativnega odbora za ustanovitev Godbe na pihala Zreče,
- pobudnik sodelovanja z mestom Sedbergh.

Od leta 1984 do 2008 je bil predsednik PGD Zreče, danes je njegov časti predsednik. V času njegovega predsedovanja PGD Zreče se je dejavnost gasilstva v Zrečah zelo razvila in članstvo v gasilskih vrstah je naraslo. Na področju gasilstva je prejel mnogo priznanj (priznanje Gasilske zveze Slovenije 1. stopnje, odlikovanje za posebne zasluge Gasilske zveze Slovenije). Vodil je iniciativni odbor za ustanovitev Gasilske zveze Zreče - Vitanje, katere od leta 2013 predsednik je.

1980–1984: predsednik Združenja šoferjev in avtomobanikov Slovenske Konjice

Od leta 2007 do 2023 je bil predsednik Društva upokojencev Zreče.

Župan Boris Podvršnik in Jože Košir ob prejemu listine častnega občana Občine Zreče leta 2016
(Vir: Arhiv Občine Zreče)

Boris Podvršnik

Boris Podvršnik se je rodil v Mariboru 7. 2. 1963 očetu Borisu (Vinku) in materi Mariji, rojeni Volčič. Osnovno šolo je obiskoval v Zrečah, srednjo elektrotehniško šolo pa je končal v Velenju, kjer se je že kot dijak vključil v delo Radioamaterskega kluba Hinko Košir. V letih 1981 in 1982 je med služenjem vojaškega roka končal ŠRO, smeri ARJ PVO, v šolskem centru v Zadru. Med stažiranjem v Mostarju, kjer je poveljeval lahkemu artilerijskemu vodstvu topov 20/3, je opravil izpit za radioamaterskega operaterja (telegrafista) takratnega B-razreda.

Leta 1983 se je zaposlil v podjetju Comet kot elektrotehnik, v letih od 1985 do 1990 je bil kot referent za zveze, kriptozoščito in službo opazovanja ter obveščanja zaposlen na takratnem oddelku za obrambo bivše velike občine Slovenske Konjice. V vmesnem obdobju je ob delu dokončal višjo šolo za notranje zadeve.

Po prvih demokratičnih volitvah leta 1990 je bil izvoljen za člana takratnega Izvršnega sveta skupščine občine Slovenske Konjice in predstojnika Oddelka za notranje zadeve. V osamosvojitvenih pripravah je opravljal funkcijo pomočnika načelnika Manevske strukture narodne zaščite za občino Slovenske Konjice oziroma v ožji ekipi, ki se je skupaj s takratnim novim občinskim vodstvom uspela upreti oddaji orožja JLA in s tem obdržati vso orožje takratnega občinskega štaba TO in sekretariata za obrambo. Pred osamosvojitveno vojno je v takratnem območnem štabu TO sprva koordiniral delovanje voda PSD, kasneje pa prevzel poveljevanje 865. protidiverzantske čete, za kar je bil odlikovan z bronasto medaljo generala Maistra z meči.

Po preoblikovanju takratnih občin je od leta 1995 do leta 2006 vodil Oddelek za upravne notranje zadeve UE Slovenske Konjice. V letu 1995 je bil na listi SDS izvoljen za svetnika novoustanovljene Občine Zreče, v letih 1997 in 1998 pa je opravljal funkcijo podžupana. Je tudi dobitnik srebrnega grba Občine Zreče.

Ob delu je leta 1999 dokončal visoko upravno šolo in v letu 2005 zaključil študij na FDŠ. Naslov njegove magistrske naloge je *Lovska pravica in lovski sistem kot (so)odvisnost lovskega prava*, njegov mentor je bil nekdanji predsednik US RS dr. Janez Čebulj.⁷²

Bil je med ustanovitelji Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Slovenske Konjice in prvi sekretar združenja. Od leta 1987 je lovec, član Lovske družine Zreče. Bil je tajnik, starešina, prav tako je več mandatov predsednik nadzornega odbora. Ima opravljen lovsko-čuvajski izpit, izpit za strelske sodnike in šolo za lovske mojstre. V letih od 2006 do 2011 je opravljal funkcijo predsednika Pohorskega lovskoupravljaljskega območja. V mandatu od 2003 do 2005 je bil predsednik pravnoorganizacijske komisije in član UO Lovske zveze Maribor.

Zadnje štiriletno mandatno obdobje je predsednik društva Entente Florale Slovenija in podpredsednik Partnerstva za Pohorje.

Boris Podvršnik
(Vir: Arhiv Občine Zreče)

V letih 2006, 2010, 2014, 2018 in 2022 je bil izvoljen za župana Občine Zreče kot kandidat stranke SDS, katere član je od leta 1990.

Prizadeval si je za stalen kakovosten dvig učinkovitosti delovanja občinske uprave, zato od leta v občini izvajajo sistem ISO 9001, v letu 2016 pa so pridobili tudi certifikat USO (upravljaljske sposobnosti občine) Fakultete za družbene vede. Njihova ocena je bila 91,75 %.

Poskrbel je, da sta bila sprejeta prvi razvojni program občine (za leta od 2009 do 2013) in dolgoročna vizija in strategija občine (od leta 2012 do 2025) na podlagi vrednot in participacije občanov. Vizija je bila dvakrat evalvirana in predstavlja podlage za druge sprejete strateške dokumente, kot so: strategija trajnostne mobilnosti, vizija razvoja prometa, program odvajanja in čiščenja odpadnih voda, načrti razvoja in trženja turizma v občini in destinaciji Rogla – Pohorje, lokalni programi razvoja podeželja, lokalni energetski koncept, lokalni program varstva okolja ...

Župan je sam aktivno sodeloval z deležniki in z Zavodom za varstvo narave pri postopkih sprejemanja dolgoročne razvojne vizije in strategije Pohorja NATREG 2030. Ta je med drugim ponudila nove sonaravne turistične produkte, kot je udeležanje novega inovativnega turističnega projekta Pot med krošnjami. Gre za prvo večjo tujo investicijo v naš turizem. Pomembnejši projekti, kjer smo na tem področju sodelovali, so ALPA – projekt ohranjanja alpskih pašnikov, WETMAN – projekt ohranjanja pohorskih barij, SUPORT – trajnostno upravljanje Pohorja, POHORKA – obnova habitatov rastlinskih in

⁷² V svoji odločitvi o presoji ustavnosti Zakona o divjadi in lovstvu U-I 98/04 je Ustavno sodišče RS uporabilo precej avtorjevih strokovnih sistemskih ugotovitev.

živalskih vrst, poti iz brun, naravovarstveni interpretacijski center na Rogli.

Z aktivnim sodelovanjem Uniorja je občini pod njegovim vodstvom uspelo s poravnavo z denacionalizacijskimi upravičenci pridobiti in obdržati pomemben del strateških zemljišč na Rogli, kar je omogočilo hitrejši razvoj novih turističnih projektov. Danes je Občina Zreče na tem pomembnem turističnem območju lastnik 267 hektarov zemljišč. Občini je uspelo s poravnavo v sodnem (denacionalizacijskem) postopku od upravičencev s poravnavo odkupiti tudi 65 arov zelenih površin pri Osnovne šoli Zreče.

Zreče so v času njegovega županovanja pridobile 36-kilometrski sistem odvajanja in čiščenja padavinskih in odpadnih voda s sodobno čistilno napravo za 8.500 PE, hkrati so bili prenovljeni komunalni vodi, v teh projektih je posodobljenih tudi 10.400 m cestišč, skupaj več kot 32,7 km, poleg tega je moderniziran odsek državne ceste Rogla-Pesek v dolžini 3 km, zgrajenih je bilo več kot 5,7 km pločnikov in 2,6 km kolesarskih poti. Bistveno so bili posodobljeni tudi vodovodni sistemi v občini.

Prenovljena je bila javna razsvetljava v Zrečah, pridobili smo nove prostore knjižnice, zgrajena so bila krožišča v Zrečah in na Stranica. Prenovljeno je bilo križišče za mestne terme. Župan si je aktivno prizadeval in sodeloval v ožji projektni skupini za izgradnjo krožišča pri Ulipiju. Z regulacijami in zaščitami brežin so se načrtno lotili izboljševanja poplavne varnosti Tesnice in Dravinje, postavljena je protipoplavna pregrada na Sopočnici. Zgrajen je bil nov trgovski center Spar, pridobili smo prostore nove pošte in lekarne, zgrajeni sta bili športni igrišči na Resniku in Skomarju, prenovljeni so bili prostori zdravstvenega doma, zgrajen je prizidek k gasilskemu domu, nove prostore so dobili godbeniki. Zgrajena sta bila dva domova KS, in sicer v Dobrovljah in na Resniku. Pridobljena je železniška postaja, ki se po etapah preureja v muzej ozkotirne železnice Poljčane-Zreče.

Na Gorenju je bila postavljena nova mrliška vežica, na Skomarju pa posodobljeno pokopališče. Na Stranica in v Zrečah je bilo komunalno urejenih 40 parcel za stanovanjsko gradnjo, zgrajenih je bilo 29 stanovanj. Energetsko so bili prenovljeni prostori in kotlovnici osnovne šole ter vrtca, prav tako so bili na zgradbah zamenjani strehi. V športni dvorani je zamenjana kritina, vgrajena dodatna izolacija in nova varčnejša razsvetljava. Zgrajena je bila nova avtobusna postaja pri šoli, tudi prometne ureditve pri srednji in osnovni šoli ter vrtcu so bile posodobljene.

Pri osnovni šoli so zgradili *pumptrack* in tri nova otroška igrišča. K vrtcu smo prizidali novo kuhinjo, na Stranica je bila za ogrevanje šole, vrtca, gasilskega doma in doma KS zgrajena nova kotlovnica na biomaso.

Med pomembnejše projekte v času županovanja spadajo tudi izgradnja smučarskega tekaškega centra in rolkarske steze na Rogli, postavitev vodnega zbiralnika s strojnico za zasneževanje, izgradnja hotela Natura. Vse pridobitve so omogočile, da je Rogla gostila tekmovanja na najvišji ravni v svetovnem merilu. V letih 2009 in 2011 je bilo organizirano tekmovanje v svetovnem pokalu v teku na smučeh in več tekmovanj v svetovnem pokalu v deskanju na snegu.

Začeli so z udeleževanjem projektov Občina po meri invalidov in Branju prijazna občina. Skupaj s partnerji je bilo organiziranih 14 likovnih (Skumavčevih) prijateljevanj na Resniku, 15. Ropotanj v starih Zrečah ...

V tekmovanju *Entente florale* so Zreče v kategoriji mest leta 2018 Tullamoru na Irskem prejele zlato odličje, v tekmovanju CIB (Communities in bloom) pa v letu 2019 srebrno priznanje.

Med letoma 2013 in 2022 so Zreče 8-krat prejele certifikat kakovosti (certifikat ISSO, ki ga podeljuje podjetje *Gospodarski vestnik*).

Revija *Moje finance* je decembra 2015 Občino Zreče uvrstila na visoko 11. mesto na lestvici kakovosti bivanja (Kje v Sloveniji se najboljše živi?). Občina Zreče se po oceni časnika *Moje finance* vseskozi uvršča med top 30 turističnih biserov Slovenije.

Občina je izdala naslednje publikacije: Ozkotirna železniška proga Poljčane-Zreče, bilten Občina Zreče 2006–2010, Rudniki in premogovniki v Dravinjski dolini, Praznično leto Skomarjanov, bilten Občina Zreče 2010–2014, Podobe naših krajev na razglednicah skozi čas, Občina Zreče 1995–2015, 200 let šolstva na Zreškem, Milko Bremec in Walter Mach – graditelja kovaške industrije, Zreški talci, Zreški izgnanci, Skumavčevi dnevi na Resniku, Krajevna skupnost Resnik, bilten Občina Zreče 2014–2018. Prav tako občina dvakrat letno izda glasilo *Pohorsko srce* z zanimivimi prispevki, ki ga brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva na Zreškem.

Zreče so se pobratile z občino Rača v Srbiji. Sodelovanje s pobratenim mestom Sedbergh se je uspešno nadaljevalo in obeležilo 15-letnico sodelovanja.

V letu 2024 se začelja na celotnem območju občine izvajati projekt izgradnje ultra hitrega optičnega širokopasovnega omrežja RUNE (Rural Network Project), ki bo uporabnikom zagotovil hitro optično širokopasovno infrastrukturo oz. hitrosti večje od 1 Gb/s.

V osemnajstih letih znaša investicijski potencial občine skoraj 49 milijonov evrov, od česar so uspeli pridobiti 12,31 milijonov evropskih in državnih sredstev.

SEZNAM ŽUPANOV OBČIN ZREČE, STRANICE, SKOMARJE, PADEŠKI VRH, SV. KUNIGUNDA

Župani Zreč od 1850 do 2026:

1. Franc Rušnik, 1850–1867
2. Gustav Wukošek (Bukošek), 1867–1871
3. Peter Dobnik, 1871–1883, ponovno 1900–1904
4. Janez Orož, 1883–1888
5. Valentin Rušnik, 1888–1900
6. Josip Winter, 1905–1914, ponovno 1918–1928
7. Martin Kračun, 1914–1918 (v času 1. svetovne vojne nadomeščal J. Winterja)
8. Jurij Orož, 1928–1931, ponovno 1935–1941
9. Ivan Verčnik, 1931–1933
10. Davorin Kračun, 1933–1935
11. Nina Pokorn, 1952–1955
(kot predsednica občinskega ljudskega odbora)
12. Jože Košir, 1995–2006
13. Boris Podvršnik, 2006–2026

Župani Padeškega Vrhja od 1850 do 1933:

1. Janez Koprivnik, Padeški Vrh, 1850–1853, prvi župan,
2. Juri Ravnjak, Padeški Vrh, 1853
(predčasno končan mandat)
3. Juri Mernik, Padeški Vrh, 1855–1858
4. Jernej Gradišnik, Padeški Vrh, 1858–1884
5. Juri Ostruh, Planina, do 1887
6. Janez Sadek, Planina
7. Martin Breznik, Rotonja na Padeškem Vrhju, 1893–1896
8. Martin Ravnjak, Padeški Vrh, 1896–1899
9. Janez Sadek, 1899–1901 ali 1902
10. Alojz Mernik - Mah, Planina
11. Ignac Gosak - Potnik, Planina
12. Janez Gričnik - Pribil, Planina
13. Alojzij Mernik - Mah, Planina
14. Anton Mernik - Ramšak, zadnji župan, ki je svoj mandat končal leta 1933
(ukinitve občine Padeški Vrh)

Župani Sv. Kunigunde od 1850 do 1933:

1. Ignac Pec, Gorenje, 1850–1860, prvi župan
2. Andrej Jesih, Mihelaki, Črešnova, 1860–1963
3. Anton Kragelnik, Zajevšniki, Črešnova, 1863–1866
4. Franc Godna, Gudneti, Gorenje, 1866–1872
5. Valentin Kangler, Lajbarti, Bezovje, 1872–1884
6. Juri Potnik, Levičniki, Gorenje, 1884–1899
7. Matija Sadek - Smrekar, Bezovje, 1899
8. Anton Štefane - Pec, Gorenje
9. Marko Kropelj - Kuglar, Koroška vas

Župani Skomarja od 1850 do 1933:

1. Peter Johann, 1850
2. Valentin Založnik - Spodnji Skočaj, 1894
3. Jožef Založnik - Hrasnik, 1901
4. Peter Hrovat, 1903
5. Franc Drobne - Zg. Iršič, 1914
6. Matijec, 1883
7. Franc Bornšek, 1892
8. Luka Kotnik, 1898
9. Jakob Repas, 1905

Župani Stranic od 1850 do 1933:

1. Jožef Jerep, 1850
2. Mihael Korošec
3. Matija Fijavž
4. Ivan Marinšek, 1921
5. Ivan Bukovšek, 1905
6. Anton Klančnik, 1929

Opomba:

Mandat župana v tem času je bil 3 leta, in ker so bili mnogi na tem položaju več mandatov, bi lahko število županov, kot jih je v občini Zreče (13), vzeli kot orientacijsko število za druge občine. Na tem seznamu je 51 županov, za katere obstajajo pisni viri. Po našem izračunu nismo uspeli najti 14 županov v občinah Stranice, Skomarje in Sv. Kunigunda.

ČASTNI OBČANI OBČINE ZREČE V OBDOBJIH 1850–1941 in 1994–2026

Ludvik Tribnik, nadučitelj, organist, občinski odbornik – častni občan od leta 1903

Ludvik Tribnik se je rodil 23. 7. 1854 v Slivnici pri Mariboru kot sin nadučitelja Jožefa Tribnika in matere Margarete, rojene Skazedovnik. Imel je štiri brate in dve sestri. Brat Karel je bil duhovnik, glasbenik in nekaj malega tudi skladatelj. Ernest je bil nadučitelj v Sp. Polskavi, kaznilniški učitelj v Gradcu, Jožef je padel v vojni. Tribnikovi niso bili le učiteljska, temveč tudi glasbena družina.

Po končanem študiju leta 1874 je Ludvik služboval kot učitelj najprej v Poljčanah, Studencih pri Mariboru in Sv. Križu pri Slatini. Leta 1879, ko je v Zrečah bilo zgrajeno novo šolsko poslopje, je prišel v Zreče in leta 1880 postal prvi zreški nadučitelj. Žal je vse njegovo delovanje v Zrečah bilo zaznamovano z njegovo boleznijo, ki je povzročila njegovo smrt pri 54. letih življenja.

Ludvik Tribnik se je poročil 7. 2. 1887 v Zrečah z Margareto Naglič z Zlakove, ki je bila sestra novinarja in urednika časopisa *Jutro* Ivana Nagliča. Rojena je bila 30. 4. 1860 in je umrla 31. 5. 1925 v Zrečah. V zakonu sta imela hčer Amalijo in sina Karla.

Ludvik Tribnik je umrl 5. avgusta 1907 v Zrečah, kjer je pokopan. Hči Amalija je nadaljevala družinsko tradicijo in postala učiteljica. Leta 1912 se je poročila s Karlom Mravljakom, učiteljem in kasnejšim ravnateljem zreške osnovne šole.

Sin Karel, rojen 22. 9. 1884, je postal gimnazijski profesor na klasični gimnaziji v Mariboru.⁷³

Ludvik Tribnik

v zapisih Kronike Osnovne šole Zreče, 1. del

Poročilo šolsko za leto 1879 od velike noči do 15. septembra, stran 14

»Ker je bilo učiteljsko mesto le začasno zasedeno je krajevni šolski svet izdal razpis za stalno zasedbo/podelitev. Kot prosilec/kandidat se je prijavil def. /stalni podučitelj Ludvik Tribnik iz Sv. Križa pri Rogaški Slatini - Rogatec. Visoki deželni šolski svet je na seji dne 16. avgusta 1878 omenjenega prosilca imenoval za def. /stalnega podučitelja na krajevni ljudski šoli v Zrečah. Ludvik Tribnik je tukajšnje učiteljsko mesto nastopil 1. 10. 1878.«

Drugi zapis o Ludviku Tribniku je na 16. strani te kronike, kjer je zapisano:

»Na podlagi odbora deželnega šolskega sveta z dne 9. 12. 1880, šte. 7408, je bil tukajšnji učitelj Ludvik Tribnik imenovan za nadučitelja.«

Družina Ludvika Tribnika: Ludvik in Margareta, rojena Naglič, hči Amalija in sin Karel (Vir: Milanka Lange Lipavc)

Letno poročilo za šolsko leto 1885/1886, stran 23

»Šolsko popisovanje je bilo med jesenskimi počitnicami od hiše do hiše opravljeno s strani šolske vodje Ludvika Tribnika.«

Velika zasluga Ludvika Tribnika so bili ti popisi, kakor je navedeno, od hiše do hiše, da so tukajšnji otroci hodili v šolo in da jih je osebno spoznal, pa tudi njihove družine. Skoraj vsa leta je popis opravljal sam, le potem, ko je zbolel, so to opravili drugi.

Letno poročilo za šolsko leto 1890, stran 38

Vse do leta 1890 je bil Ludvik Tribnik zdrav in se razdajal za izobrazbo otrok, ki so mu bili zaupani. V tem letu se tako najde prvi zapis o njegovi bolezni.

»Nadučitelj Ludvik Tribnik je maja 1890 nevarno zbolel za katarjem pljučnih vršičkov. Po navodilu zdravnika mora oboleti prenehati s poučevanjem.«

⁷³ Podatki so iz družinskega arhiva Milanke Lange Lipavc.

WV nadaljevanju je še zapis, kako so 'reševali' njegovo odsotnost:

»Ker je druga učiteljska moč manjkala, okrajni šolski svet ni mogel poslati pomožnega učitelja, je pouk od 2. maja popolnoma prenehal in tako je bilo do 1. julija 1890.«

Nadučitelju Ludviku Tribniku je nato okrajni šolski svet še dvakrat podaljšal dopust in nato še vse do konca pouka, ki se je takrat končal 15. septembra.

Letno poročilo za šolsko leto 1891/1892

Šolska leta so se v tem času začela 3. novembra in končala 15. septembra, kar je razvidno iz letnih poročil. V času počitnic je Ludvik Tribnik hodil od hiše do hiše in popisoval otroke, godne za pouk, in navduševal starše, da so jih redno pošiljali k pouku. Iz teh poročil je namreč razvidno, da je veliko otrok manjkalo pri pouku in da so učitelji imeli veliko težav z obiskom pouka. Ko je bil Ludvik Tribnik kasneje imenovan za častnega občana Občine Zreče, je bil prav to eden od pomembnih razlogov za podelitev naziva.

V tem poročilu je zabeleženo, da se je Tribnikova bolezen nadaljevala, kar je razvidno zapisa:

»Od 4. marca do 3. junija je okrajni pomožni učitelj Karl Jeran nadomeščal nadučitelja Tribnika, ki je bil na bolniškem dopustu.«

Tudi ta čas ni zadostoval za njegovo ozdravitev, zato mu je okrajni šolski svet podaljšal dopust do 15. septembra, ko se je pouk končal.

V letu 1892 je v mesecu avgustu potekala okrajna učiteljska konferenca, in to 12. avgusta, kjer je bil Ludvik Tribnik izvoljen kot strokovni delavec v Okrajni šolski svet v Konjicah.

Letno poročilo za šolsko leto 1903/1904

V tem letu je nadučitelju Ludviku Tribniku bilo podeljeno najvišje občinsko priznanje – postal je častni občan občine Zreče. V tem poročilu je to tako zapisano:

»Nadučitelj in šolski vodja gospod Ludvik Tribnik je 29. julija tega leta obhajal/praznoval 30-letnico poučevanja. Od teh 30 učiteljskih let jih je 25 preživel v Zrečah, ostalih 5 pa je delal v Poljčanah, Studencih pri Mariboru, Sv. Križ pri Rogatcu – Rogaška Slatina. Občinski odbor v Zrečah ga je na podlagi 25-letne krajevne učiteljske dejavnosti imenoval za častnega občana.«

Letno poročilo za šolsko leto 1904/1905⁷⁴

Tudi v tem poročilu je navedeno, da je Ludvik Tribnik dobil dopust od 10. aprila do 15. septembra 1905.

Bolezen se je stopnjevala, in ker si Tribnik ni več opomogel, je na šolo prišel učitelj Jožef Čuček.

Letno poročilo za šolsko leto 1906/1907 navaja, da je nadučitelj in častni občan Ludvik Tribnik umrl 5. avgusta 1907 v Zrečah, kjer je tudi pokopan.

Ludvik Tribnik kot organist v župniji Zreče

Da je Ludvik Tribnik bil organist v župniji Zreče, je novejša ugotovitev, ki se je deloma razkrila v knjigi o zreških cerkvenih pevcih, ki jo je župnija Zreče izdala leta 2017. V letu 2021 so na notranjem delu platnic knjige *Status animarum* našli podatek, da je Ludvik Tribnik poleg učiteljske službe v Zrečah prevzel tudi službo organista, in sicer je to bilo 3. 11. 1879, o čemer pričajo kasnejši zapisi v župnijski kroniki, predvsem po letu 1892.

Ludvik Tribnik kot občinski odbornik in svetovalec

Ludvik Tribnik je bil dejaven tudi kot občinski odbornik, saj so učitelji v tem času bili dejavni tudi na tem področju. Kot primer navajamo dva zapisa v časopisu *Slovenski gospodar*:

»V Zrečah je bil dne 17 t. m. izvoljen župan dosedanji, obče spoštovani gospod Valentin Rušnik. Svetovalci pa so: Peter Dobnik, Ludovik Tribnik, Franc Videčnik in Ivan Orož.«⁷⁵ (Slovenski gospodar, 24. 11. 1892)

»Za župana je bil izvoljen kot lesotržec, širjemu svetu znan gospod Josip Winter, za prvega svetovalca pa Ludvik Tribnik.«⁷⁶ (Slovenski gospodar, 28. 9. 1905)

Družinski grob Tribnikovih na starem pokopališču v Zrečah
(Vir: Martin Mrzdovnik)

⁷⁴ Vsa letna poročila so iz Kronike Osnovne šole Zreče.

⁷⁵ Slovenski gospodar, 24. 11. 1892.

⁷⁶ Slovenski gospodar, 28. 9. 1905.

Amalija Tribnik, poročena Mravljak, učiteljica – častna občanka od leta 1926

Oba otroka Ludvika Tribnika sta nadaljevala družinsko tradicijo in postala učitelja.⁷⁷

Hči Amalija je bila osnovnošolska učiteljica v Zrečah, sin Karel pa profesor na klasični gimnaziji v Mariboru. Amalija je ves čas poučevala v Zrečah (po končanem učiteljskem in zrelostnem izpitu 1. 7. 1901 se je zaposlila kot učiteljica pripravnica v Zrečah 15. 7. 1901, kjer je službovala 35 let, vse do upokojitve 30. 4. 1937) in vse od leta 1901 skupaj s svojim očetom Ludvikom tukaj postavljala temelje šolstva. Poročila se je leta 1912, s Karlom Mravljakom.

On je končal ljudsko šolo v rojstnem kraju, Vuzenici. Odločil se je za poklic učitelja. Šolanje na učiteljskem v Kopru je končal leta 1906 in se še istega leta zaposlil v Čadramljah. Strokovni izpit je naredil leta 1909, nato je bil premeščen na ljudsko šolo v Zrečah. Po odhodu takratnega nadučitelja Schella je postal nadučitelj.

V zakonu sta imela tri otroke, Milana, Ljubana in Dragico.

Učiteljski par je bil poleg službovanja zelo aktiven. Njun dom je postal središče družbenega dogajanja zavednih Slovencev združenja Sokol, katerega člana sta bila.

Umrla je 10. 7. 1968 v Ljubljani.

Amalijina mati Margareta Tribnik s hčerjo in vnukoma Milanom in Dragico (Vir: Milanka Lange Lipavc)

Poročna fotografija zakoncev Mravljak leta 1912 (Vir: Milanka Lange Lipavc)

Občina Zreče ji je naziv častna občanka podelila leta 1926. Priznanje je dobila za vestno, točno in požrtvovalno delo, za odlično poučevanje jo je že ob 25-letnici službovanja nagradil občinski odbor.

Ob 35-letnici službovanja ji je srezko načelstvo v Slovenskih Konjicah podelilo priznanje za njeno delo učiteljice in vzgojiteljice mladine.

Amalija Tribnik v zapisih Kronike Osnovne šole Zreče, 1. del

V letnem poročilu ljudske šole Zreče za leto 1901 se prvič pojavi zapis o njej, in sicer je bila nastavljena kot kandidatka za učiteljico, a že v jeseni tega leta, 30. 9. 1901, postala začasna učiteljica. V šolskem letu 1903/1904 je postala stalna učiteljica s sklepom okrajnega šolskega sveta z odlokom 14. 4. 1904, ki je veljal od 1. 5. 1904.

V teh poročilih je zapisano, da je učila tako prvi in drugi razred ter ženska ročna dela.⁷⁸

⁷⁷ Slovenski gospodar, 24. 11. 1892.

⁷⁸ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, prevod iz nemščine.

Matija Karba, župnik, publicist, novinar, zgodovinar, etimolog, gospodarstvenik – častni občan od leta 1917

Župnik v Zrečah od 1892 do 1930

Župnik Matija Karba, rojen leta 1852 v Babincih, je bil župnik v župniji Zreče vse od leta 1892 do svoje smrti leta 1930. Med vsem zreškimi duhovniki se je prav on najbolj zapisal v spomin in zgodovino Zreč; ne samo po dolžini svojega službovanja v župniji sv. Egidija Zreče, temveč tudi s svojim delom na področju šolstva, kulture, znanosti, zgodovine, novinarstva ... V Zreče je prišel v letu, ko je v sosednjo župnijo Slovenske Konjice prisopihala parna lokomotiva in z uvedbo železniške proge do Poljčan naznanila nove čase. Matija Karba je v Zrečah deloval v prelomnih časih in s svojim delom veliko pripomogel k razvoju kraja

Sam o sebi je malo pred smrtjo napisal spodnje vrstice, ki jih je objavil F. Lužar v reviji *Učiteljski tovariš* po njegovi smrti:

»Luč sveta sem zagledal v Babincih, župnija Ljutomer, dne 20. januarja 1852. Oče Jožef me je pripravil za šolo, naučil me je »šteti«, to pomeni brati. Ljudje (ne pri naši hiši) pa so znali »praviti«, da v šoli »bijejo«. In ob začetku

Matija Karba, portret
(Vir: Znani Slovenci, spletni portal)

Učenci Osnovne šole Zreče s svojimi učitelji in vzgojitelji leta 1904

Od leve: Amalija Tribnik, Ludvik Tribnik, kaplan Albin Slavec, župnik Matija Karba in Alice Koschell (Vir: Milanka Lange Lipavic)

Matija Karba kot novomašnik leta 1876
(Vir: Družinski arhiv Karbovih)

Matija Karba na poroki sestre Kristine leta 1920
(Vir: Družinski arhiv Karbovih)

šolskega leta sem se menda kak teden dni skrival v parni, se v slamo zakopal in primerno od hiše odhajal. Ta neumnost je povzročila, da »letos« nisem začel hoditi v šolo, star 7 ½ let. Pa je že bilo prav. Ako bi ne bilo te neumnosti s šibo, menda ne bil to, kar sem; takrat bi bil premlad in nerazvit. Drugo leto je sosedov Marček prišel na vrsto. Z njim sva si bila prijatelja. Sedaj ni bilo od nikoder nobenega strahu. Opazil sem tudi, da v šoli nič ne bijejo. Šibe ni rabil učitelj v prvem in drugem razredu. Da, v prvem smo že bili učenjaki. Iz tega razreda poznam besedo in obliko § paragraf. Učitelj je v tretjem razredu pač včasih uporabil »trstiko«. Na primer: nekega dne je šolar za menoj zara-potal s »kanjerom« (torbo). Menda mu je izpadel peresnik. Učitelj je mislil, da sem jaz, pa me pokliče k mizi in mi da na levo roko packo. Jaz sem jo tiho odnesel v klop. Krivec je bil pa tudi tiho. No, nič ne škodi. Učitelja pa smo vsi radi imeli, on pa nas.

V četrtem razredu pa skoraj nismo bili v »šoli«, ampak doma. Učitelj, naš oče, mi njegovi otroci. Nikdar ni nobenega opominjal, ker ni bilo treba. Enkrat je, ne vem, kaj je prišlo, pa je šolar dobil »domači zapor«, tj. v četrtek ni smel iti od doma. Ob koncu leta se je pet učencev pri gospodu »profesorju« (tako smo titulirali učitelja) prijavilo, da pojdemo v gimnazijo, in sicer vsi v Varaždin, ki je bil tisti-krat v gospodarski zvezi s kmeti na Murskem polju. To sem jaz povedal očetu. On: »Pa idi tudi ti.« Tako sem prišel v gimnazijo, k temu me nihče ni nagovarjal. Priglasil sem se gospodu profesorju, jaz kot šesti izmed 20 učencev in 8 učenk.

V Varaždin sva pa prišla samo dva, sin župana v Ljutomeru in jaz, drugi so šli drugam. Biografski leksikon pomotoma pravi, da sem gimnazijo dovršil v Mariboru.

Ako bi jaz, oziroma tudi drugi bil v Mariboru, bi se ne naučil toliko, kakor sem se v Varaždinu. Učni jezik je bil hrvatski, a v nemščini nismo zaostajali za dijaki na nemških gimnazijah. Profesorje pa smo imeli zgledne. Skoraj vsi so bili pisatelji, med njimi Slovenci: Lazar, Senekovič, Valjavec, Žepič, ravnatelj Bradaška, dr. Križan. Pod okriljem ravnateljstva smo gimnazijci imeli mesečno po dva-krat govorniške in pisateljske vaje. Igrokaz nekega sedmošolca smo predstavljali z igralci mestnega gledališča. Nismo torej zaostajali za dijaki po drugih gimnazijah.

Začetkom leta 1865 je izšla nova »Hrvatska čitanka«. Knjiga je vsebovala novost, da so bili nekateri sestavki tiskani v cirilici. Profesor nas v drugem razredu vpraša: »Kdo zna cirilico čitati?« Oglasil se ni nihče. Potem jaz: Cirilico pisati znam, a tiskanih črk še nikdar videl nisem. Učitelj me pokliče k sebi, k mizi. Začnem brati, in šlo je. Opazil sem bil namreč, da so tiskane znamenke podobne pisanim. Jaz sem se cirilico pisati naučil v ljudski šoli v Ljutomeru. Leta 1863 se je tu vršila »Beseda« v spomin na to, da sta pred tisoč leti v naše kraje prišla sv. Ciril in Metod. To priliko je uporabil naš učitelj v tretjem razredu in nas naučil pisati cirilico. Takšno pisavo imenuje staroslovenska slovnica »klementica«, Cirilovo robato glagolico je njegov učenec Klement ogledil in to sedaj imenujemo cirilico.

Maturo sem dovršil leta 1872 v Varaždinu in potem vstopil v bogoslovje v Mariboru. Tu sem bil sotrudnik in tajnik pri književnem krožku. O tem krožku piše Matija Munda v mariborskem »Časopisu za zgodovino« leta 1928. Duhovnik sem postal leta 1876. Kaplan sem bil pol leta pri Sv. Janžu na Dravskem polju, od leta 1877 do 1892 na Dobrni pri Celju, potem župnik v Zrečah; leta 1901 sem

dobil naslov »duhovni svetnik«. V obeh zadnjih krajih sem bil častni občan. V bivši Avstriji sem prejel več lepih odlikovanj, v Jugoslaviji pa red sv. Save IV. stopnje. Rad bi še nadaljeval, a sem preslab.«

13. februarja pa piše v *Slovencu*, da je duhovni svetnik Matija Karba umrl.

Župnik Matija Karba je v Zrečah deloval kar 38 let in v tem času tukaj pustil neizbrisno sled. Zapis krajevne zgodovine je njegovo veliko delo, sodeloval je z znamenitim dr. Avguštinom Stegenškom, zgodovinarjem dr. Francem Kovačičem in drugimi.

Za Zreče je pomembno njegovo prizadevanje, da je bila sem speljana železniška proga, saj se je zavedal, kakšen gospodarski pomen ima železnica.⁷⁹ Bil je tudi občinski svetnik, največkrat v vlogi blagajnika. Leta 1907, 30. junija, je v Zrečah ustanovil Hranilnico in posojilnico ter s tem pomagal kmetom z ugodnimi posojili. V romarski cerkvi Matere Božje je dal leta 1911 poslikati freske z motivi rožnega venca, kar je naredil slikar Matija Bradaško po načrtih dr. Avgušтина Stegenška. Za časa njegovega pastirovanja v Zrečah je zelo pospešil romanja v to romarsko cerkev in poskrbel za dobro počutje romarjev s postavitvijo romarske ute. V župnišču je uredil knjižnico in daroval veliko knjig ter omogočil izposojlo. Pospeševal je zborovsko petje, saj je po smrti učitelja Ludvika Tribnika poskrbel, da je to delo prevzel domačin Albin Sadek. Še posebej mu je bilo ljubo področje šolstva in gmotno ga je podpiral, bil veroučitelj in član krajevnega šolskega sveta ter nadzornik. Zelo cenjen je bil kot etimolog, saj je za mnoge kraje pripravil študije o imenu njihovega kraja. Tudi za Zreče je zapisal tri možnosti razlage imena kraja in vse tri še danes uporabljamo. V *Učiteljskem tovarišu* je tik pred smrtjo objavil znanstveni članek z naslovom *Besedni ključ*, v katerem se je pokazal kot široko razgledan znanstvenik in poznavalec več jezikov ter ponudil svojo razlago izvora imen krajev.

Matija Karba je bil najprej častni občan občine Dobrna, kjer je bil župnik, in sicer so mu ta naziv podelili 25. 3. 1906.

V Zrečah mu je bil podeljen 25. 11. 1917 in v župnijski kroniki je o tem sam tako zapisal:⁸⁰

»Dne 25. 11. 1917 je Občinski odbor zbral se v javno sejo v svrhu se stavi proračun za leto 1918. Začetkom sestanka je odbor svojemu sočlanu, trenutno še službeno odsotnemu župniku podelil častno občanstvo. Po dovršni obravnavi v zadevi proračuna vstal je gospod predsednik Kračun ter navzočemu župniku čestital glede dvojnega odlikovanja; od strani svetlega cesarja z zlatim zaslužnim križcem s kronico in pa od strani cesarskega namestnika s podelitvijo častne kolajne »signin laboris« za štiridesetletno zvesto službovanje – končal je z namenom, da občinski odbor župnika imenuje za častnega občana.«

Mihael Lamut, kmet, cerkveni ključar, predsednik društva Straža in Orlov

(leto izročitve listine o častnem občanu ni znano)

Mihael Lamut je bil rojen 22. 9. 1852 na Gračiču in umrl 7. 3. 1937. Pokopan je na starem zreškem pokopališču.⁸¹

Po domače se je takrat domačija imenovala in se še danes imenuje pri Mernikih. Po starih dokumentih (*Status animarum*) iz leta 1870 se je lastnik te domačije pisal Pajk in na to domačijo se je priženil Martin Lamut. Poročil se je z Nežo Pajk. V zakonu sta imela pet otrok: Antona, rojenega 16. 5. 1848, Johana, rojenega 30. 5. 1850, Mihaela, rojenega 22. 9. 1852, Marijo, rojeno 18. 4. 1855, Margareto, rojeno 14. 7. 1859.

Mihael Lamut se je 21. 2. 1876 poročil z Nežo, rojeno Vodovnik, ki je bila rojena 16. 12. 1855. V zakonu sta imela sedem otrok, in sicer so to bili: Marija, rojena 11. 7. 1877, Barbara, rojena 2. 12. 1878 in umrla 28. 2. 1879, Johan, rojen, 16. 12. 1879, Henrik, rojen 30. 6. 1882, Rosa, rojena 3. 8. 1885, ki je tega dne tudi umrla, Franc, rojen 30. 11. 1886, Barbara, rojena 29. 11. 1889, in Mihael, rojen 24. 9. 1892.

Barbara se je nato ob očetu družbeno in politično angažirala, saj jo najdemo kot govornico na mnogih shodih pod imenom Barbika.

Sin Mihael je, kakor kažejo zapisi, padel v prvi svetovni vojni in je bil 1. 3. 1919 razglašen za mrtvega.

Sin Franc se je 5. 5. 1913 poročil z Marijo, rojeno Rušnik, in imela sta 10 otrok (Marija, Frančiška, Viktorina, Ivan, Vida, Srečko, Daniela, Cvetka, Frančišek

Mihael Lamut pred domačo hišo (Vir: Andrej Lamut)

⁷⁹ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 497, Straža, 26. 1. 1921.

⁸⁰ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 560.

⁸¹ Osebnosti in družinski podatki so s spletne strani Matricula ter od Marije in Andreja Lamuta.

Cerkev Matere Božje na Brinjevi gori, katere ključar je bil Lamut.
(Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)

in Bogomir). Na domačiji je ostal sin Franc, ki je bil rojen 2. 10. 1930 kot dvojček z Bogomirjem. Na domačiji Mernikovih je danes gospodar sin Franca in Marije Lamut, Andrej.

Nekaj drobcev iz življenja in dela Mihaela Lamuta

Največ podatkov o njegovem angažiranju v župniji, društvih in takratni občini najdemo zapisanih v Kroniki župnije Zreče in časopisju.

Mihael Lamut kot ključar cerkve Matere Božje na Brinjevi gori in cerkve sv. Neže na Goliki

Najprej je potrebno vedeti, da sta ključarja, ki sta bila imenovana za romarsko cerkev Matere Božje na Brinjevi gori, bila ključarja tudi za cerkev sv. Neže na Goliki. Mihael Lamut je postal ključar 1905. leta, ko se je pridružil Ignacu Sadeku, ki je tega leta nastopil že drugi 6-letni mandat ključarja.⁸²

V času, ko je za romarsko cerkev poleg Ignaca Sadeka skrbel Mihael Lamut, so cerkev od znotraj olepšali, saj je leta 1911 dobila poslikavo s freskami Matije Bradaške. Obnavljali so se oltarji, kupovali zvonovi, organizirali so se veliki narodnoubuditeljski shodi in redni romarski shodi. Vsi ti dogodki kažejo, da sta oba ključarja imela

veliko dela in da se je kasneje, ko je bil Mihael Lamut predlagan za častnega občana, to tudi upoštevalo in cenilo.

Mihael Lamut kot drugi predsednik društva Straža

Bralno, gospodarsko in politično društvo Straža je bilo v Zrečah ustanovljeno 21. 8. 1898. Prvi predsednik in podpornik tega društva je bil Peter Dobnik. Ta je vodil društvo do leta 1901, ko ga je nadomestil Mihael Lamut, ki je društvo vodil do leta 1919. Društvo je poskrbelo za nabavo dnevnega časopisja, ki je bilo dostopno v dveh gostilnah. Naloga društva je bila spodbujati bralno kulturo, kmetom približati sodobne načine kmetovanja.

V župnijsko kronika je za leto 1911 župnik Matija Karba zapisal sledeč zanimiv dogodek iz delovanja društva Straža, ki se je zgodil prav na sedežu društva v Loški Gori 1, kjer je bilo društvo ustanovljeno:

»Lastnik posestva je 23. 2. 1911 postal Grundner Aleksander in v istem lokalu se je letos vršil volilni shod. Razloček: Tistokrat smo zborovali v nadstropju, sedaj spodaj v sobi gostilniški. Prvič v duhu slovensko narodnem, sedaj v nasprotnem. Sedaj se nam je namreč predstavil nemško liberalni kandidat Kresnik iz Črešnjevca, toda uspeha ni imel nobenega. Poslušali smo tiho in tiho bili tudi po končanem govoru; pokazali smo, da smo izobraženi in omikani.«

Franc Videčnik

– častni občan od leta 1908

Rojen 25. 5. 1834 v Križevcu (župnija Stranice) očetu Sebastijanu Videčniku, p. d. Berčniku, mati Tereziji, rojeni Berčnik.

Poroka: 28. 1. 1856 z Marijo Kokal, po domače Hrenovo iz Sv. Križa (danes je to Križevac, župnija Stranice)

Otroci: Franc (naslednik na domačiji), Marija, Antonija in Jakob

Umrli 6. 5. 1909 v Radani vasi.

In še župnikov pripis k zgoraj naštetemu: dolgoletni cerkveni ključar in častni občan, preužitkar in vdovec.

Najdemo ga leta 1879 kot namestnika krajevnega šolskega sveta.⁸³

V protokolu mrliške knjige je župnik Matija Karba zapisal, da je bil ključar od leta 1868 do smrti leta 1909.

V časopisu *Slovenski gospodar* z dne 17. 12. 1908 je zapis podelitve priznanja Francu Videčniku za častnega občana občine Zreče.

»Dne 3. decembra smo se opravljali jubilejni slovesnosti v cerkvi in šoli podali v občinsko hišo. Tu je gospod župan Winter s primernim nagovorom izročil krasno diplomo gospodu Francu Videčniku, po domače Janže, katerega je občinski zastop imenoval častni občan v pogledu na zasluge katere je pridobil za tridestletno neutru-

82 Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije Zreče.

83 Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče za leto 1879.

Listina častnega občana Franca Videčnika (Vir: Arhiv Občine Zreče, listino je podarila družina Orož iz Radane vasi)

dljivo delovanje v blagor občine, kot občinski odbornik in svetovalec. Proslavljenec je v svojem odgovoru želel gospodu županu in odbornikom naj bi ljubi Bog tudi njim dal priložnost, da bi še dolgo vrsto let zmogli delovati v blagor občini.«⁸⁴

Franc Videčnik je bil na volitvah 12. 1. 1874 izvoljen v občinsko zastopstvo in je bil od odbornikov izvoljen za župana, a je to izvolitev odklonil. O tej zanimivi situaciji piše Slovenski gospodar takole:

»20. tm. je bila volitev župana in dveh svetovalcev. Da se od županov preveč tirja, se vidi iz tega, ker se pri nas moške te časti tako branijo. Sprvič so hoteli odborniki starega župana Petra Dobnika volit, kateri pa županske časti in butare ni hotel prevzeti. Volili so tako Franca Videčnika, konservativnega moža, pa tudi ta se je te časti postavno obranil. Drugobart volijo Miha Gačnika, za dobro stvar jako vnetega srenjčana, pa tudi ta se brani županske časti. – 8 dneh se ima odločiti ali prevzame župansko službo ali pa kazen plača.«⁸⁵

Janez Rožen, kmet, občinski svetnik in cerkveni ključar

(leto izročitve listine o častnem občanu ni znano)

Janez Rožen, rojen 19. 12. 1857, umrl 22. 8. 1924
Marija, rojena Rahle, rojena 6. 9. 1865,
umrla 13. 8. 1952; poroka: 9. 2. 1885

Otroci:

Ana, rojena 22. 7. 1888, omožena Kračun v Žečah,
Janez, 24. 4. 1891,
Marija, 26. 6. 1894, poročena Štravs na Skomarje,
Alojzija, 29. 3. 1899,
Egidija, 9. 12. 1904,

O delu in življenju Janeza Rožena

Kakor je takrat bila navada, so se fantje poročali tam okoli tridesetega leta ali še kasneje. Janez Rožen se je poročil pri 28. letih z ženo, ki je bila takrat stara 20 let, kar še ni zadostovalo za polnoletnost. Na prvega otroka sta čakala tri leta. Poleg prvorojenke Ane sta imela še sina Janeza in 3 dekleta.

V družbenem življenju kraja njegovo ime prvič zasledimo 18. 10. 1896, ko je bil izvoljen v krajevni šolski svet.⁸⁶ Takrat je Valentin Rušnik začel svoj četrti mandat v njem, Janez Rožen kot njegov pomočnik pa prvega.

V Kroniki župnije Zreče najdemo zapis, da sta bila Rožen in Orož ključarja župnijske cerkve sv. Egidija, a

⁸⁴ Slovenski gospodar, 17. 12. 1908, konjiški okraj.

⁸⁵ Slovenski gospodar, 29. 1. 1874, konjiški okraj.

⁸⁶ Arhiv Osnovne šole Zreče, Kronika Osnovne šole Zreče, letno poročilo 1896.

Poroka Karla Koprivnika in Ivanke Rožen; dekle spredaj je Marija Obrovnik, poročena Gričnik, sedijo: Jurij Obrovnik, Ivanka Rožen, Karel Koprivnik, neznan; za njimi stojijo: mama Katarina Rožen, oče Ivan Rožen, Milka Rožen, Marija Obrovnik, kasneje Klančnik; zadnja vrsta; Anica Rožen - Skoj, Vinko Skok, neznan, neznan, Avgust Rožen. (Vir: Jože Klančnik iz Zreč)

imen kronika ne navaja.⁸⁷

Njegov podpis najdemo na listini častnega občana Franca Videčnika iz leta 1905, in sicer kot II. svetnika občine Zreče ob Simonu Vidmarju, župniku Matiji Karbi in županu Josipu Winterju.

Umrli je 22. 8. 1924 in na domačiji ga je nasledil sin Janez, ki se je poročil s Katarino Vidmar iz Svete Kunigunde, rojeno 31. 3. 1897. V zakonu, ki sta ga sklenila 16. 2. 1925, sta imela 6 otrok: Avguščina, Marijo, Ivano, Ljudmilo, Ano, Katarino, Jožefa, ki je ostal na domačiji in se ni poročil. Na stara leta, ko je onemogel, je na domačijo prišel nečak Jože Klančnik, sin Marije Rožen, ki je bila kot vdova znova poročena z Janezom Klančnikom, in skrbel zanj.

Družina Rožen (Vir: Jože Klančnik iz Zreč)
V prvi vrsti od leve: Karel Koprivnik, Mima Rožen, mati Marija Rožen, Jože Rožen; druga vrsta od leve: Ivanka Rožen, Ljudmila Rožen, Vinko Skok, Ana Rožen.

Franc Marčič – častni občan od leta 1937

Franc Marčič je bil rojen 29. 11. 1860 v Spodnjih Zrečah (oče Martin, rojen 10. 11. 1813, in mati Marija, rojena 20. 8. 1826).

Prvič se je poročil z Jožefo, rojeno 7. 3. 1865, z dekliškim priimkom Skaza, po domače pri Kostanjakih, 28. 2. 1865. Po njeni smrti 20. 7. 1910 se je drugič poročil z Marijo Zlodej s Skomarja, rojeno 31. 1. 1888, in sicer 15. 1. 1917.

Marčič Franc je imel v prvem zakonu 5 otrok in v drugem 3.

Njegova družina se je ukvarjala s kmetijstvom, on pa je bil aktiven tudi v okviru lokalne samouprave v takratni občini Zreče. Pisni viri o tem delu niso ohranjeni, je pa nekaj informacij na priznanju za častnega občana, kjer je zapisano:

»/.../ v hvaležno priznanje Vašim velikim zaslug, ki ste si jih pridobili s svojim nad 35. letnim marljivim delovanjem v občinski upravi.«

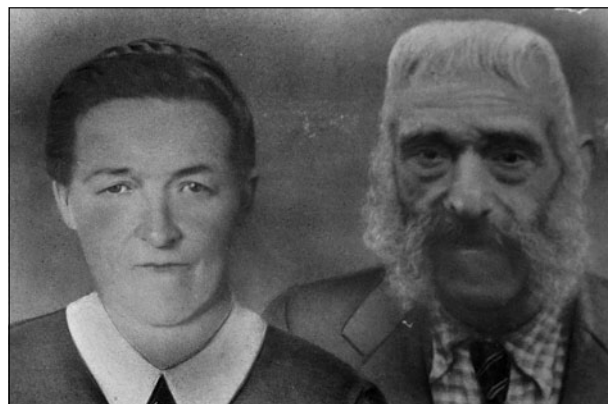
Priznanje občine Zreče za častnega člana je datirano 12. 2. 1937.

V organih takratne občine je deloval v času županovanja Josipa Winterja in Jurija Oroža. Še posebej je bil prijateljsko in sosedsko povezan z Josipom Winterjem, saj je bil krstni boter nekaterim njegovim otrokom. Na ta način je lahko bil vez med obema županova in tudi vez med enim in drugim časom in državno ureditvijo.

V Kroniki Osnovne šole Zreče je za leta od 1925 do 1928 zapisano, da je Franc Marčič bil član krajevnega šolskega odbora.⁸⁸

Po pripovedovanju sorodnikov je bil večer tudi zdravljenja živali in bil znan kot vaški živinozdravnik.

Franc Marčič je umrl leta 1943 v Zrečah in je pokopan na starem pokopališču.

Poročna fotografija Marije Zlodej in Franca Marčiča, 1917
(Vir: Jože in Jelka Košir iz Zreč)

⁸⁷ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, Kronika župnije sv. Egidija Zreče, str. 164.

⁸⁸ Kronika Osnovne šole Zreče za leta 1925 do 1928.

Maksimilijan Brečko – častni občan od leta 2012

Maksimilijan Brečko je bil rojen 30. 8. 1938 na Stranica, kjer je obiskoval osnovno šolo. Veliko se je izobraževal ob delu, saj ga je veselilo delo z ljudmi, predvsem pa je rad posegal v družbeno in politično življenje kraja. Zato je končal izobraževanje na politični šoli na Dobrni in se vključil v družbenopolitično delo.

Po končani šoli je postal sekretar Občinskega komiteja ZK Občine Slovenske Konjice in se nato po preteku mandata zaposlil v Unior Turizmu. Bil je to čas, ko si je turizem na Rogli še utiral pot med najboljše in Maksimilijan Brečko je k temu procesu veliko pripomogel. Dejaven je bil tudi v KS Stranice in mnogih društvih kraja, ki jih je pomagal ustanavljati. Več kakor 35 let je bil predsednik Sveta Krajevne skupnosti Stranice in korak za korakom so Stranice dobivale podobo urejenega kraja. Pod njegovim vodstvom so dobile več asfaltiranih cest, vodovod, urejeno kanalizacijo, elektrifikacijo, osnovno šolo, vrtec, kulturni dom, protipožarni objekt na Mali gori, spominsko hišo 100 talcev.

Maksimilijan Brečko je bil član Občinskega sveta Občine Zreče več mandatov in se je vedno odločal za razvoj perifernih krajev, kot sta Skomarje, Resnik.

Je pobudnik ustanovitve več društev v kraju, saj je vedel, da je le z organiziranim in strokovnim delom ter angažiranimi posamezniki mogoče narediti več. Bil je pobudnik ustanovitve Turistično olepševalnega društva, PGD Stranice.

Bil je dolgoletni direktor Unior Turizma in v njegovem času so izpeljali veliko večjih investicij v objekte in smučišča.

KORK Stranice in Osnovna šola Stranice v svoji pobudi izpostavljata izostren čut Maksimilijana Brečka za ljudi v stiskah ali nepredvidenih nesrečah, kot so požari, povodnji in drugo. Tudi za učence, ki jim starši niso mogli omogočiti raznih dejavnosti, se je našla rešitev.

Maksimilijan Brečko je v okviru možnosti KS Stranice sodeloval pri obnovi sakralnih objektov, kot je cerkev sv. Lovrenca, župnišča in mnogih drugih znamenj.

Bil je tudi človek narave, saj je na svojem posestvu prebil veliko časa in tam našel v krogu družine svoj mir in navdih.

Na spletni strani Občine Zreče je seznam častnih članov in za Maksimilijana Brečka je za leto 2012 zapisana naslednja utemeljitev:

»Za prispevek na gospodarskem, gasilskem in kulturnem področju v Občini Zreče ter za prispevek na področju delovanja, vodenja in razvoja Krajevne skupnosti Stranice.«

Mirko Klemen – častni občan leta 2013, posthumno

17. 11. 2012 smo se na zreškem pokopališču poslovili od našega občana in dolgoletnega funkcionarja **Mirka Klemna**⁸⁹, ki je odtisnil neizbrisljivi pečat ne samo v delovanju društvenih organizacij, ampak tudi v razvoju gospodarstva krajev Občine Zreče in nekdanje občine Slovenske Konjice ter Starega trga ob Kolpi.

Rojen je bil na Muti, v trdni slovenski delavski (kovaški) družini, ki se je leta 1948 preselila v Zreče. Njegov oče je predstavljal v tistih časih v Kovaški industriji Zreče (današnjem Uniorju) enega izmed kovaških strokovnjakov, ki so prišli od drugod. To je pomembno zaznamovalo Mirkovo poklicno pot, saj se je tudi on, po končanem poklicnem šolanju v Mariboru, v tej zreški tovarni leta 1960 zaposlil kot električar.

Kmalu je napredoval v vodjo elektro delavnice, ki jo je uspešno vodil vse do začetka leta 1975, ko je prevzel naloge obratovodje vzdrževanja, ki jih je uspešno izvajal vse do upokojitve 2. 1. 1997.

V najtežjih gospodarskih časih je opravljal zahtevno funkcijo predsednika delavskega sveta, hkrati pa je predstavljal enega izmed najožjih sodelavcev direktorja Marjana Osoleta, ki ga štejemo za očeta novodobnega razvoja Zreč in Uniorja. Mirko ni bil uspešen le v tovarni, pomemben je tudi njegov prispevek k razvoju naših krajev, saj je kar dvaindvajset let vodil zreško krajevno

Maksimilijan Brečko
(Vir: Arhiv Občine Zreče)

⁸⁹ Vsi podatki so iz pisne pobude za podelitev naziva častni občan Občine Zreče.

Portret Mirka Klemna
(Vir: Arhiv Občine Zreče)

skupnost, in sicer v času njenega najhitrejšega razvoja in vzpona (1974–1996), ko se je število prebivalcev več kot potrojilo.

V osemdesetih letih, ko smo se začeli boriti za samostojno občino, je Mirko veljal za neformalnega župana na Zreškem, saj je dolga leta operativno koordiniral razvojne aktivnosti tudi v višje ležečih pohorskih krajevnih skupnostih.

V dveh mandatih (1978–1982 in 1982–1986) je uspešno opravljal funkcijo podpredsednika skupščine takratne velike občine Slovenske Konjice, ki jo je zaradi bolezni takratnega predsednika Toneta Turnška pravzaprav tudi vodil.

Pomembno je sodeloval v organizacijah ljudske tehnike, ribiških in čebelarških društvih ter v zreški lovski družini. V LD Zreče je vse od leta 1981, ko se je včlanil, predstavljal generator napredka. Izgradnje lovskega doma si brez njega ne znamo predstavljati, saj je kot predsednik gradbenega odbora uspešno usklajeval vse potrebne aktivnosti. Prav gotovo brez njega ne bi izvedli vseh 28 lovskih plesov. Vse od začetka v letu 1984 je bil njihov pobudnik, organizator, maskota in zvesti spremljevalec. Prav po Mirkovi zaslugi je ta kulturno-zabavna prireditel postala vsakoletna in danes tradicionalna. Dolga leta je bil član upravnega odbora, kjer je bil zadolžen za društveno dejavnost, v letih 1988–2002 je vodil domski svet, v letih 1999–2006 pa nadzorni odbor.

Mirko je bil zaradi svojih zaslug prejemnik številnih društvenih priznanj in odlikovanj, hkrati pa je tudi dobitnik zlatega grba Občine Zreče.

Janez Špes, direktor Uniorja Zreče – častni občan od leta 1998

Janez Špes⁹⁰ se je rodil 9. 12. 1942 v Vojniku. Po končani osnovni šoli je obiskoval Gimnazijo Celje in nato Ekonomsko fakulteto v Ljubljani, kjer je tudi diplomiral.

Prvi službi sta bili v EMO Celje in ŽIČNI Celje, kjer je delal kot finančnik. Leta 1976 je postal direktor Tovarne kovinskih izdelkov in livarne v Vitanju. 1. 1. 1978 je prišlo do združitve Tovarne kovinskih izdelkov in livarne v Vitanju z Uniorjem. Eno leto je nato opravljal delo direktorja TOZD Vitanje. S 1. 5. 1979 je nastopil delovno mesto finančnega direktorja Uniorja.

1. 4. 1991 je postal v. d. direktorja Uniorja, kovaške industrije Zreče. Delavski svet podjetja ga je s 1. 4. 1992 imenoval za generalnega direktorja podjetja za dobo 4 let. Po poteku mandata je aprila 1996 ponovno bil imenovan za generalnega direktorja podjetja.

V tem času se je podjetje lastninsko preoblikovalo, saj je konec leta 1996 pridobilo prvo soglasje v lastninskem preoblikovanju. Na svoji zadnji seji delavskega sveta je podjetje 22. 11. 1996 imenovalo nove organe upravljanja podjetja, tj. začasno upravo in začasni nadzorni svet. Za predsednika začasne uprave so imenovali Janeza Špesa.

15. 4. 1997 je podjetje pridobilo drugo soglasje v lastninskem preoblikovanju, tako da je bila prva skupščina delničarjev Uniorja, d. d., 12. 12. 1997 in imenovan pa je bil stalni nadzorni svet, ki je imel sejo takoj po skupščini in imenoval stalno upravo podjetja ter za njenega predsednika Janeza Špesa.

Janez Špes je prevzel vodenje podjetja v aprilu 1991, to je v času, ko so se v takratni državi odvijale burne družbeno-ekonomske spremembe. Skupni trg je razpadel čez noč, sledila je vojna v Sloveniji, nato še drugod po bivši državi. Podjetje je izgubilo 60 % trga. To se je zgodilo mnogim slovenskim podjetjem in za veliko večino se je začela agonija, ki je vodila v propad velikega števila pomembnih podjetij. Le nekaj velikih sistemov v Sloveniji je preživelo. Tudi Unior je doživel takšne trenutke, le da se je obdržal, a ne samo to – zaradi vizije vodenja poslovanja in razvoja ter poštenega procesa lastninskega preoblikovanja je prebrodil krizo in nadaljeval z razvojem podjetja in s tem tudi kraja ter občine.

⁹⁰ Podatki so iz pisne pobude za podelitev naziva častni občan.

Marjan Osole, direktor Uniorja Zreče – častni občan od leta 1998

Marjan Osole⁹¹ se je rodil 29.3. 1924 v Celju. Izhajal je iz velike družine, v kateri je bilo devet otrok. V času druge svetovne vojne je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko, konec vojne pa je pričakal v ujetništvu v Sibiriji. Kasneje je v Ljubljani začel s študijem metalurgije, a je zaradi očetove smrti moral študij prekiniti in se zaposliti. Prvo zaposlitev je dobil v Kidričevem leta 1951, nato se zaposlil v TAM-u in v Cinkarni Celje, dokler ni leta 1968 prišel v Unior. Tu je ostal do leta 1989, ko ga je pot vodila v Nemčijo, kjer je Unior kupil tovarno. Po letu in pol se je upokojil. Odtlej je skupaj z ženo Danico živel med Celjem in Puljem.

Spominjamo se ga kot dolgoletnega direktorja Uniorja, saj je več kot 20 let svojega življenja podaril Zrečam. Pod njegovim vodstvom se je Unior spet postavil na noge, postal eden od motorjev industrije in glavnih zaposlovalcev v naših krajih. Ko se je leta 1968 zaposlil v Uniorju, je v podjetju bilo zaposlenih okoli 800 ljudi, ob njegovem odhodu leta 1989 pa približno 2.500. Verjetno prav zato, ker je veljal za strogega direktorja in ker je, kot je nekoč povedal, Zrečane naučil delati. V času njegovega direktorovanja so izboljšali tehnologijo in proces proizvodnje, začeli pa tudi

povsem novo dejavnost, brez katere si sodobnih Zreč ne znamo predstavljati.

Marjan Osole je ob izročitvi nagrade časopisa *Novic* za življenjsko delo povedal:

»Obdobje, ki sem ga dal Zrečam, je bil najbolj produktiven del mojega življenja. Na katere dosežke sem najbolj ponosen? Ne vem, čemu bi dal prednost, tovarni ali turizmu. Unior se je v mojem času zelo razširil po svetu, vse do Avstralije, Nove Zelandije, Grenlandije, Amerike. Zelo sem bil angažiran, vsak dan trikrat prehodil celo tovarno, vse sem videl in vse sem vedel, imel sem dober spomin, kot računalnik v glavi. Bil sem tako angažiran, da sem v Zrečah celo pustil svoje zdravje. Tu sem bil zato, da služim narodu.«

Marjan Osole danes upravičeno velja za idejnega očeta zreškega turizma. Sredi sedemdesetih so v Zrečah in na Rogli začeli razvijati turizem. Njegovi načrti so se uresničili in so danes uspešni in prepoznavni.

V času, ki ga je podaril Zrečam, je stkal številna močna prijateljstva in vse do današnjih dni ostal v srcih Zrečanov. Prijatelji z Zreškega so ga pogosto obiskali in ga razveselili z dobrotami iz njemu tako ljubih krajev. Ob teh obiskih je z njimi zelo rad zapel. Tudi Zreške šmirarje, ob katerih se mu je še vedno orosilo oko ...

Častni občani, fotografirani leta 2011; od leve: Štefan Nemeš, Ivan Špes, Bojan Leskovar, Marjan Osole in župan mag. Boris Podvršnik. (Vir: Arhiv Občine Zreče)

⁹¹ Podatki so iz pisne pobude za podelitev naziva častni občan in govora na žalni slovesnosti ob njegovi smrti.

Marjan Osole
(Vir: Arhiv Občine Zreče)

Za svoje delo je Marjan Osole prejel številna odlikovanja in nagrade, Občina Zreče pa mu je za izjemen prispevek na področju gospodarstva in drugih dejavnosti, ki imajo velik pomen in osnovo za razvoj, ugled in promocijo Zreč, leta 1998 podelila najvišje občinsko priznanje – naziv častni občan Občine Zreče.

Štefan Nemeš, direktor Cometa Zreče – častni občan od leta 1998

Štefan Nemeš⁹² se je rodil v kmečki družini v Noršincih pri Murski Soboti 20. oktobra 1939. Po končani osnovni in srednji šoli je leta 1963 diplomiral na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Po krajši zaposlitvi v steklarni v Slovenski Bistrici je prišel v zreški Comet in prevzel delo tehničnega vodje jeseni leta 1971. Po smrti takratnega direktorja Mirka Zupančiča je postal generalni direktor podjetja.

Hiter in uspešen razvoj drugega največjega podjetja v naši občini je tesno povezan z delom Štefana Nemeša, ki je kot najodgovornejši predstavnik Cometa znal prisluhniti potrebam delavcev in kraja. V času njegovega vodenja podjetja je število zaposlenih poraslo iz 95 na okrog 900, izvoz pa iz 200.000 na preko 5 milijonov ameriških dolarjev. Ustvarjen dobiček je bil v veliki meri prelit v sofinanciranje izgradnje stanovanj, cest, vodovodov, telefonije, šol, vrtcev pa tudi v razvoj turizma ter različnih društvenih dejavnosti. Po odložitvi direktorskega poslanstva je postal direktor dislociranega obrata na Malti, kasneje je bil tudi predsednik Nadzornega sveta Cometa, d. d.

Občina Zreče mu je za njegov prispevek k razvoju podjetja in vpetosti v lokalno skupnost leta 1998 podelila najvišje priznanje Občine Zreče in ga imenovala za častnega občana.

Bojan Leskovar – častni občan od leta 2011

Prve korake zavidanja vredne poti delovnega ustvarjanja je Bojan Leskovar⁹³ napravil leta 1951 s prvo zaposlitvijo v kranjski Iskri. Kot mlad, nadvse ambiciozen, poln znanja, moči in energije je v praksi preizkušal teoretično pridobljeno znanje in želel dokazati, da je mlad človek lahko pomemben člen v verigi podjetja, ter pri tem uspel.

Sledilo je obdobje izpolnjevanja domovinske časti: služenje vojaškega roka.

Po odsluženem vojaškem roku se je začela njegova pot ustvarjanja v Uniorju. Konstruktor, planer, tehnolog, asistent šefa kovačnice so bile delovne zadolžitve in obveznosti. Vsakodnevne obveznosti je dopolnjeval še študij na mariborski tehniški šoli. Neizmerna energija, ki se je rojevala, in rezultati, ki so temu sledili: povečanje obsega realizacije in povečanje produktivnosti v času ustvarjanja s takratnim vodstvenim timom Uniorja v začetku 70. let, sta dokazovala, da je Bojan Leskovar človek dejanj; človek, ki je pripravljen na odrekovanja, in človek, ki ve, kaj hoče.

Sledilo je obdobje sprememb, obdobje iskanja novih priložnosti. Ni jih bilo veliko, posebej ne v okolju, kjer je Bojan želel ustvarjati, pa vendar. Novi izzivi pri Fužinarju v Ljubljani, Razvojnem centru v Celju so samo potrdili, da so vztrajnost, strokovnost in delavnost gonilo napredka.

Bojanova pripadnost Uniorju, Zrečam, prijaznim in delovnim ljudem in ideje, zamisli o novih perspektivnih programih so bile tisto, kar mu je narekovalo potrebo po vrnitvi nazaj v Unior.

Vse svoje znanje, izkušnje, energijo je Bojan usmeril v razvoj programa proizvodnje homokinetičnih zglobov, katerega oče je postal leta 1986. Številne začetne težave na vseh področjih poslovanja so bile kmalu premagane in proizvodnja ter prodaja proizvodov na takratnem Jugoslovanskem trgu sta beležili pozitivne rezultate poslovanja, ki so se do leta 1991 samo stopnjevali.

Z razpadom jugoslovanskega trga je bil ogrožen obstoj programa, a kot že rečeno, Bojanova vztrajnost, znanje pa malce pohorske trme so že v dveh letih obrodiли sadove in pričelo se je sodelovanje Revozom iz Novega mesta, ki je bilo zagotovljeno za obdobje življenjskega cikla vozila Renault 5. Bojan pa ni miroval. Zavedal se je, da je potrebno podjetju zagotoviti dolgoročni razvoj, ki bo mogoč samo ob sodelovanju z mednarodno renomiranim podjetjem GKN, ki je postal večinski lastnik podjetja leta 1996.

⁹² Podatki so iz pisne pobude za podelitev naziva častni občan Občine Zreče.

⁹³ Podatki so iz pisne pobude za podelitev naziva častni občan Občine Zreče.

Nekaj opomb o poglavju častni občani

Da poznamo častne občane Občine Zreče v prvem obdobju, je zaslužen župnik Matija Karba, ki je na zadnjih straneh knjige *Status animarum*⁹⁴ zapisal, kdo so ti ljudje bili. Slovenski arhivi so na področju nekdanjih občin zelo slabo založeni, zato so dragoceni zapisi v Kroniki župnije Zreče, tudi v Kroniki Osnovne šole Zreče in časopisih tedanjega časa. Ta zapis o častnih občanih naše občine je gotovo nepopoln, ker predvidevamo, da je bilo teh oseb še več, saj je že župnik Karba namigoval na to. Zanimivo je, da je med njimi samo ena ženska. Seznam je odprt za nova spoznanja in veseli bomo, če se najde še kakšna oseba.

Prazniki in simboli Občine Zreče

Šolska kronika kakor tudi Kronika župnije Zreče ne potrjujeta, da bi občina Zreče v teh prvih začetkih imela svoje simbole in praznike. Praznovali so se državni in cerkveni prazniki. Simboli in poseben praznik občine so novejšega časa.

Takratna občina je imela svoj pečat, kot tudi šola, krajevni šolski svet in župnija. Nekaj teh je mogoče najti v Kroniki župnije Zreče, nekaj teh žigov, dobrovidnih, pa je tukaj objavljenih.

Sedanji simboli občine

Grb Občine Zreče

Grb Občine Zreče ima obliko štita z zeleno obrobo.

V sredini je v zlato rumenem grbovem polju upodobljeno zeleno srce z dvema zlato rumenima valovnicama v spodnjem delu. Grb je simetričen na vertikalno simetralo.

Barve: zelena Pantone 347 C, srce, obroba;
CMYK 100 % C, 0 % M, 100 % Y, 0 % K; RGB 40, 149, 72,
rumena Pantone Yellow C, podlaga, valovnice;
CMYK 0 % C, 0 % M, 100 % Y, 0 % K; RGB 255, 237, 0.

Zastava Občine Zreče

Zastava Občine Zreče je zeleno-zlato rumena, z grbom v sredini. Razmerje med širino in dolžino je ena proti dve, vsaka barva na zastavi zavzame 1/2 širine zastave. Širina grba je 2/3 širine zastave.

Barve: zelena Pantone 347 C, srce, obroba;
CMYK 100 % C, 0 % M, 100 % Y, 0 % K; RGB 40, 149, 72,
rumena Pantone Yellow C, podlaga, valovnice;
CMYK 0 % C, 0 % M, 100 % Y, 0 % K; RGB 255, 237, 0.

Himna Občine Zreče

Občina Zreče ima tudi svojo himno, in sicer je to instrumentalna in vokalna priredba pesmi Jurija Vodovnika *Le na noge, le na noge*.

Pečati nekdanje občine Zreče in drugih institucij
(Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)

Zastava Občine Zreče po priročniku celostne grafične podobe
(Vir: Epigraf, Blaž Prapótnik)

⁹⁴ Arhiv župnije sv. Egidija Zreče, *Status animarum* 1924–1945, zadnje strani.

KRAJEVNE SKUPNOSTI IN NJIH PREDSEDNIKI V ČASU OD 1964 DO 2026

Krajevne skupnosti v Občini Zreče imajo kakor vse druge krajevne skupnosti svojo pravno podlago najprej v Ustavi SFLR Jugoslavije iz leta 1963 in v izvedbenih aktih Republike Slovenije, predvsem občin, ki so formalno zadolžene za ustanavljanje krajevnih skupnosti.

Z osamosvojitvijo Republike Slovenije je prišlo do uvedbe lokalne samouprave. Po Zakonu o lokalni samoupravi je občina postala temeljna samoupravna lokalna skupnost. Občina lahko na svojem območju ustanovi ožje dele občine, kot so krajevne, vaške ali četrtne skupnosti. Ali bo občina ustanovila ožje dele občine, je povsem odvisno od nje same. Občina Zreče je tako obdržala vse prejšnje krajevne skupnosti in ustanovila še KS Dobrovlje. Po uspelem referendumu se je krajevnim skupnostim v Občini Zreče pridružila KS Stranice.

Krajevne skupnosti so del občine v teritorialnem, funkcionalnem, organizacijskem, premoženjsko-finančnem in pravnem smislu. Ustanovitev ožjih delov Občine Zreče, njihov status in delovanje ureja Statut Občine Zreče. Občina Zreče obsega šest krajevnih skupnosti, ki so samostojne pravne osebe javnega prava. V pravnem prometu nastopajo v svojem imenu in za svoj račun, za svoje obveznosti pa odgovarjajo z vsem svojim premoženjem in sredstvi. Delovanje krajevnih skupnosti se financira iz proračuna Občine Zreče, s plačili za storitve, samoprispevki in prihodki od premoženja krajevnih skupnosti.

Organ krajevne skupnosti je svet, ki ga izvolijo krajani s stalnim prebivališčem na območju krajevne skupnosti.

Sveti krajevnih skupnosti Občine Zreče

štejejo naslednje število članov:

Krajevna skupnost Dobrovlje: 5

Krajevna skupnost Gorenje: 7

Krajevna skupnost Resnik: 5

Krajevna skupnost Skomarje: 5

Krajevna skupnost Stranice: 9

Krajevna skupnost Zreče: 11

Krajevno skupnost zastopa in predstavlja predsednik sveta krajevne skupnosti. Predsednika posamezne KS izvolijo izmed sebe člani sveta KS na svoji prvi seji po izvolitvi članov sveta KS. Svet krajevne skupnosti na predlog predsednika izvoli podpredsednika, ki nadomešča predsednika v času njegove odsotnosti in opravlja naloge, ki mu jih določi predsednik.

Predsedniki krajevnih skupnosti so vabljeni na seje občinskega sveta, kjer lahko v okviru dnevnega reda seje izpostavijo svojo problematiko.

Oris krajevnih skupnosti in seznam predsednikov, ki so vodili posamezno KS

Krajevna skupnost Zreče

Velikost: 14,16 km²

Naselja: Boharina, Gračič, Loška Gora pri Zrečah, Osredek pri Zrečah, Radana vas, Zlakova, Zreče

Število prebivalcev: 3.854

Predsedniki:

Štefan Grossmann, 1964–1970

Karel Arlič, 1970–1974

Mirko Klemen, 1974–1996

Ivan Umnik, 1996–2006

Drago Vrhovšek, 2006–2010

Slavko Kejžar, 2010–2018

Marijan Jelenko, 2018–2022

Emil Mumel, 2022–2026

Krajevna skupnost Stranice

Naselja: Bukovlje, Čretvež, Gornja vas, Spodnje Stranice, Križevce, Lipa, Mala Gora, Polajna, Stranice, Zabork

Velikost: 16,07 km²

Število prebivalcev: 1.231

Predsedniki:

Konrad Sodin, 1964–1974

Maksimilijan Brečko 1974–1982

Rozika Sodin, 1982–1986

Maksimilijan Brečko, 1986–2002

Vladimir Wravor, 2002–2006

Maksimilijan Brečko, 2006–2010

Emilijan Fijavž, 2010–2018

Drago Padežnik, 2018–2026

Krajevna skupnost Gorenje

Naselja: Bezovje nad Zrečami, Črešnova, Gorenje pri Zrečah, Koroška vas na Pohorju, Padeški Vrh, Planina na Pohorju

Velikost: 15,37 km²

Število prebivalcev: 758

Predsedniki:

Jože Kotnik, 1964–1974

Anton Obrovnik, 1974–1978

Anton Manfred Hren, 1978–1896

Ludvik Smogavc, 1996–2006

Boris Podgrajšek, 2006–2014

Marjan Hren, 2014–2018

Anamaria Hren, 2018–2022

Roman Obrovnik, 2022–2026

Krajevna skupnost Skomarje

Naselje: Skomarje
Velikost: 7,79 km²
Število prebivalcev: 161

Predsedniki:

Karel Beškovec st., 1964–1968
Jože Kovše, 1968–1978
Ivan Hrovat, 1978–1980
Karel Beškovec ml., 1980–1992
Jože Hartman, 1992–2006
Mirko Beškovec, 2006–2014
Marija Magda Drozg, 2014–2018
Tomo Kovše, 2018–2022
Franc Potočnik, 2022–2026

Krajevna skupnost Resnik

Naselji: Resnik, Rogla
Velikost: 12,17 km²
Število prebivalcev: 122

Predsedniki:

Ivan Pačnik, 1964–1968
Anton Kamenik, 1968–1972
Slavko Vidmar, 1972–1975
Ivan Kovše, 1975–1982
Rudi Vidmar, 1982–1990
Ivan Kovše, 1990–1998
Rudi Vidmar, 1998–2006
Vera Boček, 2006–2014
Borut Pačnik, 2014–2018
Ernest Mikek, 2018–2022
Jakob Jager, 2022–2026

Krajevna skupnost Dobrovlje

Naselje: Dobrovlje
Velikost: 1,48 km²
Število prebivalcev: 383

Predsedniki:

Stanko Makovec, 1995–2002
Darinka Šešerko, 2002–2006
Bojan Napotnik, 2006–2018
Gregor Hrovat, 2018–2026

Krajši dodatek za Krajevno skupnost Zreče

Pri pridobivanju podatkov o nekdanjih predsednikih krajevnih skupnosti se je pokazalo, da je do teh podatkov bilo težko priti, saj krajevne skupnosti ne vodijo svoje kronike, zapisniki pa so pomanjkljivi ali ne obstajajo. Glede na to, da je v Krajevni skupnosti Zreče bilo težišče dogajanja, ki je imelo posledice za ostale krajevne skupnosti sedanje Občine Zreče, bodo v tem dodatku objavljene krajše življenjske zgodbe treh oseb, ki so krajevno skupnost vodile v prelomnih trenutkih.

Obdobje po 2. svetovni vojni je bilo eno najbolj pre-

lomnih in v tem času je bila prva institucija KLO, ki ga je vodil Ivan Detiček.

Drugo takšno obdobje je bilo takoj po ustanovitvi krajevnih skupnosti v letu 1964 in prvi predsednik je bil Štefan Grossmann.

Tretje takšno prelomno obdobje je bilo po letu 1970, ko so Zreče vstopile v čas hitrega razvoja industrije in kraja z novo gospodarsko panogo – turizmom. V tem prelomnem obdobju je najprej predsedoval Krajevni skupnosti Zreče Karel Arlič, kasneje Mirko Klemen. Glede na to, da je delo Mirka Klemna opisano v poglavju o častnih občanah, bo tukaj objavljena samo zgodba o Karlu Arliču.

Ivan Detiček – predsednik KLO Zreče v obdobju 1945 do 1947

Ivan Detiček je bil rojen 8. 8. 1906 v Čadramski vasi pri Poljčanah očetu Jakobu, ki je imel manjše posestvo, in materi Mariji, rojeni Leskovar, kot edinec. V osnovno šolo je hodil v Poljčane, nato je šel v uk v Zreče, v takratno Štajersko železoindustrijsko družbo. Iz Čadramske vasi, kjer je družina imela svoj dom, se je vozil z vlakom v Zreče. Na tej progi se mu je zgodila nesreča, saj mu je vlak odrezal nogo.

Po končanem vajeništvu se je kot ključavničar zaposlil v Štajerski železoindustrijski družbi v Zrečah. Tu je spoznal Veroniko Rušnik iz Spodnjih Zreč in se z njo poročil. V zakonu so se njima rodili trije otroci: Olga, 30. 8. 1926, Breda, 30. 10. 1929, in Marjan, 1. 11. 1936.

Žena Veronika je bila iz znane družine Rušnik izpod Brinjeve gore. Njen oče je bil Pavel Rušnik, mati pa Marjeta, Očkova iz Kunigunde. Veronika je bil tretja od sedmih otrok. Njena sestra Hema ali Ema je bila znana pevka cerkvenega zbora, Veronika po pripovedovanju sorodnice Cvetke Kotnik ni bila pevka, je pa bila znana po peki peciva in drugih slaščic. Po smrti žene Veronike, 15. 10. 1955, se je Ivan Detiček poročil z Lojzko Lipuš. Živel sta na Novi Dobrovi.

Ivan Detiček – portret iz zrelih let
(Vir: Melita Žgank)

Ivan Detiček je bil po poklicu strojni ključavničar, a bolj kot to delo so ga zanimali stroji, ki so takrat prihajali v tovarno. Poznal je njihovo delovanje in je bil vzdrževalec. Milko Bremec in drugi so znali koristiti njegovo znanje, zato je večkrat šel reševati težave v druge tovarne, povezane z zreško kovačijo.

Po koncu 2. svetovne vojne se je vključil tako v obnovo tovarne kakor tudi v družbenopolitično življenje Zreč. Bil je prvi predsednik KLO Zreče. Iz enega izmed zapisnikov KLO Zreče je vidno, da sta se Ivan Detiček in z njim celoten svet uprla zamenjavi tajnika in celo organizirala zbor krajanov, kar je bilo za tisti čas pogumno ravnanje.

Štefan Grossmann

Štefan Grossmann je bil rojen 30. 12. 1906 v Zaječarju - Loznici. V Zreče je prišel 1. 5. 1948 in stanoval na Dobravi 22. V današnjem Uniorju je bil zaposlen do 30. 6. 1956, ko je odšel v Slovenske Konjice in prevzel vodenje tovarne Kostroj. Njegova prejšnja zaposlitev je bila v Železarni in livarni Muta.

V Zrečah je bil aktiven v društvu Ljudska tehnika, ko je vodil gradbeni odbor za izgradnjo novega društvene doma, zgrajenega leta 1973. Bil je tudi vpet v politično življenje v kraju, v takratnem KLO Zreče in občinskem ljudskem odboru od leta 1952 do 1955. Bil je predsednik Krajevne skupnosti Zreče od leta 1964 do 1968.

Poročen je bil s Frido Grossmann, rojeno 6. 1. 1924, umrlo 23. 12. 1966. Štefan Grossmann je umrl 16. 12. 1979, pokopan je na starem zreškem pokopališču.

Karel Arlič

Karel Arlič se je rodil očetu Karlu in materi Mariji, rojeni Koren, 17. 12. 1931 v Celju, družina pa je živela v Dobrni. Mati Marija je bila iz znane gostilničarske družine Koren. Karel je imel še tri brate, Edija, Ivana in Jureta. Po končani osnovni šoli se je v Mariboru izučil za strugarja in se leta 1954 zaposlil v Uniorju, kjer je spoznal svojo bodočo ženo Roziko Korošec. Leta 1956 sta se poročila. V zakonu sta imela dve hčeri, Romano in Jolando. Ko so v Uniorju okoli 1960. leta posvetili več skrbi za prehrano in prosti čas delavcev, je Karel Arlič, ki je bil več gostinskega dela, prevzel oddelek družbene prehrane, kakor so mu rekli. V nekdanji Kračunovi hiši so zgradili kuhinjo in jedilnico z manjšo trgovino, v Savudriji je organiziral dopustovanje delavcev vključno s prehrano.

Karel Arlič se je izkazal za dobrega organizatorja in postal predsednik Krajevne skupnosti Zreče, po dostopnih podatkih je bil predsednik KS Zreče od leta 1972 do 1974, podpredsednik pa Mirko Klemen. Prav v času njegovega predsedovanja Krajevni skupnosti Zreče so v tovarni Unior vpeljali novo panogo – turizem. Leta 1972 je Unior od Planinskega društva Zreče pridobil Kočo na Rogli in jo obnovil, tudi v Zrečah so že tekale priprave na postavitve hotela. Karel Arlič je imel kot predsednik KS Zreče veliko dela, saj je to bil čas gradnje stanovanjskih hiš, cest in druge infrastrukture, ki je morala slediti naglemu razvoju. Zaradi bolezni se je po preteku mandata umaknil in 8. 9. 1979 umrl.

Štefan Grossmann in njegova žena Frida med gledališčniki; od leve: prva vrsta: mož s harmoniko Anton Podgrajšek; druga vrsta: prva je Mira Zupančič, četrti Leopold Razboršek, šesti Albin Meglič, sedmi Jože Lepšina, osma Frida Grossmann; tretja vrsta: drugi je Štefan Grossmann, četrti je Nančka Ravnjak, peti Jože Župec, šesta Pavla Lepšina, deveti Rudi Oplotnik, deseta Slavka Oplotnik, enajsta Roza, Meglič in Mirko Zupančič. (Vir: Daniel Oplotnik)

Karel Arlič z družino; od leve: hči Romana, žena Rozika, hči Jolanda. (Vir: Rozika Arlič iz Zreče)

Župani in sestava občinskih svetov Občine Zreče od leta 1994 do 2026⁹⁵

Prve volitve v nove organe Občine Zreče so bile 4. 12. 1994, referendum za novo Občino Zreče pa je bil 29. 5. 1994.

Vsi objavljeni rezultati sledijo vrstnemu redu strank na glasovnici, enako velja tudi za župana, in so povzeti iz uradnih objav rezultatov volitev za posamezni mandat.

Prve volitve za župana, občinski svet in svete krajevnih skupnosti so bile 4. 12. 1994.

Volilno pravico je takrat imelo 4.587 volivcev, volitev se je udeležilo 3.218 volivcev, kar je 70 % vseh volilnih upravičencev.

Sestava občinskega sveta po strankah in osebah:

1. Združena lista socialnih demokratov
 1. Drago Klima
 2. Zmagoslav Tinta
 3. Maksimilijan Brečko

2. Neodvisna lista za pravico

1. Emilijan Fijavž

3. Slovenska ljudska stranka

1. Marjan Brglez
2. Alenka Sekirnik

4. LDS

1. Darko Mastnak
2. Filip Gorjup

5. SDSS – Socialdemokratska stranka Slovenije

1. Gorazd Korošec
2. Drago Šešerko
3. Vladimir Wravor
4. Manfred Anton Hren
5. Boris Podvršnik

6. SKD

1. Leopold Razboršek
2. Marjan Hren

7. SNS – Slovenska nacionalna stranka

1. Mitja Mastnak

Volitve župana

1. Leopold Razboršek
2. Viljem Padežnik
3. Jožef Košir

Izvoljen je bil Jožef Košir.

Druge volitve za občinski svet in župana so bile 22. 11. 1998.

Volilno pravico je na dan volitev imelo 4.772 volivcev, glasovalo je 3.138 volilnih upravičencev, kar je 66 %.

Sestava občinskega sveta po strankah in osebah:

1. SKD – Slovenski krščanski demokrati

1. Edvard Brunčič
2. Anton Rošar

2. DeSUS – Demokratična stranka upokojencev

1. Maks Padežnik

3. SNS – Slovenska nacionalna stranka

1. Mitja Mastnak

4. LDS – Liberalna demokracija Slovenije

1. Jožef Košir
2. Gorazd Korošec
3. Ludvik Smogavc
4. Filip Gorjup
5. Darko Mastnak
6. Miran Cvelfer

5. SLS – Slovenska ljudska stranka

1. Anton Mernik
2. Alenka Sekirnik

⁹⁵ Seznam je sestavljen po javnih listinah Poročila o izidu volitev in po pregledu višje svetovalke za javna naročila in splošne zadeve Polone Matevžič z Občine Zreče.

6. ZLSD – Združena lista socialnih demokratov

1. Drago Klima

7. SDS – Socialdemokratska stranka Slovenije

1. Boris Podvršnik
2. Vladimir Wravor
3. Jožef Koželnik

Volitve župana

1. Jožef Košir
2. Vladimir Wravor

Izvoljen je bil Jožef Košir.

Jožef Košir je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer se je po potrditvi mandatov odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste LDS, prešel na naslednjega kandidata s te liste, to je na Marjana Kosa, čigar mandat je bil potrjen 21. 12. 1998.

Zaradi nezdružljivosti funkcije svetnika Občinskega sveta Občine Zreče s funkcijo vodje notranje organizacijske enote v Upravni enoti Slovenske Konjice je Borisu Podvršniku 25. 1. 1999 prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SDS, prešel na naslednjega kandidata s te liste, to je na Antona Manfreda Hrena, čigar mandat je bil potrjen 22. 2. 1999.

Tretje volitve članov občinskega sveta in župana so bile 10. 11. 2002.

Volilno pravico je imelo 4.971 volilnih upravičencev, volilo jih je 3.721, kar je 75 %.

Sestava občinskega sveta po strankah in osebah:

1. ZLSD – Združena lista socialnih demokratov

1. Maksimilijan Brečko
2. Domen Vogelsang

2. SLS – Slovenska ljudska stranka

1. Alenka Sekirnik
2. Anton Rošar

3. LDS – Liberalna demokracija Slovenije

1. Jožef Košir
2. Gorazd Korošec
3. Ludvik Smogavc
4. Filip Gorjup
5. Zdenko Kovačec
6. Marjan Kos
7. Milan Sojč

4. SDS – Slovenska demokratska stranka

1. Drago Šešerko
2. Drago Padežnik
3. Anton Manfred Hren

5. SMS – Stranka mladih Slovenije

1. Tatjana Padežnik
2. Darijan Belak - Vivod

Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2006–2010 (Vir: Arhiv Občine Zreče)

Volitve župana

1. Gojko Jevšenak
2. Jožef Košir

Izvoljen je bil Jožef Košir.

Jožef Košir je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer pa se je po potrditvi mandatov odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste LDS, prešel na naslednjega kandidata z liste LDS, to je na Aleksandra Bukovška, katerega mandat je bil potrjen 16. 12. 2002.

Četrte volitve za člane občinskega sveta in župana so bile 22. 10. 2006.

Volilno pravico je imelo 5.139 volilnih upravičencev, volitev se je udeležilo 2.379 volivcev, kar je 46 % vseh z volilno pravico.

Sestava občinskega sveta po strankah in osebah:

1. SLS – Slovenska ljudska stranka
 1. Bernard Sadek
 2. Jolanda Laubič
2. LDS – Liberalna demokracija Slovenije
 1. Jožef Košir
 2. Zdenko Kovačec
 3. Zdenka Kejžar
 4. Milan Sojč
3. SD – Socialni demokrati
 1. Maksimilijan Brečko
 2. Domen Vogelsang
4. AS – Aktivna Slovenija
 1. Milan Potočnik
5. DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije
 1. Ivan Umnik
6. SDS – Slovenska demokratska stranka
 1. Boris Podvršnik
 2. Drago Šešerko
 3. Aleksandra Kosevski-Kolar
 4. Drago Padežnik
 5. Anton Manfred Hren
 6. Marija Kovačič

Volitve župana

1. Boris Podvršnik

Izvoljen je bil Boris Podvršnik.

Boris Podvršnik je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer se je po potrditvi mandatov odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar

mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SDS, prešel na naslednjega kandidata z liste SDS, to je na Štefana Kronekerja, katerega mandat je bil potrjen 14. 12. 2006.

Pete volitve za člane občinskega sveta in župana so bile 10. 10. 2010.

Število volilnih upravičencev je bilo 5.231, volitev se je udeležilo 2.596 volivcev, kar je 50 %.

Sestava občinskega sveta po strankah in osebah:

1. SLS – Slovenska ljudska stranka
 1. Bernard Sadek
 2. Jolanda Laubič
2. DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije
 1. Jožef Košir
 2. Ivan Umnik
 3. Marija Jevšenak
3. SDS – Slovenska demokratska stranka
 1. Boris Podvršnik
 2. Drago Šešerko
 3. Aleksandra Kosevski-Kolar
 4. Emilijan Fijavž
 5. Boris Podgrajšek
 6. Mateja Pučnik
 7. Štefan Kroneker
4. SD – Socialni demokrati
 1. Domen Vogelsang
 2. Maksimilijan Brečko
5. ZARES – Nova politika
 1. Milan Potočnik
6. LDS – Liberalna demokracija Slovenije
 1. Zdenko Kovačec

Volitve župana

1. Boris Podvršnik
2. Domen Vogelsang

Izvoljen je bil Boris Podvršnik.

Boris Podvršnik je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer se je po potrditvi mandatov odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SDS, prešel na naslednjo kandidatko z liste SDS, to je na Marijo Kovačič, katere mandat je bil potrjen 27. 10. 2010.

Zaradi odstopa je svetniku Občinskega sveta Občine Zreče Zdenku Kovačcu dne 9. 5. 2011 prenehal mandat

člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste LDS, prešel na naslednjega kandidata z liste LDS, to je na Davorina Hartmana, katerega mandat je bil potrjen 22. 6. 2011.

Zaradi smrti je svetniku Občinskega sveta Občine Zreče Maksimilijanu Brečku dne 21. 8. 2012 prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SD, prešel na naslednjo kandidatko z liste SD, to je na Jolando Potočnik, katere mandat je bil potrjen 17. 10. 2012.

Šeste volitve za člane občinskega sveta in župana so bile 5. 10. 2014.

Število volilnih upravičencev je bilo 5.300, volilo je 2.447 volivcev, kar je 46 %.

Sestava občinskega sveta po strankah in osebah:

1. DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije
 1. Jožef Košir
 2. Marija Jevšenak
2. SDS – Slovenska demokratska stranka
 1. Boris Podvršnik
 2. Mateja Pučnik
 3. Drago Šešerko
 4. Aleksandra Kosevski-Kolar
 5. Emilijan Fijavž
 6. Carmen Merčnik

3. SMC – Stranka Mira Cerarja

1. Špela Sovič
2. Matej Kokol
3. Saša Kotnik-Hren
4. Žiga Obrovnik

4. SLS – Slovenska ljudska stranka

1. Ervin Gričnik
2. Tina Jerše Lužnik

5. SD – Socialni demokrati

1. Domen Vogelsang
2. Jolanda Potočnik

Volitve župana

1. Boris Podvršnik
2. Špela Sovič
3. Zdenko Kovačec

Izvoljen je bil Boris Podvršnik.

Boris Podvršnik je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer se je po potrditvi mandata odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SDS, prešel na naslednjega kandidata z liste SDS, to je na Štefana Kronekerja, katerega mandat je bil potrjen 17. 11. 2014.

Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2010–2014 (Vir: Arhiv Občine Zreče)

Sedme volitve za člane občinskega sveta in župana so bile 18. 11. 2018.

Število volilnih upravičencev je bilo 5.329, volilo je 2.741 volivcev, kar je 51 % vseh z volilno pravico.

Sestava občinskega sveta po političnih strankah in osebah:

1. Nova Slovenija – krščanski demokrati
 1. Dušan Korošec
 2. Janez Črešnar
2. DeSUS – Demokratična stranka upokojujencev Slovenije
 1. Anton Ošlak
3. SMC – Stranka modernega centra
 1. Špela Sovič
4. SDS – Slovenska demokratska stranka
 1. Boris Podvršnik
 2. Mateja Pučnik
 3. Drago Šešerko
 4. Lucija Vrhovšek Jančič
 5. Drago Padežnik
 6. Carmen Merčnik
 7. Štefan Kroneker

5. SD – Socialni demokrati

1. Milan Potočnik
2. Jolanda Potočnik
3. Gregor Hrovat
4. Ana Hren

Volitve župana

1. Milan Potočnik
2. Boris Podvršnik

Izvoljen je bil Boris Podvršnik.

Boris Podvršnik je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer se je po potrditvi mandator odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SDS, prešel na naslednjo kandidatko z liste SDS, to je na Marijo Kovačič, katere mandat je bil potrjen 19. 12. 2018.

Osme volitve za člane občinskega sveta in župana so bile 20. 11. 2022.

Število volilnih upravičencev je bilo 5.395, volilo je 2.742 volivcev, kar je 51 %.

Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2014–2018 (Vir: Arhiv Občine Zreče)

Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2018–2022 (Vir: Arhiv Občine Zreče)

Sestava občinskega sveta po političnih strankah in osebah:

1. Nova Slovenija – krščanski demokrati in Slovenska ljudska stranka

1. Dušan Korošec
2. Jožica Gričnik

2. SDS – Slovenska demokratska stranka

1. Boris Podvršnik
2. Lucija Vrhovšek Jančič
3. Drago Šešerko
4. Mateja Pučnik
5. Drago Padežnik
6. Carmen Merčnik
7. Štefan Kroneker

3. SD – Socialni demokrati

1. Gregor Hrovat
2. Nina Kotnik

4. Gibanje Svoboda

1. Anamaria Hren
2. Iztok Jože Košir
3. Špela Sovič
4. Vladimir Kukavica
5. Klavdija Smole

Volitve župana

1. Boris Podvršnik
2. Vladimir Kukavica

Izvoljen je bil Boris Podvršnik.

Boris Podvršnik je kandidiral za mesto občinskega svetnika in župana, pri čemer se je po potrditvi mandata odločil za funkcijo župana Občine Zreče, zaradi česar mu je iz razloga nezdružljivosti občinskih funkcij prenehal mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče. Tako je mandat člana Občinskega sveta Občine Zreče, glede na vrstni red kandidatov z liste SDS, prešel na naslednjo kandidatko z liste SDS, to je na Marijo Kovačič, katere mandat je bil potrjen 21. 12. 2022.

Luciji Vrhovšek Jančič je zaradi nastopa funkcije direktorice Občinske uprave Občine Zreče dne 24. 7. 2023 prenehal mandat članice Občinskega sveta Občine Zreče. Na njeno mesto je bil dne 11. 10. 2023 imenovan naslednji kandidat z liste SDS, to je Marko Kovše.

Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2022–2026 (Vir: Arhiv Občine Zreče)

ŽUPANI NEKDANJIH OBČIN SKOMARJE, PADEŠKI VRH, SVETA KUNIGUNDA IN STRANICE

Arhivski viri za področje nekdanjih županov občin Skomarje, Padeški Vrh, Sveta Kunigunda in Stranice za obdobje 1850–1933 niso ohranjeni, kakor tudi ne za druge občine. Izjema je samo prvo poročilo za celjski okoliš, ki je bilo izdano za prve volitve leta 1850 z naslovom *Verzeichniss*⁹⁶, kjer so poleg občinskih odbornikov navedeni tudi župani. V tedanjem časopisu so dopisniki iz teh krajev poročali o delu županov, nekaj podatkov o županih najdemo v šolskih in župnijskih kronikah. Nekaj imen županov se je ohranilo v spominu vaščanov ali sorodnikov. Na osnovi teh virov so tukaj zbrani podatki, ki so nepopolni in kar kličejo po dopolnitvi.

OBČINA SKOMARJE

Prvi župan občine Skomarje je bil Peter Johann, ki je bil izvoljen na prvih volitvah v avgustu leta 1850. Občina je ob nastanku imela 1.082 prebivalcev in merila 8.078 johov in 1.023 klastrov, kar je približno 4.700 hektarjev.

V Kroniki župnije Skomarje⁹⁷ (str. 19) je zapis, ki daje razumeti, da je bil 1890–1894 župan **Valentin Založnik**, po domače Spodnji Skočaj, s Hudinje.

Na 66. strani te kronike je za leto 1901 zapisano ime **Jožef Založnik**, po domače Hrasnik, prav tako s Hudinje. V nadaljevanju je na strani 115 dopis župana Jožefa Založnika na škofijski ordinariat v Mariboru, datiran 16. 2. 1904. Za naslednja leta ni več podatkov o njegovem županovanju. (Poročen je bil z Ano Matavž in imela sta 4 hčerke: Rozalijo, Johano, Amalijo in Terezijo. Terezija, ki je bila rojena leta 1884, se je poročila z Mihom Veraničem in ostala na domačiji Hrasnik.)

V Kroniki župnije Skomarje je na straneh 87–90 za leto 1903 opis dogajanja ob nadomestnih volitvah, ki so bile 26. maja na Skomarju. Iz dolgega zapisa je vidno, da so si krajani Skomarja z učiteljem Francem Zupančičem in župnikom Matijem Vaupotičem prizadevali, da bi tokrat bil župan s Skomarja in ne s Hudinje, kakor je bilo v tem času. Za kandidata so Skomarjani postavili Filipa Rozmana, vaškega gostilničarja, drugi kandidat je bil Peter Hrovat, kmet s Hudinje. Vse kaže, da je takratni župan Jožef Založnik bil nepreviden in so se volitve vršile izven skomarske župnije. Vseh volivcev je bilo 26, od tega so Skomarjani imeli 14 volivcev, prišli so 4. Župnik Matija Vaupotič je zapisal, da so se nekateri skrili v gozdu, drugi pa sploh niso šli, in dodal:

»/.../ tako politično zreli so Skomarjani.«

Izvoljen je bil **Peter Hrovat - Planšak**, tretji župan skomarske občine.

⁹⁶ Dokument je objavljen kot priloga prvega članka v tej knjigi.

⁹⁷ Fotokopija kronike se nahaja pri avtorju.

Gizela in Franc Drobne, poročna fotografija
(Vir: Arhiv družine Kotnik s Skomarja)

Nekaj več podatkov se je našlo za župana Franca Drobneteta - Gornjega Iršiča, tako pisnih kakor ustnih pričevanj.

Iz časopisa *Slovenski gospodar* so naslednji podatki o županih občine Skomarje⁹⁸:

Matijec (ni imena), Slovenski Gospodar,

1. 2. 1883/4b in 8. 2. 1883/7

Franc Bornšek, Slovenski gospodar, 5. 5. 1892/4c

Luka Kotnik, Slovenski gospodar, 18. 4. 1889/8a,
30. 5. 1889/3a

Jakob Repas, Slovenski gospodar,

14. 12. 1905/4b

Franc Drobne - Gornji Iršič, posestnik

Po ustnih in pisnih virih je bil župan občine Skomarje tudi **Franc Drobne**, rojen, 12. 11. 1872 na domačiji Gornji Iršič. Njegov oče je bil Gregor Drobne, mati pa Ana, z dekliškimi priimkom Koziker. Poročil se je z Gizelo in imela sta samo hči Marijo, rojeno leta 1899. Njegova hči se je poročila z Blažem Kotnikom, kar je današnji priimek domačije. Imela sta osem otrok in med njimi sta dva, Peter in Anica, umrla v otroških letih.

Zakonca Drobne sta nato posvojila še tri dekleta iz Češke, ki so nato odrasčala na domačiji. Njih imena so: Berta, Marica in Vilma; Berta se ni poročila in je živela pri sestri Marici, Marica se je poročila s Petrom Jelenkom in sta živela v Spodnjem Doliču pri Vitanju, p. d. Beštelaki, Vilma se je poročila z Alojzom Kovšetom in sta živela v Muhovi koči. Pri njih je odrasčal še Mihael Veranič, ki se je poročil s Terezijo Založnik, p. d. Hrasnik.

Alojz Kotnik, sin Marije in Blaža Kotnik, se spominja, da mu je mati pripovedovala, kako je v mladih letih pomagala očetu pri županovanju v administrativnih poslih. Alojz Kotnik se je leta 1965 poročil s Pavlo Kričej, v zakonu sta imela 4 otroke.

Družina Marije in Blaža Kotnika; na fotografiji so: Matilda, Marija, Jože, Alojz in njihov rejenec, manjkata sinova Anton in Franc
(Vir: Arhiv družine Kotnik s Skomarja)

Danes na domačiji Zgornji (Gornji) Iršič živijo oče Alojz z ženo Pavlo in sinova Jože in Vekoslav z družinama.

V Kroniki župnije Skomarje je na strani 156 zapis, ki navaja, da je leta 1914 bil za župana Franc Drobne:

»Cerkev je dobila novo podstrešje. Zvonik pa tudi dva nova zvonova, ki sta bila leta 1913, meseca novembra, slovesno blagoslovljena, dokler jih ni požrla svetovna vojna. Nakup zvonov in drugo glej dotične listine. Kaj natančno tega skoraj po 10 letih ni mogoče opisati.

Konkurenčni odbor, ki je izvršil vsa omenjena popravila, je bil sledeč: načelnik Anton Kotnik, pd. Kušer, Hudina 38, odborniki: **Franc Drobne, Gornji Iršič, obenem tudi župan**, Peter Grobelnik vlj. Loporet, Skomre 54, Janez Ločnikar, Skomre 33, Jakob Kovač - Zbičajnik, Skomre 40.«

Iz tega zapisa je razvidno, da je v tem letu bil župan Skomarja Franc Drobne. Za leta pred tem, za časa 1. svetovne vojne, volitev ni bilo in tako je Franc Drobne po vsej verjetnosti bil župan tudi ta leta. Prav tako ni podatka, kdaj je končal svojo župansko službo.

Kmetija Gornji Iršič je v času njegovega županovanja bila napredna in delovna. Domačija je imela veliko gozda in z njim svojo žago, mlin in vinograd v Spodnjih Prelogah pri Slovenskih Konjicah.

Franc Drobne je umrl med 2. svetovno vojno, leta 1942, star 70 let na svoji domačiji in je pokopan v družinskem grobu na pokopališču na Skomarju.

98 Podatke je pridobil Jože Baraga iz Slovenskih Konjic.

OBČINA PADEŠKI VRH

Prvi župan občine Padeški Vrh je bil Johan Koprivnik, ki je bil izvoljen na prvih volitvah v avgustu leta 1850. Občina je ob ustanovitvi imela 521 prebivalcev in območje v velikosti 2.802 johov in 1.578 klastrov, kar je približno 1.600 hektarjev.

V nadaljevanju je krajši življenjepis treh, danes najbolj znanih županov Padeškega Vrha. Spomin nanje je še danes živ. Še vedno ljudje govorijo, da je bila pri »Ravjakih« občina in s tem mislijo na dva gospodarja te domačije kakor tudi na urad, kjer so ljudje urejali z zakonom določene pristojnosti občine.

Martin Ravnjak, posestnik

Eden najbolj prepoznavnih županov občine Padeški Vrh je bil Martin Ravnjak, ki ga omenja tudi Anton Gričnik v svoji knjigi Sejalci. Zanimivo je tudi to, da je hišno ime še vedno enako priimku. Martin Ravnjak se je rodil 18. 10. 1857 očetu Juriju, ki je bil rojen leta 1821, in materi Mariji, rojeni Koprivnik leta 1825. V družini je bilo več otrok, med njimi Johan, Anton, Alojz, Neža, Jožef. Na domačiji Ravnjak je Martin nasledil očeta, in kakor vedo povedati domači in drugi, je bil napreden gospodar, dober organizator. Na njegovem posestvu je bilo veliko zaposlenih, imeli so hlapce in dekle in tri koče, kjer so stanovali. Martin Ravnjak je bil po naravi dober človek in je mnogim pomagal iz finančnih težav, znal je podariti tudi svojo zemljo. Kot župan je imel občinskega pisarja, šribarja, in tako naj bi nastalo hišno ime sosednje domačije. Martin Ravnjak je bil kar 36 let ključar domače cerkve.

Poročil se je z Marijo Verčnik z domačije Gornji Matavži z Bukove gore 2. 6. 1890 v Vitanju in v zakonu sta imela 9 otrok, in sicer so to bili: Alojz, Janez, Jože, Jurij in Marija, Julčka, Rozalija, Katarina in Poldka. Martin je na domačiji že imel vodovod, potreben dohodek sta mu dajala les in živinoreja.

Anton Gričnik omenja, da mu je prav zaradi županskih nalog, ki jih je imel Ravnjak, eden izmed mladeničev, ki so morali iti na *štilngo*, požgal hlev. To je bilo leta

Marija in Martin Ravnjak – poročna fotografija
(Vir: Valerija Ravnjak s Padeškega Vrha)

1882, kar morebiti nakazuje, da je bil župan že oče Jurij Ravnjak. Malo verjetno je, da je bil takrat župan Martin Ravnjak, saj je bil star 25 let in še ni bil poročen.

Martinov sin Janez se je poročil z Veroniko Črešnar in imela sta 9 otrok: Ivana, Micko, Jurija, Bernardko, Emo, Frančka, Anico, Pepčka, Alojza. Na domačiji je ostal Alojz, ki se je poročil z Danico Ledinek in imela sta štiri otroke (Marko, Slavko, Milena in Valerija), po smrti staršev je na domačiji ostala hči Valerija s hčerko Gabrijelo.

Janez Gričnik - Pribil, posestnik

Janez Gričnik je bil sin Matevža Gričnika in Marije Prelogar s Planine, Potnikove rejenke. Imel je več bratov in sester.

Poročil se je z Marijo Sadek, Pecovo iz Gorenja. Imela sta osem otrok, in sicer: sina Janeza, ki je od očeta dobil Kumre in imel z Malečovo Lojzko iz Koroške vasi številno družino, ob koncu 2. svetovne vojne pa so ga Nemci kot partizana ustrelili na domačiji, Alojza, ki je prevzel domačijo, se poročil z Olgo Podgrajšek, ki je rodila 10 otrok, Antona, ki je kot nemški vojak padel na Azurni obali, Henrika, ki je imel z Olgino sestro Angelo pet otrok, Marijo, ki je postala Oblavšca s priimkom Koprivnik v Koroški vasi, Nežo Pušnico - Obrovnik v Koritnem, Rozalijo, poročeno Hohler v Tepanjah, Ivanko, ki je umrla kot najstnica.

Janez je bil v 1. svetovni vojni najprej na solunski fronti, potem na italijanski, a se je k sreči vrnil (predčasno vrnitev mu je za protiuslugo v lesu izposloval Winter v Zrečah). Bil je postaven in podjetne narave. Postavil je svinjski hlev in novo hišo, vzdrževal vodno žago v Lukanji. Dokupil je Anžetov in Kumrov grunt, sicer pa je že tako in tako bil malo veleposestnika (več kot 60 ha zemlje). Ob vhodnih vratih je dal vgraditi hišno kapelico. Svoje otroke na rad učil verouk. Alojzovi ženi Olgi je po poroki baje rekel, naj gleda, da se bo pri hiši naprej molilo.

Bil je tudi priložnostni govornik, rad je vstal izza mize in kaj povedal. Tudi o strahovih, ki jih je bilo tiste čase veliko po Pohorju. Ko so pri Pribilih končali z delom na hiši, so imeli slovesnost. Pa je vstal gospodar Janez in

Spominska plošča na hiši Ravnjakovih na Padeškem Vrhu
(Vir: Valerija Ravnjak s Padeškega Vrha)

Zakonca Pribil
(Vir: Anton Gričnik, Črnuče)

se med drugim obrnil na zidarje, češ lepo ste vse naredili, samo ena vrata naj bi naredili preveč. Ko so se oni malo v zadregi spogledali, je nadaljeval: »Ja, tista vrata ste naredili preveč, skozi katera bodo mene nekoč nesli na britof.«

Bil je tudi cerkveni ključar. Župnika, Šeliha ali Žganka, je nekoč branil. V zreški gostilni so ga pri sosednji mizi nekaj obrekovali, pa je vstal, odločno stopil k

njim in jim rekel, da ni lepo, da blatijo uglednega duhovnika, saj ga sploh ne poznajo dobro. Ko se je nekoč njegova žena malo potožila župniku čez moža, češ da je rad v veseli družbi, da malo preveč pogleda v kozarec in po več dni hodi domov, mu je župnik vrnil: potolažil je njegovo ženo, češ da se za takšnega moža, kot je Janez, nima kaj bati, vse bo v redu.

Janez je bil podjeten človek, skrben oče, branitelj resnice in pravice, spreten in duhovit govornik. Ko je bil v najlepših letih, še krepak in zdrav, so ga nekateri napol za šalo, napol za res imeli za »pohorskega kralja«. Župan je bil najverjetneje po prvi svetovni vojni. Sedež občine je bil pri Ravnjakah na Padežu, pisar ali *šribar* pa je bil tam blizu, pri Šribarjih. (Vir: Anton Gričnik)

Anton Mernik, posestnik

Anton Mernik se je rodil 27. 5. 1869 očetu Juriju in materi Margareti, rojeni Marinšek, po domače pri Ramšakah na Padeškem Vrhu. V družini je bilo 5 otrok. To so bili: Marija (13. 3. 1860), Helena (21. 3. 1864), Ignac (9. 7. 1866), Anton (27. 5. 1869) in Alojz (8. 6. 1873).

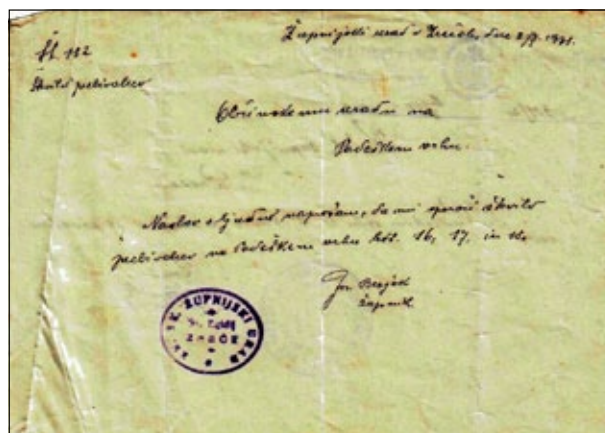
Oče Jurij je bil po vrsti tretji župan občine Padeški Vrh in po podatkih iz Kronike župnije sv. Kunigunde

Poroka Alojza Hrovata in Alojzije Vidmar leta 1919. Anton Mernik je možki z brki, ki stoji pod osebo s harmoniko, ostali so: od leve v prvi vrsti: Marija Vidmar, ob nevesti sedi Neža Vidmar, nevesta Alojzija Vidmar, ženin Alojz Hrovat (kasneje si je izbral priimek Ravničan), Matija Vidmar, Simon Vidmar; v drugi vrsti nad nevesto in ženinom je Ludvik Vidmar, skrajno desno v tej vrsti je Albin Sadek, glasbenik, njegov brat Karel z violino je v zadnji vrsti, poleg njega je Slavko Bombek, oseba s harmoniko ni glasbenik in skrajno levo v zadnji vrsti je glasbenik Kampuš. (Vir: Vlado in Maja Ravničan iz Boharine)

Odgovor župana Antona Mernika na dopis župnika Josipa Bezjaka iz Zreč (Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)

župan en mandat, to je tri leta. Nasledil je svojega soseda Jurija Ravnjaka, ki je predčasno končal mandat.

Anton je ostal na domačiji in je po očetu prevzel posestvo. Poročen je bil s Terezijo, rojeno Ostruh (oče Jurij, mati Frančiška) in v zakonu sta imela 8 otrok. To so bili: Avgust (padel v 1. svetovni vojni), Jure (poročen k Martjakom in kot talec bil ustreljen v Zrečah), Anton (poročen k Likužem na Gorenju in kot talec ustreljen v Zrečah), Alojz (ostal na domačiji), Franc (poročen k Sevšeki, Brezje pri Oplotnici, kot talec ustreljen v Framu), Katarina (poročena k Juški, Brezje pri Oplotnici), Julijana (ostala doma kot neporočena), Frančiška (poročena k Andrajcem v Zrečah).

Na domačiji je očeta Antona nasledil sin Alojz, ki se je poročil Alojzijo, rojeno Kamenik, po domače pri Sevških. Ta je bila vdova po bratu Francu in v tem zakonu sta imela sina Ludvika in dve hčeri, Cvetko in Marico; Ludvik, poročen z Marijo Videčnik, živi v Boharini, Cvetka, poročena Rutnik, p. d. Blažiči na Gorenju pri Zrečah, Marica, poročena Smogavec, p. d. Višič v Kotu nad Oplotnico.

V zakonu z Alojzijem pa so bili otroci Anton, Franc in Slavko: Anton, poročen z Jožico, živi na Padeškem Vrh, na domačiji, Slavko, poročen z Alojzijo, živi v Črešnovi pri Mihelakih, Franc je bil poročen z Ano Grašič, svoj dom sta si ustvarila v Bezini.

Ramšakova kmetija že dolga leta premore veliko zemlje in gozda, sedanje hišno ime Ramšak naj bi bil priimek nekdanjega gospodarja.

Danes je na domačiji Ramšakovih Tomaž, sin Franca in Jožice Mernik, poleg kmetijske in gozdarske dejavnosti se ukvarjajo še s turistično ponudbo kot dopolnilno dejavnostjo.

Anton Mernik je bil zadnji župan občine Padeški Vrh, kar dokazuje dokument iz leta 1932, ki je zadnje leto delovanja te občine, saj je že naslednje leto prišlo do združevanja občin in vse te male občine so se združile v občino Zreče.

OBČINA SVETA KUNIGUNDA

Prvi župan je bil Ignac Pec, število prebivalcev v občini je bilo 386, površina občine pa je bila 995 oralov in 237 kvadratnih sežnjev, kar je približno 575 hektarjev.

Kronika župnije sv. Kunigunde katere podatke je povzel Anton Gričnik v svoji knjigi Zapisi in pričevanja sejalcev – kronika župnije sv. Kunigunda, navaja naslednje župane občine Sv. Kunigunda:

1. Pec Ignac iz Gorenja, prvi župan, 1850–1860
2. Jesih Andrej iz Črešnove, Mihelaki, 1860–1963
3. Kragelnik Anton iz Črešnove, Zajevšniki, 1863–1866
4. Godna Franc iz Gorenja, Gudneti, 1866–1872
5. Kangler Valentin z Bezovja, Lajbarti, 1872–1884
6. Potnik Juri iz Gorenja, Levičniki, 1884–1899
7. Sadek Matija z Bezovja, Smrekar, 1899
8. Šefane Anton, Pec, Gorenje
9. Kropelj Marko, Kuglar, iz Koroške vasi

Nekaj podatkov o županih iz matičnih knjig in *Status animarum*:

Župani:

Ignac Pec je bil rojen 22. 8. 1819 (poročen z Marijo Padežnik, rojena 1823. Poročila sta se leta 1849, njuni otroci so bili: Jožef, Marija, Barbara, Jožefa).

Matija Sadek, rojen 11. 2. 1867, umrl leta 1911, domače ime Smrekar

Valentin Kangler, rojen 4. 1. 1836, umrl 3. 2. 1916, domače ime Leibart

Marko Kropelj, rojen 15. 4. 1864, ni podatka smrti, domače ime Kuglar

Anton Kragelnik, rojen 25. 4. 1824, umrl 4. 12. 1866, domače ime Zajevšnik

Franc Godna, rojen leta 1833, ni podatka smrti, domače ime Gudna

Andrej Jesih, rojen 21. 11. 1822, ni podatka smrti, domače ime Mihelaki

Juri Potnik, rojen 21. 3. 1850, umrl leta 1907, domače ime Levičnik

Listina knezoškofa lavantinske škofije dr. Mihaela Napotnika Juriju Potniku, ko je bil še župan. (Vir: Boris Podgrajšek)

Podatki niso popolni, saj manjka nekaj županov po letu 1900 do leta 1933, ko je bila občina Sv. Kunigunda ukinjena in priključena k občini Zreče.

Jurij Potnik

Eden najbolj prepoznavnih županov občine Sv. Kunigunda je bil Jurij Potnik, saj je bil župan kar 5 mandatov, in sicer od leta 1884 do 1899. Za časa njegove mladosti še tukaj ni bilo osnovne šole, vendar je znal brati in pisati, kar mu je pri vodenju občine bilo v veliko korist. V tem času mnogi župani niso bili vešč ne branja ne pisanja, zato so imeli svoje pisarje. V zapisih *Status animarum* sicer je za njegovo domačijo zapisano hišno ime Lesičnik in za eno sosednjih hiš pa Levičnik. Zakaj tako, ni popolnoma jasno, vendar vsa kasnejša poimenovanja in tradicija govorijo, da je Jurij Potnik bil znan kot Levičnik.

Njegov oče je bil Lukas Potnik, mati pa Marija z dekliskim priimkom Obrul, drugi otroci so bili še: Florjan (rudar v Trbovljah), Matevž (samski in ostal doma), Ignac (odšel v Zagreb), Janez (poročen z Marjeto Rihtar). Janez je bil občinski pisar in gledališki igravec. Matevž, ki je ostal samski, je ostal na domačiji in se bavil s tkalstvom.

Jurij Potnik se je rodil 21. 4. 1850 in se poročil z Jožefo Sadek, rojeno 27. 3. 1850. Poročila sta se 20. 11. 1876 v domači cerkvi sv. Kunigunde in v zakonu nista imela otrok. Na njun dom je prišla hči Jurijevega brata Janeza, Monika, ki je bila rojena na domačiji Rihtar, kamor se je Janez Potnik poročil. Monika je bila rojena 21. 4. 1888.

Monika Potnik je najprej bila poročena z Jožefom

Sv. Kunigunda na Pohorju, razglednica, odposlana leta 1921 (Vir: Ivo Jančič)

Sadekom, poročila sta se 31. 1. 1910 v domačem kraju. Mož je padel v prvi svetovni vojni. Imela sta samo sina Jožeta. Po 10 letih vdovstva se je ponovno poročila z Jožefom, rojen 28. 2. 1891 in umrl 11. 10. 1971. Monika Mernik - Potnik pa je umrla 25. 3. 1956.

Otroci Jožeta in Monike Mernik: Monika, Janez, Katarina in Anton.

Jurij Potnik je bil tudi ključar v domači cerkvi. Skupaj z ženo sta leta 1896 pozidala še kapelo, ki je v vasi. Posvečena je sv. družini predvsem iz razloga, ker sama nista imela otrok.

V času njegovega županovanja ga je obiskal takratni knezoškof lavantinske škofije dr. Mihael Napotnik in mu izročil listino s posvetilom ter svojim portretom.

Levičnikova kapela na Gorenju pri Zrečah, ki jo je postavil Jurij Potnik in je posvečena sv. Družini. (Vir: Boris Podgrajšek)

OBČINA STRANICE

Župani

Ob ustanovitvi občine Stranice leta 1850 je le-ta obsegala površino 1865 johov in 628 klaftrov, kar je približno 1060 hektarjev, in 708 prebivalcev v vaseh Stranice in Križevce. Prvi župan je bil Jožef Jerep.

Jožef Jerep, posestnik

Rojen je bil 26. 2. 1822 (oče Matija, mati Marija). V krstni knjigi je zapisano še hišno ime, in sicer Bornšek, kasnejši pripis je še Kobale, kar lahko pomeni tudi hišno ime, kamor se je poročil. Od otrok je bil Jože najstarejši, sledili so mu še Franc, Uršula in Terezija.

V Kroniki župnije Stranice najdemo na strani 49 zanimiv zapis o pretepu v Nagličevi gostilni, katere gospodar je bil Franc Jurše, ki je bil napaden. Branil ga je njegov tast Jožef Jerep - Kobale in jo pri tem največ skupil, saj je zaradi zloma nosu skoraj izkervavel. Kot pobudnika pretepa sta navedena Videmškova sinova, ki sta za to dobila nekaj mesecev zapora v Celju.

Matija Fijavž, posestnik

Matija Fijavž je bil rojen 13. 2. 1867 v Križevcu očetu Matiji in materi Mariji z dekliškim priimkom Videčnik. Umrli je 21. 11. 1949 v Križevcu in je pokopan na Stranica. Poročen je bil z Marijo Stepišnik. Več o njem ni znanega, saj njegovih sorodnikov nismo našli.

Družinski grob Potnikovih
(Vir: Martin Mrzdovnik)

Mihael Korošec, po domače pri Trobenšku, posestnik

Mihael Korošec, rojen 17. 9. 1873 očetu Jožefu in materi Kunigundi z dekliškim priimkom Fijavž, po domače pri Trobenšku. Očeta Jožeta je na domačiji nasledil sin Mihael z ženo Urško. V zakonu sta imela 18 otrok, kar je tudi za tiste časa bilo hvalevredno število. To so bili: Micka (1894), Štefan (1895), Neža (1897), Julika (1898), Johan (1899), Ignac (1900), Karl (1901), Justa (1904), Ludvik (1905), Henrik (1907), Ljudmila (1908), Pavla (1909), Matilda (1910), Zofija (1911), Viktor (1912), Anton (1913), Kristina (1916), Stanko (1917).

Njegov vnuk Jože Korošec s Stranic je povedal zgodbo, ki jo je slišal od svojih staršev, kako so se žandarji, ki so bili na obhodu, oglasili pri starem očetu županu, ki jim je s podpisom in pečatom potrdil, da so bili na Stranica. S temi potrdili so se potem po več dnevih obhoda vračali v Vitanje. Ena izmed nalog takratnih županov je bila zagotavljanje varnosti krajanov; ob takšnih priložnosti je župan orožnikom poročal o odklonih v kraju, orožniki so si to zapisali in po potrebi ukrepali.

Mihael Korošec je umrl 17. 3. 1957 in je pokopan na Stranica.

Mihael Korošec
(Vir: Arhiv družine Korošec, Stranice)

Ivan Marinšek, posestnik

Ivan Marinšek je bil rojen 10. 12. 1886 v Križevcu očetu Ignacu in materi Jožefi, rojeni Turnšek, po domače Videmšek. Poročil se je 6. 1. 1920 na Stranica s Terezijo Klančnik (vdova), njen dekliški priimek je bil Potočnik. Umrli je 27. 2. 1956 na Stranica.

Avtor Emil Lajh v knjigi *Občina Zreče v času in prostoru* na strani 161 navaja, da je bil Ivan Marinšek izvoljen župan občine Stranice v letu 1921. V zakonu z vdovo Terezijo Klančnik nista imela svojih otrok, zato sta posvojila dekle z imenom Amalija, ki se je nato poročila s Francem Hrenom iz Črešnov, po domače Šimeki. Danes je na tej domačiji gospodar Vojko Hren, po domače Šavštarij.

Ivan Bukošek, po domače pri Pergerjih, posestnik

Šolska kronika za leto 1905/1906 poroča, da je predsednik krajevnega šolskega sveta bil župan Ivan Bukošek, ki je bil tudi ključar domače cerkve. V iskanju identitete župana se je pojavilo več možnosti, kdo je bil župan tega mandata, saj se na Stranica, in tudi drugod, pojavlja več enakih imen ter priimkov Bukošek/Bukovšek.

Prva sled je Ivan Bukošek: krstna knjiga Slovenske Bistrice, 1808–1823, stran 69: Joanes Wukovscheg, rojen 2. 6. 1819 v Ložnici 16, oče Simon W., mati Uršula Godec.

Poročil se je star 22 let, 15. 2. 1841, na Stranica s Terezijo Kovač, staro 17 let. V zakonu sta imela štiri sinove in dve hčeri. Glede na letnico rojstva ni verjetno, da je bil župan v tem času, saj je bil takrat star 86 let.

Kot drugi in prava oseba je **Johan Bukovšek**, poročen z Antonijo Mastinšek, ki je imel tri sinove in dve hčeri. Poročil se je leta 1882 v Konjicah. Rojen je bil 9. 5. 1855 v kraju Vešenik, očetu Jakobu in materi Jožefi, in krščen v Konjicah. Umrli je 9. 5. 1938 na Stranica. Na domačiji ga je nasledil sin Franc, rojen 1885 in umrl leta 1962.

V knjigi avtorja Franca Šeta *Stranice* najdemo na strani 264 pod fotografijo Pergarjeve domačije zanimiv zapis o družini Bukošek, kjer Vladislav Bukošek, ki je bil rojen leta 1936, pripoveduje zgodbo, kako je bil iznajdljiv njegov brat Stanko, ki si je pri mlinu montiral turbino z generatorjem za električni tok, in kako je zapiral luknjo na žlebu od doma, da mu ni bilo potrebno iti 300 metrov do mlina.

Ivan Bukošek je tukaj na Stranica kupil posestvo in začel kmetovati. Po pripovedovanju sorodnika Slavka Bukoška je nekoč tukaj bilo urejeno in bogato posestvo, ki pa je bilo – iz njemu neznanih razlogov – prodano Ivanu Bukovšku. Ta je nadaljeval s kmetovanjem in pri tem je očitno bil uspešen. Koliko triletnih mandatov je bil Ivan Bukovšek župan, ni podatkov, a vsekakor drži podatek iz Kronike Osnovne šole Stranice za šolsko leto 1905/1906, da je bil župan in predsednik krajevnega šolskega sveta.

Domačija Bukovšek, po domače pri Pergerju
(Vir: Franc Šet, Stranice)

Anton Klančnik, posestnik

Anton Klančnik je bil rojen 22. 11. 1871 očetu Blažu in materi Mariji Klančnik. V družini je bilo več otrok in Anton je nasledil očeta Blaža na domačiji Klančnikovih. Z ženo Ivano sta imela 7 otrok. Anton Klančnik je umrl leta 1945, žena Ivana pa leta 1943.

Družina je imela domačijo v Križevcu in premogli so veliko posestvo in že očeta Blaža bi lahko šteli med veleposestnike in morda je bil tudi župan. Sorodnica Zofija Klančnik se spomni pripovedovanja, da so imeli več parov voznih konj, volov in druge živine in veliko ljudi, ki je pri njih našlo delo. V Kroniki Župnije sv. Lovrenca na Stranica je eden redkih zapisov, kjer se pojavi župan, navedeno, da je bil pri sprejemu škofa Tomažiča udeležen tudi župan občine Stranice Anton Klančnik, kar potrjuje, da je bil župan (po podatkih Zofije Klančnik zapisal avtor).

Portret Antona Klančnika (Vir: Zofija Klančnik, Stranice)

Zaključek

Vsekakor je samo šest odkritih županov tedanje občine Stranice mala številka v primerjavi z drugimi občinami, kjer je to število precej večje. V tem času nam jih ni uspelo najti več, kar je gotovo izziv za nadaljnje raziskovalno delo. Potrebno bo bolj temeljito pregledati tedanje časnike in najti še druge pisne ali ustne vire. Postavlja se vprašanje, kje so bili občinski prostori, ki so jih nekatere občine imele. Informator Dušan Korošec s Stranic se spominja pripovedovanja svoje matere, da je občina imela svoje prostore v spodnjih prostorih župnišča na Stranica, vendar je to bilo po letu 1945. Franc Šet v svoji knjigi *Stranice* navaja, da je v hiši, kjer so bili pošta ter stanovanja učiteljev in lastnika premogovnika Hasenbichla, bil nekaj časa tudi sedež KLO Stranice. Redke so namreč bile občine, ki so od vsega začetka imele svoje prostore, župani so uradovali največkrat na svojem domu in nekateri so imeli svoje občinske pisarje. O pisarjih je zanimivo tudi to, da so nekateri obvladovali več občin, kar poznamo tudi danes, ko imajo nekatere občine skupne službe. Bili pa so tudi pisarji, ki so obvladovali župane, še posebej tiste, ki so bili manj pismeni.

V Kroniki župnije sv. Lovrenca je za leto 1929 zapis o sprejemu mariborskega pomožnega škofa Ivana Jožefa Tomažiča, pri katerem je sodeloval župan Anton Klančnik.

Stranice, cerkev sv. Lovrenca z župniščem in šolo, fotografija z začetka 20. stoletja (Vir: Franc Šet, Stranice)

Za leto 1927, ko je župnija zbirala sredstva za nove zvonove, je zapisano, da je občina Stranice prispevala 5.000 din, občina Zreče pa 6.070 din. Največ so seveda zbrali sami župljani, nekaj več kot 32.000 din.

Za leto 1924 je zapis o občinskih volitvah, ki so bile 10. avgusta in na njih je stranka JRS dobila 51 glasov, SLS pa 24 glasov. Kdo je postal župan, ni navedeno. Ali je občina Stranice podeljevala listino častnega občana, ni ugotovljeno.

Anton Klančnik z ženo Ivano na poroki (stojita v zadnji vrsti med vrati) (Vir: Zofija Klančnik, Stranice)

SKLEPNE MISLI

Lokalna samouprava je eden pomembnih pokazateljev svobode in stopnje demokracije ne samo v Sloveniji, temveč to velja za celotno Evropsko unijo. Čeprav je v Sloveniji primerno število občin, je še vedno odprto vprašanje ustanovitve pokrajin, ki bi lokalno samoupravo še bolj približale ljudem, kar je končni cilj lokalne samouprave. Kljub temu da so sčasoma manjše občine izgubile svojo samostojnost, je vendarle spomin nanje še dokaj živ. Menim, da je to temeljni kamen, na katerem se gradi vsakokratna lokalna samouprava, ki se je v teku časa spreminjala in se bo gotovo še nadgrajevala, saj je to proces, ki ga oblikujejo življenje in potrebe prebivalstva. Še posebej me je nagovoril izrek oziroma duh provizoričnega zakona iz leta 1849, da svobodna država predpostavlja svobodno občino in načelo subsidiarnosti, kar pomeni začetek demokracije, ki jo poznamo danes.

Začetki delovanja občin po provizoričnem zakonu iz leta 1849 so tako začetki procesa demokratizacije. Iz vsega zbranega gradiva in pričevanj je razvidno, kako so takratni ljudje vzeli občino za svojo in se trudili, da bi življenje v njej bilo bolj kakovostno. Oblast, ki je nekoč bila tam daleč na Dunaju, v osebi cesarja, je tako na svoj način postala blizu ljudem. Posebno in odločilno vlogo so pri tem odigrali tukajšnji župani. Ljudje so vedeli, da morajo izbrati odlične predstavnike za vodstvo občine, ti pa so dobro vedeli, da mora biti župan oseba, ki je dober gospodar, človek, ki ima voditeljske sposobnosti, da je priljubljen pri ljudeh in da mu ti zaupajo.

Iskanje županov je bilo zahtevno in na svoj način prav zanimivo delo. Arhivsko gradivo o delovanju občin je bilo po letu 1945 uničeno in ohranili so se le delčki. Najpomembnejši viri so bili izločeni in potrebno se je bilo osredotočiti na druge vire takratnega časa. Največ rezultatov sem si obetal iz župnijskih in šolskih kronik in izplen je bil pričakovan oziroma v dveh primerih celo nad pričakovanji. Kronika župnije sv. Kunigunde na Pohorju namreč ponuja seznam županov za občini Padeški Vrh in Sv. Kunigunda. V Kroniki župnije Zreče takšnega seznama ni, besedilo pa kljub temu vsebuje veliko število županov in njihovo delo. Precej manj podatkov o županih je v Kroniki župnije sv. Lovrenca na Stranichah.

Naslednji vir podatkov so bili takratni časopisi, danes dostopni na spletu. Največ je bilo najdenega v *Slovenskem gospodarju*, *Novi dobi*, *Straži*, *Slovcu* in drugih.

Nekoliko manj zanesljiv viri so spomini krajanov oziroma ustno izročilo. Pokazalo se je, da so bili ti viri kljub vsemu dobrodošli in v mnogih primerih točni. Pri tem preseneča, da je spomin na nekdanje župane in občino še najbolj živ na Padeškem Vrh, tudi seznam v župnijski kroniki Sv. Kunigunde navaja 13 županov, kar je še posebej zanimivo.

Nepogrešljiv pripomoček so matične knjige, dostopne na spletni strani Nadškofijskega arhiva Maribor, starejše od 100 let.

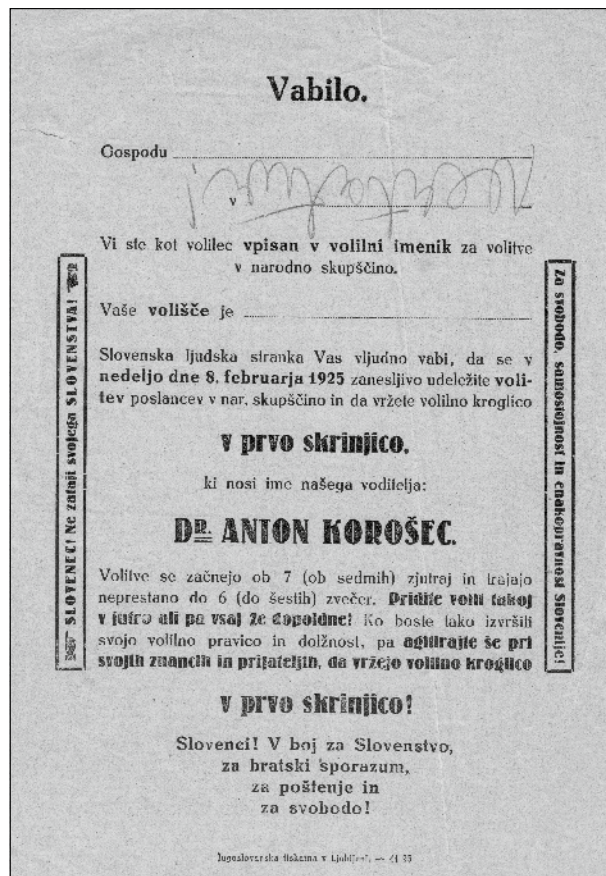
Pri zbiranju so mi pomagali številni informatorji; med njimi bi se želel še posebej zahvaliti ljubiteljskemu

zgodovinarju in publicistu Jožetu Baragi iz Slovenskih Konjic, Mirku Beškovniku in Magdi Drozg za skomarske župane, Miranu Pučniku iz Dobrovelj, Dušanu Korošcu in Francu Šetu s Stranic, župniku Stanku Kranjcu, župnika sv. Kunigunda, dekanu Petru Leskovarju iz Zreč, publicistu Antonu Gričniku, Borisu Podgrajšku iz Gorenja pri Zrečah. Iskrena hvala vsem sorodnikom nekdanjih županov, ki so mi ponudili pomoč in mi zaupali njihove življenjske zgodbe ter fotografije.

Za koristne podatke se zahvaljujem tudi Upravnim enotam Slovenske Konjice, vodji Srečku Fijavžu in referentki Mariji Stoklas.

Moja posebna zahvala velja Občini Zreče in njemu županu, mag. Borisu Podvršniku, za vso podporo pri nastajanju te knjige in pri njeni izdaji. Prav poznavanje lokalne samouprave je eden temeljnih kamnov, na katerega lahko rodovi, ki prihajajo, naslonijo aktivno delovanje v sooblikovanju domačega kraja, svoje občine. To delo je obenem prvo, ki je v celoti posvečeno lokalni samoupravi in županom, častnim občanom, občinskim svetnikom in predsednikom krajevnih skupnosti.

Glede na to, da so bili župani in častni občani praviloma iz uglednih zreških družin, ki so pustile vidno sled v naših krajih, njihova predstavitev zajema tudi celotno družino.

Faksimile vabila na volitve iz leta 1925
(Vir: Kronika župnije sv. Egidija Zreče)

Viri in literatura

- Kozjek, France: Zreče nekoč in danes, Zreče (tipkopis hrani avtor tega zapisa)
- Kronika župnije sv. Egidija Zreče
- Kronika župnije sv. Lovrenca Stranice
- Kronika osnovne šole Zreče
- Kronika osnovne šole Stranice
- Almanah Občine Zreče za obdobje 2006–2010, Občina Zreče, 2010
- Almanah Občine Zreče za obdobje 2010–2014, Občina Zreče, 2014
- Almanah Občine Zreče za obdobje 2014–2018, Občina Zreče, 2018

Časopisni viri

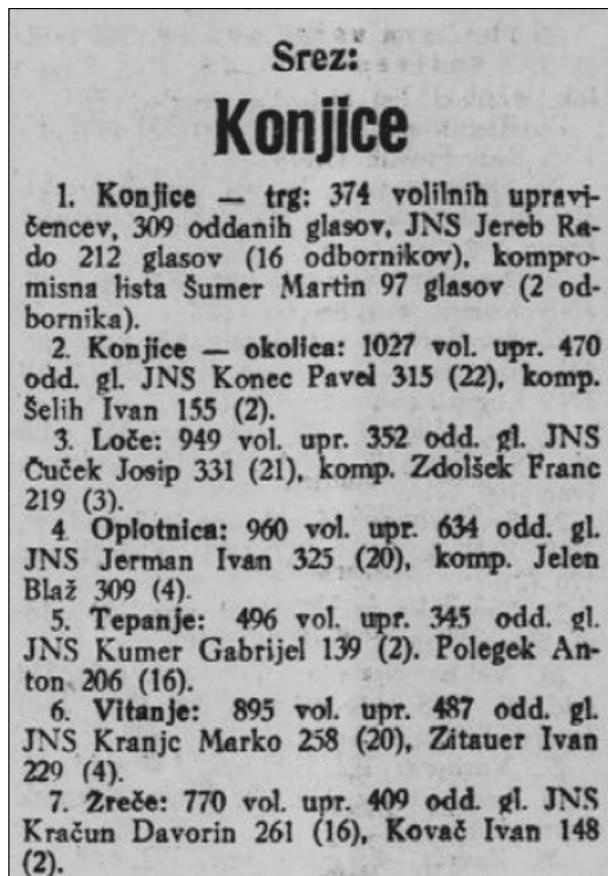
- Slovenski gospodar (od leta 1850 do 1933)
- Novice, gospodarske, obrtniške in narodne (od leta 1850 do 1933)
- Nova doba, Celje
- Straža, Maribor

Literatura

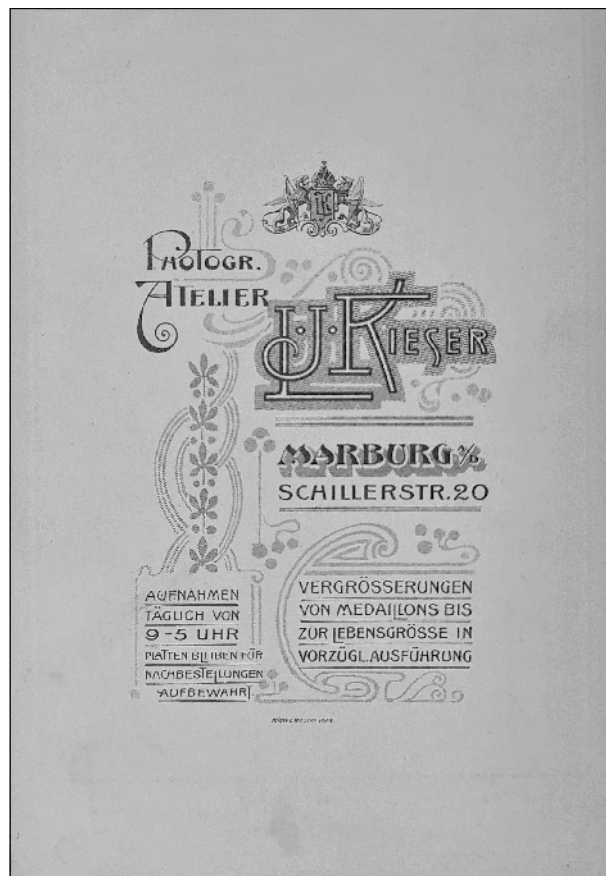
- Lajh, Emil: Občina Zreče v času in prostoru, Občina Zreče, 2004
- Šet, Franc, Stranice, samozaložba, 2019
- Stegenšek, Avguštin, Konjiška dekanija, samozaložba 1909
- Zbornik Občine Makole ob 250-letnici župnije, Občina Makole, 2019
- Lovrenc na Pohorju skozi stoletja, KS Lovrenc na Pohorju, 1991
- Sternad, Milan, Makole na starih fotografijah, 2015
- Podobe naših krajev na razglednicah skozi čas, Občina Zreče, 2014
- Zreški izgnanci, izgnani v času 2. svetovne vojne, Občina Zreče, 2020
- Milko Bremec in Walter Mach – graditelja kovaške industrije na Slovenskem, Občina Zreče, 2021

Spletni viri

- Spletni portal Marticula – Matične knjige
- Spletni portal Wikipedija

Faksimile rezultatov volitev, v Zrečah izvoljen Davorin Kračun, 1933 (Vir: Martin Mrzdovnik)

Zadnja stran fotografije s podatki fotografskega ateljeja (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)

Seznam fotografij in dokumentov

Katastrski plan občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825 (ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)	6	Cerkev sv. Egidija, župnišče, kašča in mežnarija so mejili na zemljišče družine Wukošek. (Vir: Avguštin Stegenšek, Konjiška dekanija, 1909, tablice)	84
Katastrska občina Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825 (ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)	8	Zreški grad, ki je bil za potrebe Štajerske železindustrijske družbe predelan v stanovanjski objekt, je bil zgrajen leta 1718. (Vir: Arhiv župnije sv. Egidija, Kronika župnije Zreče)	85
Skica območja Deželskega sodišča gosposčine Konjice in sosednjih deželskih sodišč (Vir: Anton Mell und Hans Pirchegger, Steirische Gerichtsbeschreibungen. Als Quellen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, Graz 1914).	11	Žena Petra Dobnika (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)	86
Skica katastrske občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825 (ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)	12	Dobnik Peter z družino (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)	86
Katastrski plan občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach) iz leta 1825 (ARS, SI AS 177, Franciscejski kataster za Štajersko, k. o. Zreče)	13	Razglednica Dobnikovega posestva v Loški Gori pred 2. svetovno vojno (Vir: Zasebna zbirka, lastnik Ivo Jančič iz Slovenskih Konjic)	87
Opis meja katastrske občine Zgornje Zreče (Ober Röttschach), 1824 (ZAC, SI_ZAC_A.132, Okrožni urad Celje, škatla 66, arhivska enota 424/c)	14	Hiša in gospodarsko poslopje Petra Dobnika v Konjicah, kamor se je preselil leta 1906. (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)	87
Poročilo o delu KLO Zreče od leta 1949 do leta 1952 (ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče)	21	Poroka Kristine Dobnik s Francem Vrečkom (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)	87
Poročilo o delu KLO Zreče od leta 1949 do leta 1952 (ZAC, SI-ZAC/0458, KLO Zreče)	22	Nagrobniki družine Orož na starem pokopališču v Zrečah (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)	88
Zapisnik 1. zasedanja ObLO Zreče z dne 19. 4. 1952 (ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče)	24	Osnovna šola Zreče v času pred letom 1941 (Vir: Arhiv KUD Vladko Mohorič Zreče)	89
Zapisnik 1. zasedanja ObLO Zreče z dne 19. 4. 1952 (ZAC, SI-ZAC/0193, ObLO Zreče)	25	Winterjeva hiša danes. Nekoč je bila v njej gostilna Jelka, spodaj nočni bar. (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)	89
Zapisnik zbora volivcev za Spodnje Zreče, 17. januar 1954 (ZAC, SI-ZAC/0193)	27	Družina Winter leta 1928. (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)	90
Skica Občine Zreče	31	Družina Winter, datum posnetka ni znan. (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)	91
Grb Občine Zreče	31	Restavracija v času delovanja gospodarske zadruge v Winterjevi hiši (Vir: Jožica Gorenak iz Zreč)	92
Zapisnik 1. seje Občinskega sveta Občine Zreče z dne 21. 12. 1995 (Arhiv Občine Zreče)	33	Pogreb Josipa Winterja leta 1928. (Vir: Robert Vrečko iz Slovenskih Konjic)	92
Hiša družine Rušnik, t. i. vila Marija (Vir: Družinski arhiv Marije Leskovar iz Zreč)	79	Winterjeva žaga z delavci (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)	92
Stanovanjska hiša pod cerkvijo sv. Neže je bila do leta 1904 last družine Rušnik. (Vir: Avguštin Stegenšek, Konjiška dekanija, 1909, tablice)	80	Josip Winter v avtomobilu (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)	92
Portret Valentina Rušnika (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	80	Slavko Winter (Vir: Znani Slovenci, spletni portal)	92
Zakonca Valentin in Marija Rušnik (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	81	Pismo župana Martina Kračuna domačemu župniku Matiji Karbi	94
Družina Valentina Rušnika (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	81	Izpisek iz poročne knjige – poroka Martina Kračuna in Marije Jevšenak (Vir: Spletni portal Matricula, Poročna knjiga župnije Vojnik)	94
Josipina Rušnik v času, ko je bila z bratom Jurijem v Bukovini. (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	81	Dokument iz Kronike župnije Zreče	94
Poroka Erike Jutras in Josipa Leskovarja leta 1930 (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	82	Slovesnost sv. birne leta 1922. (Vir: Darinka Crkvenčič iz Ljubljane)	95
Zakonca Jutras: Josipina, rojena Rušnik, in Josip (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	82	Ženski del Kračunove družine (Vir: Darinka Crkvenčič Kračun)	95
Nekdanja hiša in hlev Rušnikovih ob tovarni Comet v Zrečah, 1976 (Vir: Dušan Kotnik iz Zreč)	83	Moški del Kračunove družine (Vir: Darinka Crkvenčič Kračun)	95
Janez Bogina, mož Julijane Rušnik, dolga leta župan Makol, v času Avstro-Ogrske (Vir: Karel Lesjak iz Makol)	83	Nekdanja Kračunova hiša z bifejem po letu 1970	96
Razglednica Zreč – leto poštnega žiga 1905. V desnem delu razglednice je bila hiša in del posestva družine Rušnik. (Vir: Osrednja knjižnica Celje – domoznanski oddelek)	83	Gostilna z napisom Davorin Kračun leta 1926 (Vir: Osrednja knjižnica Celje – domoznanski oddelek)	96
Razglednica Zreč iz leta 1912, na kateri se vidi nekdanje posestvo Wukošek, ki je bilo 1909. prodano Martinu Kračunu. (Vir: Ivo Jančič)	84	Poročna fotografija Jurija in Eme (Vir: Jože Padežnik iz Zreč)	97
		Mihelakova hiša (Vir: Jože Padežnik iz Zreč)	97
		Slovesnost ob blagoslovu novih zvonov leta 1926, Jurij Orož in žena Ema. (Vir: Pavel Kuster iz Zreč)	98
		Orožev nagrobnik v sredini (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)	98
		Poročna fotografija Ivana in Justine (Vir: Štefan Verčnik iz Zreč)	98
		Družina Franca in Ivane Verčnik. (Vir: Štefan Verčnik iz Zreč)	99
		Požgana tovarna Štajerske železindustrijske družbe (Vir: KUD Vladko Mohorič Zreče)	100

Požgano poslopje železniške postaje Zreče (Vir: Arhiv Antona Galuna s Ptuja)	100	Ivan Detiček – portret iz zrelih let (Vir: Melita Žgank)	123
Požgano župnišče v Zrečah (Vir: Kronika župnije Zreče)	100	Štefan Grossmann in njegova žena Frida med gledališčniki (Vir: Daniel Oplotnik)	124
Nina Winter – portret (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)	101	Karel Arlič z družino (Vir: Rozika Arlič iz Zreč)	125
Winterjeva hiša in stanovanjsko-poslovni objekt, ki so ga Zrečani imenovali kozolec. (Vir: Boris Lepšina iz Slovenskih Konjic)	101	Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2006–2010 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	126
Nina Pokorn ob slovesnosti pridobitve nove gasilske opreme PGD Zreče. (Vir: Arhiv PGD Zreče)	102	Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2010–2014 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	128
Nina Pokorn ob sprejemu političnega vrha takratne oblasti, ko je bila na obisku kmetijske zadruge Lidija Šentjunc.	102	Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2014–2018 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	129
Grob Nine Pokorn in Borisa Winterja na starem zreškem pokopališču (Vir: Martin Mrzdovnik iz Zreč)	102	Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2018–2022 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	130
Jože Košir ob prejemu listine častnega občana leta 2016 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	103	Občinski svet Občine Zreče v mandatu 2022–2026 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	131
Župan Boris Podvršnik in Jože Košir ob prejemu listine častnega občana Občine Zreče leta 2016 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	104	Franc Drobne z ženo Gizelo, poročna fotografija (Vir: Arhiv družine Kotnik s Skomarja)	132
Boris Podvršnik (Vir: Arhiv Občine Zreče)	105	Družina Marije in Blaža Kotnika (Vir: Arhiv družine Kotnik s Skomarja)	132
Družina Ludvika Tribnika (Vir: Milanka Lange Lipavic)	108	Spominska plošča na hiši Ravnjakovih na Padeškem Vrh (Vir: Valerija Ravnjak s Padeškega Vrha)	133
Družinski grob Tribnikovih na starem pokopališču v Zrečah (Vir: Martin Mrzdovnik)	109	Martin in Marija Ravnjak – poročna fotografija (Vir: Valerija Ravnjak s Padeškega Vrha)	133
Amalijina mati Margareta Tribnik s hčerjo in vnukoma Milanom in Dragico (Vir: Milanka Lange Lipavic)	110	Zakonca Pribil (Vir: Anton Gričnik, Črnuče)	134
Poročna fotografija zakoncev Mravljak leta 1912 (Vir: Milanka Lange Lipavic)	110	Poroka Alojza Hrovata in Alojzije Vidmar leta 1919 (Vir: Vlado in Maja Ravničan iz Boharine)	134
Učenci Osnovne šole Zreče s svojimi učitelji in vzgojitelji leta 1904 (Vir: Milanka Lange Lipavic)	111	Odgovor župana Antona Mernika na dopis župnika Josipa Bezjaka iz Zreč (Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)	135
Matija Karba, portret (Vir: Znani Slovenci, spletni portal)	111	Listina knezoškofa lavantinske škofije dr. Mihaela Napotnika Juriju Potniku, ko je bil še župan. (Vir: Boris Podgrajšek)	136
Matija Karba kot novomašnik leta 1876 (Vir: Družinski arhiv Karbovih)	112	Levičnikova kapela na Gorenju pri Zrečah, ki jo je postavil Jurij Potnik in je posvečena sv. družini. (Vir: Boris Podgrajšek)	136
Matija Karba na poroki sestre Kristine leta 1920 (Vir: Družinski arhiv Karbovih)	112	Sv. Kunigunda na Pohorju, razglednica, odposlana leta 1921 (Vir: Ivo Jančič)	136
Mihael Lamut pred domačo hišo (Vir: Andrej Lamut)	113	Družinski grob Potnikovih (Vir: Martin Mrzdovnik)	137
Cerkev Matere Božje na Brinjevi gori, katere ključar je dolga leta bil. (Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)	114	Mihael Korošec (Vir: Arhiv družine Korošec, Stranice)	137
Listina častnega občana Franca Videčnika (Vir: Arhiv Občine Zreče, listino je podarila družina Orož iz Radane vasi)	115	Domačija Bukovšek, po domače pri Pergerju (Vir: Franc Šet, Stranice)	138
Poroka Karla Koprivnika in Ivanke Rožen (Vir: Jože Klančnik iz Zreč)	116	Portret Antona Klančnika (Vir: Zofija Klančnik, Stranice)	138
Družina Rožen (Vir: Jože Klančnik iz Zreč)	116	Anton Klančnik z ženo Ivano na poroki (Vir: Zofija Klančnik, Stranice)	139
Poročna fotografija Franca Marčiča in Marije Zlodej, 1917 (Vir: Jože in Jelka Košir iz Zreč)	116	Stranice, cerkev sv. Lovrenca z župniščem in šolo, fotografija z začetka 20. stoletja (Vir: Franc Šet, Stranice)	139
Maksimilijan Brečko (Vir: Arhiv Občine Zreče)	117	Faksimile vabila na volitve iz leta 1925 (Vir: Kronika župnije sv. Egidija Zreče)	140
Portret Mirka Klemna (Vir: Arhiv Občine Zreče)	118	Faksimile rezultatov volitev (Vir: Martin Mrzdovnik)	141
Častni občani, fotografirani leta 2011 (Vir: Arhiv Občine Zreče)	119	Zadnja stran fotografije s podatki fotografskega ateljeja (Vir: Jurij Leskovar iz Maribora)	141
Marjan Osole (Vir: Arhiv Občine Zreče)	120		
Pečati nekdanje Občine Zreče in drugih institucij (Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)	121		
Zastava Občine Zreče po priložniku celostne grafične podobe (Vir: Epigraf, Blaž Prapótnik)	121		

Pečati nekdanje Občine Zreče in drugih institucij
(Vir: Arhiv župnije sv. Egidija Zreče)

Nr 273
Gemeinde
Ober
RÖTSCHACH
in

Inner Österreich Zillier Kreis

ISBN 978-961-93995-7-6

9 789619 399576

CENA: 25 EUR